Lövenskjold-trilogien 3

Anna Svärd

Selma Lagerlöf

Selma Lagerlöf

Anna Svärd

Lövenskjold-trilogien 3

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Selma Lagerlöf: *Anna Svärd* er baseret på originaler, som)på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år, samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Selma Lagerlöf: *Anna Svärd* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Første del

Rejsen til Karlstad

I

Hvad man så end kan have imod Thea Sundler, det må man lade hende, at hun bedre end alle andre forstod, hvordan man skulle tage Karl-Artur Ekenstedt.

Der var nu Charlotte Lövenskjold; hun havde også gjort hvad hun kunne for at overtale ham til at rejse til Karlstad og forsone sig med sin moder. Men for at formå ham til det havde hun mindet ham om alt, hvad moderen havde været for ham, og til sidst havde hun ligefrem søgt at forskrække ham med at sige, at hvis han var utaknemmelig mod sin moder, ville han aldrig mere komme til at prædike så godt som nu.

Det var ganske, som om hun mente, at han skulle vende hjem som den fortabte søn og tigge og bede om at blive taget til nåde. Det var slet ikke noget for ham i den sindsstemning, han var i, han, der havde gjort så stærkt indtryk med sine prædikener, og som en hel menighed så op til.

Men da Thea Sundler ville have ham til at rejse til Karlstad igen, bar hun sig helt anderledes ad. Hun spurgte ham, om det var rigtigt, hvad hun havde hørt fortælle om den kære oberstinde Ekenstedt, at hun ventede, man skulle bede hende om forladelse, så snart man havde gjort hende det mindste imod. Og tog hun det så nøje med andre, så var hun vel også selv villig og rede til …

Ja, det var hun; det måtte han indrømme. Lige så snart det gik op for hans moder, at hun havde gjort noget galt, var hun rede til at gøre det godt igen og bede om tilgivelse.

Så mindede Thea ham om, dengang den kære oberstinde havde gjort den farlige rejse til Uppsala midt i tøbruddet, for at han kunne få lejlighed til at bede hende om forladelse. Og hun kunne da ikke tro, at han, der var en kristen præst, havde et mindre forsonligt sind end et ganske almindeligt verdensbarn.

Karl-Artur begreb ikke rigtig, hvor hun ville hen. Han stod kun og stirrede.

Men så sagde fru Sundler, at denne gang var det jo den kære fru Ekenstedt, der havde forsét sig imod ham. Og hvis hun var så retfærdig, som han sagde, så kunne han jo ikke tvivle om, at hun nu lå og fortrød det og af ganske hjerte længtes efter at bede ham om forladelse. Men hun var jo syg og kunne ikke komme til ham, og derfor var det hans pligt at tage ind til hende.

Ja, det var noget andet end det, Charlotte kom med. Det var ikke at vende hjem som den fortabte søn, det var at komme tilbage som sejrherre. Nu rejste han ikke til Karlstad for at ydmyge sig og bede om tilgivelse, men for selv at tilgive. Det er ikke til at sige, hvor det tiltalte ham, og hvor taknemmelig han var Thea, fordi hun havde bragt ham på de tanker.

Aldrig så snart var han kommet fra kirke om søndagen og havde fået et måltid mad hos organistens, før han igen begav sig på vej til Karlstad. Ja, han var så ivrig, at han rejste hele natten. Han holdt sig vågen ved at tænke på mødet med moderen, hvor smukt det ville blive. Ingen kunne gøre et sådant møde smukkere end hun.

Han nåede Karlstad klokken fem om morgenen, kørte dog ikke lige hjem, men tog ind på gæstgivergården. Han tvivlede ikke i mindste måde om moderens sindelag overfor ham, men

sin fader var han ikke så sikker på. Det var slet ikke umuligt, at han ville nægte at lade ham komme ind, og det ville han ikke udsætte sig for i skydskarlens nærværelse.

Gæstgiveren stod ude på sin trappe og kendte jo straks Karl-Artur, da han kom kørende. Måske havde han hørt et og andet om, at det var kommet til et brud mellem ham og hans forældre, fordi den unge præst ville gifte sig med en dalkulla. Han talte stilfærdigt og deltagende til ham, men Karl-Artur så så rolig og fornøjet ud og svarede så muntert, at gæstgiveren måtte tro, det rygte om uvenskabet ikke havde noget på sig.

Karl-Artur bestilte et værelse, hvor han vaskede rejsestøvet af sig og gjorde et meget omhyggeligt toilette. Da han kom ned igen, var han iført præstekjole, præstekrave og høj hat. Han havde klædt sig i ornat for at vise sin moder, at han kom med et fromt og præsteligt sind.

Gæstgiveren spurgte, om han ønskede kaffe, men han sagde Nej. Han ville ikke udsætte det lykkelige øjeblik, da han og moderen skulle falde i hinandens arme.

Han gik rask gennem byen ned til vejen langs Klarelven. Han var akkurat i samme glade og forventningsfulde stemning som i gamle dage, når han kom hjem fra Uppsala for at holde ferie.

Men pludselig blev han stående og så så forskrækket ud, som om han havde fået et slag i ansigtet. Nu var han så nær ved sine forældres hus, at han kunne se, at alle skodder var for og alle døre lukket.

I den første forskrækkelse tænkte han, at kromanden havde sendt bud til hans forældre og meldt hans komme, så meningen var at lukke ham ude. Blodet fo'r ham til hovedet af vrede, og han vendte straks om for at gå sin vej.

Men så måtte han dog le af sig selv. Klokken var knap seks, og sådan stod huset lukket hver eneste morgen. Hvor kunne han være så tåbelig at tro, at skodderne var for og dørene låset blot for at lukke ham ude! Han gik igen hen til havelågen, åbnede den og satte sig på en bænk for at vente på, at huset skulle vågne.

Men han kunne alligevel ikke andet end finde, det var et dårligt tegn, at huset stod sådan lukket, da han kom. Han var ikke så glad længere. Den tryghedsfølelse, der havde holdt ham oppe natten igennem, var helt borte.

Han sad og så på de smukke blomsterbede og på den fine græsplæne. Og han så på det store, smukke hus. Og tænkte så på hende, der var husets frue, og som var så elsket og æret, og han sagde til sig selv, at det var ganske utænkeligt, at hun skulle bede ham om forladelse. Snart var han på det punkt, at han hverken kunne forstå Thea eller sig selv. Så længe han var i Korskyrka, fandt han, det var en naturlig og given ting, at hans moder fortrød hvad hun havde gjort, men her gik det op for ham, at det var den rene galskab.

Det blev han til sidst så sikker på, at han ville til at gå sin vej med det samme. Han rejste sig fra bænken; han måtte skynde sig bort, inden nogen så ham.

Men da han stod ved lågen, kom han til at tænke på, at det rimeligvis var sidste gang, han var i sit hjem. Når han nu gik, var det for aldrig mere at vende tilbage.

Så lod han lågen stå halvt åben og vendte om for dog at sige farvel til alle de kendte steder.

Han gik rundt om huset og kom ind under de store, smukke træer ved elven. Ja, her skulle han aldrig gå mere og glæde sig

over den dejlige udsigt. Han så længe på robåden, der var trukket op på bredden. Nu da han var borte, var der sagtens ingen, der tænkte på den. Men straks så han, at den var tjæret og malet, ganske som dengang han fornøjede sig med at ro i den.

Så kom han til et lille stykke køkkenhave, der havde været hans, da han var dreng, og den var også ganske som før, med akkurat samme slags grøntsager, som han havde dyrket. Og det var hans moders værk, det var klart. Det var hende, der havde sørget for, at hans lille barndomshave var vedligeholdt. Det var da mindst femten år siden, han selv havde gjort noget ved den.

Han ledte efter umodne æbler under et sommeræbletræ og stak et par i lommen, skønt de var grønne og hårde, så han ikke kunne bide i dem. Og nu og da puttede han et par stikkelsbær eller ribs i munden, gamle og overmodne, som de var.

Henne ved udhusene fandt han et lille redskabsskur, hvor han havde haft en lille spade, en rive og en trillebør stående. Han kiggede ind; ja, tænkte han det ikke nok! Dér stod alle tre dele på samme sted, ganske som han havde efterladt dem. Ingen havde fået lov at stille dem af vejen.

Nu var vist klokken så mange, at han måtte skynde sig at gå, hvis han ville slippe ubemærket bort. Men hele tiden var der noget, som han måtte se for sidste gang. Det havde alt sammen fået ny betydning for ham. "Jeg vidste ikke, hvor meget jeg holdt af det," tænkte han.

Men han skammede sig over at være så barnagtig. Han var glad for, at Thea Sundler ikke så ham, hun, der i så høj grad havde beundret hans heltemodige ord for et par dage siden, da han havde sagt sig løs både fra hjem og forældre.

Til sidst fik han en lille mistanke om, at han vist bare blev gående der i det hemmelige håb, at en eller anden skulle se ham og lukke op for ham. Men da det faldt ham ind, tog han en rask beslutning og gik sin vej.

Han var allerede nået ud af haven og stod ved lågen, da han hørte, der blev lukket et vindue op i huset.

Han kunne ikke andet – han måtte vende sig om. Det var et vindue i hans moders sovekammer, der blev åbnet, og dér stod hans søster Jaquette og bøjede sig ud for at få en mundfuld frisk luft.

I samme nu fik hun øje på ham og gav sig straks til at vinke og nikke. Og mod sin vilje gjorde han ligeså. Han nikkede og vinkede tilbage og pegede på den lukkede indgangsdør. Så forlod Jaquette vinduet, og nogle minutter efter hørte han slåer og låse rasle. Døren gik op, hans søster kom ud på trappen og rakte hænderne ud imod ham.

Han skammede sig både for Thea og for sig selv, for i det øjeblik troede han slet ikke, at hans moder ville bede ham om forladelse. Han havde ikke noget at gøre i sit hjem, men han kunne ikke lade være – han løb rask op ad trappen til Jaquette, tog hendes hænder i sine og trak hende til sig og var så taknemmelig over, at hun havde lukket op for ham, at han fik tårer i øjnene.

Hun blev så glad. Da hun så, han græd, tog hun ham om halsen og kyssede ham. "Å, gudskelov du kom, Karl-Artur!"

Han havde til sidst slet ikke troet, han ville få lov at komme ind. Den venlige modtagelse overvældede ham så stærkt, at han næsten ikke kunne få ordene frem. "Er moder vågen, Jaquette? Tror du, jeg må komme ind til hende?"

"Ja, naturligvis må du komme ind til moder. I de sidste dage har hun haft det bedre. I nat har hun sovet rigtig godt."

Hun gik foran ham op ad trappen, og han fulgte lidt langsommere bagefter. Han havde aldrig anet, han ville føle sig så lykkelig ved at være hjemme igen. Han lagde hånden på det glatte trappegelænder, dog ikke for at støtte sig til det, men for at kærtegne det.

Da han kom op ovenpå, ventede han, at der skulle komme nogen og jage ham væk. Men der skete ingenting. Så gik der et lys op for ham. Hans fader havde åbenbart ikke sagt noget til de andre om det alvorlige brud. Nej, det havde han jo ikke kunnet, fordi moderen havde været syg.

Ja, sådan måtte det hænge sammen, det var klart – og han gik rolig videre.

Hvor det dog var nogle smukke stuer! Det havde han også før fundet, men aldrig som i dag. Møblerne stod ikke så stift langs med væggene som andre steder. Her var så fint og nydeligt. Det var alt sammen præget af hende, der boede her.

De var kommet igennem dagligstuen og kabinettet og stod nu ved døren til sovekammeret. Her gjorde Jaquette tegn til ham, at han skulle vente, mens hun sagte gik ind i stuen.

Han strøg sig over panden og prøvede at komme i tanker om, hvorfor han egentlig var der. Men han kunne ikke tænke på andet, end at han var hjemme igen og om et øjeblik skulle se sin moder.

Jaquette kom straks og hentede ham. Og da han nu så sin moder ligge der så bleg, med bind om panden og armen, var det, som om han fik et stød for brystet, og han kastede sig på knæ ved sengen. Hun udstødte et svagt skrig af glæde, tog ham

om halsen med sin raske arm, trak ham til sig i en lang omfavnelse og kyssede ham.

De så hinanden ind i øjnene og var lyksalige. I det øjeblik var der ikke noget, som skilte dem. Det var glemt alt sammen.

Han havde ikke tænkt sig, at hans moder skulle se så svag og medtaget ud, og kunne knap skjule sin bevægelse. Han spurgte kærligt, hvordan hun havde det. Hun kunne tydeligt mærke, hvor meget han holdt af hende.

Men det var det bedste lægemiddel for den syge, og hun omfavnede ham endnu en gang.

"Det har ikke noget at betyde. Nu er alting godt. Jeg har glemt, hvordan det var."

Han forstod på hendes svar, at hun holdt lige så meget af ham som før. Og det betød jo, at han havde fået alt det tilbage, som han nylig sørgede over at have mistet. Han kunne igen føle sig som søn i dette skønne hjem. Hvad kunne han ønske mere!

Men midt i al hans glæde kom en pludselig uro over ham. Han havde jo slet ikke opnået det, han var kommet for. Hans moder havde ikke bedt ham om tilgivelse, og det lod heller ikke til, hun havde i sinde at gøre det.

Han følte sig stærkt fristet til at lade det hele fare. Men det var dog en meget vigtig ting for ham. Hvis hans moder erkendte, at hun havde gjort ham uret, ville han jo få en helt anden stilling i hjemmet, og hans forældre ville blive nødt til at give efter med hensyn til hans ægteskab med Anna Svärd.

Og nu da moderen havde taget så godt imod ham, følte han sig ikke blot tryg, men næsten lidt overmodig. "Det er bedst at få det spørgsmål ud af verden med det samme," tænkte han. "Det er ikke sagt, moder er så mild og blid en anden dag."

Han havde hele tiden ligget på knæ; nu rejste han sig op og satte sig på den stol, der stod ved sengen.

Han var lidt forlegen ved at skulle gå i rette med sin egen moder. Men så fik han en idé, som han blev glad over. Han kom i tanker om, at når han og hans søstre i gamle dage havde gjort et eller andet forkert, som moderen mente, de burde bede om forladelse for, havde hun altid sagt de ord til den skyldige: "Nå, mit barn, har du ikke noget at sige mig?"

For nu at komme ind på det kildne emne på en let og naturlig måde, rynkede han panden, løftede pegefingeren, men smilede i det samme, så moderen skulle forstå, at han ville tage det muntert og spøgefuldt. "Nå, moder, har moder ikke noget at sige mig?" Oberstinden forstod åbenbart slet ikke, hvad han mente. Hun lå ganske stille og så spørgende på ham.

Men den stakkels Jaquette, som havde stået dér så glad over mødet mellem de to, så forskrækket ud og løftede ubemærket hånden for at advare ham.

Karl-Artur var imidlertid overbevist om, at så snart hans moder havde forstået meningen, ville hun blive henrykt over hans påfund og svare i samme tone. Han lod sig såvist ikke advare, men vedblev:

"Moder forstod vel nok, at jeg i torsdags blev lidt vred over, at moder havde søgt at skille mig og min kæreste ad. Jeg havde aldrig troet, at min lille moder kunne være så hård imod mig. Jeg blev så vred, at jeg rejste min vej uden at sige farvel til moder."

Oberstinden lå stadig ganske stille. Karl-Artur kunne ikke opdage mindste spor af vrede eller misstemning. Men Jaquette

blev åbenbart mere og mere urolig. Hun listede sig nærmere, og dækket af sengens fodende kneb hun ham hårdt i armen.

Han forstod jo godt, hvad hun mente, men han var så sikker på, at han vidste bedre end Jaquette, hvordan moderen skulle tages, så han gik bare på.

"Ja, moder," sagde han, "da jeg i fredags morges skiltes fra fader, erklærede jeg, at jeg aldrig mere ville sætte mine ben her i huset. Men nu er jeg her alligevel. Mon den klogeste dame i Karlstad ikke nok kan forstå, hvorfor jeg er kommet?"

Her holdt han inde. Han var vis på, at når han havde sagt så meget, ville moderen selv gå videre. Men det gjorde hun ikke. Hun skød sig blot lidt højere op på puderne og så så fast på ham, at han næsten syntes, det var pinligt.

Det faldt ham ind, at moderens forstand måske var svækket af sygdommen. Hun plejede ellers nok at forstå en halvkvædet vise. Men når hun nu ikke gjorde det, var han jo nødt til at gå videre.

"Det var virkelig min mening, at jeg aldrig mere ville se moder, men da jeg talte om det til en veninde af mig, spurgte hun, om det ikke var moder, der altid forlangte, man skulle bede om forladelse for den mindste forsyndelse, og om jeg ikke også troede, at moder selv ..."

Længere kom han ikke. Jaquette afbrød ham endnu engang. Hun ruskede ham ligefrem i armen.

Men så brød oberstinden den lange tavshed. "Forstyr ham ikke, Jaquette," sagde hun, "lad ham tale ud."

Da moderen sagde de ord, fik Karl-Artur en svag anelse om, at hun ikke var helt fornøjet med ham, men han skød den fra sig. Det var da ganske umuligt, at hun kunne finde ham hård og

ukærlig. Han tog jo så let og spøgefuldt på det hele. Hun kunne ikke forlange større skånsomhed.

Nej, hans moder havde sagtens blot villet forhindre Jaquette i at forstyrre ham den ene gang efter den anden. I alt fald havde han nu sagt så meget, at det var bedst at tale ud.

"Og det var den veninde, moder, som sendte mig herind. Hun sagde, at moder kunne jo ikke komme til mig, og så var det min pligt at komme til moder. Husker moder den rejse til Uppsala, for at jeg skulle få lejlighed til at bede moder om forladelse? Hun sagde, hun var overbevist om, at moder erkendte, at moder ..."

At det dog kunne være så svært at gå i rette med sin moder! Det var, som om ordene tørrede hen på hans læber. Han stammede, og han hostede, og til sidst var der ikke andet for end at tie.

Der gled et svagt smil over oberstindens ansigt. Hun spurgte, hvad det var for en veninde, der havde så gode tanker om hende.

"Det var Thea, moder."

"Det var altså ikke Charlotte, der troede, at jeg lå her og længtes efter at komme til at bede dig om forladelse?"

"Nej, det var ikke Charlotte, moder, det var Thea."

"Jeg er glad for, det ikke var Charlotte," sagde oberstinden.

Så skød hun sig lidt højere op på puderne og tav igen. Karl-Artur sagde heller ikke noget. Nu havde han sagt sin moder det, han ville, skønt ikke med så stor veltalenhed som ønskeligt. Nu var der ikke andet at gøre end vente.

Han sad og så på moderen. Hun lå jo nok og kæmpede en hård kamp med sig selv. Det var ikke let på én gang at erkende

sin uret over for sin egen søn.

Pludselig gjorde hun endnu et spørgsmål. "Du er i ornat?"

"Ja, jeg ville vise moder, med hvad sind jeg kom."

Der gled igen et smil over hendes ansigt. Han blev bange, da han så det. Det var bittert og hånligt.

Lige med ét syntes han, at ansigtet på puden så ud, som om det var hugget i sten. De ord, han ventede på, kom ikke. Han blev grebet af angst for, at hun ikke ville være i stand til at angre og bede om tilgivelse.

"Moder!" udbrød han, og i hans stemme lå der både formaning og forventning.

Da skete der en forandring. Blodet fo'r op i det hvide ansigt. Oberstinden rejste sig op i sengen og løftede truende den raske arm i vejret.

"Nu er det forbi!" råbte hun. "Guds tålmodighed er for ..."

Hun kunne ikke mere. Det sidste ord døde svagt hen, og hun sank tilbage i puderne. Hendes øjne rullede vildt, så man kun så det hvide af dem. Hånden faldt ned på tæppet.

Jaquette råbte højt om hjælp og løb ud af stuen. Karl-Artur kastede sig over moderen. "Hvad er der? Moder, moder! Tag det dog ikke så tungt!"

Han kyssede hendes mund og pande, som om han ville kysse liv i hende igen.

Mens han lå sådan, gav det et hårdt ryk i nakken på ham. Der var én, som tog et tag i hans krave, og en stærk hånd løftede ham i vejret, bar ham ud af stuen, som om han var en ynkelig lille hundehvalp, og kastede ham ned uden for døren.

Og hap hørte sin fader sige med en forfærdelig stemme: "Nå, så du er kommet igen. Du havde ikke ro i din sjæl, før du fik

taget livet helt af hende."

II

Da urets visere stod på halv otte denne samme mandagmorgen, ringede det på hos borgmesterens, og den gamle, betroede jomfru, der styrede huset, skyndte sig ud i entréen for at lukke op.

Den, der stod uden for døren, var Karl-Artur Ekenstedt, men jomfruen tænkte ved sig selv, at havde hun ikke været så længe i Karlstad og set ham både som dreng og som voksen, så ville hun ikke have kendt ham. Han var blårød i ansigtet, og de smukke øjne var blodsprængte og udstående, som om de skulle falde ud af deres huler.

Da jomfruen havde tjent længe hos borgmesterens og havde fået ikke så lidt erfaring i de ting, der hørte hans embede til, sagde hun til sig selv, at den unge Ekenstedt så ud som en morder, og hun ville allerhelst have ladet være at lukke ham ind. Men han var jo da søn af oberst Ekenstedt og den rare oberstinde, så der var ikke andet at gøre end at bede ham komme indenfor og tage plads og vente. Borgmesteren var ude på sin sædvanlige morgentur, men han drak kaffe klokken otte, og til den tid kom han nok.

Men var hun blevet forskrækket blot ved at se den unge Ekenstedt, så blev hun ikke roligere, da han gik forbi hende uden at hilse eller sige et ord, ganske som om han slet ikke så hende.

Det var jo åbenbart, at det ikke var rigtigt fat med ham. Alle oberstindens børn var ellers høflige og velopdragne. Der måtte være hændt sønnen her en stor ulykke.

Fra entréen gik han ind i borgmesterens stue, og hun så, at han satte sig i gyngestolen, men dér blev han ikke længe siddende. Så gik han hen til skrivebordet og gav sig til at rode i borgmesterens papirer.

Hun var jo nødt til at gå ud i køkkenet og se på uret, så ikke æggene, som borgmesteren skulle have, blev hårdkogte, og hun skulle dække bord og lave kaffe. Men hun kunne ikke glemme den unge Ekenstedt. Hvert øjeblik løb hun ind i stuerne for at holde øje med ham.

Nu gik han op og ned i borgmesterens stue. Snart var han henne ved vinduet og snart ved døren, og hele tiden talte han ganske højt med sig selv.

Kan man undre sig over, at hun blev bange? Fruen og børnene var på landet hos familien, og de andre piger var bortrejst, så hun var ganske alene i huset og havde hele ansvaret.

Hvad skulle hun dog stille op med ham, som gik der i borgmesterens stue og så ud, som om han var fra forstanden? Sæt, han ødelagde nogle af de vigtige papirer, der lå på skrivebordet! Og hun kunne da ikke helt forsømme sit arbejde for at passe på ham.

Da fandt det gamle fornuftige menneske på at spørge Karl-Artur, om han ikke ville komme ind i spisestuen og drikke en kop kaffe, mens han ventede på borgmesteren. Han sagde ikke Nej, men fulgte straks med hende derind. Og det var hun meget glad over, for så længe han sad ved kaffebordet, kunne han jo ingen ulykker gøre.

Han satte sig akkurat på borgmesterens plads, og den kop kaffe, hun skænkede til ham, tømte han i et eneste drag uden at

bryde sig om, at den var skoldende varm. Og så tog han selv kanden, som hun havde ladet blive stående på bordet, skænkede sig en kop til og drak. Han kom hverken sukker eller fløde i, skyllede kun den kogende hede kaffe i sig.

Da han havde drukket den sidste kop, lagde han mærke til, at jomfruen stod på den anden side af bordet og så på ham.

"Det er pænt af Dem, jomfru, at lave sådan god kaffe til mig," sagde han. "Det er vist sidste gang, jeg får kaffe."

Han talte så sagte, at hun knap kunne høre, hvad han sagde. Det lød, som om han betroede hende en stor hemmelighed.

"Å, doktoren får vel nok god kaffe hos provstinde Forsius i Korskyrka", sagde jomfruen.

"Ja, det fik jeg jo," svarede han og lo underlig fjollet. "Men dér kommer jeg nu aldrig mere, skal jeg sige Dem."

Det var der ikke noget underligt i. Det var jo ganske almindeligt, at der blev flyttet meget om med de unge præster. "Jamen de laver såmænd nok god kaffe i præstegårdene, hvor doktoren så kommer hen," sagde hun.

"Tror De også, de laver god kaffe i fængslet, jomfru?" sagde han og talte endnu mere sagte. "Dér får jeg vist hverken kaffe eller hvedebrød."

"Men doktoren skal da ikke i fængsel? Hvorfor skulle De det?"

Han vendte sig helt bort fra hende. "Det spørgsmål vil jeg ikke svare på," sagde han.

Så lagde maden, der stod på bordet, igen beslag på hans opmærksomhed. Han smurte smør på brødet, lagde ost på og spiste som et forsultent menneske, bed glubsk store stykker af og sank dem uden at tygge. Jomfruen var nær ved at tro, at der ikke var andet i vejen med ham, end at han var sulten. Hun gik

ud i køkkenet efter borgmesterens æg. Karl-Artur slugte de to æg som ingenting og gav sig så igen i lag med smørrebrødet. Allerbedst som han spiste, gav han sig på ny til at tale. "Der går mange af de døde om i byen i dag."

Han sagde det ganske roligt og naturligt, som om han gjorde en bemærkning om, at det var godt vejr. Men jomfruen blev naturligvis lidt forskrækket, og det lagde han mærke til.

"Synes De, jeg taler underligt? Ja, jeg tror også, der er noget underligt i, at jeg ser de døde. Det har jeg aldrig gjort før, det jeg ved, aldrig før nu, efter det, der hændte mig i morges klokken syv."

"Så?" sagde jomfruen.

"Ja, jeg skal sige Dem, jeg fik en voldsom hjertekrampe. Jeg var på vej hjemmefra ind til byen, men jeg kunne ikke gå; jeg måtte stå og holde mig ved vores havestakit. Da så jeg domprovst Sjöborg komme gående med provstinden under armen. De gik akkurat som de plejede, når de om søndagen kom og skulle spise til middag hos os. Og de vidste naturligvis allerede hvad jeg havde gjort, og de sagde til mig, at jeg skulle gå herhen til borgmesteren og tilstå min forbrydelse og bede om min straf. Jeg svarede, at det kunne jeg ikke gøre, men de forlangte det bestemt."

Karl-Artur tav, skænkede sig en kop kaffe til og tømte den. Han så forskende på jomfruen, som for at blive klar over, hvordan hun tog det, han havde fortalt.

Men jomfruen sagde kun ganske roligt: "Der er jo mange, som har set de døde, så derfor behøver doktoren da ikke …"

Han blev åbenbart glad for svaret.

"Nej, det synes jeg heller ikke. Jeg er ganske som ellers på den ene ting nær."

"Ja," sagde jomfruen. Hun syntes, det var bedst at holde med ham og se ubekymret ud, men hun begyndte rigtignok at længes efter, at borgmesteren skulle komme.

"Jeg har ikke noget imod at gøre, som de siger," sagde Karl-Artur. "Men jeg er jo ved min fulde forstand, så jeg ved, at borgmesteren bare vil le ad mig. Jeg kan ikke nægte, at jeg har en stor synd på min samvittighed, men det er jo ikke noget, jeg kan blive sat i fængsel og dømt for."

I det samme lukkede han øjnene og bøjede sig tilbage. Det stykke brød, han sad med i hånden, faldt på gulvet, hans ansigt fortrak sig, som om han havde forfærdelige smerter, men han kom forbavsende hurtigt til sig selv igen.

"Det er den hjertekrampe," sagde han. "Er det ikke underligt, så snart jeg siger, at jeg ikke kan gøre det, så kommer den?"

Han rejste sig fra bordet og gav sig til at gå op og ned.

"Jeg *skal* gøre det," sagde han og glemte nu helt, at jomfruen stod ved siden af og hørte, hvad han sagde.

"Jeg vil gøre det, jeg vil sige til borgmesteren, at jeg har gjort noget, som han kan straffe mig for. Jeg vil sige, at jeg har forvoldt en andens død. Jeg skal nok finde på noget. Jeg må sige, at jeg gjorde det med vilje."

Han gik igen hen til jomfruen. "Tænk, at det gik over!" sagde han og så helt fornøjet ud. "Så snart jeg bare siger, at jeg vil tage min straf, så går det over. Gudskelov."

Den gamle erfarne jomfru var ikke længere bange. Hun havde medlidenhed med ham. Hun tog hans hånd og klappede

den. "Men doktoren kan jo nok forstå, at De ikke må tage skylden på Dem for noget, som De ikke har gjort."

"Jo," sagde han. "Jeg ved, det er det rigtige. Og jeg vil så gerne dø. Så kan moder se, at jeg elskede hende. Det bliver dejligt at møde hende dér på den anden side, når alt er forsonet."

"Men det må ikke ske," sagde jomfruen. "Jeg siger det til borgmesteren."

"Det skal De ikke gøre, jomfru," sagde Karl-Artur. "Hvorfor skulle en dommer ikke kunne dømme mig? Jeg er jo en morder, selv om jeg ikke har brugt kniv eller skydevåben. Jaquette ved, hvordan det gik til. Tror De ikke, jomfru, at hårdhed og ukærlighed dræber lige så godt som stål eller bly? Fader ved det også og kan vidne om det. Jeg kan såmænd nok blive dømt, jeg er ikke uskyldig."

Det slap jomfruen for at svare på. Hun hørte til sin store glæde gadedøren gå og de kendte skridt komme op ad trappen.

Hun løb ud i entréen og håbede at kunne få sagt et advarende ord til borgmesteren, men Karl-Artur fulgte hende lige i hælene. Han havde vist i sinde straks at komme frem med sin tilståelse, men han kom ikke til orde.

"Nå, så du er i byen igen," sagde borgmesteren. "Det er da sørgeligt med oberstinden."

Han rakte ham hånden med det samme, men Karl-Artur holdt sin højre hånd på ryggen. Han så stift på væggen lige for og sagde med en stemme, der skælvede lidt, men dog ganske tydeligt: "Jeg kommer for at bede borgmesteren arrestere mig. Det er mig, som har dræbt min moder."

"Å, du har Fanden, har du!" sagde borgmesteren. "Oberstinden er jo da heller ikke død? Jeg talte med doktoren

lige nu ..."

Karl-Artur vaklede. Jomfruen troede, han var ved at falde, og bredte armene ud for at tage imod ham. Men han faldt ikke. Han greb sin hat, og uden at sige et ord styrtede han ud på gaden.

Det første menneske, han mødte, var familiens gamle huslæge, og han fo'r hen til ham.

"Hvordan har moder det?"

Doktoren så misbilligende på ham. "Det var godt, jeg traf dig, knægt. Du understår dig ikke at gå hjem igen. Hvad gik der af dig? Sætte dig til at holde straffeprædiken for et sygt menneske!"

Så havde Karl-Artur nok. Han skyndte sig lige hjem. Da han kom i nærheden af huset, så han sin gifte søster, Eva Arcker, stå ved havelågen.

"Eva," råbte han, "er det sandt? Lever moder?"

"Ja," sagde hun stille, "doktoren tror, hun kan leve."

Han ville rive lågen op. Det eneste, han tænkte på, var at styrte ind, kaste sig på knæ for sin moder og bønfalde hende om tilgivelse. Men Eva holdt ham tilbage.

"Du må ikke komme ind, Karl-Artur. Jeg har stået her så længe og ventet på dig. Det var et alvorligt slagtilfælde. Moder kan ikke tale med dig."

"Jeg kan vente så længe det skal være."

"Det er ikke alene for moders skyld," sagde Eva og trak øjenbrynene lidt i vejret, "at du ikke må komme ind. Det er også for faders. Doktoren sagde, at moder aldrig bliver sig selv igen. Og fader kan ikke tåle at se dig. Vi ved slet ikke, hvad der kunne

ske, hvis han traf dig her. Rejs du tilbage til Korskyrka! Det er det bedste, du kan gøre."

Karl-Artur blev vred. Han var sikker på, at Eva overdrev både faderens harme og den skade, det kunne gøre deres moder at se ham.

"Du og din mand har altid villet stikke mig ud hos fader og moder," sagde han. "I forstår at tage lejligheden i agt. Ja, værsåartig!"

Så drejede han sig om på hælen og gik sin vej.

III

Vi mennesker er jo sådan, at vi ikke kan lide, noget går i stykker. Om det så ikke er andet end en lerkrukke eller en simpel tallerken, så samler vi stumperne op, lægger dem ved siden af hinanden og prøver at lime og klistre for at få dem til at hænge sammen igen.

Det var noget i den retning, Karl-Artur tog sig for, mens han kørte hjem til Korskyrka.

Dog ikke hele tiden, for man må huske, at han havde ikke lukket et øje sidste nat, og han havde heller ikke, på grund af mange oprivende begivenheder, fået tilstrækkelig søvn hele den foregående uge. Men nu kom legemet med sit uafviselige krav, så til trods for de skumplende skydskærrer, han kørte i, og til trods for al den kaffe, han havde skyllet i sig hos borgmesterens, sad han og sov størstedelen af vejen.

Men i de øjeblikke, han var vågen, søgte han at samle stumper og stykker af sig selv sammen, så at den Karl-Artur Ekenstedt, som var kørt denne vej for nogle få timer siden, og

som var gået i stykker inde i Karlstad, kunne blive hel og bruges igen.

Der er måske dem, som finder, at det ikke var andet end en simpel lerkrukke, der var gået itu, og at det ikke var umagen værd at spendere arbejde og lim på den. Men man må vel tilgive Karl-Artur, når han ikke kunne være af den mening, men troede, det var en kostbar, håndmalet porcelænsvase med rig forgyldning, der var ødelagt.

Underligt nok hjalp det ham godt i hans reparationsarbejde at tænke på sin søster Eva og hendes mand og hidse sig selv op ved at mindes alle de lejligheder, hvor de havde lagt deres skinsyge for dagen og klaget over, at moderen var uretfærdig.

Jo mere han tænkte på det gamle nag, som Eva bar til ham, desto sikrere blev han på, at hun ikke havde talt sandhed. Det var såmænd ikke så dårligt med deres moder, som hun havde ladet ham forstå, og at deres fader skulle være så opbragt på ham, det var ikke andet end et kneb, som Eva og Arcker havde fundet på. De håbede, at de kunne benytte denne sidste dumhed, han havde begået, og som var utrolig stor – det kunne han ikke nægte – til at holde ham borte fra hjemmet nu og for bestandig.

Netop da han var kommet til det resultat, at havde Eva bare ikke vist ham bort, ville alt være gået på bedste måde, blev han igen overvældet af søvnighed, og han sov lige til skydskærren holdt ved en gæstgivergård.

En anden gang, da han var vågen, tænkte han på Jaquette. Han ville ikke være uretfærdig imod hende. Hun var ikke misundelig sådan som Eva. Hun var en rar pige, og hun holdt af ham. Men var hun ikke lidt enfoldig? Hvis hun ikke havde

forstyrret ham midt i den vigtige samtale med moderen, så havde han vel nok sagt omtrent det samme, men han havde sikkert sagt det på en anden måde. Det er ikke let at føje sine ord godt, når der hele tiden står en bagved, som kniber en i armen og hvisker, at man skal tage sig i vare.

Det var en stor hjælp at tænke på Jaquette og på, hvor dum og ubegavet hun var. Men snart sov han også fra hende.

Med en vis uvilje tænkte han engang imellem på, at Thea Sundler også havde sin del i ulykken. Hun var jo hans trofaste ven. Der var ingen, han sådan kunne stole på, men hun havde måske ikke set tilstrækkeligt af verden til at være en pålidelig rådgiver. Hun havde taget fejl i, at oberstinden lå og ventede på at komme til at bede ham om forladelse. Hun satte ham så højt; det var det, som havde forvirret hendes begreber, og dermed kunne hun have voldt en stor ulykke. Hans moder kunne have været død nu og han selv fra forstanden. Han var godt på vej til det.

Forresten holdt han ikke af at tænke på besøget hos borgmesterens og samtalen med jomfruen. Da var det, som om han igen var ved at sprænges, så hele hans arbejde med at sætte stumperne sammen måtte begynde forfra.

Men en anden gang i et vågent øjeblik faldt det ham ind, at måske netop det, at han havde lagt så stor angst og sorg for dagen, kunne blive til gavn. Hans moder ville nok få det at høre, og så ville hun forstå, hvor højt han elskede hende. Hun ville blive rørt, hun ville sende bud efter ham, og de ville blive forsonet.

Han håbede sikkert, det ville ende sådan. Hver eneste dag ville han bede til Gud, at det måtte ende på den måde.

Hvis det kan gå an at udtrykke sig så respektløst, så var Karl-Artur kittet ganske pænt sammen igen, da han kom hjem til Korskyrka hen ad klokken elleve om aftenen. Det undrede ham selv, at han var kommet så forholdsvis uskadt over den forfærdelige rystelse. Søvnig var han jo stadig, og da han steg af kærren uden for provstegårdens havelåge og betalte skydskarlen, tænkte han på, hvor det skulle gøre godt at strække sig i sin seng og sove ud.

Men da han var på vej til sine værelser, kom stuepigen og skulle hilse fra provstinden og sige, at der stod varm aftensmad til ham i spisestuen. Han ville jo helst være gået i seng straks, men han syntes, det var så venligt af provstinden at tænke på, at han havde rejst hele dagen og kunne trænge til lidt ordentlig mad, at han gik med derind.

Det havde han næppe gjort, hvis han ikke havde vidst, at der ingen var i huset, som kunne spørge ham, hvordan rejsen var gået. Men han var sikker på, at de gamle for længe siden var gået til ro, og Charlotte var jo borte.

Da han gik igennem forstuen, var han ved at falde over en kasse eller hvad det var, der stod lige indenfor døren. "Å, tag Dem i vare, hr. doktor," sagde pigen. "Det er fru Schagerströms møbler. Vi har hele dagen haft travlt med at pakke dem ind i halm og slå reb om dem."

Men alligevel faldt det ham ikke ind, at Charlotte selv kunne være kommet kørende fra Store Sjötorp, og endnu mindre, at hun var blevet i provstegården natten over. Han gik ganske rolig ind i spisestuen og satte sig til bords.

En stund sad han dér uforstyrret, så han fik tid til at spise sig mæt. Han skulle lige til at folde sine hænder og bede bordbøn,

da han hørte skridt på trappen.

De var tunge og slæbende, og han tænkte, det var sagtens provstinden, der kom for at høre lidt om hans rejse. Han turde ikke skynde sig at gå, hvad han helst ville.

I næste nu gik døren op, ganske stille, og en trådte ind. Det ville have været galt nok, om det havde været provstinden. Men det var ikke hende; det var Charlotte. Det var det værste, der kunne ske. Han havde ikke for ingenting været forlovet med Charlotte i hele fem år. Han kendte hende. Tænk, hvad for en scene der ville blive, når hun hørte, at hans moder havde fået et slagtilfælde! Hun ville ordentlig læse ham teksten. Så træt som han var, ville han blive nødt til at høre på hende i flere timer. Han besluttede i en fart, at han ville vise hende en spotsk høflighed, som han plejede i den sidste tid. På den måde holdt han hende bedst på afstand.

Men inden han havde fået sagt noget, var Charlotte kommet så langt ind i stuen, at skæret fra de to tællelys, der stod på bordet, faldt på hendes ansigt. Og han så, at hendes øjne var røde af gråd, og hun var dødbleg. Der måtte være hændt hende noget frygteligt.

Det lå nærmest for at tænke sig, at hun var ulykkelig over sit giftermål. Men det lignede hende slet ikke at vise det så åbenlyst. Og den sidste, hun ville give indblik i noget sådant, var jo nok den mand, hun havde været forlovet med.

Men det var sandt! For et par dage siden hørte han jo, at hendes søster, fru Romelius, var alvorligt syg. Så kunne han tænke sig, hvad der var sket.

Charlotte tog en stol og satte sig ved spisebordet. Hun gav sig til at tale med en underlig hård og udtryksløs stemme, som

man gør, når man har foresat sig, at man ikke under nogen omstændigheder vil briste i gråd. Hun så ikke på ham; det var, som om hun sad og talte højt med sig selv.

"For en times tid siden var kaptajn Hammarberg her," sagde hun. "Han havde været i Karlstad og kørte derfra i morges lidt senere end du. Men han havde to heste for og kom derfor så meget tidligere. Han sagde, han var kommet forbi dig på vejen."

Karl-Artur rykkede sin stol tilbage fra bordet. Der fo'r som et skarpt hug fra hans hoved ned til hjertet.

"Da han kørte forbi provstegården," vedblev Charlotte lige omstændeligt og lige tonløst, "så han, at der var lys i kontorvinduerne, og troede derfor, at provsten endnu ikke var gået i seng. Han stod da af vognen for at få den fornøjelse at fortælle ham, hvordan hans kapellan i morges havde opført sig i Karlstad. Det morer ham at fortælle den slags ting."

Det ene hug efter det andet fo'r fra hovedet ned gennem hjertet. Alt hvad han i dagens løb havde sanket op og kittet sammen, var ved at falde fra hinanden igen. Nu skulle han høre, hvordan hans medmennesker dømte om hans handlinger.

"Vi havde ikke lukket indgangsdøren," sagde Charlotte, "for vi ventede hvert øjeblik, at du ville komme, så han kunne uhindret gå ind i kontoret. Men onkel var lige gået til ro, så det var ikke ham, han traf, men mig, som sad der og skrev breve. Jeg kunne ikke sove, det vidste jeg, før jeg havde hørt, hvordan det var gået dig i Karlstad. Nu fik jeg det at høre af kaptajn Hammarberg. Jeg tror, det fornøjede ham endnu mere at fortælle det til mig end til onkel."

"Og dig," afbrød Karl-Artur hende, "dig fornøjede det naturligvis ikke mindre at høre den historie."

Charlotte gjorde en afværgende bevægelse. Det lille udfald var ikke noget at svare på. Det var den slags ting, som mennesker tager deres tilflugt til, når de er i stor vånde og alligevel vil lade kække. Hun fortsatte sin fortælling.

"Kaptajn Hammarberg blev her ikke længe," sagde hun. "Han gik sin vej, så snart han havde fortalt, at du havde holdt en straffetale for din moder, og at hun havde fået et slagtilfælde. Ja, han talte også lidt om dit besøg hos borgmesteren. Å, Karl-Artur, Karl-Artur!"

Da hun var kommet så vidt, var det forbi med hendes ro. Hun holdt lommetørklædet for øjnene og hulkede.

Men vi mennesker er jo sådan indrettet, at vi ikke kan lide, nogen græder over os. Og det behager os heller ikke at tænke på, at én nylig har siddet og hørt på en morsom og vittig historie om, hvor dumt og tåbeligt vi har båret os ad. Derfor kunne Karl-Artur ikke dy sig for at sige et par ord om, at nu da Charlotte var gift med en anden, behøvede hun jo ikke at tage sig så nær, hvad der hændte ham og hans familie.

Heller ikke det svarede hun på. Det var naturligt, at han greb til den slags forsvarsmidler. Det var ikke noget at blive vred over.

I stedet for søgte hun at få bugt med sine tårer for at få sagt det, som hun hele tiden havde haft i sinde at sige ham.

"Da jeg havde hørt det hele, besluttede jeg først, at jeg ikke ville tale med dig i aften. Jeg kunne jo nok tænke, du helst ville være i fred. Men der er noget, jeg må sige dig nu med det samme. Jeg skal nok fatte mig i korthed."

Han trak på skuldrene og så ulykkelig ud, men måtte finde sig i sin skæbne. De sad jo dér i samme stue. Han var nødt til at

høre på hende.

"Jeg vil blot sige dig, at det er min skyld alt sammen," sagde Charlotte. "Det var mig, som overtalte Thea. – Hele din rejse til Karlstad. – Det var mig. – Du ville ikke, men jeg ville. – Og hvis din moder nu dør, så er det mig og ikke dig ..."

Mere kunne hun ikke få frem. Hun følte sig så fortvivlet og skyldbetynget.

"Jeg skulle have været tålmodig," vedblev hun, så snart hun var så meget herre over sin sindsbevægelse, at hun kunne tale. "Jeg skulle ikke have sendt sig afsted så snart. Du var endnu fuld af bitterhed imod din moder. Du havde ikke tilgivet hende. Derfor gik det sådan. Men jeg skulle have vidst, at det ikke kunne gå godt. Det er alt sammen min skyld, alt sammen!"

Hun rejste sig og gik en tid op og ned ad gulvet, mens hun rev og sled i sit lommetørklæde. Til sidst blev hun stående lige over for ham. "Det var det, jeg ville have, du skulle vide. Det er min skyld alt sammen."

Han sagde ingenting. Han rakte blot hænderne ud, tog hendes ene hånd og beholdt den i sin.

"Tænk dog, Charlotte," sagde han ganske stille og mildt, "hvor mange gange vi har talt sammen her i denne stue, ved dette samme spisebord! Her har vi skændtes og hakket på hinanden, men vi har også haft mange glade timer her. Og nu er det sidste gang."

Hun stod ved siden af ham. Hun forstod ikke, hvad dette betød. Han sad og klappede hendes hånd, og han talte venligere til hende, end han havde gjort i lange tider.

"Du har altid været ædelmodig og gerne villet hjælpe mig. Der er ingen så ædelmodig som du, Charlotte."

Hun var stum af forbavselse, hun kunne ikke engang sige ham imod.

"Men jeg har kun vist din ædelmodighed fra mig. Jeg har ikke villet forstå dig. Og så kommer du alligevel nu i aften og vil tage hele skylden på dig."

"Jamen, sådan er det nu," sagde hun.

"Nej, det er det ikke, Charlotte. Sig ikke mere! Det er min selvretfærdighed, min hårdhed. Du ville kun det bedste."

Han lagde hovedet på bordet og græd. Men han slap ikke hendes hånd, og hans tårer dryppede ned på den.

"Charlotte," sagde han, "jeg føler mig som en morder. For mig er der intet håb."

Hun strøg ham over håret med den hånd, hun havde fri, men hun sagde ikke noget.

"Jeg fik så ondt i hjertet i Karlstad. Jeg tror, jeg var fra forstanden. Mens jeg kørte hjem, prøvede jeg at skyde det fra mig. Men jeg mærker nok, det går ikke. Jeg må tage det på mig."

"Hvordan kom det, Karl-Artur?" sagde Charlotte. "Hvordan gik det til? Jeg har jo kun talt med kaptajn Hammarberg."

Karl-Artur havde aldrig hørt Charlotte tale så mildt og moderligt. Han kunne ikke modstå hendes bøn, men gav sig straks til at fortælle. Han syntes, han gjorde bod ved ikke at skjule noget, ikke undskylde noget.

Til sidst sagde han: "Hvorfor var jeg så forblindet, Charlotte? Hvad var det, der forledte mig til det?"

Det svarede hun ikke på. Men der udgik en strøm af barmhjertighed fra hende, og den mildnede pinen i hans sår. Ingen af dem tænkte på, hvor underligt det var, at de talte sådan sammen, mere fortroligt end nogen sinde før. De rørte

sig ikke; han sad hele tiden ved bordet, og hun stod bøjet over ham. De talte om alting. Han spurgte hende, om hun troede, han kunne blive ved at være præst.

"Du skal ikke være bange for kaptajn Hammarberg og hvad han kan finde på at sige."

"Det er ikke kaptajn Hammarberg, jeg tænker på, men jeg føler mig så ussel og forstødt. Du kan ikke tænke dig, hvordan jeg er til mode."

Det ville Charlotte ikke svare på. "Tal du i morgen med onkel Forsius," sagde hun. "Jeg ved ingen, der er så klog og from som han. Og det kan gerne være, han siger, at du passer bedre til præst nu end før."

Det var et godt råd. Det beroligede ham. Og ligedan var det med alt hvad hun sagde. Det gjorde ham godt. Der var ingen oprør, ingen mistro i ham.

Til sidst trykkede han et blidt kys på hendes hånd. "Jeg vil ikke tale om det, der har været, men jeg må alligevel have lov at sige, at jeg forstår ikke mig selv. Hvorfor har jeg skilt mig fra dig? Nej, jeg vil ikke undskylde mig, men det er, som om jeg bliver drevet til at gøre det, jeg ikke vil. Hvorfor har jeg bragt min moder døden nær? Hvorfor har jeg mistet dig?"

Charlottes ansigt vidnede om en heftig kamp. Hun gik hen i den mørkeste krog af stuen. Hun kunne have sagt ham grunden, men det ville hun ikke. Denne stund var hellig. Der måtte ikke komme noget frem, der kunne se ud som hævn.

"Kære Karl-Artur," sagde hun, "om en uges tid rejser jeg bort. Schagerström og jeg vil følge min søster Marie-Louise ned til Italien, så hun om muligt kan finde helbredelse for sit svage

bryst og ikke dø fra sine små børn. Måske det var derfor, alt dette skulle ske."

Da hun havde sagt det, gik hun hen til den mand, hun elskede, og strøg ham endnu engang over håret. "Guds tålmodighed er ikke forbi," sagde hun. "Jeg ved, at den varer."

Hest og ko, karl og pige

I

Hvem var hun, at hun frem for alle andre fattige bissekræmmersker var udvalgt til en sådan lykke og højhed?

Ganske vist, hun var dygtig til at tjene penge og sparsommelig, så hun aldrig gav en skilling ud til unytte, og snedig og durkdreven, så hun kunne lokke folk til at købe både hvad de trængte til og hvad de ikke trængte til. Men hun syntes alligevel ikke, hun fortjente at komme højere på strå end alle sine gamle kammerater.

Ja, hvem var hun, at en fornem herre havde kastet sine øjne på hende?

Hver morgen, når hun vågnede, sagde hun til sig selv: "Er det da itte et mirakel? Jo, det er et mirakel, og lige så stort som dem, der står om i Bibelen. Der skulle prækes om'et i kirkerne."

Og så foldede hun sine hænder og forestillede sig, at hun sad i kirken. Rundt om sad der folk, og præsten stod på prædikestolen. Det var som en almindelig gudstjeneste på det nær, at præsten havde valgt en usædvanlig tekst. Han talte ikke om andet end de stakkels dalkullor, der gik om i landet og handlede og måtte døje så mange farer og besværligheder. Og som en, der var inde i sagen, talte han om, hvor elendigt de havde det i deres usle logis, hvor ringe fortjenesten var, og hvordan de mange gange ikke undte sig selv en smule mad for at være fri for at tære på de fattige skillinger, de skulle have med hjem. Men nu glædede det præsten at kunne meddele sine elskede tilhørere, at Gud havde set i nåde til en af disse trætte

vandrersker. Hun skulle aldrig mere være nødt til at strejfe om på landevejen i regn og slud. Hun skulle giftes med en præst og bo i en præstegård, hvor der var hest og ko, karl og pige.

Da præsten var kommet så langt, blev der ligesom lysere og venligere i kirken. De blev alle glade over, at en fattig stakkel skulle komme til ære og velstand. De der sad i nærheden af Anna Svärd, nikkede og smilede til hende.

Hun blev rød af forlegenhed, men det blev værre endnu, for nu vendte præsten sig til den side, hvor hun sad, og henvendte et par ord til hende.

"Hvem er du, Anna Svärd, at du frem for alle andre fattige bissekræmmersker er udvalgt til en sådan lykke og højhed? Husk nu på, at det ikke er din egen fortjeneste, men idel nåde og barmhjertighed, og glem ikke dem, der må blive ved at slide for at tjene hvad de skal bruge til føde og klæder!"

Ja, den præst talte så kønt, at hun gerne var blevet liggende i sengen hele dagen for at høre på ham. Men da han kom til det med de andre dalkullor, fik hun tårer i øjnene, og så kastede hun tæppet af sig, hvis der da var så fint, at hun havde et tæppe over sig og ikke bare en gammel sæk eller en las af et gulvtæppe, og sprang ud af sengen.

"Er du da helt tosset!" råbte hun. "Ligger du her og græder over noget, som du selv hitter på?"

Det eneste, hun kunne gøre for at hjælpe sine gamle kammerater, var at begive sig på vejen hjem allerede i september. Derved gik hun glip af efterårsmarkederne, som nu begyndte både her og der. Det var jo et tab, men hun besluttede at lade sine gamle rivaler være ene om dem. Hun ville ikke stå i vejen for dem, som aldrig ville blive gift med en fin herre. Hun

tænkte på Risgårds-Karin, der var fra Medstuby ligesom hun selv, på Storstue-Lisa og mange flere, der ville blive glade over, at hun ikke også stod på markedspladsen og trak kunderne til sig.

Hun vidste, at når hun kom hjem, var der ingen, som kunne begribe, at hun havde været så tosset at lade markederne gå fra sig. Og hun kunne heller ikke forklare dem grunden. Men noget måtte hun da gøre for Vorherre, så meget som hun havde fået af ham.

Derimod var der jo ikke noget i vejen for, at hun skaffede sig en ny forsyning varer, inden hun gik fra Karlstad. Og der var heller ikke noget, som hindrede hende i at gå ind i hvert eneste hus, hun kom forbi på sin vej nordpå, og søge at slå en handel af. Men når hun var færdig med at handle og havde spændt sækken på ryggen igen og stod ved døren med hånden på klinken, da kunne hun ikke lade være at vende sig om nok en gang og fortælle om det mirakel, der var hændt hende.

"Nu siger jeg jer så mange tak alle sammen," sagde hun. "Her kommer jeg aldrig mere. Jeg ska giftes."

Når så folkene i huset skyndte sig at sige nogle venlige ord og spurgte, hvad slags mand hun skulle giftes med, vedblev hun meget højtideligt:

"Det er så stort et mirakel, at der burde prækes om det i kirkerne. For hvem er jeg, at der ska times mig så stor en lykke? Jeg ska giftes med en præst og bo i en præstegård. Jeg får hest og ko, karl og pige."

Hun kunne jo nok tænke, at de ville gøre nar ad hende, så snart hun var gået, men det brød hun sig ikke om. Hun måtte

vise sin taknemmelighed, ellers kunne lykken blive taget fra hende igen.

Engang kom hun ind i en gård, hvor hun ikke kunne få konen til at købe noget, og det endda hun var en rig enke, som selv rådede for sine penge. Så faldt det hende ind at sige, at i dag måtte de ikke sige nej til at købe noget af hende, for det var sidste gang, hun kom i det ærinde. Og så sagde hun ikke mere, men så hemmelighedsfuld ud.

Den påholdende kone blev nysgerrig. Hun kunne ikke lade være at spørge, hvorfor Anna Svärd ville høre op at handle.

Og den smukke dalkulla svarede, at det var et stort mirakel. Ja, et mirakel, der var lige så stort som dem, man læste om i Bibelen. Men mere sagde hun ikke, og konen var nødt til at komme med flere spørgsmål.

Anna Svärd kneb bare munden sammen og var så helt den gamle Anna Svärd, at den gerrige bondekone måtte spendere at købe både silketørklæde og nakkekam, inden hun fik at vide, at Gud havde set i nåde til den fattige bissekræmmerske i hendes ringhed, og hun skulle giftes med en præst og bo i en præstegård, hvor der var hest og ko, karl og pige.

Da hun gik ud af gården, tænkte hun, at det kneb var godt, og det ville hun bruge mange gange. Men det gjorde hun alligevel ikke. Hun var bange for, at det skulle bringe ulykke. Man må ikke misbruge det hellige.

I stedet for kunne det ske, at hun stak en lille nål med kulørt glashoved til småpigerne uden betaling, ligefrem som foræring. Det var aldrig før faldet hende ind at give noget bort. Det var en lille gave til Vorherre.

Ja, hvem var hun, at lykken sådan skulle komme strømmende over hende fra alle kanter? Var det, fordi hun havde ladet efterårsmarkederne fare og overladt dem til sine gamle kammerater, at folk rundt om i husene var så ivrige til at købe? Og ligedan gik det hele vejen op igennem Klarelvsdalen. Hejda! Så snart hun lukkede op for sækken, kom de løbende, både store og små, som om de troede, at hun havde sol og stjerner at sælge. Inden hun var kommet halvvejen, så hun, at hendes varer begyndte at slippe op.

En dag, da hun ikke havde stort andet i posen end et dusin hornkamme og nogle stykker bånd og ærgrede sig over, at hun ikke havde kunnet bære dobbelt så mange varer, mødte hun gamle Karin fra Risgården. Den gamle kom nordfra. Hendes sæk var så fuld, at den slog buler, og hun selv var sur og tvær, for hun havde ikke solgt noget de sidste dage.

Da købte Anna Svärd alle de varer, som Karin kom slæbende med, og gav hende den nyhed med i købet, at hun skulle giftes med en præst.

Anna Svärd troede aldrig, hun skulle glemme den lyngbakke, hvor de sad og afgjorde deres forretning. Det var alligevel det fornøjeligste, hun havde oplevet på hele turen. Karin blev lige så rødviolet i ansigtet som lyngen, og til sidst pressede hun et par tårer frem. Men da Anna Svärd så, at den gamle græd, kom hun til at tænke på, at hun selv uden egen fortjeneste var blevet ophøjet frem for alle andre bissekræmmersker, og hun gav hende lidt mere for varerne, end de først havde aftalt.

Undertiden, når hun stod højt oppe på en bakke, stillede hun sig med ryggen op ad et gærde, så hun havde støtte for sækken, og fulgte med øjnene trækfuglene på deres rejse mod syd. Hvis

der ikke var nogen i nærheden, som kunne le ad hende, råbte hun til dem, at de skulle hilse ham, de nok vidste, og sige, at hun ville ønske, hun havde vinger ligesom de, så hun kunne flyve ned til ham.

Ja, hvem var hun, at hun skulle udvælges frem for så mange andre og få sit hjerte opladt, så det var begyndt at tale længslens og kærlighedens gamle og evig unge sprog?

II

Omsider var Anna Svärd nået så langt, at hun kunne se Medstuby. Og allerførst blev hun stående stille og så efter, om den nu også lå der i god behold på sin gamle plads ved dalelven, om gårdene lå lige så tæt sammen og var lige så lave og grå som de plejede, om kirken lå på det lille næs syd for landsbyen, ganske som før, og om birkelundene og fyrreskovene ikke var fejet væk fra jorden, mens hun var borte, men også var, hvor de skulle være.

Men da hun havde overbevist sig om alt det, lod det til at gå hende som så mange andre, at netop når de er nær ved målet, føler de sig så udmattede, at de knap kan komme videre. Hun måtte brække en stav af et gærde for at have en kæp at støtte sig til, og alligevel kunne hun kun slæbe sig hen ad vejen skridt for skridt. Rygsækken tyngede, så hun gik helt krum, og hun snappede efter vejret. Hvert øjeblik måtte hun stå stille og puste.

Hvor langsomt det så gik, nåede hun dog omsider landsbyen. Hun havde måske håbet, at hun skulle møde sin moder, Gamle-Berit, eller en eller anden af sine kendinge, der kunne hjælpe hende med sækken, men hun traf ikke et menneske.

Der var vel nok alligevel nogen, der så hende i hendes elendighed, og de kunne ikke andet end tænke på, hvordan det dog skulle gå moderen, hvis datteren nu kom syg og ødelagt hjem, som det lod til. For Berit Svärd var jo en fattig soldaterenke uden penge og uden eget hus, og hun ville aldrig have kunnet forsørge sig selv og sine to børn, hvis ikke hendes svoger, Erik i Jobsgården, der var en velhavende mand, havde ladet hende bo i sin gård i en lille stue, der lå klemt inde mellem hestestald og kostald. Berit var dygtig til al slags arbejde, også til vævning; hun var et af de mennesker, der forstår sig på lidt af hvert, og som man ikke kan klare sig foruden i en landsby. Men hun havde også måttet hænge i både nat og dag for at opdrage sine to børn, så hun kunne snart ikke mere. Hun havde sagtens håbet på bedre dage nu, da datteren var begyndt at handle. Blot der nu ikke var noget galt på færde! Det var et dårligt tegn, at Anna kom hjem i utide. Ja, det er altid de fattige, det går ud over!

Anna Svärd banede sig langsomt og forsigtigt vej mellem brændestabler, brædder og arbejdsvogne, der fyldte op mellem de mange huse i Jobsgården, og nåede stuen ved siden af kostalden. Moderen var for en gangs skyld hjemme. Hun sad midt på gulvet og spandt hør. Man kan tænke sig, hun blev bange, da døren gik op og datteren trådte ind, ganske krumbøjet og støttet til en gærdestav. Og Anna Svärd tænkte heller ikke på, at hun kunne skræmme livet af sin moder. Hun sagde goddag, så sagte, som om hun knap kunne tale. Hun sukkede og stønnede og vendte hovedet til den anden side for ikke at se den gamle i øjnene.

Ja, hvad skulle Gamle-Berit tro? Hun var vant til, at hendes datter kom gående så rank, som om hun ikke vidste af nogen byrde at sige. Hun frygtede det værste og skubbede spinderokken til side.

Anna Svärd gik, hele tiden sukkende og stønnende, over gulvet hen til bordet under vinduet og satte sækken på bordpladen. Da hun havde spændt remmene op, gned hun sig med hånden over lænden. Hun prøvede at rette sig, men det var ganske umuligt. Lige så krogrygget som hun var kommet ind i stuen, gik hun hen til skorstenen og satte sig.

Ja, hvad måtte Berit tænke? Annas sæk var lige så fuld, som da hun gik hjemmefra om foråret. Havde hun slet ikke solgt noget hele sommeren? Havde hun været syg, havde hun gået hen og spoleret sig på en eller anden måde? Hun var så bange for, hvad hun ville få at høre, at hun ikke turde spørge.

Men Anna Svärd mente åbenbart, at hendes moder ikke kunne tage imod det store budskab på rette måde, hvis hun ikke først kom til at føle sig mere ulykkelig og ringe end nogen sinde, så hun spurgte med ynkelig stemme, om hendes moder, der ikke var så træt, ville gøre hende den tjeneste at spænde sækken op.

Ja, hendes moder ville såvist tjene hende med alt hvad hun kunne, men hendes hænder rystede, så det varede temmelig længe, inden hun fik bugt med alle de knuder og spænder og kunne begynde at pakke op af sækken. Men da hun gjorde det, ja – Gamle-Berit havde jo været ude for både det ene og det andet, men hun måtte indrømme, at denne gang løb det rundt for hende. For hvad skulle hun tro om alt det, hun tog op af sækken?

Det første, hun fik fat i, var en lille skinke, og under den lå der en stor pose brune bønner og en lige så stor pose gule ærter. Der var ingen bånd, ingen syringe, ingen trådknapper eller silketørklæder, ikke et stykke kattun, ikke nogen af den slags ting, som hører til i en bissekræmmers sæk, men bare havregryn og risengryn, kaffe og sukker, smør og ost.

Hun havde en fornemmelse, som om håret rejste sig på hendes hoved. Hun kendte jo sin datter. Anna var ikke den, der bragte fine madvarer til huse. Havde hun mistet sin forstand, eller hvad gik der af hende?

Den gamle kone skulle lige til at løbe over og hente sin svoger, så han kunne hjælpe hende at hitte ud af, hvordan det stod til, men heldigvis kastede hun først et blik hen mod ovnbænken og så da, at datteren sad og lo. Hun forstod, at Anna havde haft hende til bedste, og hun tænkte, at gjorde hun hende hendes ret, satte hun hende på døren. Men det ville hun dog ikke gøre, før hun havde fået at vide, hvordan det hele hang sammen, for Anna havde lige så lidt for skik at lege og spøge som at øde sine penge.

"Hvem har du slæbt alt det hjem til?"

"Det er da til dig."

Berit havde i det længste troet, at en af nabokonerne havde bedt hendes datter tage al den fine mad med hjem. Nu var det igen ved at løbe rundt for hende.

"Sludder!" sagde hun. "Du vil da itte bilde mig ind, at du går og slæber dig fordærvet for min skyld."

"Jeg fik solgt alle mine varer på vejen hjem. Og så var'et så underligt at gå, når jeg itte ha'de noget i posen. Jeg måtte se at få fat på noget at putte i'en."

Men Gamle-Berit, der var vant til at blande sit mel med halm eller bark, og som sjældent var så overdådig, at hun spiste mælk til vandgrøden, kunne ikke lade sig nøje med den forklaring. Hun satte sig ved siden af datteren og tog hendes hånd.

"Nu må du fortælle mig, hvad der er hændt dig."

Og så mente Anna Svärd åbenbart, at hun var tilstrækkelig forberedt. Hun beholdt ikke længere den store nyhed for sig selv.

"Ja, ser du, mor, det er et mirakel. Det er et mirakel lige så stort som dem, der står om i Biblen. Der sku prædikes om'et i kirkerne."

III

Moder og datter var enige om, at farbroder Erik og ingen anden skulle være den første, der fik den store nyhed at vide.

Han var ikke alene deres nærmeste slægtning, men Anna Svärd havde altid været vel anskrevet hos ham, og han havde sagt ikke én, men mange gange, at kunne hun bare finde sig en mand, så ville han gøre hendes bryllup.

De gik ind til ham tidligt på eftermiddagen og traf ham siddende ved skorstenen i færd med at banke asken ud af sin pibe efter det usle bjørnemos, som han røg i stedet for tobak. På denne tid af året, når ingen af de unge mænd, som var draget på arbejde sydpå, endnu var kommet hjem, var der ikke så meget som en kardus tobak at opdrive i hele Medstuby.

Anna Svärd kunne straks se, at han var i dårligt humør, men hun blev hverken forskrækket eller ked af det. Hun tænkte bare, at når han hørte den store nyhed, blev han nok glad igen.

Erik i Jobsgården var en høj, statelig mand med mørkt hår, regelmæssige træk og dybe, blå øjne. Anna Svärd lignede ham så meget, at hun godt kunne have været hans datter. Ligheden lå ikke alene i det udvortes. Erik havde også i sine unge dage vandret om i landet som bissekræmmer. Han havde været snedig og durkdreven ganske som hun og tjent gode penge. Da hans egne børn blev voksne, ville han have, de skulle gå samme vej, men det havde ingen af dem lyst til. Anna Svärd derimod havde både lysten og anlæggene, og hendes farbroder brugte at prale af hende og hæve hende på sine egne børns bekostning.

Men da hun denne gang trådte ind i stuen, var der så vist hverken tale om at prale eller beundre.

"Men er du da helt tosset?" råbte farbroderen. "Er du gået din vej fra alle de store efterårsmarkeder?"

Men hun, der havde oplevet så stort et mirakel og var blevet udvalgt til al den lykke og højhed frem for alle andre fattige bissekræmmersker, ja, frem for alle de unge piger, der var vokset op i Medstuby i hendes tid, hun syntes ikke, det passede sig at komme og fortælle om sin forlovelse på samme måde som man for eksempel siger tak for mad, men det var nødvendigt at forberede det lidt, så nyheden kunne få den modtagelse, den fortjente.

Derfor talte hun endnu ikke om sit eventyr. Hun svarede kun, at hun var blevet træt af at gå om og havde længtes efter at komme hjem.

"Man må aldrig bli'e træt," sagde Erik, og så gav han sig til at tale om, hvor udholdende han havde været, og hvor meget han havde tjent.

Anna Svärd hørte efter uden at afbryde ham, men da han omsider tav, søgte hun i al stilfærdighed at forberede det, der skulle komme. Hun tog en kardus tobak op af sin lomme og bad ham ikke forsmå den.

Men nu var forholdet det, at Erik havde lånt Anna Svärd nogle penge, da hun for tre år siden begyndte sin virksomhed. Når hun ellers kom hjem om efteråret, plejede hun straks at fortælle ham, hvor stor fortjenesten havde været og betale af på sit lån. Nu kom hun ikke med penge, men med en kardus tobak. Ganske vist var den velkommen, men Erik så alligevel meget sur ud, da han tog imod den. Hun havde aldrig før bragt ham en gave. Måske forretningen havde været dårlig. Kom hun nu og gav ham tobak, fordi hun ingen penge havde at betale med?

Han sad og svingede med kardusen uden at sige så meget som tak.

"Jeg sku da engang gi dig noget, fordi du hjalp mig i vej," sagde Anna og gjorde igen et forsøg på at nå til den højtidelige meddelelse. "For nu holder jeg op at handle."

Farbroderen sad endnu og vejede pakken i hånden. Han så ud, som om han ville kaste den lige i ansigtet på hende. Ville hun holde op med handelen? Han forstod ikke, hvad hun mente. Men én ting forstod han: at hun ingen penge havde til ham nu og heller aldrig ville få nogen.

"For jeg ska si'e dig, farbror, jeg ska giftes," vedblev Anna Svärd. "Vi syntes, både moder og jeg, at du var den første, der sku have det at vide."

Jobs-Erik lagde kardusen fra sig. Nu var det ude med alt håb om at få gælden betalt. Men ikke nok med det; han ville måske

også blive nødt til at gøre bryllup for sin broderdatter. Han rømmede sig, som om han ville til at sige noget, men betænkte sig.

Berit havde ligefrem ondt af ham. Det var, som om alverdens ulykker lige med ét kom styrtende over ham. Hun ville fortælle ham, hvordan det hang sammen med giftermålet.

"Aldrig ku jeg da tænke, da du sendte Anna af sted med sækken på ryggen for tre år siden, at hun gik så stor en lykke i møde. Hun ska giftes med en præst nere i Värmland. Hun ska bo i en præstegård, hvor der er hest og ko, karl og pige."

"Ja," sagde Anna Svärd og slog undselig øjnene ned, "det er et stort mirakel. Det er, som om jeg fattige stakkel sku blive endnu lykkeligere end selveste Erik i Jobsgården."

Men den store efterretning lod ikke til at gøre synderligt indtryk på den gamle. Han så fra moderen hen på datteren, og hans mund fortrak sig til et hånligt smil.

"Nå, en præst!" sagde han. "Itte andet! Da min broderdatter kom så stormægtig herind og forærede mig tobak, da troede jeg i det mindste, hun var blevet forlovet med en prins."

"Men kære svoger!" sagde Berit. "Du tror da itte, hun gør løjer med dig?"

Den gamle mand rejste sig, høj og stor.

"Nej, jeg tror itte, hun gør løjer med mig," sagde han. "Men folk dér sydpå i landet er så forskrækkelig muntre og spøgefulde; det ved den, som har gået og handlet dernede, og det undrer mig heller itte, at hun, der er ung, har ladet sig narre. Men du og jeg, Berit, vi må se til, om vi ka la være at miste vores forstand. Gå du ud i køkkenet og be dem lave en god madpose i stand til din datter. Og send hende så afsted

igen den dag i morgen! Om to måneder ka hun komme hjem igen, itte før."

Moder og datter rejste sig helt forskrækkede og gik hen imod døren. Men dér blev Anna Svärd stående og sagde usikkert:

"De penge, jeg skylder dig, dem har jeg med i dag. Men du vil måske itte have dem før i december?"

Da sendte farbroderen hende et blik, der gik gennem marv og ben.

"Fy!" sagde han. "Er du nu blevet så stor på det, at du gør nar af din gamle farbroder? Gå itte hen og gift dig, barn! Bli du ved handelen! Du ka bli'e så rig, at du kan købe hele Medstuby."

IV

Da de var kommet tilbage fra Erik, ville Anna Svärd have, de skulle gå over til Ingeborg i Risgården, så hun blev den næste, de fortalte om det store mirakel. Men det ville Gamle-Berit ikke høre tale om.

For Risgården lå jo ganske vist lige ved siden af Jobsgården, og det gode naboskab var aldrig blevet brudt så åbenlyst, at folk vidste besked med det, men det var nok alligevel ikke så godt, som det skulle være.

Ingeborg i Risgården var enke, og skønt hun ejede den bedste gård i Medstuby, havde hun det ikke så nemt, for da der ikke var nogen mand på gården, måtte hun have fremmed hjælp til alt udendørsarbejde. Al hendes digten og tragten gik ud på, at hun måtte kunne blive ved gården, til hendes sønner blev voksne, for så ville jo alle vanskeligheder falde bort af sig selv. Og den, der hjalp hende her, det var især hendes søster, Karin. Hele landsbyen vidste, at det var hende, der bragte penge hjem til

dagløn og skatter. Men det var ikke gået så godt for Karin med handelen, siden Anna Svärd var begyndt at gå om med kramposen. Og folkene i Risgården havde ikke lagt skjul på, at de var uvenligt stemt imod deres naboer i Jobsgården, og da naturligvis især mod Anna Svärd og hendes moder.

Men da Gamle-Berit kom med disse betænkeligheder, sagde datteren, at det kunne være på tiden der blev ende på det uvenskab, og det var netop derfor, hun ville gå over til Ingeborg. Hvis hendes moder ikke ville med, så kunne hun lade være; hun selv gik i alt fald derover.

Nå ja, det blev som hun ville, og moderen gik med. Hun kunne måske hjælpe lidt på det, tænkte hun.

Da Anna Svärd kom ind i storstuen på Risgården, blev hun ligefrem overrasket. Hun havde ikke været der i de sidste år, så hun havde glemt, hvor smukt der var. Hver eneste plet på væggen, der ikke var optaget af vægskabet, Mora-uret og himmelsengen, var dækket af malerier fra Biblen. Midt på langvæggen så hun Josef, der kom kørende i kalechevogn med fire heste og kusk og tjenere for at tage imod sin fader Jakob, og over det lange vindue så man en lille jomfru Maria, som nejede for en Herrens engel i guldbroderet uniform og trekantet hat. Anna Svärd tog både det ene og det andet for et godt varsel. Hun holdt nok af at blive mindet om mennesker, som Gud havde ophøjet ved et mirakel.

Husmoderen i Risgården var smuk og stilfærdig. Hun var af de mennesker, der forstår altid at have det pænt og hyggeligt omkring sig. Næsten altid var hun beskæftiget med et fint håndarbejde. I øjeblikket sad hun med en hvid vante på den venstre hånd og broderede blomster og blade på den.

Hendes væsen var måske en lille smule forbeholdent, men ellers tog hun imod Berit og hendes datter ganske som det var skik og brug. Hun gik dem i møde og rakte dem hånden og bad dem sidde ned på bænken under vinduet. Selv satte hun sig hen ved bordet igen og tog fat på sit arbejde.

Straks var der ingen som sagde noget, og Anna Svärd tænkte, at nu sad Ingeborg og spekulerede på, om de to kvindefolk troede, der ville vanke kaffe. Men det ville hun ikke tage sig af. Skulle hun traktere *dem* med kaffe, som tog fortjenesten fra hendes søster?

Da der var gået en passende tid, begyndte Anna Svärd samtalen med at fortælle, at hun havde mødt Karin på hjemvejen. Og derfor syntes hun, hun ville se inden for i Risgården for at bringe en hilsen og fortælle, at søsteren var rask og ved helsen.

"Da var'et godt at høre, at hun er rask," sagde Ingeborg. "Helsen og sundhed, det er det vigtigste."

"Ja, det trænger vi alle til," skyndte Berit sig at bekræfte, "og især da den, der ska løbe om på landevejen."

"Ja, det må du nok sige, Berit," sagde Ingeborg.

Så blev der en standsning i samtalen, og Anna Svärd tænkte, at nu sad Ingeborg nok igen og spekulerede på, om hun var nødt til at byde disse hersens kvindfolk kaffe. Men det var for meget forlangt. De var jo bare kommet med en hilsen fra hendes søster. Der skulle da mere til.

Derpå sagde Anna Svärd, at hun ville ikke være kommet sådan midt på eftermiddagen og bragt forstyrrelse i arbejdet, hvis hun ikke havde haft andet ærinde end blot at bringe en hilsen. Men da hun og Karin traf hinanden, da kom Karin

nordfra med sækken fuld af varer, og hun, Anna, kom sydfra og havde helt udsolgt. Og så købte hun hele lageret af Karin, og da de skiltes, havde Karin travlt med at komme til Karlstad og hente nye varer, inden efterårsmarkederne begyndte.

De havde det tilfælles, de to søstre, at de blev rødviolette i ansigtet, så snart de kom i sindsbevægelse. Og nu sad Ingeborg og hørte på Annas fortælling lige så rødviolet som en lyngbakke. Ellers var det ikke at mærke, at den gjorde synderlig indtryk på hende. Hun sagde bare et par ord om, at det var heldigt, Karin havde truffet Anna, så hun var blevet af med sine varer.

"Det var da endnu heldigere for Anna, at hun ku skaffe sig nye varer, da hun allerede var på hjemvejen og ha'de solgt alt sit," sagde Gamle-Berit.

Det var ikke let at holde samtalen i gang. De tav lidt, og Anna Svärd tænkte ved sig selv, at nu sad Ingeborg og spekulerede på, om hun ikke alligevel skulle byde de to kvindfolk kaffe. Men hun havde ikke videre lyst. Den unge tøs fra Jobsgården var jo bare kommet for at prale af, at hun havde hjulpet Gamle-Karin fra Risgården. Nej, hun kunne ikke overvinde sig til at sætte kaffekedlen over for hendes skyld.

Så sagde Anna Svärd, at det var da ikke bare for at fortælle det, hun var gået over til Risgården. Men der var hændt det, at hun ved sin handel havde fået noget med, som ikke tilhørte hende. De havde ikke set så nøje efter. De havde blot taget alt hvad var i Karins sæk og lagt det over i Annas. Men næste dag havde Anna bredt sine varer ud i et bondehus, og så havde hun opdaget, at der lå en femrigsdalerseddel inden i et silketørklæde.

I det samme stak Anna hånden i lommen, tog en femrigsdalerseddel op, glattede den ud og lagde den på bordet. Ingeborg blev mere rødviolet i sit ansigt end nogen sinde.

"Men det er da itte til at begribe, at min søster ta'r så dårligt vare på sine penge!" Sagde hun. "Hun lader da itte en hel femdalerseddel ligge løs i sækken. Den er ka'skesens slet itte hinners."

"Nej, det ka også hændes," sagde Anna Svärd. "Femdalersedlen ka have ligget i silketørklædet, da hun købte det. Jeg er også nær ved at tro, at hun itte vidste noget om det."

Omsider lagde Ingeborg sit arbejde til side. Hun så forbavset på Anna Svärd.

"Men når du tror, at Karin itte vidste noget om sedlen, så ku du jo ha beholdt den. Du ha'de jo købt alt hvad der var i posen."

"Min er den i alt fald itte," sagde Anna Svärd. "Og nu vil jeg be dig ta den i forvaring, til Karin kommer hjem."

Det svarede Ingeborg ingenting på, og Anna Svärd tænkte, at nu sad hun nok og spekulerede på, om hun ikke alligevel blev nødt til at byde de fremmede kaffe, hvor lidt hun så kunne lide dem.

Hun havde knap tænkt tanken ud, før Ingeborg havde bestemt sig.

"Jeg ville så gerne byde jer kaffe," sagde hun. "Men med skam at tale om, så har jeg ingen rigtig kaffe i huset, så det ka nok itte bli'e andet end rug og cikorie."

Hun rejste sig og gik ud i køkkenet. Lidt efter kom kaffen på bordet, og de drak både én kop og to kopper, men hun var stadig lidt forbeholden, samme Ingeborg. Hun trakterede dem

det bedste, hun kunne, men de havde alligevel på fornemmelsen, at hun ikke gjorde det med sin gode vilje.

Først da de var færdige med at drikke kaffe, gav Anna Svärd sin moder et lille vink, og Berit var ikke sen til at tage ordet.

"Anna her undser sig li'som lidt for at sige det selv. Men der er hændt hende et stort mirakel. Hun ska giftes med en præst nere i Värmland."

"Men hvad er'et, jeg hører!" sagde Ingeborg. "Ska hun giftes? Så ska hun vel ikke ..."

Hun tav pludselig; hun var jo så fin på det. Hun ville ikke lade sig mærke med, at det straks faldt hende ind, at det ville blive til fordel for hende selv.

Men Berit svarede på den halvkvædede vise. "Nej," sagde hun, "nu ska hun aldrig mere gå om med kramposen. Hun ska bo i en præstegård. Hun får hest og ko, karl og pige."

Ingeborg smilede over hele ansigtet. Det var såvist en glædelig nyhed.

Hun rejste sig op og nejede. "Men gudbevares! Hvorfor sa'e du itte det straks? Er det en tilkommende præstekone, jeg har trakteret med rugkaffe? Å, værs'god og sid ned igen, så jeg ka se efter, om jeg dog itte sku ha en pose rigtige bønner liggende et eller andet sted. Å, sid ned, værs'god og sid ned!"

Lensmandens kone

Da Anna Svärd havde været hjemme en fjorten dages tid, gik hun og hendes moder op til lensmand Ryens gård, der lå et lille stykke nord for Medstuby, og bad om at tale med fruen. Både farbroder Erik og Ingeborg i Risgården vidste besked med deres ærinde og billigede det. Ingeborg var nu deres bedste ven og havde været meget ivrig for at få dem afsted, hvis det ikke ligefrem var hende, som havde fundet på det.

Så kom de da til lensmandsgården, og de gik ind ad køkkenvejen, for det ville nu Gamle-Berit, skønt Anna Svärd jo nok syntes, at en, der var forlovet med en præst, skulle gå ad hoveddøren. De blev vist ind i stuen ved siden af køkkenet, hvor lensmandens kone stod og talte tøjet, der var kommet fra vask og lå udbredt på et stort slagbord. Hun trak øjenbrynene lidt i vejret, da de trådte ind, og så ikke videre fornøjet ud. Hun havde naturligvis for længe siden hørt den store begivenhed, at Anna Svärd skulle giftes med en præst, og hun var klog nok til straks at gætte, hvad de to kvindfolk ville hende.

Men der var ikke tale om andet, end at hun tog godt imod dem. Hun sagde goddag og rakte dem hånden og bad dem sidde ned, så de i ro og mag kunne komme frem med deres ærinde.

Det var aftalt i forvejen, at moderen skulle føre ordet. Ingeborg sagde, det var det mest passende, og hun havde også formanet hende til ikke at bruge for mange omsvøb, men gå lige til sagen.

Anna Svärd sad altså stille og hørte på det, mens Gamle-Berit forklarede, at de var kommet for at spørge, om Anna ikke kunne

få lov til at være hos lensmandens et par måneder og få ligesom lidt opdragelse. Hun skulle giftes med en præst nede i Värmland, og hun trængte til at lære, hvordan det gik til i et herskabshus.

Fru Ryen var lille og væver; hun havde små, skarpe øjne; for resten var hun ikke grim, men behagelig af udseende. Der var et liv over hende, så hun aldrig kunne være stille. I al den tid Berit talte, stod hun og talte håndklæderne. Hun talte ikke fejl en eneste gang, men lagde det ene dusin efter det andet til side. Og skønt hun altså kun havde hørt efter med et halvt øre, havde hun straks sit svar på rede hånd.

"Ja, jeg har jo nok hørt om det giftermål," sagde hun, "men jeg synes ikke om det. Og jeg vil ikke have noget at gøre med den ting."

Kan man undre sig over, at de to fremmede kvinder blev så forbavsede, at de ikke kunne få et ord frem? Lige siden Anna kom hjem, havde de knap bestilt andet end gå fra gård til gård og drikke kaffe og tale om alt hvad der havde at gøre med frieriet og giftermålet. Hvor de så kom, sagde folk, at det var da noget af det fornøjeligste, de længe havde hørt, og at det var en ære for Medstuby, at en ung pige derfra blev præstekone. Der var dem, som sagde rent ud til Anna Svärd, at før havde de ikke videre godt kunnet lide hende; de syntes, hun lignede Erik i Jobsgården for meget og bare tænkte på penge. Men nu var hun jo et helt andet menneske; nu var hun munter og glad som en ung pige skulle være. Så var der andre, som mest tænkte på, at nu kunne da Berit få et hjem hos datteren på sine gamle dage. Men alle vegne havde de været glade. Og nu kom lensmandens

kone i egen høje person og sagde, at hun ikke ville have noget at gøre med det giftermål.

Fru Ryen så, at de sad ganske fortabte, og syntes vel, det var nødvendigt at forklare sig lidt nærmere.

"Det er ikke første gang, en køn bondepige bliver gift med en fin herre," sagde hun. "Men den slags ægteskaber plejer aldrig at falde godt ud. Jeg synes, du skulle råde Anna til at slå det giftermål af hovedet, Berit."

Ved de ord var det, som om Anna Svärd vågnede af en drøm. I de sidste dage var de unge karle og piger, der sommeren igennem havde været på arbejde sydpå, begyndt at komme hjem til Medstuby. Af de unge piger, der havde været borte, havde nogen gjort havearbejde, andre havde roet folk over Norrström i Stockholm, og så var der dem, som havde skyllet flasker på bryggerierne, men andet arbejde havde de ikke haft. Og da de nu hørte, hvad der kunne træffe til at ske derude i verden, så strålede deres øjne, og hun måtte fortælle om og om igen, hvordan hun havde mødt den unge præst på landevejen, hvad han havde sagt og hvad hun havde sagt. Men de unge karle havde taget det på en anden måde. De havde aldrig før gjort noget væsen af hende, men nu sagde de, at de kunne da ikke begribe, hvor de havde haft deres øjne. Aldrig så snart var hun alene med en af dem, før han erklærede, at hvis den præst i Värmland skulle fortryde hvad han havde gjort, så var det ikke noget at sørge over. Han, som gik her ved siden af hende på landsbygaden, var rede til at give hende fuld erstatning.

Og nu kom lensmandens kone og sagde, at hun måtte ikke tænke på at gifte sig med en fin herre. Hun var sagtens for simpel. Det var vel det, som var meningen.

Anna Svärd sagde ikke et ord. Hun rejste sig blot, og det gjorde Gamle-Berit også. Lensmandens kone gav dem hånden lige så venligt, som da de kom, og fulgte dem ud. Om det nu var for at tjenestefolkene ikke skulle se dem, da de gik deres vej slukørede og mismodige, eller af andre grunde, det vidste de ikke, men hun førte dem ud gennem spisestuen og forstuen, så de blev fri for at gå køkkenvejen.

Da de gik hjemad, syntes de, det var det værste, der kunne hænde, at lensmandens kone havde sagt Nej. Havde det været provstinden, der havde givet dem den besked, så havde det ikke haft noget at betyde. Men lensmandens kone var en vigtig person i Medstuby. Folk rettede sig efter hende i stort og småt. Når hun syntes, at en ung mand og en ung pige passede for hinanden, så fik hun dem gift, og så var der ikke mere snak om den ting. Og var mændene i to nabogårde blevet uenige og ville til at føre proces, vips var lensmandens kone der og tvang dem til at forliges.

I grunden havde det jo ingenting at betyde. Fru Ryen havde ikke noget at sige hverken over Anna Svärd eller hendes moder, men alligevel syntes Anna nu, at når lensmandens kone ikke ville have, hun måtte gifte sig med en fin herre, så var det hele forbi.

Og hun blev overvældet af det tungsind, der lå til hende fra de trange barneår; men det svandt snart igen, for allerede samme dag fik hun et brev. Læse det kunne hun ikke, men hun vidste jo, hvem det var fra. Hun gik med det uåbnet i lommen og tænkte på ham, der havde skrevet det. Hans egne forældre mente jo også, at hun ikke var god nok til ham, men han havde

tappert sat sin vilje igennem, og han kunne vel også nok klare sig over for lensmandens kone.

Næste dag gjorde hun det samme som alle andre i Medstuby, når nogen ulejligede dem med breve. Hun gik til klokker Medberg og bad ham læse det for hende.

Klokkeren sad i skolestuen inden for køkkenet. Dér havde ham et bord stående, så stort, at det fyldte den halve stue, og rundt om bordet sad smådrenge, der skulle lære at læse.

Han tog brevet, skar forsigtigt seglet op og kastede et blik på skriften. Den var klar og tydelig, det var der ingen tvivl om, og med høj stemme gav han sig til at læse hvad der stod i brevet.

Det faldt ham ikke ind at sende børnene udenfor, men de sad dér og hørte på de smukke kærlighedsord, som den unge præst skrev. Det kan gerne være, klokker Medberg fandt, at drengene kunne have godt af at høre, hvor dygtig han var til at læse skrift. Bede ham om at vente og læse brevet for hende en anden gang turde hun ikke rigtig. Det kunne jo ske, han så bad hende gå sin vej og læse sit brev selv.

Mens klokkeren læste, gjorde hun sig umage for ikke at tænke på andet end det, der stod i brevet, men hun kunne ikke lade være at kigge hen på drengene. De morede sig naturligvis; ildrøde sad de med udspilede kinder og var nær ved at kvæles af latter.

Efter besøget hos lensmandens kone var der kommet uro over Anna. Hun var ikke glad og tillidsfuld som før. Det var intet under, at drengene lo. Hun var ikke værd, at han skrev sådan til hende.

Et par dage gik hun og spekulerede på, hvad hun skulle svare. Hun ville sige ham, at hun var kommet i tanker om, at hun ikke

var nogen kone for ham. Hans forældre havde ret; han skulle slå hende af hovedet.

Da hun havde klaret det hele for sig selv og sat et langt brev sammen, gik hun igen til klokker Medberg. Denne gang var hun så betænksom at komme om eftermiddagen, når drengene ikke var der. Klokkeren satte sig straks ved det store bord for at skrive efter hendes diktat, og det lod til at gå udmærket. Nu sad der ingen drenge og fniste af hende. Hun kunne sige, hvad hun ville, uden at nogen forstyrrede hende. Klokkeren skrev med fynd og klem, og brevet var færdigt i en håndevending.

Så læste han det op for hende, og da blev hun rigtignok lidt forbavset. Klokker Medberg havde jo skrevet mange kærlighedsbreve i sine dage, og han vidste bedre hvad der skulle stå i sådan et brev end en ung tøs, der kun var nået til det første. Og det kunne ikke falde ham ind at skrive noget af det, som sådan et stakkels, uerfarent barn dikterede ham. Han begyndte brevet med at sige, at det glædede brevskriverinden at høre, at hendes kæreste var ved helsen, som var det vigtigste af alt, og det udbredte han sig om på hele den første side. Derefter gik han over til at tale om, at hun længtes så usigeligt, at hver dag var så lang som en måned og hver måned som et år. Og det udviklede han også vidt og bredt. Til sidst forsikrede han kæresten om, at han kunne stole på hendes troskab, og formanede ham til aldrig at svige hende, for da ville han få så mange sorgens nætter, som linden har blade og hasselbusken nødder, som der er sand på havsens bund og stjerner uden tal på himlens klare bue.

Da hun spurgte klokkeren, hvorfor han ikke havde skrevet det, hun havde dikteret, spurgte han hende igen, om hun ikke

troede, han vidste, hvordan et kærlighedsbrev skulle være. Det kunne da ikke gå an at skrive sådan noget sniksnak som det, hun havde sat sammen. Hun skulle huske, det var en præst, hun skrev til.

Det måtte hun så lade sig nøje med. Brevet blev lagt sammen og forseglet og sendt afsted sådan som det var. Men hvad måtte hendes kæreste tro, når han fik det? Hun følte sig mere uværdig og ringe end nogen sinde.

Så gik hun for tredje gang til klokker Medberg og spurgte ham, om han ville lære hende at læse og skrive. Han lagde ikke skjul på, at han troede, hun var for gammel til at lære så svære ting, men hun overtalte ham til at lade hende prøve. Hun fik så lov til at komme på samme tid som de små drenge næste formiddag.

Sådan gik det til, at Anna Svärd nogle uger efter sad ved klokkerens store bord med pennefjer i hånden og papir foran sig og skrev efter forskriften: *Morgenstund har guld i mund.*

Det var et fortvivlet stykke arbejde. Hun klemte fingrene så fast hun kunne om den tynde pennefjer, trykkede spidsen ned, så blækket spruttede ud over papiret i små fine dråber, og tegnede store, underlige kruseduller i stedet for bogstaver.

Også på anden måde var det et fortvivlet arbejde. For hun havde ikke andet mål med at tilegne sig denne svære kunst end at få sagt ham dernede i Korskyrka, at hun ikke var ham værdig, og at han skulle slå hende af tankerne.

Men skønt den sag, hun kæmpede for, var så bedrøvelig, skulle ingen kunne sige, at hun ikke gjorde sit bedste. Hun lagde alle kræfter i, som om det gjaldt at løfte en tønde rug.

Hvert ord kostede hende så stor anstrengelse, at hun måtte lægge pennen og puste, inden hun tog fat på et nyt.

"Man skal holde let på pennen, og fingrene må ikke krummes," sagde klokkeren. Men hun mærkede, at hun ikke kunne holde på pennen, hvis hun ikke tog så fast om den, at hendes knoer blev hvide. Drengene sad hele tiden og fniste og gjorde nar af hende. Anna Svärd var så led og ked af det hele, at hun tænkte på at gå sin vej, da døren blev lukket op og lensmandens kone trådte ind i skolestuen.

Hun var ganske som ellers, ivrig og optaget, og var kommet for at tale med klokker Medberg om landsbyens sager. Men da hun så Anna Svärd sidde midt imellem de små drenge og skrive, så blækket sprøjtede om pennen, vakte det hendes interesse.

"Nå," sagde hun, "du har ikke opgivet at blive præstekone, kan jeg se."

Anna Svärd svarede ikke, men klokkeren mumlede noget om, at kunne hun ikke blive præstekone uden at hun lærte at skrive, ville hun vist gå glip af den ære.

Drengene fniste igen, men lensmandens kone sendte dem et blik, så de blev alvorlige i en fart. Så bøjede hun sig over Anna Svärd og så på papiret, hvor skrifttegnene strittede til alle sider som stængerne i et faldefærdigt gærde.

"Hvad er det, du skriver?" sagde lensmandens kone. "Lad mig se! 'Morgenstund har guld i mund.' Bi lidt, lån mig din pen!"

Hun lo, bøjede sig ned over bordet og spekulerede med pennefjeren i munden.

"Hvad er det, din kæreste hedder? Nå, Karl-Artur. Nu skal du bare se!" Med store, runde bogstaver prentede hun to ord.

"Kan du læse, hvad jeg her har skrevet? Her står: Karl-Artur. Prøv nu at skrive det navn! Du skal se, holder du af ham, så går det nok!"

Hun gav Anna Svärd pennen i hånden igen. Så gik hun ud i køkkenet med klokkeren for at tale alene med ham.

Anna Svärd sad og så på det pæne navn, som fru Ryen havde skrevet. Hun ville så gerne skrive et mage til, men det var umuligt. Hun kastede pennen fra sig.

En times tid efter kom lensmandens kone og klokkeren tilbage.

I skolestuen var der stille som i en grav. Drengene lo ikke mere, men de læste heller ikke i deres ABC. De lå alle sammen henad bordet for at se på noget mærkeligt, som Anna Svärd havde for.

Hun sad smilende og fornøjet og syede alt hvad hun kunne. Da fru Ryen og klokkeren trådte ind, gemte hun det, hun syede på, under bordet.

"Op med det! Kom nu bare med det!" sagde lensmandens kone.

Og nu fik de noget kønt at se. I stedet for pennefjer og blæk havde Anna Svärd taget nål og tråd og en lille hvid klud op af sin lomme, og der havde hun syet bogstaverne. De var lige så velformede som fru Ryens, og i sin glæde over at sy den elskedes navn havde hun omgivet det med en lille blomsterkrans.

Fru Ryen lagde fingeren på næsen, som hun plejede, når hun rigtig skulle tænke sig om.

"Nu har jeg set det med! Holder du *så* meget af ham?" Sagde hun. "Det vidste jeg ikke. Jeg troede bare, du tænkte på præstegården og æren ved at blive præstekone. Men nu kan du

tage hjem til mig i morgen, så skal jeg se, hvad jeg kan få ud af dig."

Bryllup

En lørdag eftermiddag ved tretiden stod Anna Svärd i bislaget i lensmandens gård og holdt øje med en slæde, der kom kørende ganske langsomt op ad alléen. Det var vinter og bidende koldt, men det mærkede hun ikke. Hendes hjerte bankede, og kinderne brændte. Hun vidste, at i slæden sad han, som hun havde sendt hilsen til med trækfuglene.

Anna Svärd havde været fire måneder hos lensmandens for at få lidt opdragelse, og dér var hun blevet taget ordentlig i skole. Fru Ryen havde lært hende at vogte på, hvordan hun gik og hvordan hun stod, hvordan hun spiste og drak, hvordan hun talte og svarede, hvordan hun sagde goddag og farvel, hvordan hun lo og hostede, hvordan hun nøs og gabede og tusinde andre ting. Man kunne jo ikke forlange, at Anna Svärd i den korte tid skulle blive en fin dame, men hun havde opdaget sine egne fejl og mangler, og da hun nu så slæden med den elskede komme nærmere, kunne hun ikke være helt glad. For sæt han nu slet ikke syntes om hende mere, når han så hende blandt fine folk. Lensmandens havde to døtre; ja, de havde jo stumpnæser og hørgult hår, men tænk, hvor nydeligt de opførte sig, hvor let deres gang var, og hvor pænt det lød, når de talte. Og så var de så fint klædt! Havde hun dog bare haft råd til at skaffe sig andre klæder! Men hun gik stadig i sin dalardragt, og det voldte hende stor bekymring. En præstekone i Värmland kunne da ikke gå og se ud som en grønspætte.

Det ængstede hende også, at hun ikke rigtig vidste, hvorfor hendes kæreste kom. Måske det bare var for at gøre forlovelsen forbi. Lige efter jul havde han skrevet og sendt sine papirer, så

der kunne lyses for dem i kirken. Og folk plejede at sige, at når der var lyst tre gange for et par, så var de så godt som gift. Men det beroligede hende heller ikke.

Alle mennesker i Medstuby var blevet så glade over lysningen. Jobs-Erik for eksempel, han havde ikke rigtig kunnet tro på giftermålet, før han havde hørt det bekendtgjort fra prædikestolen. Men den søndag, da der blev lyst tredje gang, erklærede farbroderen højtideligt, at han ville gøre hendes bryllup. Det skulle være et tre dages gilde, som man ikke havde set mage til, med mad og drikke, spillemænd og dans og alle de unge piger i søsterseng på gulvet. For når hans broderdatter blev så godt gift, skulle brylluppet være derefter. En af lensmandens døtre havde i hendes navn skrevet til den unge præst og fortalt, hvad Erik havde lovet, og det underlige var, at han slet ikke havde svaret andet på det brev, end at han ville komme og besøge hende. Fortrød han det hele, da han hørte, der blev tale om bryllup, eller hvad var meningen?

Ja, det fik hun ikke klaret sig, for nu var slæden nået op ad bakken og kørte ind i gården. Nu skulle hun se ham igen, og det var dejligt. Ja, hvordan det end gik, så var det godt og glædeligt at få ham at se.

Da han steg ud af slæden, stod ikke alene Anna Svärd, men også lensmanden og hans kone på trappen og tog imod ham. Og han sagde først goddag til dem. Så kom han hen til hende, slog sine arme om hende og ville kysse hende. Men hun blev forlegen og trak sig tilbage. Hun kunne da ikke lade ham kysse sig, når der stod folk rundt om og så på det! I samme øjeblik kom hun i tanker om, at det var skik og brug blandt fine folk, at

man også kunne kysse hinanden i andres påsyn, og hun blev ærgerlig på sig selv, fordi hun havde båret sig så dumt ad.

Så snart han var kommet af med rejsetøjet, gik de alle sammen ind i spisestuen, hvor kaffebordet stod dækket med fru Ryens bedste kopper og meget godt og fint brød. Hun kom til at sidde ved siden af sin kæreste, og hun havde jo nu hver dag drukket kaffe med lensmandens, så hun vidste, hvordan hun skulle bære sig ad. Men lige med et havde hun glemt alt hvad hun havde lært. Uden at tænke over det skænkede hun sin kop så fuld, at kaffen løb over i underkoppen, og sukkeret puttede hun i munden. Hun opførte sig, som om hun drak kaffe med sin moder og Ingeborg, og lensmandens kone sendte hende et blik, så hun nær havde fået det hele i den gale hals.

Hun blev igen ærgerlig på sig selv, men hun trøstede sig med, at det var ganske lige meget. Hun havde en fornemmelse af, at der var noget i vejen. Hendes kæreste var ikke sådan imod hende, som han var, da de sås sidste gang. Han var ganske sikkert kommet for at slå op.

Mens de drak kaffe, sad hun og hørte på, hvor pænt og belevent han talte med lensmandens. Det gik så let og naturligt for begge parter at sige hinanden behageligheder. Han takkede familien for alt hvad de i disse fire måneder havde gjort for hans kæreste, og fru Ryen svarede, at der var ikke noget at takke for. Anna var så dygtig og havde været til så megen gavn i huset, at det snarere var dem, der skulle sige tak.

Både lensmandens kone, døtrene og lensmanden selv var så milde og venlige at se på og talte så blidt, nu da hendes kæreste var kommet. De havde nok ikke tænkt sig, at han var sådan, som han var. Måske havde de ventet, at han skulle være

pukkelrygget eller enøjet. De havde sikkert troet, han havde en eller anden skavank, siden han ville gifte sig med en fattig dalkulla.

Og det kunne hun tilgive dem, for hun huskede heller ikke, at han var så smuk og så fuldkommen i alle måder. Mon de kunne se det lys, der lå over hans pande? Godt var det, at han gerne sad med de tunge øjenlåg sænket, for ellers kunne man jo aldrig tage sig andet for end at sidde så stille som en mus og se ind i de dybe, mærkelige øjne.

Det lod til, at hendes kæreste befandt sig vel hos lensmandens. Der blev taget af kaffebordet, men han blev siddende lidt endnu at tale med dem. Det var ikke alene lensmanden og hans kone, der holdt samtalen vedlige, begge døtrene gav også et ord med i laget. Hun syntes, de tog ham helt fra hende, og for hvert minut der gik, blev hun mere og mere trist og underlig til mode.

"Det er dér, han hører til," tænkte hun, "mig bryder han sig ikke længere om. Nu kan han se og forstå, at jeg ikke passer for ham. Jeg sidder og siger ikke et ord; både han og de andre lader, som om jeg ikke var til."

Men i det samme talte han til hende. Han slog øjnene op og så på hende med et blik, som hun følte lige så stærkt som man føler det, når solen bryder frem bag en sky. Han sagde, at han gerne ville aflægge et besøg i præstegården, hvis den ikke var for langt borte.

Nej, langt borte lå den jo ikke. Han skulle bare gå igennem Medstuby og så dreje til venstre. Den lå lidt nord for kirken.

Hun sagde det alt andet end venligt, og de lagde alle sammen mærke til det og så forbavset og misbilligende på hende.

"Jeg troede, du ville vise mig vej," sagde han.

"Ja, det kan jeg jo gerne."

Det ville hun ikke sige Nej til, for hun kunne jo nok begribe, at han ville tale alene med hende for at gøre det forbi. Men hun kunne ikke se glad og fornøjet ud. Hjertet sad som en død klump i hendes bryst. Han lignede slet ikke sig selv. De andre, som ikke havde set ham før, kunne jo ikke mærke, hvor forandret han var.

Da hendes kæreste og hun kom ud på landevejen, gik de så langt fra hinanden som de bare kunne. Men man var endnu kun i slutningen af februar, og solen havde ikke fået bugt med de høje snekanter, der lå på begge sider af vejen. Kørebanen i midten var meget smal, så Anna Svärd havde ondt ved at holde sig så langt borte fra sin kæreste som hun gerne ville.

Dagene var allerede lange, og det var endnu helt lyst. Månens lille krumme segl kom frem på den blege himmel. Hun syntes, den så fælt skarp og fint sleben ud, som den sad deroppe. "Det er nok den krumkniv, der skal skære min lykke itu," tænkte hun.

Hun var vant til kulde og plejede aldrig at bryde sig om, hvor koldt det var ude. Men så isnende koldt som den aften syntes hun aldrig, det havde været. Ved hvert fodtrin skreg det højt i sneen. "Det er ikke underligt, den klager sig," tænkte hun, "det gør ondt i den, fordi de skridt, der går over den, er så tunge af sorg."

Omsider nåede de præstegården, og først der brød han tavsheden. "Nu håber jeg, du ikke vil sætte dig imod det, som jeg vil bede præsten om, Anna. Du kan nok forstå, at jeg vil ordne det sådan, som det er bedst for os begge."

Nej, hun ville ikke komme ham på tværs, det kunne han stole på. Han skulle få det ganske som han ville.

"Tak for det løfte!" sagde han.

Så gik de begge ind i præstens arbejdsværelse og fandt ham ved skrivebordet. Det var lørdag aften og han var sagtens i færd med at skrive sin prædiken. Han så ikke netop venligt på de to, der kom og forstyrrede ham.

Annas kæreste sagde, hvem han var, og præsten så straks lidt anderledes ud, da han hørte, at det var en embedsbroder, der kom på besøg.

Anna Svärd var blevet stående nede ved døren og forholdt sig rolig, mens de to præster vekslede et par ord om embedssager. Men snart kom hendes kæreste hen til hende, tog hende ved hånden og stillede sig sammen med hende hen foran præsten.

"Jeg ser, De er stærkt optaget, hr. pastor," sagde han, "og jeg vil da ufortøvet gøre rede for det ærinde, jeg kommer i. Det er sikkert ikke svært for Dem, hr. Pastor, at sætte Dem ind i, hvad en ung mand føler af kærlighed og længsel. Først dagen inden jeg rejste faldt det mig ind, hvad det ville være for en lykke, hvis jeg ikke skulle vende alene tilbage til Korskyrka. Det var en herlig tanke. Men var det umuligt at gøre den til virkelighed? Det lille hjem, jeg havde indrettet til min hustru og mig, var næsten færdigt. Gode venner lovede, at de ville skynde på maler og snedker, så vi kunne flytte ind i slutningen af næste uge. Af den grund behøvede vi ikke at vente."

Præsten så temmelig afvisende ud. Han var øjensynlig bestemt på at gøre indvendinger, men Karl-Artur lod ham ikke komme til orde.

"Jeg tog hjemmefra i tirsdags, og jeg havde regnet på, at jeg kunne være i Medstuby torsdag eller fredag, men skæbnen var mig ikke gunstig, og alle mine beregninger slog fejl. Udslidte heste, fulde skydskarle, isskruning i elvene har hindret mig i at nå hertil før nu i eftermiddag. Men skal det virkelig tilintetgøre de forhåbninger, der er blevet mig så kære? Den væsentlige indvending må vel være, at min kæreste havde glædet sig til det store bryllup, hendes farbroder har lovet at fejre vor forening med. Jeg kan forstå hendes glæde, men jeg har aldrig et øjeblik tvivlet om, at hun ville give afkald på et gilde for at kunne følge med mig hjem nu med det samme. Jeg spørger Dem derfor, hr. pastor, om De vil være af den godhed at vie os i kirken i morgen efter gudstjenesten."

Præsten betænkte sig lidt, inden han svarede. Han kendte sin menighed, vidste, hvor mange der gik og glædede sig til det tredagesbryllup, og tvivlede ikke om, at det ville være ilde set, om han gav sit minde til forandringen.

"Mine kære unge venner," sagde han, "vil I ikke følge en gammel mands råd og opgive denne tanke? De forstår nok, doktor Ekenstedt, at her har været megen tale om det bryllup. Man havde ikke tænkt sig, at det skulle være så stille og finde sted så hovedkulds. Man havde håbet på et stort gilde."

Annas kæreste gjorde en afværgende bevægelse. "Lad os tale ganske oprigtigt, hr. pastor! De ved lige så godt som jeg, hvad et stort bryllup vil sige. Fylderi, frådseri, slagsmål, usædelighed. Det ville jeg aldrig have givet mit samtykke til. Den oprindelige grund til mit besøg her var, at jeg fra begyndelsen af ville forhindre, at man tænkte på et sådant gilde. Jeg ser ikke rettere,

end at vi når dette mål på bedste og lempeligste måde netop ved den plan, som jeg har haft den ære at udvikle."

Præsten så sig om i stuen, som om han søgte en udvej til at slippe bort fra sin stædige unge embedsbroder. Omsider faldt hans øjne på Anna Svärd. Det klarede op i hans ansigt; dér havde han måske fundet en udvej.

"De har endnu ikke sagt mig, doktor Ekenstedt, hvordan Deres kæreste stiller sig til disse planer, som efter min mening er lovlig forhastede," sagde han.

Uden et øjebliks betænkning svarede Karl-Artur:

"Min kæreste lovede mig, inden vi trådte ind i dette værelse, at hun ville gå ind på den ordning, jeg traf."

Anna Svärd kunne ikke gøre for, at hun så en lille smule forundret ud, og præsten lagde mærke til det.

"Men ved du også rigtig besked om, hvad denne ordning går ud på, Anna?" spurgte han og så på hende.

Hun blev blussende rød. Én ting var hun kommet på det rene med i samtalens løb. Hendes kæreste ville gifte sig med hende. Hun behøvede ikke at være bange. Han fandt hende ikke for simpel og bondsk. Han ønskede endnu at få hende til kone.

Men alligevel var hun vred og misfornøjet og urolig. Hvorfor havde hendes kæreste ikke spurgt hende derude på vejen, om hun var rede til at holde bryllup med ham den dag i morgen?

"Han holder ikke af mig, som jeg holder af ham," tænkte hun. "Hvis han holdt af mig, så ville han allerførst have spurgt, hvordan jeg ville have haft det."

Men skønt hun følte sig såret og krænket i sit inderste, så kunne hun ikke få sig selv til at lade sin kæreste i stikken over for præsten.

"Du kan nok forstå, vor far, at jeg går ind på at følge ham, hvor i verden han så vil ha mig hen," sagde hun.

"Ja, forholder det sig sådan, da er jeg naturligvis til doktorens tjeneste," sagde præsten.

Lensmandens kone sad i sin dagligstue med fingeren på næsen, som hun plejede, når hun ville tænke alvorligt over noget.

Hun var i virkeligheden kommet til at holde af Anna Svärd, og det havde gjort hende ondt, at den unge pige skulle gå glip af det prægtige bryllup, hun havde håbet på. Og allerede lørdag aften havde fru Ryen sat alle mennesker i bevægelse, både i sit eget hus og i Medstuby for at hjælpe på sagerne. Brudedragten, der opbevaredes i Risgården, blev efterset og smykkerne pudset, og søndag formiddag kom Ingeborg og hendes søster op til lensmandsgården for at klæde Anna Svärd til brud på gammeldags vis.

Brudefølget, der havde ordnet sig på bakken uden for kirken, var, takket være fru Ryens anstrengelser, både stort og anseligt. To spillemænd gik i spidsen for toget ind i kirken. Lensmanden, klokker Medberg, Erik fra Jobsgården, kirkeværgerne og sognerådsformanden med deres hustruer fulgte nærmest efter brudeparret. Unge mænd og piger i deres festdragter sluttede toget. Det var alt sammen smukt og højtideligt. Resultatet kunne næppe have været bedre efter de langvarigste forberedelser.

Der var ikke blevet tid til noget gæstebud i Jobsgården, men i stedet for holdt lensmandens kone et lille bryllupsgilde hjemme hos dem selv. Hun havde heldigvis i forvejen belavet sig på at gøre selskab for den unge præst og hans nye familie, så det var

ikke vanskeligt at ordne. Gæsterne var jo desuden alle sammen fornuftige mennesker, som nok kunne forstå, at der ikke kunne være tale om noget overdådigt traktement.

Men havde hun kunnet ane, hvor kedsommeligt det selskab blev, så havde hun vist ladet det blive ved den gode vilje. Alle de, der kom, var ellers snaksomme nok, men i aften havde de ikke noget at sige. Hun selv anstrengte sig alt det, hun kunne; hendes mand og hendes døtre gjorde deres bedste. Og brudgommen forsøgte også at holde samtalen i gang. Men der lå noget tungt i luften. Måske folk sad og tænkte på det store bryllup og al den fest og munterhed, de var gået glip af.

Hvad bruden angår, så lod hun ganske være at sige noget. Hun sad hele aftenen med rynkede bryn og stirrede ud for sig. Hun lignede en anklaget, der sad og ventede sin dom.

"Det ægteskab begynder sandelig alt andet end godt," tænkte lensmandens kone. "Jeg gad nok vidst, hvad Anna Svärd sidder og grubler over? Skulle det være, fordi der ikke blev noget af det store bryllup i Jobsgården, at hun ser så nedtrykt ud?"

For at få tiden til at gå spurgte fru Ryen doktor Ekenstedt, om han ikke ville sige et par ord. Han imødekom straks hendes ønske, og nu sad hun og hørte på ham. Han talte naturligt og godt, men hun kunne ikke nægte, at hans tale gjorde hende forskrækket. "Hvad er det dog, han siger?" tænkte hun. "Den unge mand vover sig sikkert ud på is, der ikke er stærk nok til at bære ham."

Hun blev mere og mere forbavset. "Hvad i alverden er dog dette her?" sagde hun til sig selv. "Vil han leve sit liv i fattigdom som en Kristi discipel? Og er det for at gennemføre det, han har valgt sig en hustru, der er af samme sind som han, der foragter

rigdom ligesom han, der forstår, at der ikke gives anden lykke end at gøre Guds gerning blandt sine medmennesker?"

Lensmandens kone, der kun alt for godt vidste, at den unge brud i hele forlovelsestiden havde drømt om en præstegård med hest og ko, karl og pige, kunne ikke nægte, at det løb lidt rundt for hende.

"Det er en forfærdelig misforståelse!" tænkte hun. "Alt det ved Anna Svärd ikke det ringeste om. Hvordan skal det dog gå?"

Jo længere han talte, des bedre forstod hun, hvad det var for en mand, hun havde for sig. "Den gode Anna Svärd er faldet i hænderne på en sværmer," tænkte hun. "Han har valgt sig en hustru af bondestanden for at have et menneske ved sin side, der er vant til arbejde og kan passe sit hus selv. Han er en af de unge, der vil leve som bonde. Det er ikke længere moderne at have det som dannede folk."

Hun så fra den ene til den anden af tilhørerne. Hvad tænkte Erik fra Jobsgården, der aldrig uden nødvendighed gav en skilling ud? Hvad tænkte Gamle-Berit, der havde kæmpet på liv og død med fattigdommen? Hvad tænkte Ingeborg fra Risgården, som hver aften lagde sig til at sove fuld af bekymring for sin gård? Og bruden selv, der i tre år havde gået med kramposen, hvad mente hun om denne forkyndelse?

"Jeg synes, de må være lige så forskrækkede som jeg," tænkte hun, "men de sidder ganske stille og lader sig ikke mærke med noget."

Så gik det op for hende, at ingen af dem tog den unge præst alvorligt. Al den tale om fattigdommens velsignelse var noget, der hørte hans embede til. Det lød kønt og var opbyggeligt at høre på, men der var ikke en af dem, som et øjeblik troede, at

han agtede at leve, som han lærte. Der var ikke noget at ængste sig for. De vidste nok, der var fattige præster, og ingen af dem bildte sig ind, at så ung en mand allerede sad i et stort embede, men han kunne sikkert alligevel byde sin kone en helt anden velstand, end hun var vant til. Han var jo søn af bedre folk, og de dør ikke af sult i Sverige.

Men lensmandens kone, som forstod, at det var hans alvor, og at det liv, der ventede hans hustru, ville blive svært og anstrengende, vidste knap, hvad hun skulle gøre. "De to unge mennesker har jo næsten ikke været sammen," tænkte hun. "Og da Anna Svärd ikke kan skrive, har de heller ikke kunnet lære hinanden at kende gennem breve. De ved den dag i dag lige så lidt om hinanden som den gang de først mødtes på landevejen. Ville det ikke være klogt at åbne brudens øjne? Hun er et udmærket menneske, men forsagelse ligger ikke for hende. Jeg er virkelig kommet til at holde af hende. Kan jeg lade hende træde ind i det ægteskab uden at sige hende, hvad hun går i møde?"

Hun tænkte frem og tilbage, men besluttede dog til sidst ikke at blande sig i sagen. Havde de ikke allerede været mand og hustru, så havde det ganske vist været hendes pligt at gribe ind. Men som det nu var, fandt hun det klogest at overlade dem til sig selv.

Da bryllupsgildet var til ende og gæsterne gået deres vej, mens lensmandens to døtre fulgte bruden op på gæstekammeret, hvor brudesengen stod opredt, kom imidlertid den unge ægtemand selv og bad, om han måtte tale med hende.

Efter denne samtale, der sikkert varede mindst en halv time, gik fru Ryen ind i sit soveværelse og tog sin bibel, der lå på

natbordet. Med den under armen gik hun opad trappen og ind i gæstekammeret, hvor hendes to døtre netop havde skilt Anna Svärd af med brudestadsen og hjulpet hende i seng.

Hun behøvede kun at kaste et blik på Anna Svärd for at se, at hendes mørke bryn stadig var rynkede, og de dybe øjne stirrede vildt frem for sig, som om hun forudså en forfærdelig ulykke. Da hun så lensmandens kone træde ind med biblen under armen, nikkede hun et par gange betydningsfuldt, som om hun ville sige: "Nu får jeg alligevel ret. Det har jeg ventet på hele aftenen."

Fru Ryen forhastede sig ikke. Hun pudsede lysene, sendte døtrene i seng, tog sine briller på og bladede i sin bibel. Da hun havde fundet det sted, hun søgte, sagde hun til Anna Svärd, at der var nogle ord her fra skriften, som hun gerne ville læse for hende nu, da hun trådte ind sit ægteskab.

Anna Svärd satte sig op i sengen og foldede hænderne. Hun fandt åbenbart denne læsning ganske overflødig. Det var klart, at den var indledning til noget sørgeligt, som fru Ryen havde at sige. Og hun ville helst været fri for at vente.

Lensmandens kone gav sig til at læse et stykke af Første Korinthierbrev, trettende kapitel:

"Kærligheden er langmodig, er velvillig; kærligheden bærer ikke nid; kærligheden bruger ikke fremfusenhed; opblæses ikke.

Den gør intet usømmeligt, søger ikke sit eget, forbitres ikke, bærer ikke nag.

Den glæder sig ikke over uretfærdighed, men glæder sig ved sandhed.

Den fordrager alt, tror alt, håber alt, tåler alt."

Lensmandens kone, der måske tænkte på sin egen bryllupsaften, læste de vidunderlige ord med bevæget stemme, og Anna Svärd kunne ikke lade være at høre efter. Det, der blev læst, var som grebet ud af hendes eget hjerte. Hun havde aldrig hørt noget af Biblen, der var så rigtigt og sandt.

Da fru Ryen havde læst til ende, gentog Anna Svärd det sidste vers for sig selv.

"Bryder du dig om at høre det én gang til?"

"Ja," svarede bruden; hun var så bevæget, at hun kun hviskede.

Hun rynkede virkelig ikke panden så meget mere. Øjnene stirrede mindre stift. Lensmandens kone begyndte at fatte håb om, at hun kunne udføre sit hverv uden at møde alt for stærk modstand.

"Det var nok det, jeg vidste," tænkte hun. "Anna Svärd er på ingen måde dum. Hun hørte jo sin mands tale for lidt siden. Hun forstår måske allerede, hvordan det hele hænger sammen."

Da hun havde læst de skønne ord om kærligheden endnu engang, lukkede hun bibelen.

"Skulle det nu vise sig, at alt ikke bliver for dig, som du har ventet, så tænk på det!"

Anna Svärd så på fru Ryen med sine dybe, tungsindige øjne. Ordene kunne være sagt som en passende formaning til en nygift kone. Men de kunne også være en indledning til det forfærdelige, som skulle komme.

Lensmandens kone forklarede sig straks nærmere.

"Ser du, jeg mener, at hvis man holder af et menneske med den rette kærlighed, så bryder man sig ikke om, hvordan man

får det i verdslig henseende. Det er jo ikke heste og køer eller karle og piger, man skal giftes med."

Fru Ryen fandt, at Anna Svärd opførte sig meget underligt. Hun havde troet, at en sådan antydning ville have gjort hende højst urolig. Men hun rørte sig ikke og sagde ikke et ord. Der måtte yderligere forklaring til.

"Du må ikke tro, mit barn, at jeg ukaldet blander mig i dine. Sager. Lige nu, da du var gået op, kom din mand og talte åbent med mig om, hvordan jeres fremtidige liv ville blive. Jeg spurgte ham så, om du virkelig vidste alt det, og han svarede, at det havde du vidst fra først af."

Nu sagde Anna Svärd virkelig et par ord.

"Hvad har jeg vidst?" sagde hun, men tonen var ganske ligegyldig. Det frygtelige, hun ventede, var åbenbart ikke noget i den retning.

"Kan du ikke huske," sagde fru Ryen og hævede uvilkårligt sin stemme, som om hun talte til en, der ikke var rigtig vågen, "kan du ikke huske, at han har talt med dig om at føre et liv i Kristi efterfølgelse? Det samme sagde han jo nu i aften."

"Ja, men ..."

"Jeg tænkte nok, at du ikke havde forstået et ord. Og da jeg forklarede din mand det, bad han mig, om jeg med det samme ville sætte dig ind i, hvad der venter dig. Han bad mig sige dig, at han ikke har en præstegård. Han er hjælpepræst med hundrede og halvtreds rigsdaler i løn. Hidtil har han haft kost og logi i provstegården, men nu da han gifter sig, får han i stedet bestemte ydelser i korn, smør og mælk. I får sikkert tilstrækkeligt at leve af, men heller ikke mere, og da du nu har gjort dig så store forventninger ..."

Så kom Anna Svärd med et spørgsmål. Lensmandens kone opfattede det som en høflighed imod hende, for hun lod ikke selv til at have den mindste interesse for det. Hun spurgte, hvor de skulle bo.

"Din mand arvede i efteråret nogle penge efter en faster," sagde fru Ryen. "Det var ikke mere end tusind daler – og desuden møbler til en stue. Men for de penge har han købt et lille hus med et værelse og køkken. Ja, der er jo sagtens plads til jer to. Men du forstår nok, der er ingen udhuse, ingen marker og enge. Du kommer selv til at lave mad, gøre ild på, bage og skure og gøre alting."

Lensmandens kone vidste knap, om Anna Svärd bare lod, som om det var hende ligegyldigt, og om den storm, der vel måtte rase i hende, ville bryde løs over hendes mand, når han kom. Men det var der heller ikke noget, som tydede på. Det store, stærke menneske sad dér og så alle sine forhåbninger knuses uden at vise det ringeste tegn til sorg.

"Det er en skam, jeg har narret dig til at lære mig op," sagde hun.

"Det er det mindste af det," sagde fru Ryen. "Det har været fornøjeligt at lære én noget, der har så hurtigt et nemme. Du ved da nok, barn, at vi holder af dig her i lensmandsgården. Du har aldrig voldt mig den ringeste bekymring før nu i dag."

Anna Svärd sagde ikke et ord til tak for hendes venlighed, og fru Ryen blev næsten lidt ærgerlig. "Du sidder måske og trøster dig med, at din mand snart kan få et bedre embede. Men det skal du heller ikke stole så sikkert på. Han siger i alt fald, at han vil leve i fattigdom altid. Og hvis du tænker på, at hans forældre er velhavende, så vil jeg blot sige dig, at han er blevet uvenner

med dem for din skyld, så han kan hverken vente hjælp eller arv fra dem."

"Det er synd for mor," sagde Anna Svärd. "Hun har nok tænkt sig, hun ku være hos os, så længe hun levede."

"Hvis provsten i Korskyrka skulle dø," vedblev fru Ryen ubarmhjertigt, "så bliver din mand sendt som hjælpepræst et andet sted hen, og det er det allerværste, for så kan du jo ikke følge med, men bliver alene tilbage i jeres hus. Og provsten i Korskyrka er seks og halvfjerds år; han kan ikke leve så længe."

"Ja, det bli'er svært, det forstår jeg nok," sagde Anna Svärd lige så uberørt som før.

"Da I altså ser en meget usikker fremtid i møde," sagde fru Ryen, "synes jeg på en måde, at din mand har ret i sit forslag. Han bad mig nemlig spørge dig … Han syntes, det var så svært at gøre det selv. Han bad mig foreslå dig …"

En heftig bevægelse fra hendes tilhører standsede hende. Anna Svärd vendte sig helt om til hende. Hun sad foroverbøjet og lyttede spændt. Nu var hun lysvågen. Al sløvhed var blæst bort. Lensmandens kone blev lidt rød.

"Kære barn," sagde hun, "du ser sådan på mig, at jeg bliver ganske bange. Men jeg synes, han har sine gode grunde for de betænkeligheder. Det er sikkert ikke klogt at stifte familie. Ja, du forstår nok, hvad jeg mener."

Anna Svärd sank tilbage i puderne. Hun græd ikke, men hun vred sine hænder, og hendes ansigt fortrak sig i fortvivlelse. "Det var det, jeg vidste," sagde hun, "det var det, jeg ventede. Han holder ikke længere af mig."

"Men, kære barn," sagde lensmandens kone, "tag det dog ikke sådan! Din mand er ikke som vi andre. Han er et helt andet

slags menneske, kan du nok forstå. Han elsker dig, det ved jeg, men folk af hans kaliber tror, at de tjener Gud ved at give afkald på det, de ønsker højest."

"Elsker han mig, når han sender mig sådan et bud?" råbte Anna Svärd med skingrende stemme. "Har du ikke mærket på alting, at han var ked af mig? Men nu skal han også blive af med mig."

Hun kastede tæppet af sig, greb rask sine strømper og sko og begyndte at klæde sig på.

"Kære barn," søgte fru Ryen at berolige hende, "jeg forsikrer dig, du tager fejl. Din mand sagde til mig, at han nærer en varm kærlighed til dig. Lige siden han kom hertil og så dig igen, har han kæmpet med sine følelser. Han har ikke turdet tale til dig."

Mere fik hun ikke sagt. Anna klædte sig på i sådan en fart, som om det gjaldt at slippe ud af et brændende hus.

"Sludder og vrøvl!" råbte hun. "Holder han af mig, når han laver sådan et bryllup? Jeg ved ikke, hvad han vil mig."

Lensmandens kone så, hvor hurtigt hendes hænder bevægede sig og hvor vildt hendes øjne skinnede i det blege ansigt. Hun gik ikke, nej, hun løb ud af stuen.

Hun fandt Karl-Artur Ekenstedt i den halvmørke spisestue. Han lå på knæ, hensunket i bøn. Hun fo'r hen til ham og ruskede ham i armen, og han rejste sig op og rødmede forlegen.

"Jeg bad til Gud, at Anna måtte optage det, De havde at sige hende, på rette måde."

"Det er minsandten ikke tiden til at bede nu," råbte hun og ruskede ham endnu engang i armen. "Hvis De ikke skynder Dem op til Anna, doktor Ekenstedt, og viser hende, at De elsker

hende, som en mand skal elske sin hustru, så kan vi i morgen få lov at søge efter hende i en våge i Dalelven."

Nyt hjem

Anna Svärd var ganske sikkert skabt til at gå om med kramposen. Hun havde det rette blik for hvad kunderne ønskede. Det var aldrig hændt hende, at hun i sin sæk havde taget varer med, som hun ikke kunne få solgt. Kom hun ind i et hus, hvor de ikke ville købe noget, gik hun sin vej igen uden at være ubehagelig påtrængende. Havde hun at gøre med købere, der holdt af at prutte, så lod hun dem få det, som de ønskede, og gav sig mine af at være lidt ked af det, for at de skulle tro, de havde gjort en god forretning. Og så var hun oven i købet fuldkommen ærlig. Hun falbød aldrig et stykke tøj, der var mølædt eller havde lidt vandskade. Hvis et silketørklæde havde ligget så længe i posen, at det var bristet i folderne, så gjorde hun selv opmærksom på fejlen og solgte det for næsten ingenting.

Der er ikke mindste tvivl om, at Anna Svärd kunne have samlet sig en lille formue, hvis hun var blevet ved handelen. Men der var foregået en stor forandring med hende fra den dag af, da hun mødte Karl-Artur Ekenstedt på landevejen. Hun var på ingen måde blevet mindre kløgtig, mindre beregnende, mindre påpasselig. Der var kun den forskel, at disse gode evner, som før havde hjulpet hende til at tjene brødet, nu trådte i kærlighedens tjeneste. Hun kunne egentlig slet ikke forstå, at hun før havde været så ivrig efter at fortjene penge. Var det virkelig hende, der havde stået på markederne og været glad for hver kunde, der nærmede sig? Var det hende selv, Anna Svärd, der havde gået landet rundt og ikke tænkt på andet end at lægge

skilling til skilling? Det var underligt og utroligt. Men den gang vidste hun ikke, hvad der var vigtigt i livet.

De nygifte blev et par dage i Medstuby, men tidligt onsdag morgen rejste de derfra, og fredag eftermiddag kom de kørende til Korskyrka, glade og fornøjede, for at tage deres lille hjem på skrænten oven for landsbyen i besiddelse.

Karl-Artur, som havde fået nogle velmente formaninger af lensmandens kone, havde taget sig vel i agt for at lade Anna være uvidende om hvad der ventede hende. Han spurgte hende, om hun fra sit ophold i Korskyrka sidste sommer kunne huske et par små huse, der lå på skrænten lige oven for doktor Romelius' have. Og hun, der i tre somre havde gennemvandret sognet på kryds og tværs, så tydeligt for sig to forfaldne hytter, der så ud til at kunne styrte sammen når det skulle være. Hun havde ikke været inde i nogen af dem, for en bissekræmmerske kommer naturligvis ikke i sådan nogle rønner, hvor man ikke har råd til at sætte sine ituslåede ruder ind. Men for en ordens skyld havde hun spurgt, hvem der ejede dem, så hun vidste, at i den ene boede der en gammel soldat, der levede af en pension på tyve daler om året, og i den anden en stakkels pige, som de kaldte husmand Matthis' Elin, og som havde ti små søskende at slide og slæbe for.

Hvad hun derimod ikke vidste, var, at Karl-Artur havde budt på alle de ti børn ved en auktion, hvor de ved en slags licitation skulle sættes i kost hos folk i sognet, og hun havde naturligvis heller ikke hørt noget om den glædelige forandring, der var blevet følgen af, at børnene ved auktionen var tilslået ham. Flere af de mest indflydelsesrige damer i sognet havde dannet en forening, der tog sig af børnene, lod deres hus reparere og

forsynede dem med klæder og mad. Det ville alt sammen have gået udmærket, hvis ikke den ældste søster ganske pludseligt havde lagt sig til at dø. Det så ligefrem ud, som om det stakkels forslidte pigebarn mente, at nu da hendes søskende havde fået klæder, da der var fuldt op af kartofler i kælderen og af mælk og sild i det lille spisekammer, da brædderne i stuegulvet var slået sammen, så musene ikke mere kunne komme op af revnerne, og da vinduerne ikke længere måtte stoppes til med klude – nu havde hun ikke mere at gøre i denne verden, men kunne rolig unde sig den hvile, hun trængte til.

Derved havde hun imidlertid voldt Karl-Artur mange bekymringer. De fortræffelige damer, som tog sig af børnene, havde snart fundet en ny plejemoder til dem, en gammel pige, der i en årrække havde tjent i provstegården, og hun passede dem i mange henseender udmærket, men hun var gammel og havde ondt ved at magte ti uregerlige børn. Karl-Artur ville gerne hjælpe hende at holde styr på sine plejebørn, men det havde jo sin store vanskelighed, så længe han boede i provstegården. Så snart han fik den lille arv, havde han derfor skyndt sig at købe soldatens hus, der lå tæt ved de ti børns, og ladet det sætte i stand.

Og her var det altså, de nygifte nu skulle bo. Den unge præst havde forsikret sin kone, at huset var pudset så pænt op, at hun ikke kunne kende det. I det hele taget syntes han, at han havde gjort en god forretning. Han havde fået et hjem, der havde en god beliggenhed, der var lille og beskedent, og hvorfra han med lethed kunne holde øje med den store børneflok.

Anna Svärd brød sig i de dage ikke om andet, end at hendes mand elskede hende, så hun lo ad det alt sammen og lod fem

være lige. Og hvad var der også at gøre? De var jo gift, og hun havde lovet at dele medgang og modgang med ham. Desuden havde hun store tanker om sin egen dygtighed. Hun vidste, at om galt skulle være, kunne hun godt skaffe husly og føde både til sin mand og sig selv.

Da de på hjemrejsen nærmede sig Korskyrka, fortalte Anna sin mand, at hjemme hvor hun var fra, havde de den skik, at når to nygifte første gang trådte ind i deres eget hjem, faldt de på knæ på dørtrinet og bad Gud velsigne huset og det liv, de skulle føre der. Og Karl-Artur sagde, at det var en køn skik, og det ville de også gøre. Men da de kom der, glemte de det.

Det var nu ikke, fordi Anna Svärd blev så overvældet ved at se huset. Nej, det så omtrent ud, som hun huskede det. Det var ingenlunde forvandlet til en herregård. De der havde haft med istandsættelsen at gøre, havde ovenikøbet glemt at lave et par trappetrin op til døren; dér lå endnu den gamle rokkende sten, som havde ligget der i den gamle soldats tid. Hun var vis på, at hun ville have betænkt sig to gange, inden hun var gået ind i sådan en rønne for at falbyde sine varer. Det sagde hun for at drille sin mand, og de lo begge to og var i det mest glimrende humør.

Det havde slet ikke noget med huset at gøre, at de glemte at falde på knæ og bede om Guds velsignelse over det nye hjem. Men grunden var den, at i samme øjeblik slæden holdt, gik døren op og en lille tyk dame trådte ud på den rokkende trappesten for at tage imod dem.

Anna Svärd havde ikke for ingenting i tre somre vandret Korskyrka igennem på kryds og tværs. Hun kendte hvert eneste menneske i sognet ved navn, men hende her havde hun ondt

ved at kende. Snart gik det dog op for hende, at det måtte være fru Sundler, organistens kone. Da Anna Svärd sidst så hende, var hendes ansigt omgivet af dejlige, lange krøller, men nu var hun kortklippet som en dreng, og det var det, der havde forandret hende.

Ja, det måtte være fru Sundler, for hende havde Karl-Artur talt om hele vejen. Hun havde hjulpet ham at købe huset, og hun havde truffet aftale med snedker og maler. Ja, hele giftermålet var hendes værk. De ville ikke have siddet her i slæden sammen, så glade og så overjordisk lykkelige, kunne man næsten sige, hvis hun ikke havde været. Så det var jo ganske rimeligt, at fru Sundler var gået hen i deres lille hjem for at lægge i kakkelovnen og tage imod dem, hun, der havde været så ivrig for, at de skulle få hinanden.

Fru Sundler bredte armene ud og trykkede dem begge til sit bryst. Hun sagde bevæget, at hun var så glad over at se dem, at det var hendes inderligste ønske, der nu var gået i opfyldelse, og det var så vidunderligt, at det var blevet til virkelighed, som i al den tid, hun havde kendt Karl-Artur, havde været hans drøm: et lille gråt hus og en hustru, der ville dele hans kår.

Mens fru Sundler holdt den lille tale, glemte de, at de havde haft i sinde at nedbede Guds velsignelse over deres hjem. Fra det øjeblik af var de begge to helt optaget af organistens kone.

Da hun endelig slap dem af sine arme, lukkede hun døren op og førte dem ind i en smal gang, der gik midt igennem huset og delte det i to dele.

Mens de skilte sig af med deres rejsetøj og hængte det op i gangen, fortalte fru Sundler, at hun havde haft en anelse om, at de ville komme den aften. Det var akkurat, hun havde nået at

tage kaffekedlen under armen og løbe op til det lille spurveskjul, som hun i tankerne kaldte Karl-Arturs hjem, og dække kaffebordet, da hun hørte bjældeklangen nedenfor bakken. Hun kunne ikke sige, hvor glad hun var over, at hun var kommet tidsnok til at tage imod dem, så de da ikke skulle komme til et tomt hus.

Men det var egentlig ikke det, fru Sundler sagde, der gav Anna Svärd så meget at tænke på; det var den store forandring, der foregik med Karl-Artur i samme øjeblik han så fru Sundler. Han var ikke længere munter og naturlig, som han havde været på rejsen; han blev urolig og ivrig efter at være fru Sundler tilpas.

Den unge kone kunne nok mærke, at han ikke syntes rigtig om, at fru Sundler var der, netop da han og hun skulle tage deres nye hjem i besiddelse, men så var han sagtens kommet til at tænke på alt hvad hun havde gjort for ham og havde fortrudt sin misstemning.

Han begyndte igen at fortælle sin kone, hvordan Thea, som han sagde ved hvert ord, havde hjulpet ham med alting. Det var hende, der havde slået de kroge op her i gangen, så de havde et sted at hænge deres tøj. Ja, tænk, det havde hun selv gjort! Han åbnede døren til højre og bad sin kone gå ind og se sig om. Havde hun ikke vidst bedre, kunne hun aldrig have troet, det var det køkken, hvor hun selv skulle regere. Det var, som om han kun lod hende gå derind, for at hun skulle beundre alt hvad fru Sundler havde indrettet.

Køkkenet optog den ene halvdel af huset, og hun syntes, det var meget større, end hun havde tænkt sig. Det var vist tre gange så stort som hendes moders stue ved siden af kostalden i

Jobsgården. Væggene lugtede af kalk og limfarve, som det gør i nye huse, og det var måske derfor, hun ikke syntes, der var hyggeligt. Der så også temmelig tomt ud. Det var nok ikke rigtig, hvad hun havde ventet. Hun havde tænkt sig noget som storstuen i Risgården, hvor der var et stort brunt og blåt vægskab, et højt Mora-ur med roser på urkassen og en himmelseng med hjemmevævet omhæng. Hun kunne vel også nok have ønsket sig en Josef i skinnende guldkaret på væggen mellem skabet og sengen og en jomfru Maria, der nejede for en guldbroderet Herrens engel over vinduerne. Men det var jo for meget forlangt. Hun måtte være tilfreds med det, der var.

Det var slet ikke så lidt, og fru Sundler havde anskaffet det alt sammen. Både bordet henne ved vinduet og stolene omkring det og vandkarret ved døren og brændekassen ved skorstenen havde hun bragt til veje. Når hun hørte sin mand tale, skulle man tro, at fru Sundler var det første menneske, der havde begrebet, at i et køkken brugte man gryder og pander, træskeer og sæberis, kaffekedel og baller, skeer og knive. Og selv om det ikke var fru Sundler selv, der havde skilt et hjørne af til et lille spisekammer og sat en tallerkenrække op, så var det sikkert hendes fortjeneste, at det var der.

Så snart Anna Svärd trådte ind i køkkenet, lagde hun mærke til en smal slagbænk, der stod allerlængst inde i en krog, som om den skammede sig ved at være der. Træsædet var slået op imod væggen, og slagbænken var redt. Det var pænt og ordentligt alt sammen. Der var kun det i vejen, at den var så smal som en ligkiste, og Anna Svärd så straks, at den ikke var til at trække ud. Den kunne ikke blive bredere, end den var. Havde man først fået sig klemt ned i den, måtte man vist hele natten

ligge og være bange for, at man skulle blive siddende fast, så man ikke kunne komme op af den om morgenen.

Hun kunne ikke lade være at tænke på den slagbænk. Hun gjorde sig umage for at høre efter, mens hendes mand fortalte om alt hvad Thea havde gjort for dem. Hun havde gået på auktioner for deres skyld og fået køkkentøj og møbler så utrolig billigt. Men dels havde han fortalt hende det alt sammen på vejen, dels tænkte hun hele tiden på slagbænken. Da den var redt, måtte det jo være meningen, at en af dem skulle ligge i den. Der var ikke mange at vælge imellem.

Fru Thea trakterede ikke alene med kaffe og hvedebrød, men også med smørrebrød, ost og et par æg. Anna Svärd kunne ikke nægte, at det smagte godt, men Karl-Artur talte, som om han ikke havde fået rigtig mad, siden han sidst spiste hos fru Sundler. Lensmandens kone i Medstuby var ellers bekendt for sin gode mad, men hendes mand glemte alt andet i verden, også sin kone, bare for at sige fru Sundler behageligheder. Det var, som om han på en eller anden måde havde gjort hende imod, og nu ville gøre det godt igen.

Da Karl-Artur havde smagt på alle fru Sundlers gode sager og rost og beundret det alt sammen, rejste han sig fra bordet for at gå ind i den anden stue. Han kom lige forbi slagbænken, og Anna Svärd tænkte: "Mon han itte også vil rose den?" men han sagde ikke et ord om den.

De gik over gangen og kom ind i et værelse, der ikke var fuldt så stort som køkkenet, men dog meget rummeligt. Da den unge kone kiggede derind, fik hun næsten lyst til at løbe sin vej, for det var en stue som dem, hun havde set hos fine folk. Var der tomt i køkkenet, så var her rigeligt med møbler: skrivebord,

bogskab, sofa med divanbord, kommode, seng og meget mere endnu. Det var altså de møbler, han havde arvet efter sin faster. De var af mørkt, blankt træ, stole og sofa var betrukket med silke. Hvor hun så hen, skinnede det med messingbeslag og gul indlægning.

I den stue var der tapet på væggen, lange gardiner for vinduerne, og der var ikke åbent ildsted, men kakkelovn. Over sofaen hang et stort spejl i forgyldt ramme; der var lysekrone i loftet, sølvstager på skrivebordet. Værelset ville have passet i Ekenstedts hus i Karlstad.

Den seng, her stod, var ligesom slagbænken i køkkenet, redt til natten. Det var en enkeltseng, og den var heller ikke synderlig bred.

Ja, det var jo klart nok alt sammen. Herinde skulle han bo og opholde sig, her skulle han både sove og arbejde. Hun skulle holde til i køkkenet og sove dér. Han skulle leve som en fin herre, og hun skulle have det som hans tjenestepige.

Hendes mand blev ved med sine lovtaler. Da han rejste, var kakkelovnen i stuen ikke rigtig færdig endnu, så møblerne kunne ikke stilles derind. Det havde Thea Sundler alt sammen fået i orden, mens han var borte. Og hvor fint og nydeligt hun havde indrettet det! Skulle man tro, man var i et lille husmandshus? Mon der var så elegant et værelse i hele landsbyen?

Han ville også have hende, sin kone, til at rose fru Sundler. Men hun havde andet at tænke på og sagde ingenting.

De to var så optaget af at undersøge de mange skuffer og klapper i skrivebordet, at de ikke mærkede, hun listede sig ud. Hun gik over i køkkenet, tog et lys fra køkkenbordet med ud i

gangen, så hun kunne finde sin pels og sin hue. Hun var fuldkommen rolig, ikke i sådan et sindsoprør som bryllupsaftenen. Hun agtede ikke at gøre en ulykke på sig selv, men kun gå ned i landsbyen til et ægtepar, som hun havde boet hos sidste sommer, da hun gik om med sine varer i Korskyrka, og blive der natten over. Hun var nødt til at gøre et eller andet for at vise ham derinde og hans Thea, at hun ville have en husmoders stilling i hjemmet og ikke en tjenestepiges.

Mens hun ledte efter sit tøj, så hun, at der var endnu en dør i gangen; nøglen var taget af, men hun fandt snart på råd. Hun tog nøglen af køkkendøren, stak den forsigtigt i låsen og fik den lirket op. Den stue, hun så ind i, var ganske lille, ja det var ikke andet end et aflukke; der var et smalt vindue på den ene væg, men intet ildsted. Der var alligevel ikke koldt, for skorstensmuren fra mandens stue stødte op til det. Væggene var nøgne og hvide; højt oppe var der nogle knager. Det var sagtens bestemt til klædekammer.

Men allerlængst inde i stuen så hun noget, der vakte hendes største forundring: en himmelseng. Den havde smukt, rødt omhæng, bløde dundyner og puder, brede blonder om lagenerne, kort sagt alt hvad hun kunne ønske sig.

Da den unge kone havde set lidt på denne mærkværdighed, tog hun huen og pelsen af igen, satte den lånte nøgle på plads og gik tilbage til køkkenet.

Dér sad hun lidt alene, men de andre havde åbenbart lagt mærke til, at hun havde forladt dem. De kom straks ind til hende.

"Hvor bliver du af?" spurgte Karl-Artur. "Er du træt efter rejsen? Vil du helst i seng?"

"Jeg gik herind for at prøve den seng, jeg ska ligge i. Jeg var bange, jeg itte ku få plads i den, ska jeg sige dig."

Hun så lidt misfornøjet ud, men lo på samme tid.

"Nå, hvordan gik det så?" sagde Karl-Artur og lo også.

"Det gik, som når man sætter en ko ind i en kalvebås. Det skorter både på længden og på bredden. Ka'skesens det ville gå, hvis jeg lagde mig på siden. Men det bli'er også besværligt, for hver gang jeg vil vende mig, må jeg kaste tæppet af og stå ud af sengen."

Hun talte ganske roligt, og hendes mand blev ved at le. Hun mærkede nok, at han var forlegen og lo for at skjule det.

"Ja, du ler, mand, men du må huske, at jeg har siddet tre dage i en slæde, så jeg er både stiv og øm."

Karl-Artur gik hen og så på slagbænken. "Så gå du ind og læg dig i sengen i min stue!" sagde han. "Så vil jeg prøve, om jeg kan få plads i kassen her."

"Sniksnak! Du har da itte giftet dig for at ligge på kant med fødderne uden for sengen en hel nat igennem. Nej, jeg tænker på, om jeg måske ku ligge på gulvet. Det er ikke første gang, men jeg er ikke rigtig rolig ve'et alligevel. Her bliver koldt ud på natten, når det er gået ud i ovnen. Og jeg sku da ikke gerne ligge og bli'e dødssyg, når jeg har fået et hjem selv."

Den unge ægtemand var ganske rådvild. Han så bønligt hen på fru Sundler, men hans gode veninde sad og trommede på bordet og lod, som om hun ikke ville høre på det, når mand og kone talte om deres egne sager.

"Man må have et skindtæppe både over og under sig," vedblev Anna Svärd, "når man ska ligge på gulvet en kold vinternat, og da vi itte har mere end ét, så vil jeg spørge dig, mand, om jeg

itte må gå ned i landsbyen til nogle folk, som jeg havde logi hos i sommer, og be dem huse mig i nat. Spørg du fru Sundler, der ellers har ordnet det så godt for os i alle måder, om det itte er den bedste udvej."

De vendte sig begge to om imod fru Sundler for at få et godt råd af hende, men hun sagde ikke et ord. Det var tydeligt at mærke, at dette var noget, hun på ingen måde ville blande sig i.

Anna Svärd rakte sin mand hånden. "Ja, så farvel?" Sagde hun.

Karl-Artur var blevet lidt rød i kinderne, og det blik, han sendte fru Sundler, var alt andet end venligt.

"Nej, det er jo ganske umuligt," sagde han. "Kan du da ikke hjælpe mig at finde på noget, Thea? Jeg kan jo ligge på sofaen i min stue. Der har jeg ligget mange gange i gamle dage, når jeg var på besøg hos domprovstens. Så kan Anna ligge i sengen. Vi må jo rette os efter forholdene. Den slagbænk, du har anskaffet til Anna, er virkelig ikke til at ligge i. Nu bærer vi sengeklæderne ind."

Fru Sundler flyttede sig lidt uroligt på stolen, da Karl-Artur talte så heftigt til hende, men hun mælede ikke et ord. Anna Svärd var derimod ikke sen til at svare.

"Sniksnak!" sagde hun endnu en gang. "Det ka da aldrig gå an, at du ligger på det dyre silketøj. Her i slagbænken er der itte andet end halm under lagenerne, og det ka vi da itte slæbe ind i den fine stue, som fru Sundler har gjort så smukt i stand til dig. Nej, det er bedst, jeg går min vej."

Hun rakte ham igen hånden for at sige farvel. Han slog den heftigt til side, men der var alligevel sådan en uro og usikkerhed over ham, at hun fik ondt af ham.

"Det er pænt af dig, at jeg må ha lov at ligge inde hos dig," sagde hun i en mildere tone. "Men du ka nok begribe, at det ka itte gå an. Hjemme i Medstuby og på gæstgivergårdene, der gjorde det jo itte noget, at vi sov i samme stue. Men her i Korskyrka ved jo alle mennesker, hvor meget finere du er end jeg. Her må jeg ligge alene i køkkenet som en anden pige."

"Men Anna!" råbte han og slog endnu en gang hendes fremstrakte hånd til side. Det var det eneste, han kunne finde på. Hun ville egentlig gerne have set, om han kunne bekvemme sig til at lade hende gå, men hun ville ikke drive ham for vidt. Det hele pinte hende ikke så meget, som det ellers ville have gjort, fordi hun vidste, at hun havde de bedste kort på hånden. Hun havde snarere lyst til at le af fuld hals.

Hun gik hen til fru Sundler. "Det ser jo nok lidt underligt ud, at jeg går min vej, og du bli'er," sagde hun, "og her i Korskyrka er der vel også folk, som holder øje med hvad der foregår. Ka'skesens det var bedst, at du gjorde en ende på disse hersens narrestreger."

Nu kom der omsider liv i fru Sundler. "Hvad mener De, fru Ekenstedt?" sagde hun.

"Jeg ha'de da aldrig troet, at jeg så snart skulle få syn for sagn, at folk her sydpå er så forskrækkelig muntre og spøgefulde, som min farbror sagde," svarede Anna Svärd. "Her sidder du og hører på, at min mand og jeg er nær ved at komme i hårene på hinanden, fordi her itte er et sengested til mig. Og i al den tid kender du til, at der er en himmelseng i huset, fuldt opredt med puder og dyner; den kan itte være bedre. Hvis det itte er at gøre narrestreger, så ..."

Karl-Artur gjorde store øjne. Han vendte sig om til fru Sundler for at få en forklaring, men hun forstod at rede sig ud af det.

"Ja, jeg har siddet her og været stærkt i beråd med mig selv," sagde hun. "I går aftes kom her en seng, en brudegave fra provstens. Men jeg troede, provstinden selv ville give jer den. Jeg syntes, det var rigtigst at lukke af for den. Men da fru Ekenstedt allerede har set den ..."

Hun tog en nøgle op af lommen og gav Anna Svärd den.

Langt ud på natten vågnede Anna Svärd med en fornemmelse af, at hun havde glemt noget vigtigt. Det havde hun også. Hun kom i tanker om, at hun og hendes mand havde forsømt at lyse Vorherres velsignelse over deres hjem.

"Ja, Gud tilgive os," tænkte hun. "Det var fru Sundlers skyld." Hun vendte sig i sengen og faldt i søvn igen.

Morgenstund

Næste morgen vågnede Anna Svärd, så snart det gryede af dag. Men i stedet for at stå op med det samme, lå hun og talte lidt med sig selv.

"Monstro den nye præstekone ligger og venter på, at hendes fine pige skal komme med kaffe og frisk brød?" mumlede hun og lo og var i sit allerbedste morgenhumør.

Hun blev liggende lidt endnu. Den ene gang efter den anden rejste hun sig og så hen til døren.

"Er'et da til at begribe, at der er så stille som i en grav ude i køkkenet, og klokken må bestemt gå til seks! Der hjælper ingen kære mor, jeg kommer til at stå op og se, hvordan det har sig."

Hendes mand sov endnu, og den unge kone klædte sig på så stille hun kunne for ikke at vække ham. Til sidst listede hun på strømpesokker ud i køkkenet, og først dér tog hun sine sko på.

Da det var gjort, så hun sig om med store, forundrede øjne.

"Jeg har da væ't med både til det ene og det andet i mine dage," sagde hun, "men mage til dette hersens har jeg aldrig set. Både kokkepigen og stuepigen har sovet over sig. Den første morgen ku de da gerne være lidt mere påpasselige. Og nogle rigtige sjusker må de være, for her er hverken brænde eller vand. Og ilden er gået ud, det er det allerværste. Det er såmænd nok fru Sundler, der har fæstet tjenestefolkene, li'som hun har indrettet alt det øvrige her på gården, og så ka man itte vente andet."

Men lige med ét var det, som om der gik et lys op for hende, og hun slog sig for panden.

"Jeg er da også et rigtigt fæ!" udbrød hun. "At jeg ikke begreb det li'e straks! De er naturligvis ude i kostalden og malke køerne."

Hun gik ud i gangen, trådte ned på det rokkende stentrin og så sig om.

"Ja-a," sagde hun, mens hun opmærksomt betragtede den lille, indhegnede plads, hvor der var et brændeskur, en kælder, en brønd og ikke andet. "Jeg gad nok vidst, hvad den nye præstekone siger, når hun ser alle disse hersens udhuse. Det dér er naturligvis kostalden. Det bli'er itte nemt for de nye præstefolk at skaffe så mange køer, at de kan fylde sådan en stor stald."

Hun gik ud på gårdspladsen, men der blev hun igen stående og gned sine øjne. "Bare jeg dog vidste, hvor karlekammeret er," mumlede hun. "Der er itte en pind brænde i huset. Men karlen er jo nok i stalden og strigler hestene. Ja, jeg må si'e, det er godt, Anna Svärd er fulgt med på rejsen, ellers ville den nye præstekone da hverken vide ud eller ind."

Lidt efter stod hun i brændeskuret, tog øksen, som lå på huggeblokken og gav sig til at kløve favnebrænde af alle kræfter. Men da hun havde hugget lidt, blev øksen siddende i et tykt stykke brænde, og hun måtte rokke og lirke længe for at få den løs.

Mens hun var i færd med det, lød der skridt udenfor, og pludselig stod der en lang, ranglet dreng i den åbne dør.

"Hvad har han her at bestille?" tænkte Anna Svärd. "Nu ska vi se, hele landsbyen får at vide, at den nye præstekone selv må hugge sit brænde. Hvor ska jeg få sådan en knægt gjort

begribeligt, at det itte er den nye præstekone, men bare Anna Svärd!"

Da hun havde fået øksen løs og løftede den til et nyt hug, kom drengen nærmere.

"La mig hugge for jer," sagde han.

Hun så rask hen på ham, så, at han var mager og bleg og rystede på hovedet.

"Din lille tosse!" sagde hun. "Du ka vel ikke være mere end ni år."

"Jeg er fjorten," sagde drengen, "og jeg har hugget brænde alle tider. Jeg har hugget til os selv nu til morgen."

Han pegede på et hus, der lå lige i nærheden, og hvor der allerede steg en tynd røgsøjle op fra skorstenen.

Tilbuddet var jo fristende, men Anna Svärd glemte ikke sin sædvanlige forsigtighed.

"Jamen du vil naturligvis ha noget for det."

"Ja," svarede drengen og slog en latter op, så man kunne se alle hans tænder. "Jeg vil ha meget for det. Men hvad det skal være, det taler vi itte om endnu."

"Ja, så kommer jeg til at hugge mit brænde selv."

Hun huggede en tid lang rask, men så blev øksen igen siddende.

"Det er ikke penge, jeg vil ha'," sagde drengen.

Hun så endnu en gang på ham. Han havde smalle, tæt sammenknebne læber og små missende øjne. Han så fiffig og gammelklog ud, men slet ikke ond. Og så gik det op for hende, at han måtte være et af de ti børn, som hendes mand havde taget til sig. "Han er jo så at sige en af vore egne," tænkte hun. "Så ka det vel ikke blive så farligt med betalingen."

"Ja, hug så væk," sagde hun. "Bagefter ka du komme ind til mig og få et stykke smørrebrød."

"Tak," sagde drengen, "men mad har vi hjemme. Vi har næsten mere, end vi kan spise."

"Hvad i alverden kan jeg da byde sådan en stor herre?"

Drengen havde allerede løftet øksen, men nu kunne han ikke længere holde tæt med sin hemmelighed. "I har vel sækken med? Tror I itte, I ville komme ind til vort og la mig og mine søskende se, hvad der er i den?"

"Men jeg tror, du er gal! Synes du, én der er gift med en præst, ka gå om med kramsækken?"

Der lød igen skridt. En lille pige kom hen til dem. Hun var også bleg i ansigtet og så bekymret ud. Det var let at se, at de to børn var søskende. Hun gik ivrig hen til broderen.

"Hvad siger hun? Må vi kigge i posen?"

Det var noget, de havde aftalt. De stakkels fattige børn i husmand Matthis' hus, hvor der aldrig havde været en bissekræmmer, brændte af længsel efter at se de herligheder, hun havde vist frem andre steder.

"Hun siger, at hun ka itte gå om med kramposen, nu hun er gift med en præst."

Den lille pige så ud, som om hun var lige ved at græde. "Jeg ska hente vand og mælk til jer," sagde hun overtalende. "Jeg ska gøre ild på skorstenen."

Anna Svärd tænkte sig hurtigt om. Sækken havde hun jo med, men der var ikke andet i den end hendes egne klæder. Hun måtte finde på noget, så hun kunne stille børnene tilfreds; det var ganske nødvendigt for det gode naboskabs skyld.

"Ja," sagde hun, "I må tro mig på mit ord. Den nye præstekone kan itte gå om med kramposen. Men når I nu hugger godt med brænde og bærer det ind og løber hjem til jert efter ild, så ska jeg sørge for, at en, der hedder Anna Svärd, kommer ind til jer med sin sæk."

Henad klokken elleve den formiddag kom der virkelig også en ung smuk dalkulla med en stor, sort skindsæk på ryggen ind i husmand Matthis' hytte. Hun blev stående lige inden for døren, nejede og spurgte, om der var nogen, der ville slå en handel af med hende.

I samme øjeblik stod de ti børn rundt om hende. De to ældste, der åbenbart kunne kende hende, hoppede op og ned af glæde og gjorde sig umage for at forklare de små, hvem det var. Den gamle pige, der var plejemoder for børnene, sad på bænken under vinduet og spandt uld. Da dalkullan trådte ind, så hun op og sagde et par ord om, at her i huset var der ikke andre end fattige børn, som ikke kunne købe noget. Men dalkullan blinkede til hende, og så sagde hun ikke mere.

"Det er børnene selv, der har bedt mig komme, fordi de har så urimelig mange penge at købe for," sagde dalkullan.

Hun gik hen til bordet, vendte ryggen til, lod sækken glide ned på bordpladen og spændte skulderremmene op. Så gik hun hen og rakte den gamle pige hånden. "De ka da nok huske Anna Svärd," sagde hun, "De købte både en kam og en syring af mig sidste sommer."

Den gamle rejste sig, kneb øjnene sammen et par gange og nejede så dybt, at selveste provstinden ikke kunne have gjort det bedre.

Dalkullan gik hen til sækken og gav sig til at løse remme og spænder op. Børnene stod rundt om hende i åndeløs forventning, men stor blev deres skuffelse, for sækken var ikke fuld af varer, men af halm.

Den der blev allermest forbavset og ked af det, var dog dalkullan selv. Hun slog hænderne sammen og brød ud i højrøstede klager. Sækken havde ikke været lukket op siden i går aftes, og nu i nat måtte en eller anden have set sit snit og stjålet alle hendes kønne silketørklæder og knapper og bånd og kjoletøj og fyldt den med halm i stedet for. Ja, hun syntes jo nok, sækken var så underlig let, da hun tog den på ryggen i morges, men det kunne da aldrig falde hende ind, at der var sket sådan noget, for de folk, hun boede hos, så da så ærlige og redelige ud.

Der stod børnene skuffede og forknytte. Dalkullan blev ved at klage. At folk dog kunne være så lumske! Tage alle hendes pæne ting og fylde sækken med den usle halm!

Hun stak hænderne ned i halmen og spredte den ud på gulvet for at se, om der slet ikke var noget tilbage af hendes varer.

Helt nede på bunden fandt hun et lille silketørklæde, et uldent halstørklæde og en æske, hvor der endnu lå et dusin brystnåle med hoved af kulørt glas.

Hun var så forfærdelig ked af, at hun ikke havde mere. Hun sagde, at når alt det andet var væk, så var dette her ikke noget at gemme på. Så hvis den ældste lille pige brød sig noget om silketørklædet, så måtte hun gerne have det, og drengen kunne få halstørklædet. De små kunne dele brystnålene imellem sig, og hvis jomfru Brita kunne bruge den lille æske, de havde ligget i, så var det rart, for hun selv havde ingen brug for den.

Ja, der blev jo glæde i den lille stue.

Synet i kirken

Anna Svärd trådte ind i sit køkken nynnende på en gammel sætervise. Men hun holdt straks op at synge. Mens hun havde været henne i nabohuset, var fru Sundler kommet på besøg, og hun sad nu på den smalle slagbænk og ventede.

Det ville være en stor overdrivelse at sige, at hun var velkommen. Ganske bortset fra det lille sammenstød den foregående aften, så havde den unge præstekone meget at tage vare på den formiddag. For lidt siden var der kommet et flyttelæs med hendes klæder, de beskedne bryllupsgaver fra slægt og naboer i Medstuby, hendes væverstol og spinderok, og hun havde endnu ikke fået det pakket ud og stillet på plads.

Og oven i købet kunne hun ikke engang kalde på sin mand og bede ham holde gæsten med selskab. Lige efter frokost var Karl-Artur gået op i provstegården for at tage fat på sit arbejde; han havde meget at indhente og kunne ikke ventes hjem før hen ad to.

Det er ikke så let at forstå hvorfor, men i samme øjeblik Anna Svärd så fru Sundler, blev hun fuldstændig bondsk både i tale og væsen. De fire måneder hos lensmandens, hvor hun i virkeligheden havde fået rigtig pæne manerer, var som blæst bort. Måske den unge kone havde en instinktmæssig følelse af, at her var fine lader til ingen nytte. Det kan også være, det morede hende at bilde den anden ind, at hun var meget dum, meget uerfaren, at hun kort sagt slet ikke vidste, hvordan hun skulle opføre sig.

Fru Sundler rejste sig og hilste venligt på hende. Allerbedst som hun sad derhjemme i formiddag, sagde hun, kom hun til

at tænke på, at det måtte da være besværligt for fru Ekenstedt, der i dag naturligvis havde meget at ordne i sit nye hjem, også at lave middagsmad til sin mand. Men Karl-Artur måtte mere end gerne spise til middag hos organistens. Ja, han kunne godt spise der de næste dage med, lige til de var kommet i orden og havde købt, hvad de skulle bruge, hos bønderne. Og det ville hun for resten så gerne være behjælpelig med. Ville fru Ekenstedt ikke sende Karl-Artur hen til hende allerede i dag?

Mens fru Sundler holdt sin lange tale, var den unge præstekone begyndt at pakke et stykke lærred ud, som var en brudegave fra Karin i Risgården, og da hun traf på en genstridig knude, bed hun den ganske simpelt op med tænderne. Der gik en gysen gennem hele fru Sundlers legeme, men hun gjorde ingen bemærkning om det.

"Det er jo kun i den allerførste tid, inden De er kommet rigtig i orden," skyndte hun sig at sige.

Den unge kone så op fra sit lærred, gik hen til fru Sundler og stillede sig lige overfor hende med vidt adskilte ben og hænderne på maven.

"Jeg ska nok snakke fra om, at du venter ham," sagde hun.

Fru Sundler udtrykte straks sin glæde over, at hun tog lige så venligt imod hendes lille forslag, som det var ment. Anna Svärd stod stadig foran hende i samme stilling, og hun vedblev: "Men så la'r jeg ham vide med det samme, at ka han itte spise den mad, hans kone laver, så er det itte værre, end at hun ka gå om med kramsækken og leve for sig selv."

Fru Sundler løftede hænderne, og holdt dem afværgende frem for sig. Det lod til, hun ventede, at den anden ville slå hende.

"Ja, det passer sig ka'skesens itte at tale så li'e ud til en fin dame," sagde Anna Svärd.

Men det behøvede hun ikke at være bange for. Fru Sundler blev straks rolig og gjorde sit bedste for at undskylde sig og gøre det godt igen.

"Men kære fru Ekenstedt! Jeg er vis på, De laver netop den slags mad, som Karl-Artur helst vil have. Jeg foreslog det kun i en god mening. Men nu taler vi ikke mere om det."

Så blev der stille i stuen. Anna Svärd gav sig til at måle lærredet op, ikke med en alen, men på sin venstre arm. Tydeligere kunne hun ikke vise fru Sundler, at hun ikke havde tid til at tale mere med hende.

"Se, kære fru Ekenstedt," begyndte fru Sundler meget blidt, "jeg havde jo tænkt, at vi to skulle blive rigtig gode venner. Det har jeg glædet mig til. Jeg er bange for, De tror, at jeg mener at stå over Dem i verdens øjne. Men det tager De fejl i. Min moder måtte slide og slæbe fra morgen til aften, og hvad mig selv angår, så havde jeg været nødt til at søge plads som simpel tjenestepige, hvis ikke baron Lövenskjold på Hedeby havde taget sig så meget af min opdragelse, at jeg kunne blive guvernante. Moder havde været i huset hos hans forældre i femten år, og hun havde en gang gjort ham en stor tjeneste, som han ville gøre noget til gengæld for. Og Karl-Artur er jo en søstersøn af ham, der hjalp mig. Min moder sagde altid, at hvor jeg traf en Lövenskjold, dér skulle jeg gøre alt hvad jeg kunne for dem, og Karl-Artur og hans kone er jo ét for mig."

"Syv og tyve, otte og tyve, ni og tyve, tredive!" mumlede Anna Svärd ved sig selv. Men da hun var kommet så vidt, holdt hun op at måle for at sige et par ord til fru Sundler. "Var'et sandt, at

vi er ét for dig, så ha'de du vel også bedt mig til middag, da du bad ham."

Fru Sundler så op mod loftet, som om der var en deroppe, hun kunne tage til vidne på, hvor from og god hun var.

"Nej, nu er De for hård imod mig, fru Ekenstedt," sagde hun i en affektert-ynkelig tone. "De udlægger alt til det værste. Men jeg forsikrer Dem, det var ikke nogen uvenlighed, om også det kan se sådan ud. I dag er det jo lørdag, og vi skal have vor sædvanlige lørdagsmad: øllebrød og sild og stuvede gulerødder. Og med Karl-Artur har det ikke noget at sige. Han går ud og ind hos os, som det passer ham. Men første gang jeg så Dem hos mig, ville jeg da ikke byde Dem så tarvelig mad."

Hun så bekymret og bedende ud, og Anna Svärd tænkte, at hun var da glat som en snog. Hun smuttede fra én, hvor fast man så tog på hende.

"Å, det er så svært," sukkede fru Sundler. "Der er noget, De skulle have at vide. Der kan aldrig blive noget virkeligt forhold imellem os, før De kommer til klarhed over, hvordan det hele hænger sammen. Men det er mig alligevel så meget imod at fortælle det. Jeg ville så gerne have haft, at Karl-Artur selv skulle have talt til Dem om alt dette sørgelige. Men det har han åbenbart ikke gjort."

Anna Svärd havde målt lærredet én gang, men nu begyndte hun forfra. Hun var sagtens blevet forstyrret, så hun ikke var sikker på resultatet. For ikke at tælle galt én gang til, svarede hun ikke noget på fru Sundlers henstilling, men denne lod sig ikke afskrække.

"Ja, De synes naturligvis ikke om, at jeg sådan blander mig i Deres sager, men jeg kan ikke lade være, for jeg synes, det er

min pligt. Ville De dog blot komme mig i møde med tillid! Jeg ved ikke engang, om Karl-Artur har fortalt Dem om sin moder og om det inderlige forhold der var imellem dem. Men De ved da i alt fald, at den kære oberstinde ikke billigede Deres forbindelse. Kort efter domprovstinde Sjöborgs begravelse fandt der i den anledning et ordskifte sted mellem Karl-Artur og hans moder, og det kan jo gerne være, at han tog lidt for stærkt på veje, og oberstinden var meget svag – ja, det endte med, at hun fik et slagtilfælde. Og ser De, nu anklager Karl-Artur sig selv for at have forvoldt denne ulykke. Ja, jeg er nær ved at tro, at han en tid tænkte på at hæve forlovelsen med Dem for at føje moderen, men så fik han jo at vide, at det ikke ville nytte noget. For den kære oberstinde er kommet sig nogenlunde, så hun er forholdsvis rask, men hun har helt mistet hukommelsen. Så det kan ikke hjælpe, om Karl-Artur ville ofre nok så meget for at glæde hende. Hvad der er gjort, er gjort."

Fra det øjeblik af, da fru Sundler fortalte, at oberstinde Ekenstedt var blevet ramt af et slagtilfælde, og at det var Karl-Arturs skyld, kunne hun ikke klage over mangel på opmærksomhed. Lærredet faldt på gulvet og fik lov at blive liggende. Anna Svärd satte sig uden at sige et ord lige over for fru Sundler og stirrede på hende.

"Ja, det var nok det, jeg var bange for," sagde fru Sundler. "De ved ikke noget om alt det tunge, som Karl-Artur går og bærer på. Han har naturligvis villet skåne Dem så længe han kunne. Og måske det også er bedst, jeg ikke siger noget. De så så glad ud for lidt siden. Det er måske bedre, De ikke ved noget."

Anna Svärd rystede på hovedet. "Nu har du gjort mig så forskrækket," sagde hun, "så det er bedst, du kommer med alt det onde, du har i din pose, på én gang."

Hver gang Anna Svärd sagde "du" til fru Sundler, gav det et sæt i hende. Nu var hun jo dog præstekone; det kunne da ikke gå an, hun tog sig den slags friheder, om også det var skik og brug på hendes egn. Karl-Artur måtte virkelig vænne hende af med denne uforskammede dutten. Men nu var det ikke tiden at tænke på sligt.

"Ja, hvor skal jeg begynde?" sagde hun. "Jo, allerførst må jeg fortælle, at Karl-Artur en søndag i september, kun en måned efter den dag, ulykken skete, så sin moder i kirken. Han så hende sidde i en af stolene under pulpituret, og dér er jo ikke så lyst som andre steder i kirken, men han kunne alligevel straks kende hende. Hun havde som sædvanlig en lille kapothat på til at binde under hagen, og for at høre bedre havde hun løst båndene op, så de hang ned på siderne. Sådan havde han set hende sidde mangfoldige gange i kirken i Karlstad, så det var nok til at gøre ham aldeles sikker i sin sag. Hun holdt hovedet lidt på skrå opad for bedre at kunne se ham, og han syntes, der i hendes ansigt var samme udtryk af glad forventning, som den kære oberstinde altid havde, når der var lejlighed til at høre ham tale eller prædike.

Han kunne jo ikke andet end undre sig over, at hun havde kunnet tåle at gøre den lange rejse så kort efter det alvorlige slagtilfælde, men han tvivlede ikke et øjeblik om, at det var hende. Og tænk, han blev så glad, at han knap kunne gå videre i sin prædiken. 'Moder er rask igen', tænkte han. 'Hun er kommet, fordi hun ved, hvor ulykkelig jeg føler mig. Nu bliver

alting godt igen'. Og så sagde han til sig selv, at i dag måtte han da prædike dobbelt så godt som ellers.

Men det var jo intet under, at det ikke kunne lykkes. Han turde ikke se hen på sin moder for ikke at gå fra koncepterne. Men han kunne ikke et øjeblik glemme, at hun var i kirken, og hans prædiken blev både kort og usammenhængende. Da han omsider gik ned af prædikestolen, så han hurtigt derhen, hvor hun sad. Han kunne ikke opdage hende, men det bekymrede ham ikke det mindste. Han tænkte ganske simpelt, at hans moder var blevet træt af at høre på de lange bønner og ventede på ham uden for kirken.

Ja, De må undskylde, at jeg er så omstændelig, men jeg ville gerne have, De skulle forstå, at Karl-Artur var fuldkommen overbevist om, at han havde set sin moder. Han var så sikker i sin sag, at han gik om og spurgte folk, om de ikke havde lagt mærke til, hvor oberstinden var gået hen. For uden for kirken var hun jo ikke, som han havde tænkt sig. Der var ingen, som havde set hende, men det forknyttede ham ikke; han tænkte, hun var kørt i forvejen hjem til provstens. Først da hun heller ikke var der, begyndte han at tænke, at han måske havde set fejl. Han blev meget ked af det, men det faldt ham slet ikke ind, at der kunne være noget underligt i det."

Anna Svärd havde hele tiden siddet ganske stille og stirret stift på fru Sundler. Her afbrød hun fortælleren med et spørgsmål. "Oberstinden var da vel itte død?"

Fru Sundler nikkede. "Jeg kan nok forstå, hvad De tænker på," sagde hun. "Det skal jeg senere komme tilbage til. Nu vil jeg blot først sige, at Karl-Artur står på en overordentlig god fod med provstens. Det har han ikke altid gjort. Jeg skal sige Dem, i fjor

sommer, inden den ulykke skete med moderen, prædikede Karl-Artur så vidunderligt gribende og beåndet. Han var i begreb med at fremkalde en virkelig vækkelse. Menigheden så op til ham. De var rede til at give afkald på deres jordiske gods for at sikre sig "borgerskab i Himlen". Men provstens syntes ikke om hele denne bevægelse. De er jo så gamle, og gamle folk holder mest af, at alting bliver ved det gamle. Men efter den ulykke med moderen blev Karl-Artur bange; han turde ikke længere stole på sine indskydelser, men henvendte sig til provsten og rådførte sig med ham. Og han prædikede jo stadig meget kønt, men så uhyre stilfærdigt. Den tidligere ild var borte. Den store vækkelse, som han havde givet stødet til, døde helt hen. Der var mange, som sørgede over det, men de gamle i provstegården blev så glade. Og nu har Karl-Artur sluttet sig til dem som en søn. Jeg har hørt provstinden sige, at hun vidste ikke, hvordan de skulle være kommet over savnet af fru Schagerström, der havde været mange år hos dem i provstegården, hvis ikke Karl-Artur på en så elskværdig måde havde fyldt den tomme plads. Men det er jo et spørgsmål, om det er til gavn for Karl-Artur. Jeg for min part er glad over, at han er kommet bort fra provstegårdens indflydelse, nu da han har fået kone og eget hjem. Ja, det siger jeg ikke for at smigre, men for at De skal forstå de forhåbninger, som Karl-Arturs sande venner har til Dem."

Sandt at sige så det ud, som om alt dette var for meget for den unge kone. Hun rynkede brynene; man kunne se, hvor det arbejdede i hendes hoved. Hun gjorde åbenbart sit bedste for at følge med, men det kostede hende stor anstrengelse.

"Men vil du itte sige mig, hvad var'et, han så i kirken?"

"Ja, det er rigtigt," sagde fru Sundler. "Jeg skal ikke opholde mig ved forholdet til provstens. Det er nok, når De ved, at de holder meget af Karl-Artur og vil ham vel. Men alligevel fortalte han ikke dem, at han mente at have set sin moder i kirken. Han taler så nødigt om hende. Det kan også være, han ikke talte om det, fordi han havde et svagt håb om, at hun var taget ind hos os, hos mig. Det var jo en urimelig tanke, men den kære oberstinde var sådan, at man aldrig rigtig vidste, hvad hun kunne finde på. Derfor kom han hjem til os, så snart han havde spist til middag, men der fandt han hende naturligvis heller ikke.

Jeg må dog sige Dem, fru Ekenstedt, at både min mand og jeg blev umådelig glade ved at se Karl-Artur. Om efteråret har præsterne jo så forfærdelig travlt med alle de katekisationer, og vi havde ikke set ham i flere uger. Jeg tror også, han var glad ved at være hos os. Han blev i det mindste hele eftermiddagen. Min mand sad inde hos os hele tiden, og vi fornøjede os på den uskyldigste måde af verden, spillede, sang og læste digte højt. Der er jo ikke noget ondt i at sige det, men den slags ting forstår de sig ikke på i provstegården, og jeg tror, Karl-Artur til en vis grad forvandt sin skuffelse med hensyn til moderen. Da vi havde spist til aften, kom vi ind på en meget fortrolig samtale om de ting, der hører den anden verden til – ja, De forstår nok, hvad jeg mener? – og først så fortalte Karl-Artur, at han samme dag havde troet, han så den kære oberstinde i kirken. Bagefter sad vi længe og talte om, hvad det kunne have været, og klokken blev tolv, før han gik hjem. Men om mandagen skulle han igen ud og holde katekisation, og skønt vi havde haft det så hyggeligt den aften, så jeg ikke noget til ham hele ugen. Det kan jo også

være, han syntes, han skulle være hjemme hos de gamle, når han havde en aften fri. Der er ingen så hensynsfuld som Karl-Artur."

Anna Svärd rynkede panden mere endnu og så noget betænkelig ud. Men hun lod fru Sundler tale videre uden at afbryde hende.

"Ja, jeg havde som sagt ikke set ham, og jeg havde ikke engang tænkt på det, han havde fortalt om sin moder. Men om søndagen mødte jeg ham på vejen til kirken, og da sagde jeg til ham, helt i spøg, at jeg ville håbe, han ikke skulle se den kære oberstinde denne søndag med, så han blev forstyrret i sin prædiken. Og jeg fik en fornemmelse af, at han ikke syntes om, at jeg sagde det. Han svarede ganske kort, at han var kommet til det resultat, at der havde været en fremmed dame i kirken, og det var hende, han havde antaget for sin moder; han kunne slet ikke tænke sig, det havde været andet.

Jeg fik ikke svaret noget på det. Vi traf andre kirkegængere og talte om ligegyldige ting. Under gudstjenesten sad jeg ligefrem og var bange for, at jeg havde sagt noget forkert. Jeg prøvede at trøste mig med, at Karl-Artur da umuligt kunne lægge nogen vægt på sådan en spøgefuld bemærkning. Men De kan nok forstå, jeg blev bange, da han holdt inde midt i prædikenen og stirrede hen på pulpituret. Et sekund efter begyndte han igen at tale, men nu var han underlig adspredt og uklar. Han havde været midt i en meget fængslende udvikling, men han kunne ikke finde tråden igen. Jeg kan ikke beskrive, hvor frygteligt det var.

Om eftermiddagen kom han hen til mig. Han var meget forknyt og sagde rent ud, at det var, fordi jeg havde sagt de ord,

han havde set sin moder for anden gang. Det havde han slet ikke tænkt sig i ugens løb. Ja, man kan jo ikke vide noget for sikkert om den slags ting, men jeg syntes da nok, det var meget uretfærdigt. Så måtte det vel også have været min skyld, at han så hende første gang. Og da havde jeg ikke set ham i flere uger."

Anna Svärd havde siddet og tegnet med neglen på sit forklæde. Hun fulgte i tavshed striberne ned og op, op og ned. Men nu kom hun med et spørgsmål. "Hvor ku han da tro, oberstinden viste sig for ham, når hun itte var død?"

"Det sagde jeg netop til ham. Jeg forsikrede ham, at han måtte have taget fejl nu ligesom første gang, og at den kære oberstinde, der, så vidt jeg vidste, levede og var rask, umuligt kunne vise sig for ham. Men han påstod, det var moderen, han havde set, og ingen anden. Han havde kendt hende, og hun havde siddet og nikket til ham. Og De kan nok forstå, han var ganske fortvivlet. Hvis det varede ved, sagde han, kunne han lige så godt straks opgive at være præst, for han blev så urolig og forvirret, når han så hende, at han ikke vidste, hvad han sagde. Han troede, moderen viste sig for ham for at hævne sig, og han mindede mig om, at den unge pige, han først var forlovet med, Charlotte Lövenskjold, engang havde sagt til ham, at hvis han ikke forsonede sig med sin moder, ville han aldrig mere kunne holde en god prædiken. Det var den spådom, som nu var ved at gå i opfyldelse."

Man kunne ikke sige andet, end at den unge kone fulgte alt hvad der blev sagt med den mest spændte opmærksomhed. Og klog som hun var, sad hun hele tiden ængstelig og på sin post for at den anden skulle bilde hende noget ind, som ikke var sandt. Men eftersom fru Sundler kom videre i sin fortælling,

blev hun ligesom bedøvet. Ikke sådan, at hun blev søvnig, men hun blev mindre mistroisk, mindre nøjeregnende. "Det må jo være sandt," sagde hun til sig selv. "Hun ku da itte sidde og lave hele den historie."

"Ja, fru Ekenstedt," sagde fru Sundler, "hvad skulle jeg sige, og hvad skulle jeg råde til? Jeg kunne ikke andet end holde fast på, at det hele var indbildning og sansebedrag. Der var ingen anden mulighed. Hvor skulle den kære oberstinde kunne vise sig her i kirken, og først og fremmest, hvor kunne han tro, at så kærlig en moder ville komme for at gøre ham fortræd? Og sådan fik jeg ham nogenlunde rolig igen. Min mand havde heldigvis været ude at spadsere, så vi kunne få talt ud om dette vanskelige og pinlige emne, inden han kom hjem. Da Sundler kom tilbage, fik vi megen god musik, og det gør altid Karl-Artur godt. Glem ikke det, fru Ekenstedt. I ugens løb kom han flere gange hen til mig, og han ville altid have, jeg skulle sige, at jeg var vis på, det syn i kirken var den rene indbildning. Det troede jeg også, han følte sig sikker på, da vi skiltes søndag morgen, men det har han åbenbart ikke været, for den dag så han sin moder for tredje gang.

Og nu må jeg sige, nu begyndte jeg virkelig at blive urolig. Folk talte om, at Karl-Artur prædikede så meget ringere end i sommer. Nu havde man ikke alene det at udsætte, at han var forsigtig og stilfærdig, nu fandt man ham uklar og intetsigende. Det var en frygtelig tid! Tænk, hvad det var for en tilbagegang for en så beåndet taler! Det tyndede stærkt ud i den store tilhørerskare fra i sommer, og hvor ulykkelig måtte han ikke føle sig! En oplyst og dannet mand som han kan jo umuligt tro, at der var noget overnaturligt med i spillet, men på den

anden side kunne han heller ikke tvivle om sine egne sanser. Han måtte jo frygte, at han var ved at miste sin forstand."

Fru Sundler talte med virkelig følelse. Hun havde tårer i øjnene. Der var ingen tvivl om, at hun havde været dybt bekymret. Anna Svärd blev også mere og mere betaget. De mange ord slyngede sig om hende som en fin, usynlig snare. Hun kunne næsten ikke se sagen på anden måde end fru Sundler. I dette øjeblik kunne hun ikke have rejst sig til modstand og været uhøflig som i begyndelsen af samtalen. Nej, der var noget, der ligesom lammede hende.

"Men hvad tror du da, det var for no'et?" spurgte hun.

"Jeg siger, som sandt er, jeg ved det ikke. Måske var det samvittighedsnag, der lagde sig for dagen på den måde, måske var det moderens tanker, som fremkaldte hans sansebedrag. Men han synes, det er så frygteligt og så nedværdigende. Han er ikke rigtig herre over sig selv, siger han. Han har utallige gange bedt Gud fri ham for disse syner, men de vender tilbage alligevel. Den fjerde søndag så han også sin moder."

Den unge kone så ganske forskrækket ud. Det var, som om hun selv så oberstindens billede vise sig i en mørk krog af stuen.

"Om eftermiddagen kom han hen til mig," vedblev fru Sundler, "og da sagde han, at han ville skrive til biskoppen og frasige sig sit embede. Han kunne ikke holde ud at stå til skamme for menigheden, som han nu havde gjort fire søndage i træk. Jeg forstod jo så godt, hvad han følte, men det lykkedes mig dog den gang at hindre ham i at tage sin afsked. Jeg rådede ham nemlig til igen at begynde at skrive sine prædikener, så han ikke skulle gå i stå, som han havde gjort i den sidste tid. Og

det råd fulgte han virkelig. Han har ikke talt frit en eneste gang siden. Men De kan ikke tro, hvad det gør for en forskel. Når Karl-Artur skriver sine prædikener, er han ikke den samme. Men det var alligevel en god hjælp, for synet viste sig ikke mere. Det var måske, fordi han var roligere. Ja, jeg ved jo ikke ..."

Anna Svärd kom igen med et spørgsmål. "Men tror du da aldrig, han ka' bli'e af med den indbildning?"

"Det er netop det, De skal hjælpe ham med, fru Ekenstedt. En dag i julen kom Karl-Artur og fortalte, at han havde arvet en lille sum penge efter sin faster, domprovstinde Sjöborg, hende, der døde, da De var i Karlstad i efteråret. Det var ikke mere end tusind daler og desuden møbler til et værelse, men nu, da han havde det at leve af, ville han tage sin afsked som præst. Men da jeg hørte det om arven, foreslog jeg ham i stedet for, at han skulle gøre alvor af sin gamle tanke: at leve det samme liv som en simpel arbejder. Jeg rådede ham også til at gribe lejligheden og hjemføre den brud, som Gud havde udset til ham. Jeg tænkte, skal jeg sige Dem, at han måtte gøre noget stort og ophøjet for at glemme sine samvittighedsnag. Han skulle blive en slags forsyn for os andre. Han skulle vise os vejen til et fromt og helligt liv. Hvis han kunne gøre noget til, at Guds rige kom til os allerede i denne verden, da ville Gud måske fri ham for de syner, der truede hans forstand.

I begyndelsen var han noget betænkelig, men vi havde ikke talt om det ret længe, før han blev lige så begejstret for planen som jeg selv. Jeg tror næsten, det var samme aften, han gik hen til den gamle soldat og spurgte, om han ville sælge sit hus. Og fra det øjeblik af har tanken om dog omsider at komme til at leve et liv i Kristi efterfølgelse holdt ham oppe. Han har sagt

mange gange, at når bare han blev gift med Dem, når bare han kom til at bo i sit fattige hjem, så turde han nok igen prøve på at tale frit. Så troede han ikke, at synet ville forstyrre ham mere.

Men der er noget, jeg må sige Dem, kære fru Ekenstedt, og det er en meget pinlig ting; men måske De allerede nu har forstået, at Karl-Artur ikke må trækkes ned til det jordiske. Jeg ved bedst, hvor lykkelig han var ved tanken om at skulle bo her i dette lille hus sammen med Dem. Han betragter Dem som sin skytsånd, der skal frelse ham fra alt ondt. Han var så bedrøvet over, at han ikke kunne skrive til Dem om det alt sammen, men han kunne jo ikke tale om den slags ting i breve, som andre skulle læse for Dem. Det var kun mig, han kunne betro de ømme og sværmeriske følelser, som bevægede ham ved tanken om den unge brud fra det høje nord, der skulle gå ved hans side og hjælpe ham at vise menneskene den rette vej."

Der var en underlig hemmelighedsfuld magt i fru Sundlers stemme, og Anna Svärd sad som troldbunden.

"Ja," begyndte fru Sundler igen, "da Karl-Artur rejste til Medstuby, var det hans bestemte mening, at De og han skulle være forenede ved et helligt bånd som to søskende. Han var bange for, at hvis der kom almindelig jordisk lykke ind i Deres liv, så ville synet vende tilbage. Kan De ikke nok forstå det? De må jo forstå, at De ikke er gift med en almindelig mand, men med en af Guds udvalgte? Og kan De nu forstå mig og min handlemåde? Jeg vidste jo ikke, at Karl-Artur havde frafaldet sin hensigt. Jeg havde ordnet alting her i stuerne, som han havde pålagt mig."

Fru Sundlers stemme var ikke længere blød og indsmigrende. Nu var den myndig og anklagende. Anna Svärd

fik ligefrem samvittighedsnag, da hun tænkte på sin bryllupsaften.

"Men alt det, du dér siger, har jeg itte vidst en smule om. Der blev itte sagt andet til mig, end som at han var fattig."

"Det var jo også sandt, fru Ekenstedt. Men det var det andet, som lå bagved. Karl-Artur kendte Dem så lidt. Han fik måske ikke lejlighed til at tale fortroligt med Dem i det fremmede hus. Derfor skød han skylden på sin fattigdom. Det forstår jeg så godt. Men nu tænker jeg mig, De ser anderledes på sagen. Å, det er så vigtigt, at Karl-Artur bliver fri for det syn. Det må ikke komme tilbage."

Den unge kone var så indspundet og indsnæret i de fine og bløde snarer, at hun var lige ved at lade sig lede derhen, hvor fru Sundler ønskede. Ja, hun lukkede munden op for at give det løfte, som den anden krævede.

"Ja, jeg for min part, jeg lover da ..." sagde hun.

Men heller ikke mere.

Fru Sundler rejste sig pludselig op for at se ud af vinduet, og i samme øjeblik gled der sådan et udtryk af lyksalighed over hendes grimme ansigt, at hun næsten blev smuk.

Anna Svärd rejste sig også og opdagede da, at den, fru Sundler havde set udenfor, var Karl-Artur.

Og straks faldt det hende ind, at det måske ikke var Vorherre, der ønskede, at hun skulle aflægge det løfte, men kun fru Sundler, og de ord, hun havde haft på læben, blev usagte.

Søndagshatten

I

Hvem var hun, at hun kunne bilde sig ind, hun var klogere end en højlærd mand som Karl-Artur, hun, der aldrig var kommet så vidt, at hun kunne læse i en bog, hun, der havde gået i skole hos klokker Medberg et helt efterår uden at lære så meget som at skrive: *Morgenstund har guld i mund*?

Ja, hvem var hun, at hun turde vove at påstå, at alt det væsen med Karl-Artur, det var ingenting? Det var ikke samvittighedsnag, det var ikke en straf, det var ganske simpelt slet ingenting.

Mens hun sad og hørte på fru Sundler, var hun blevet helt fortvivlet og tummelumsk, men aldrig så snart var den fremmede gået, før det gik op for hende, hvordan det hele hang sammen.

Men bevares vel! Hun vidste jo, hvad for et uvidende fæ hun var, så hun sagde ikke et ord til sin mand om det, hun havde fundet ud af. Hvor kan man tro det! Så dristig var hun da ikke; hun var jo ikke andet end en fattig bissekræmmerske.

Hen ad eftermiddagen gik Karl-Artur ind til sig selv for at tænke på den prædiken, han skulle holde næste dag, og hun var alene. Så tog hun i sit spisekammer, der takket være fru Sundler var så vel forsynet, en spånkurv med låg, lagde nogle af sin mands brugte præstekraver i den og begav sig på vej til organistens.

Hun sagde heller ikke et ord til fru Sundler om det, hun mente at have spekuleret ud. Det var vel nok den sidste, hun

ville have betroet sine tanker. Anna Svärd havde mindst lige så megen respekt for fru Sundlers lærdom som for sin mands.

Hun spurgte blot fru Sundler, om hun ville hjælpe hende lidt med de præstekraver. Hendes mand havde bedt hende stive og stryge et par stykker af dem, men hun kunne ikke finde ud af det. Nu havde hun slidt med det et par timer, men den ene var blevet skæv og den anden rynket. Hun måtte lære, hvordan hun skulle bære sig ad.

Fru Sundler sagde, hun var glad over, at fru Ekenstedt var kommet til hende i denne lille vanskelighed. Det var en stor kunst at stryge præstekraver; hun var slet ikke vis på, at hun selv var dygtig nok, men hun skulle i alt fald gøre sit bedste. Og så gik de ud i fru Sundlers pæne køkken og vaskede og strøg præstekraver, lige til Anna Svärd havde fået det rigtige håndelag.

Da de var færdige, sagde fru Sundler, at nu skulle de have kaffe, men Anna Svärd sagde Nej Tak, hun måtte skynde sig hjem. Så foreslog fru Sundler, at de skulle drikke et glas saft. Hun havde noget rigtig god saft; selv den rige fru Schagerström havde rost den, og det ville gøre godt oven på al den travlhed. Anna Svärd sagde ikke Nej, og organistens kone gik ned i kælderen for at hente saften. Mens værtinden var dernede, listede hendes gæst sig ud i forstuen, tog fru Sundlers fine hat, der hang på en knage, gik ud i køkkenet med den og puttede den ned i en stor kedel, som stod på en hylde så højt oppe, at man ikke kunne se, hvad der var i den.

Da Anna Svärd gik, fulgte fru Sundler hende gennem forstuen helt ud i haven, men det faldt hende ikke et øjeblik ind at se efter, om hendes søndagshat hang på sin plads. I en egn,

hvor folk var så ærlige, at man fandt det overflødigt at låse sin dør, når man gik hjemmefra, tænkte man aldrig på, at noget kunne være stjålet eller blot stukket til side.

Da Anna Svärd gik hjem, var hun meget tilfreds med hvad hun havde udrettet. Fru Sundler kom sikkert til at lede længe, inden hun fandt sin søndagshat. Hun mente, hun havde gjort hvad der var hendes pligt som hustru ved at sørge for, at hendes mand næste dag kunne få lov at prædike i fred og ikke blive forstyrret.

Den næste morgen, da hun gik til kirke sammen med manden, var hun stadig veltilfreds. Hun havde ikke mere samvittighedsnag, fordi hun havde gemt hatten, end jægeren, der har gravet en grav for at fange en ulv. For hvem var hun? Hun var ikke her fra Korskyrka, hvor alle folk var oplyste og lærde. Hun var Anna Svärd fra Medstuby, og det, de troede, og det, de mente var sandt i de lave grå huse i Medstuby, det var hun vokset op med, og det var den visdom, hun rettede sig efter.

Hun var veltilfreds med alting den morgenstund. Hendes mand tog hende med ind i kirken ad den vej, præsten går, gennem sakristiet, og dér kom den gamle provstinde hende venligt i møde og anbragte hende ved siden af sig i præstens stol oppe i koret. Hun sad og ønskede, at nogen hjemmefra havde været der og set hende, for det var hun sikker på, at hverken lensmandens kone eller Karin fra Risgården nogen sinde ville komme så højt på strå.

Hun så sig om efter fru Sundler, men hun fik ikke øje på hende nogen steder. Da hun havde forvisset sig om det, bøjede hun hovedet og bad ligesom provstinden og de andre. Hun bad

Gud hjælpe hende, så det ikke faldt fru Sundler ind at lede efter sin hat i den store kobberkedel. Fandt hun bare ikke hatten, så var Anna Svärd sikker på, hun ikke kom i kirke. En fattig organists kone havde såmænd ikke mere end én søndagshat, og når den var borte, måtte hun blive hjemme.

Anna Svärd sad og så på kirkegængerne, der stille kom gående op ad gangen, og hun var misfornøjet med, at kirken ikke blev helt fuld. Men straks efter lo hun ad sig selv. "Du tér dig nok som en rigtig præstekone, Anna!"

Og så kom hun til at tænke på alle de præstekoner, som før hende havde siddet her i denne samme kirkestol og ventet på, at deres mand skulle gå på prædikestolen. Hvad mon de havde tænkt på? Mon de havde siddet og været uhyggelige til mode, fordi deres mand skulle stå deroppe og forkynde Guds ord? Ja, hun var så meget ringere end alle de andre, men hun dristede sig dog til at sende et suk til de gamle præstekoner. "Hjælp mig I, som ved, hvad det vil sige at sidde her og være beklemt om hjertet; hjælp mig, så hun, jeg tænker på, itte kommer i kirke i dag!"

Hun blev mere og mere urolig, alt som gudstjenesten skred frem og det øjeblik nærmede sig, da prædikenen skulle begynde. Hver gang en forsinket kirkegænger lukkede døren op, fo'r hun sammen. "Nu er det såmænd nok fru Sundler, der kommer," tænkte hun.

Men organistens kone var og blev borte. Altertjenesten var forbi, den sidste salme før prædikenen blev sunget, og Karl-Artur gik op ad trappen til prædikestolen. Fru Sundler var der ikke.

Det var fastelavnssøndag, og i dagens epistel hørte Anna Svärd på ny de skønne ord om kærligheden, som fru Ryen havde læst for hende hendes bryllupsaften. Det måtte jo være et godt varsel, og da Karl-Artur efter en smuk indledning gav sig til at tale over den tekst, følte hun sig overbevist om, at Vorherre og de gamle præstekoner havde hørt hendes bøn. Fru Sundler blev nok borte, og hun selv kunne få lov at sidde der i ro og mag i præstens stol og høre den mand, hun elskede, tale til kærlighedens pris.

Ja, hvem var hun? Hun vidste jo ikke, hvad man kunne kalde for en god prædiken, men – det turde hun sværge på – hun havde aldrig i sit liv hørt noget så dejligt. Og hun var ikke den eneste, der var glad ved at lytte til hans ord. Hun så, at folk drejede hovedet og så op på præsten. Nogle rykkede lidt nærmere hen til deres sidemand og puffede til ham for at gøre ham opmærksom på et eller andet. "Hør dog bare! Det kalder jeg en rigtig prædiken."

Det var det også: havde man nogen sinde hørt et menneske tale sådan, så måtte de kalde hende Mads! Hun, der sad i koret, kunne se, at ansigterne rundt om i stolene blev milde og højtidelige. Der sad to unge piger; deres øjne lyste, så de skinnede som stjerner.

Netop da det var allerskønnest, blev der lidt uro i kirken. Fru Sundler kom listende ind. Man kunne se, hun generede sig, fordi hun kom for sent. Hun gik på tåspidserne og klemte sig op ad kirkestolenes døre for ikke at blive set. Men alle lagde alligevel mærke til hende og så forundrede og misbilligende på hende.

Hun havde ikke hat på, men den kyse, som hun gik med til daglig. Den så gammel og forjasket ud, og hun havde søgt at pynte på den med en stor roset midt foran.

Alen et øjeblik efter tænkte ingen længere på fru Sundler; alle vendte igen ansigtet mod prædikestolen for at høre de skønne ord, som kom strømmende ned derfra.

"Han er så godt i gang," tænkte Anna Svärd. "Jeg tror knap, han så hinne, da hun kom. Hun kan måske itte få magt over ham."

Men fru Sundler havde ikke været mere end fem minutter i kirken, før Karl-Artur gik i stå midt i en sætning. Han bøjede sig frem over prædikestolen og stirrede hen i en mørk krog af kirken. Og det, han så dér, forfærdede ham sådan, at han blev hvid som et lagen i sit ansigt.

Han så ud, som om han skulle besvime, og Anna Svärd rejste sig halvt op for at ile hen og hjælpe ham ned af prædikestolen. Men det var ikke nødvendigt. Han rettede sig straks og gav sig igen til at tale.

Men der var ikke længere nogen glæde ved at høre på ham. Den unge præst var kommet helt bort fra det, han før havde talt om. Han sagde nogle ord, der slet ingen sammenhæng havde med det foregående, tav så et øjeblik og gik over til noget andet, som der heller ikke var nogen mening i. Folk flyttede sig utålmodigt på deres pladser. De fleste så urolige og bekymrede ud, og det gjorde vel sit til, at han deroppe blev mere og mere forvirret. Han tørrede sveden af panden med det store silkelommetørklæde og løftede sine hænder i vejret som en fortvivlet bøn om hjælp.

Anna Svärd havde aldrig i sit liv haft så ondt af nogen.

Hun ville helst være gået sin vej. Hvorfor skulle hun dog sidde her og se sin mand pines? Men inden hun rejste sig, kastede hun fra siden et blik på provstinde Forsius. Den gamle kone sad ubevægelig med andægtig mine og foldede hænder. Ingen kunne se på hende, at ikke alt i kirken var, som det skulle være.

Ja, sådan havde en præstekone at opføre sig! Hun måtte ikke løbe sin vej. Hun skulle sidde stille med foldede hænder og andægtig mine, hvad der så skete.

Anna Svärd blev også siddende. Hun ventede ubevægelig og højtidelig, til udgangssalmen var sunget og provstinden rejste sig for at gå.

Derved fik hun tid til at komme lidt til ro. Hun mindede sig selv om, at hun var en stakkels dalkulla, der ikke havde forstand på noget.

Hjemme i Medstuby, dér troede både mænd og kvinder, at der var fuldt op af lede trolde i verden, som kunne fordreje synet på folk, så de så ting, der ikke var til. Her i Korskyrka havde de måske aldrig hørt noget om den slags.

Hjemme hvor hun var fra, dér vidste de at fortælle om Finne-Lotte, der var en slem heks og skulle brændes. Hun blev ført til retterstedet med tilbundne øjne, men inden hun blev bundet til pælen, bad hun, om hun måtte kaste et blik på jorden og himlen endnu en gang. Da løsnede skarpretteren bindet, og i det samme så alle, at tinghuset stod i lys lue. Så løb de deres vej for at slukke og redde og lod Finne-Lotte stå, og hun kom løs og slap væk. Men der havde slet ikke været ild i tinghuset. Det var bare heksen, der havde fordrejet synet på folk.

Ja, hjemme hvor hun var fra, dér vidste de meget mere end det. Havde hun ikke tit og ofte hørt om Erik fra Jobsgården,

som en gang stod på markedet med sin bod fuld af varer, men ikke fik solgt det ringeste, fordi det var en troldmand, der havde boden ved siden af, en af dem, der kunne æde blår og spy ild, og han fordrejede synet på markedsgæsterne. Han havde lavet det sådan, at Eriks dejlige skarpe leer og blanke knive og save så ud som rustent skrammel. Hendes farbroder fik ikke solgt så meget som et tretommerssøm, før det gik op for ham, at troldmanden havde spillet ham et puds, og fik ham jaget væk fra markedet.

Hjemme, dér ville alle mennesker, mænd og kvinder, øjeblikkelig have forstået, at det var organistens kone, der fordrejede synet på Karl-Artur, så han troede, han så sin moder i kirken. Hvis nogen fra Medstuby havde været med i dag og set, hvordan det hele var gået til, ville de have været lige så sikre i deres sag som hun selv.

Men Korskyrka var ikke Medstuby. Anna Svärd måtte jo huske på, hvem hendes mand var, og hvem fru Sundler var, og hvem hun selv var, og tie stille med hvad hun vidste og troede.

Hun måtte finde sig i, at hendes mand ikke sagde et ord til hende på vejen hjem fra kirke, men gik ved siden af hende, som om han ikke vidste, hun var til. Hun tænkte på alle de øjne, der vogtede på hende, og søgte at se ud, som en præstekone skulle, men hun var ikke rigtig vis på, at det lykkedes.

Da de kom hjem, gik hendes mand straks ind i sit eget værelse og lukkede døren. Han gav hende ikke den mindste håndsrækning med maden eller med at dække bord. Ellers holdt han nok af at hjælpe hende lidt, bare for morskab naturligvis.

Mens de spiste, sad han lige overfor hende og sagde ikke et ord. Og hun måtte jo føle sig som den største synderinde. Nu troede han, det var gået galt med prædiken, fordi de ikke havde holdt sig fru Sundlers forskrifter efterrettelige. Hun var nær ved at skrige højt. Måske han aldrig mere ville vide af hende at sige.

Lensmandens kone havde givet hende det råd at stege nogle hjerper og andet fuglevildt, som der var rigeligt af oppe hos dem, og tage med, så hun havde mad parat til at sætte på bordet de første par dage. Men det lod ikke til, at de satte pris på hjerper hernede. Da hendes mand havde spist et par mundfulde, lagde han kniv og gaffel fra sig.

Hun turde ikke sige et ord i al den tid de spiste. Og så snart de havde rejst sig fra bordet, mumlede Karl-Artur noget om, at han havde hovedpine og ville gå en tur, så hun blev alene med sine triste tanker.

II

Er det ikke underligt, at det skal være så svært at få det, man ønsker?

Hvis man ønskede noget, der var forkert, så var det jo rimeligt nok, men når man ikke forlanger andet, end at den mand, man længes efter, skal komme og besøge én et par eftermiddage om ugen og sidde og tale eller høre på musik i den lille dagligstue, så skulle man da tro, man kunne få det ønske opfyldt. Hvis man endelig ville være alene med ham, var det jo en anden sag, men det bryder man sig slet ikke om. Sundler må så gerne være til stede. De to har ikke noget at skjule. Hun ikke og Karl-Artur såvist heller ikke.

Hvis man havde fået Charlotte Lövenskjold bort fra provstegården på en hård og ubarmhjertig måde, hvis hun måtte have taget ud som lærerinde eller husholderske, så kunne man jo have ventet at blive skuffet og straffet. Men når man skaffede hende det bedste parti i hele landet, stilling, rigdom og en udmærket mand, hvorfor skulle man da ikke have lov at nyde den beskedne lykke, man selv ønsker sig? Hvorfor skal man af den grund få provstinde Forsius til fjende? For man forstår det jo nok. Karl-Artur skød skylden på katekisationerne og på dit og dat, men det var naturligvis provstinden, der havde givet ham et vink om, at folk begyndte at snakke om deres fortrolige venskab. Og naturligvis var det al den sladder, som gjorde, at der gik den ene uge efter den anden, uden at han kom.

Havde man i mindste måde været skyld i, at Karl-Artur så den kære oberstinde i kirken; havde man gjort ham forskrækket bagefter i den tanke, at det muligvis kunne give anledning til, at han igen optog den fortrolige omgang, ja, så havde man jo haft grund til at vente modgang og ubehageligheder. Men da man kun havde søgt at trøste ham og bortforklare det skete, skulle man da ikke have haft lov til i fred og ro at hjælpe ham i hans bekymring? Havde man fortjent, at éns mand netop i det øjeblik skulle finde på at blive skinsyg og lave scener, så det næsten var umuligt at tage imod Karl-Arturs besøg i sit hjem? Karl-Artur havde aldrig trængt så meget til en ven og fortrolig, og man forlangte ikke noget, ikke noget som helst, uden at få lov at hjælpe ham.

Og når man så for at berolige mandens skinsyge foreslog Karl-Artur at gifte sig, kunne *det* da være noget strafværdigt og fordømmeligt? Man kunne ganske vist ikke sige Karl-Artur den

virkelige grund; han hørte ikke rigtig denne verden til og forstod ikke noget af den slags, men hvad forkert kunne der dog være i, at man hjalp ham at virkeliggøre sin kæreste ungdomsdrøm? Og den simple bondepige oppe fra vildmarken, skulle hun ikke være tilfreds med at bo i hans hus og sørge for klæder og mad til ham? Hvor kunne det falde nogen ind, at et udannet pigebarn kunne fængsle ham sådan, at han kom tilbage fra bryllupsrejsen dødelig forelsket og ikke havde tanke for andre end sin kone?

Det havde været et kært arbejde at hjælpe ham at indrette det lille hjem, at købe bohave og træffe aftale om reparationer sammen med ham. Man kunne drømme mange lyse drømme i den tid. Men var det nogen grund til, at man skulle straffes med at føle sig overflødig i samme øjeblik hans hustru trådte ind i huset? Hvem var det, som havde skænket hende den ædleste, mest begavede, mest åndeligsindede mand? Men var hun måske taknemmelig? Når man kom på besøg i det lille hjem, som man selv havde ordnet, så følte man, at de, som boede dér, blot længtes efter at blive af med én.

Man havde ikke et øjeblik ønsket det, men man kunne jo knap andet end være lidt skadefro over, at "synet" var vendt tilbage. Det var jo kun, hvad man måtte vente, når de råd, man havde givet, blev foragtet. Nej, naturligvis havde man ikke ønsket det, men man havde ondt ved at føle nogen medlidenhed.

Det var jo også en stor ærgrelse, at éns søndagshat var stjålet. Det var sagtens ikke et rigtigt tyveri. Det var nok bare en eller anden gavtyv, der havde taget hatten for at forhindre hende i at komme i kirke og høre Karl-Artur prædike. Det var irriterende

at tænke på, hvem denne "en eller anden" kunne være. Skulle det måske – var det tænkeligt, at det kunne være hendes mand, som havde fået det uheldige indfald at gemme hendes hat?

Man vidste jo, at Karl-Artur ville komme og klage sin nød, og man havde ventet ham straks efter middag, men i stedet gik den ene time efter den anden, inden han kom. Man havde allerede sagt til sig selv, at han havde betroet sig til sin kone, at han havde søgt trøst hos hende også for dette, som de to hidtil havde været alene om. Man havde tænkt på alle sine skuffelser, alle sine utilfredsstillede ønsker, og da han endelig kom, var man ikke i humør til at tage imod ham. Man gik med ham ind i den lille dagligstue, man satte sig i sofahjørnet og hørte på ham, men man var så underlig forstemt. Man hørte på hans klager uden at blive rørt. Man måtte bide tænderne sammen for ikke at råbe til ham, at man var træt, træt, at man ikke altid kunne være mild og ydmyg, at der var grænser for éns tålmodighed, at man ikke ville være en kastebold for ham.

Man hørte ham sige, at han var gået en lang tur for at komme så meget til ro, at han kunne tage en beslutning, men alt løb endnu rundt for ham. Så kom alt det gamle: at han kunne ikke holde denne forfølgelse ud, han måtte tage sin afsked; det var det, hans moder krævede af ham.

En anden gang ville man have anstrengt sig til det yderste for at trøste ham, i dag kan man knap holde ud at høre på ham. Man sidder stille, men det kribler i fingrene. Man har lyst til at bruge neglene og kradse. Man ved ikke rigtig, om det er ham eller sig selv, man vil sætte neglene i, men man føler, at det ville være en stor lindring at gøre noget af den slags.

Han taler og taler, men til sidst mærker han dog, at man ikke svarer ham, at han ikke finder den sædvanlige medfølelse. Han bliver forundret og spørger, om man er syg. Og man svarer rigtig uvenligt, at man har det udmærket, men man undrer sig over, at han endnu kommer her med sine klager. Nu har han jo en kone.

Sådan svarer man. Man siger akkurat det dummeste, man kunne sige. Måske havde man håbet, han skulle svare, at hans kone er alt for uerfaren og uvidende, at han trænger til at tale med en dannet kvinde, der kan følge hans tankegang. Men det, man havde håbet, sker ikke.

I stedet for ser han temmelig forbavset ud, siger et par ord om, at det gør ham ondt, han er kommet til ulejlighed, og går sin vej.

Man bliver siddende ubevægelig, til man hører ham lukke hoveddøren. Man kan ikke tro, han er gået for alvor, man er sikker på, han kommer tilbage. Først da døren smækker i efter ham, farer man op, man kalder, man råber. Hvad har man gjort? Er han borte for bestandig? Hvor kan det være muligt? Han var her, og man sendte ham bort. Man ville ikke høre på hans klager. Man rådede ham til at søge trøst hos sin kone. Og det i dag, netop i dag, da alt stod på spil, da man kunne have vundet ham for bestandig!

III

Da Karl-Artur i mørkningen vendte tilbage fra sit besøg hos fru Sundler, havde han naturligvis ikke den hyggelige og rolige følelse, som man ellers har, når man nærmer sig sit hjem. Han sagde ikke til sig selv, da hans lille hus kom til syne på bakken

oven for doktorens have, at her havde han det sted i verden, hvor han altid var velkommen, hvor han altid ville blive taget i forsvar, hvor han havde sin bestemte plads og ikke gik nogen i vejen. Han greb sig tværtimod i at ønske, at han aldrig havde taget sig en hustru, aldrig havde købt det gamle hus, aldrig havde indladt sig på hele dette eventyr.

"Dette er jo frygteligt," tænkte han. "Så ulykkelig som jeg er, så kan jeg ikke engang være alene. Jeg har en kone, som har siddet og kedet sig hele eftermiddagen. Nu må jeg til at adsprede hende. Måske er hun vred og siger bitre ord. Og det har hun grund til, men hvor skal jeg holde hendes klager ud?"

Han trådte op på den rokkende trappesten og rakte halvt modstræbende hånden op for at åbne døren. Men den havde endnu ikke nået låsen, før han trak den til sig igen. Inde fra huset lød sang, salmesang og barnestemmer.

Det var straks, som om han blev befriet for en byrde. Det forfærdelige tryk på hans hjerte, der havde bevirket, at han lige fra om formiddagen kun havde levet halvt, blev lettere. Noget inden i ham hviskede, at han kunne roligt gå ind. Derinde ventede der ham, hvad han ikke havde kunnet drømme om.

Et øjeblik efter lukkede han ganske sagte køkkendøren op og så ind. Der var mørkt i det meste af stuen, men på skorstenen lå der endnu et par glødende stykker brænde, og ved den ulmende ild sad hans kone med den store børneflok fra husmand Matthis' hus omkring sig.

Trods den sparsomme belysning, eller måske netop fordi den var så utilstrækkelig, tog den lille gruppe sig henrivende ud. Det mindste barn lå på hans kones skød og sov trygt. De andre

stod så tæt op ad hende, som de bare kunne, så ufravendt på hendes smukke ansigt og sang: "Den lyse dag forgangen er …"

Karl-Artur lukkede døren efter sig, men gik ikke ind i stuen, blev stående i mørket henne ved væggen.

Og hans hjerte, der var forpint af angst og samvittighedsnag, fandt lægedom i tanken om, at her sad den kvinde, som Gud havde udset til hans redning. Hun var måske ikke sådan, som han først havde drømt, men hvad forstod han? Se nu her! I stedet for at sidde og sørge over, at han var gået fra hende, var hun løbet ind og havde hentet de børn, som han engang havde frelst fra den største elendighed, og fået tiden til at gå ved at lære dem at synge salmer. Det var så klogt gjort af hende og så rørende. "Hvorfor skulle jeg ikke tale ganske oprigtigt med hende og bede hende hjælpe mig?" tænkte han.

Så snart salmen var sunget til ende, rejste hans kone sig og sendte børnene hjem. Måske hun ikke engang havde lagt mærke til, at han var kommet; hun lod ham i alt fald stå i fred i sin krog. Mens hun blev ved at nynne på den aftensalme, hun lige havde sunget med de små, gik hun ind i spisekammeret og hentede mælk og øl, lagde frisk brænde på skorstenen for at få ilden til at blusse op og satte en lille trebenet gryde ned på gløderne for at varme mælk til "ølosten".

Så gik hun frem og tilbage, lagde dugen på, hentede smør og brød og stillede to stole hen ved bordet under vinduet.

Det var kønt, syntes Karl-Artur, at se sin kone gå dér i den usikre belysning. De stærke farver i dragten, som ved dagens lys kunne stå lidt skarpt til hinanden, smeltede nu sammen og blev varme og smukke. Det stive tøj havde et fald som brokade. Pludselig stod det klart for Karl-Artur, hvad alle disse

nationaldragter egentlig betød. Det var på den måde, bondekvinderne efterlignede de klæder, som dronninger og adelige damer gik med i gamle dage. Den brogede forbredde, de posede, hvide ærmer, huen, der skjulte det meste af håret – man kunne være vis på, at de fornemste kvinder i landet en gang havde gået i en lignende dragt.

Og samtidig syntes han, at hans hustru ved en slags trolderi havde arvet den værdighed, der var de gamle borgfruer egen. Hvad andre fandt simpelt i hendes væsen, det var ikke andet end gammeldags vaner fra den tid, da dronninger i egen person gjorde ild på og prinsesser skyllede tøj ved flodbredden.

Da Anna Svärd havde hældt ølosten op i to kopper, tændte hun et tællelys, som hun stillede midt på bordet, satte sig på den ene af stolene og foldede sine hænder til bordbøn. I lysskæret så det ud for Karl-Artur, som om hendes ansigt i aften var ligesom forædlet. En prøvet kvindes klogskab og stille alvor var trådt i stedet for den tidligere ungdommelige trods og selvtillid.

Når han nu så på hende, syntes han slet ikke, det var umuligt at indvie hende i de alvorligste og dybeste anliggender. "Det var tåbeligt at mig at mene, hun ikke kunne forstå mig," tænkte han. "Hendes ædle natur vil vise hende vej."

Inden hans kone havde bedt bordbønnen til ende, sad Karl-Artur over for hende ved bordet og foldede ligesom hun sine hænder til bøn.

De spiste i tavshed. Han kunne godt lide den skik at tie, mens man spiste, som om det var en hellig handling at fortære maden, Guds gave, der skulle opholde livet.

Så snart det simple måltid var endt, flyttede Karl-Artur sin stol om på den anden side af bordet, satte sig ved siden af sin kone, lagde sin arm om hendes skuldre og trak hende til sig.

"Du må ikke være vred på mig," sagde han. "Jeg var så heftig og utålmodig i middags, men du ved ikke, hvor ulykkelig jeg følte mig."

"Det skal du ikke være ked af, mand. Du behøver aldrig at tænke på, hvordan du er imod mig. Jeg holder af dig, hvad du så end finder på."

Anna Svärd syntes åbenbart, det var et meget højtideligt øjeblik, og hun talte ikke sit dalarsprog, men højsvensk. Det gjorde vel sit til, at Karl-Artur fandt det, hun sagde, så smukt. Han kyssede hende til tak.

Men det kys bragte ham lidt ud af fatning. Han ville i virkeligheden helst være blevet ved at kysse sin kone uden at tænke på andet.

"Jeg er jo helt forrykt af kærlighed til hende," tænkte han. "Hun er min, og jeg er hendes. Jeg kommer da nok til at se det syn hver gang jeg står på en prædikestol. En god prædikant bliver jeg aldrig, men hvorfor skulle jeg lade det forhindre mig i at være lykkelig med min hustru i vort hjem?"

Hans kone lod til at gætte hans tanker.

"Nu skal jeg sige dig noget, mand," sagde hun. "Du skal aldrig mere blive forskrækket i kirken. Det svarer jeg for."

Karl-Artur smilede ad hendes tillidsfulde forsikring. Han vidste kun alt for godt, at hans uerfarne og uvidende kone ikke kunne hjælpe ham, men den medfølelse, der lå i hendes ord, virkede beroligende og befriende.

"Jeg ved, at du elsker mig højt nok til, at du vil bære alle mine byrder," sagde han ømt og kyssede hende endnu engang.

Det var et lyksaligt øjeblik, der gjorde ham godt. Kærligheden fyldte den unge mands sind med glæde og mod. Han så for sig en fremtid, da han og hans hustru, inderligt forenede, i deres lille hjem skabte et paradis, der skulle tjene til eksempel for hele menigheden.

"Min lille kone," hviskede han, "min egen lille kone, vi vil hjælpes ad. Vi vil blive meget lykkelige."

Næppe havde han sagt de ord, før de hørte yderdøren blive revet op med stor larm og trampen af tunge fødder ude i gangen.

Anna Svärd rejste sig hurtigt op, og da de fremmede trådte ind, stod hun og tog smørkanden af bordet tilligemed det brød, de havde levnet.

Karl-Artur blev siddende og mumlede noget om, at det var underligt, man ikke kunne være i fred på den tid af aftenen. Men da han så, det var organist Sundler og hans kone, der var kommet, rejste han sig og gik dem i møde.

Organisten, som var en kraftig gammel mand med en hvid hårmanke over et ansigt, der altid var rødt og tykt, så den aften endnu rødere og tykkere ud end ellers. Han havde sin kone under armen, og sådan gik de et stykke ind i stuen. Skønt det var koldt og barsk udenfor, lod han døren stå åben efter sig. Han sagde hverken godaften eller rakte hånden til hilsen.

Det var let at se, at han var forfærdelig ophidset, men det var måske netop det, der gjorde, at han så ret statelig ud. Anna Svärd fik indtryk af, at han var en dygtig mand, men fru Thea, der hang ved hans arm, var som en gammel laset karklud,

syntes hun. "Hun har en brav mand," tænkte hun, "men hun selv har været dyppet i alt for meget snavs. Hun kan aldrig blive ren mere."

Næsten inden hun havde tænkt tanken ud, så hun, at fru Thea havde sin fine søndagshat på.

"Nå," sagde hun til sig selv, "nu kommer det."

Hun gik hen for at lukke døren, og det faldt hende ind, om det ikke var klogest at løbe sin vej fra det hele. Men hun mandede sig op og blev hvor hun var.

Organisten åbnede angrebet uden videre snak og dikkedarer. Han fortalte, at hans kone ikke kunne finde sin søndagshat i morges, da hun skulle i kirke. Hun troede, den var stjålet, men nu i aften havde de begge to ledt længe efter hatten og omsider fundet den i en kobberkedel, der stod øverst oppe på hylden i køkkenet. Hans kone beskyldte så ham, organisten, for at have gemt hatten, men han vidste sig fri, hvis han da ikke havde gjort det i søvne. Men han havde hørt, at Karl-Arturs kone havde været hos dem i flere timer dagen i forvejen. Og nu var han her for at gøre et åbent spørgsmål og få ren besked.

Anna Svärd trådte straks frem og sagde, at det var, som han troede. Da fru Sundler var nede i kælderen at hente saft, havde hun listet sig ud i forstuen efter hatten og gemt den i kedlen.

Mens hun fremkom med denne tilståelse, mærkede hun, at hun sank og sank. Hun sank i organistens øjne, og hun sank i Karl-Arturs. Men fru Sundler kneb øjnene sammen og skævede højligt interesseret hen til hende.

"Men hvorfor i alverden gjorde De det, fru Ekenstedt?" spurgte organisten forbavset, og Karl-Artur gentog spørgsmålet; hans stemme var skarp.

"Ja, hvorfor i alverden? Hvad ville du? Hvad mente du?"

Bagefter stod det klart for Anna Svärd, at det havde været bedre, om hun ikke have sagt sandheden, men fundet på en eller anden undskyldning. Men i det øjeblik var hun glad ved at fortælle, hvordan det hang sammen. Hun glemte, at hun ikke var hjemme i Medstuby og talte med sin moder og farbror Erik. Hun troede, hun kunne knuse og tilintetgøre fru Sundler, den karklud.

"Jeg ville være vis på, at hun dér itte kunne komme i kirke i dag," sagde Anna Svärd og pegede på fru Sundler.

"Men hvorfor da? Hvorfor?"

"Fordi hun fordrejer synet på Karl-Artur, så han ser ting, som itte er til."

De blev ganske forfærdede alle tre. De stirrede på hende, som om hun var et genfærd, der var steget op af graven.

Hvad var det dog, hun sagde? Hvor kunne hun tro? Hvor kunne hun bilde sig ind –?

Anna Svärd henvendte sig direkte til fru Sundler. Hun gik et par skridt nærmere, så hun kom tæt hen til hende. "Ka du nægte, det er dig, der fordrejer synet på ham? Du ka spørge provstinden, ja du ka spørge hver eneste en, der var i kirke, om de nogensinde har hørt en bedre prædiken end den, han holdt i dag. Men så snart du kom ind, så kunne han itte mere."

"Men fru Ekenstedt, kære fru Ekenstedt! Hvordan kunne jeg dog det? Og selv om jeg kunne, hvor tror De, jeg ville gøre Karl-Artur fortræd, min og min mands bedste ven?"

"Man ka aldrig vide, hvad sådan en som du ka hitte på."

Karl-Artur tog sin kone hårdt i armen og trak hende bort. Han var åbenbart bange for, at hun skulle kaste sig over fru

Thea og slå hende.

"Stille!" råbte han. "Ikke et ord mere!"

Organisten stod foran hende med knyttede hænder.

"Se til, du kan passe på din mund, din bondetøs!"

Den eneste, der bevarede fatningen, var fru Sundler. Hun gav sig oven i købet til at le.

"Lad os endelig ikke tage dette så alvorligt. Fru Ekenstedt er nok lidt overtroisk. Men kan man egentlig vente andet?"

"Forstår du da ikke," sagde hendes mand, "at hun tror, du er en slags troldkælling?"

"Jo, naturligvis. I går fortalte jeg hende, at Karl-Artur undertiden tror, at han ser sin moder i kirken, og det er nu hendes måde at forklare sagen på. Hun har villet hjælpe sin mand så godt hun formår. Alle unge piger i Medstuby ville sikkert have gjort det samme."

"Du er mageløs, Thea!" udbrød Karl-Artur.

Fru Sundler erklærede straks, at det var hun såmænd ikke. Hun var bare glad over, at denne lille misforståelse var klaret så hurtigt og så let. Og nu da det var i orden, var der ingen grund for hende og hendes mand til at blive der længere. Nu ville de gå og overlade de unge ægtefolk til sig selv.

Hun sagde meget venligt godnat både til Karl-Artur og hans kone og gik bort sammen med manden, der endnu var stærkt ophidset og gav ondt af sig over, at han ikke havde fået luft for sin vrede.

Karl-Artur fulgte dem ud. Så gik han hen til sin kone, stillede sig lige over for hende med armene over kors og så på hende. Han gjorde hende ingen bebrejdelser, men hans ansigt udtrykte ubehag og lede.

"Han ser ud, som om han har tabt både næse og mund," tænkte Anna Svärd.

Til sidst kunne hun ikke længere holde tavsheden ud, men sagde ydmygt: "Vil du aldrig mere bryde dig om mig?"

"Kan du gengive mig troen på, at du er den kvinde, som Gud selv har valgt til mig?" sagde han med kvalt stemme.

Han så længe på hende, vred og bedrøvet. Så gik han ud af stuen. Hun hørte ham gå over gangen ind til sig selv og låse sin dør.

Visitten

De to gamle i provstegården var nok kommet i tanker om, at det ikke kunne vare synderlig længe, inden de måtte give afkald på den store glæde at se hinanden hver dag. Som for at tage den kostbare tid vel i agt, var de meget mere sammen end tidligere, og det kunne ske, at den gamle provstinde uden videre forklaring midt på formiddagen gik ind til sin mand i hans arbejdsværelse. Hun satte sig i sofaen og sad ganske stille med et strikketøj eller måske med en snurrende rok, en beskæftigelse, hun holdt mere af, mens den gamle mand uden at lade sig forstyrre blev ved at ordne sit herbarium og dampe på sin lange pibe.

Og sådan sad de den mandag, da Karl-Artur kom med sin unge kone for at aflægge den første visit. Den unge præst, som kendte husets skik, gjorde sig ikke den ulejlighed at søge efter værtinden i spisestuen eller dagligstuen, men gik lige ind i arbejdsværelset, hvor provstinden sad med en båndvæv, mens de store, grå papirbunker tårnede sig op på skrivebordet og lette røgskyer svævede under loftet og gjorde stuen endnu hyggeligere.

Karl-Artur holdt en lille tale, takkede for de gode dage, han havde haft i provstegården og dvælede især ved den sidste store gave. Provsten svarede med nogle hjertelige ord, mens provstinden i en fart stillede båndvæven hen i en krog og bød den nye præstekone til sæde i sofaen ved siden af sig.

Provstinde Forsius, der satte megen pris på komplimenter, viskede en tåre af kinden, mens hun hørte på Karl-Arturs smukke tale. Men havde nogen af den grund troet, at hun

billigede hans giftermål, så tog man fejl. En gammel kone med så stor livserfaring kunne naturligvis ikke andet end beklage, at en ubemidlet kapellan gik hen og giftede sig, og det gjorde ikke sagen en smule bedre, at den udkårne var en fattig bondepige. Nej, man kan stole på, at hun havde modarbejdet denne tåbelighed så godt hun formåede, men fru Sundler ville have Karl-Artur gift, og over for hende var provstinden kommet til kort.

Hun kunne ikke lade være at betragte den tidligere bissekræmmerske med en vis nysgerrighed. Anna Svärd så temmelig forlegen ud, som hun sad dér i sofaen, og hun svarede undselig og med få ord på det, man spurgte hende om. Der var jo ikke andet at ønske eller vente, men hvad der forbavsede provstinden i høj grad, var Karl-Arturs holdning over for hans unge kone. "Vidste jeg ikke bedre," tænkte hun, "ville jeg da aldrig tro, det var en nygift mand, der kom her med sin kone, men en gammel, gnaven skolelærer, der ville præsentere os en dårlig elev."

Hun havde grund til at være forbavset. Karl-Arturs kone kunne ikke sige et ord, uden at han rettede hende.

"Jeg beder min kære tante undskylde," lød det hele tiden, "Anna ved jo ikke bedre. Medstuby er al ære værd, men i forhold til Korskyrka er den da hundrede år tilbage."

Den unge kone søgte ikke at forsvare sig. Det store, stærke menneske følte sig så ringe ved siden af manden, at det var en ynk at se på.

"Ja," tænkte provstinden, "det var nok det, jeg tænkte. Og det går, så længe hun tier stille og ikke sætter sig til modværge; men den tid kommer vel også."

Karl-Artur fortalte vidt og bredt om rejsen til Medstuby, om brylluppet og den nye familie. Han skildrede det meget humoristisk, og der var sikkert adskilligt i hans fremstilling, som måtte såre hans kone.

Én gang dristede hun sig til en indvending.

"Sikke noget vrøvl! Du tror da itte, vor mor, at det er ..."

"Anna!" råbte Karl-Artur strengt, og hun brød af midt i en sætning. Hendes mand vendte sig til provstinden.

"Min kære tante må undskylde. Jeg har sagt til Anna utallige gange, at det ikke kan gå an at sige "du" eller "vor mor". Her på denne kant af landet kan vi virkelig ikke rette os efter, hvad der er skik og brug i Medstuby."

Så fortalte han videre, og provstinden hørte adspredt efter. "Hvordan skal det dog gå!" tænkte hun bekymret. "Og jeg, der havde håbet, at han fik en kone, som kunne hjælpe ham over alle hans vanskeligheder."

Det, provstinden først og fremmest tænkte på, var naturligvis fru Sundler. Hun for sin part indså godt, at der ikke var noget utilbørligt i forholdet, men det var meget ubehageligt, at der skulle gå onde rygter om hendes mands kapellan. Hun havde gjort sit bedste for at forklare sladdersøstrene oppe i landsbyen, at Thea Sundler var alt for klog til at indlade sig på sådanne eventyr, og at det eneste hun forlangte var at få lov at synge for Karl-Artur eller spadsere op på Korpåsen med ham ved solnedgang og se på skyer med guldkanter. Men hvad forslog det? Såsom hun var Regina Forsius og havde siddet som provstinde i Korskyrka i halvtredsindstyve år, hørte de roligt på hende, men et øjeblik efter var snakken igen i fuld gang. "Ikke nok med det, min

kære! Vi kan jo nok forstå, hvorfor Thea har så travlt med at få det giftermål i stand. Hun må stille organisten tilfreds. Og ikke nok med det. Har du hørt, min kære, at hans kone skal ligge ude i køkkenet som en tjenestepige? Og ikke nok med det. Har du set slagbænken? Synes du, det er et ægteskab, må jeg spørge?"

Provstinden havde hørt så meget tale om den slagbænk, at hun havde besluttet at lade oppudse en gammel himmelseng, der stod på et af gæstekamrene, og sende den til det nye hjem. Hun antog, det havde gjort sit til at få sladderen til at tie, men den bedste medicin for de onde tunger ville dog have været, at Karl-Artur elskede sin kone og lagde det for dagen.

"Jeg gad vidst, hvad Forsius mener om det," tænkte provstinden. "I lørdags, da Karl-Artur var hos ham, talte han så henrykt om sin unge kone. Og hvad skal man nu tro! Det er nok Thea Sundler, der har været på spil og gjort ulykker."

Det gjorde hende hjertelig ondt for den stakkels dalkulla, og hun spekulerede på, hvad hun kunne gøre for hende.

I alt fald var den unge kone nu kommet så meget over sin generthed, at hun dristede sig til at løfte sine øjne fra gulvet og se sig om i stuen. Hverken bogskabet eller provstens herbarium lod til at vække hendes opmærksomhed. Men da hun så båndvæven, strålede hendes ansigt.

"Nej, en båndvæv!" udbrød hun og så ligefrem så glad ud, som om hun ville omfavne den.

Og den simple genstand tiltrak hende i den grad, at hun ikke kunne sidde stille. Hun forlod sin sikre sofaplads, vovede sig ud på gulvet og nåede hen til båndvæven, som hun følte på og betragtede.

"Du ka tro, jeg har vævet mange alen bånd i mine dage," sagde hun til manden, som for at undskylde sin optræden.

Båndvæven virkede åbenbart i høj grad beroligende på hende, og provstinden, som tænkte, at hun ville føle sig bedre tilpas, hvis hun fik lov at beskæftige sig med et vant arbejde, spurgte, om hun ikke havde lyst til at prøve væven.

"Min kære tante er alt for god," sagde Karl-Artur. "Min kone bringer den bare i ulave. Der er ikke tale om, at hun kan tage imod det tilbud."

"Snak om en ting, Karl-Artur! Vist skal hun væve, hvis det kan fornøje hende."

Et øjeblik efter sad den nye præstekone ved båndvæven, og nu gik det løs med en fart, som forbavsede selv provstinden. Både hun og de to mænd stillede sig hen ved væven. Væverskens flinke fingre fløj afsted som en taskenspillers. Man kunne ikke følge deres bevægelser med øjnene.

"Min egen Gina," sagde provsten, "du har vist troet, du forstod den kunst at væve bånd. Nu kan du se, hvor langt du har igen, inden du kan kaldes mester."

Den nygifte unge kone så lyksalig ud. Hun følte sig åbenbart hensat til sit gamle hjem. Alle vegne så hun det, hun kendte bedst: moderen var beskæftiget henne ved skorstenen; uden for så man husenes lange grå længer; hun hørte ord, der blev udtalt på det syngende dalarmål.

Da hun havde vævet et par minutter, var der ikke mere garn på spolen. Den glade væverske så op med et suk. Hendes øjne søgte mandens. Var han vred? Havde hun nu igen båret sig forkert ad?

Hendes mand forholdt sig afventende, men provstinde Regina Forsius bøjede sig lidt frem, følte på båndene, nikkede bifaldende og nejede for Karl-Artur.

"Jeg må sige, jeg er imponeret! Og jeg ønsker hjertelig til lykke. At kunne bruge sine hænder sådan! Jeg er vis på, du har fået den kone, du trænger til, Karl-Artur."

Den unge præst fortrak ansigtet lidt. "Min gode tante ..." begyndte han.

Men provstinden afbrød ham. "Jeg ved hvad jeg siger, Karl-Artur. Og lad nu ingen bilde dig ind, at du kunne have gjort et bedre valg."

Lidt efter, da de fremmede var gået, rejste provstinden sig fra sofaen og gik hen til skrivebordet for at høre, hvilket indtryk besøget havde gjort på Forsius.

Den gamle mand, som havde skubbet de grå papirbunker til side, sad med pennefjeren i hånden og fyldte hastigt et stort blad papir med pyntelige bogstaver. Da provstinden bøjede sig over ham, så hun, at han var i færd med at affatte en skrivelse til Hans Højærværdighed biskoppen i Karlstad.

"Men Forsius, hvad er det dog, du har for!" udbrød provstinden.

Hendes mand holdt op at skrive, stak pennen ned i den lille krukke med hagl og vendte sig om til sin kone.

"Det skal jeg sige dig, min egen Gina," sagde han. "Jeg skriver til biskoppen for at bede ham forflytte Karl-Artur til et andet sogn og sende mig en ny kapellan. Jeg har lovet Charlotte, at jeg ville bære over med ham, og jeg har holdt ud så længe, jeg kunne, men nu må han herfra. Du ved jo nok, hele menigheden

påstår, at han er så forelsket i organistens kone, at han går fra koncepterne, så snart hun kommer ind i kirken."

Provstinden blev meget forskrækket.

"Men, Forsius, nu har Karl-Artur jo giftet sig og sat bo her i sognet. Han har tænkt sig, han kunne blive her i alt fald så længe du lever og har indrettet sig efter det. Tænker du da slet ikke på hans kone?"

"Min egen ven," sagde provsten, "jeg har den største medlidenhed med den prægtige unge kone, som har forladt sit hjem i Dalarne for at følge sin mand helt herned. Det er for hendes skyld, jeg skriver allerede i dag. Bliver Karl-Artur her i Korskyrka mange dage endnu, så kan du stole på, han forskyder hende, som han har forskudt Charlotte og sin moder."

Anden del

Paradiset

I

Karl-Artur Ekenstedt, som i halvandet år var blevet sendt fra det ene sogn til det andet uden nogensinde at få fast ansættelse, kom en råkold efterårsdag kørende hen ad landevejen. Rejsen gjaldt Korskyrka, hvor provst Forsius for en måneds tid siden var død. Enkeprovstinde Forsius, der altid havde haft et ømt hjerte for Karl-Artur og sagtens også var påvirket af fru Charlotte Schagerström, havde ansøgt biskop og domkapitel, om han måtte varetage embedet i Korskyrka, til den nye præst blev ansat, og denne ansøgning var blevet bevilget, om end med nogen betænkelighed, for oberst Ekenstedts søn var ikke *persona grata* på højere steder.

Den rejsende sad, som naturligt var, og tænkte på den tid for halvandet år siden, da han som nygift var blevet sendt bort fra hustru og hjem. Han havde i virkeligheden ikke været synderlig bedrøvet over at måtte forlade Korskyrka. Det havde været ham en usigelig skuffelse at opdage, at hans unge kones sjæl var fuld af rå overtro, og den foragt og lede, som dette fremkaldte, havde forbitret dem samlivet. Men nu var denne misstemning forsvundet. Efter den lange adskillelse havde han ikke andre følelser for sin hustru end kærlighed, taknemmelighed, ja, man kan næsten sige beundring.

"Endelig," tænkte han, "endelig er det øjeblik kommet, da vi skal skabe det paradis, jeg altid har drømt om."

Han syntes, han havde høstet en hel del nyttige erfaringer under sin omflakken fra præstegård til præstegård. Og han var

mere end nogensinde overbevist om, at hans oprindelige plan var den rette. De fleste af menneskenes ulykker kom af deres tåbelige vedhængen ved jordiske ting. Nej, at leve i den største simpelhed med så få fornødenheder som muligt, hævet over alle smålige ønsker om at overgå sine ligemænd, det var den rette vej til at vinde lykke i denne verden og salighed i den tilkommende.

Men prædikener og formaninger var ikke tilstrækkelige til at bibringe menneskene disse simple sandheder. Her krævedes et eksempel, man kunne pege på, et eksempel, som bedre end de mest hjertegribende ord kunne vække lysten til efterfølgelse.

Da Karl-Artur var nået så vidt i sine betragtninger, lukkede han øjnene. Han så sin hustru for sig, og en strøm og ømhed og glæde fyldte ham.

Da han rejste fra Korskyrka, havde han sagt til hende, at hun vist helst måtte vende hjem til Medstuby. Hun kunne ikke følge med ham, da han skulle have sit ophold i den præstegård, som han nu blev sendt til. Den ringe løn, han fik i penge, og som ikke beløb sig til mere end halvandethundrede daler, ville han sende hende, men han mente, det ville være lettere for hende at leve af den sum hjemme, hvor hun hørte til, end her i Korskyrka. Han vidste heller ikke, om det kunne lade sig gøre, at hun boede ganske alene og ubeskyttet i deres lille hus.

Men hans kone ville ikke rejse. "Det kan jo aldrig blive værre for mig end for andre koner, når manden er på arbejde," sagde hun. "Du ska da have en seng og en varm stue at komme tilbage til, når du engang itte har arbejde."

Det var jo allerede smukt af hende, at hun var blevet i deres lille hus at vente på ham trods ensomhed og fattigdom. Det var

dog ikke mere, end hvad måske så mange andre ville have gjort, men det blev ikke ved det.

Kort efter at han havde forladt Korskyrka, sagde den gamle pige, som passede husmand Matthis' børn, sin plads op, og de velgørende damer, som havde taget sig af børneflokken, havde forgæves søgt at finde en efterfølger. De så ingen anden udvej end at sætte børnene i pleje hver for sig. Naturligvis skulle de ikke stilles til auktion, og man traf kun aftale med kendte og gode hjem, men de stakkels søskende blev alligevel ude af sig selv af sorg, da de hørte, de skulle skilles. De ville ikke finde sig i det uundgåelige, og da de fremtidige plejeforældre kom for at hente hver sit barn, fandt de huset tomt og børnene borte.

De vidste ikke, hvor de skulle finde den lovløse flok og gik, som rimeligt var, ind i nabohuset for at spørge sig for. Så viste det sig, at alle ti børn netop var tyet derind. De stod i en klynge rundt om Karl-Arturs kone, den fattige dalkulla, og hun erklærede, at disse børn var tilslået hendes mand ved auktion, så de var hans ejendom. Nu var de i deres rette hjem, og ingen fik lov at tage dem med sig uden hans tilladelse. Det skulle aldrig ske.

Det var en fryd for Karl-Artur at forestille sig denne scene, som både provstinden og fru Sundler havde beskrevet i lange breve. Det var kommet til et livligt ordskifte, nogle af de velgørende damer var blevet tilkaldt, og de lod den unge kone forstå, at hvis hun ikke gav børnene fra sig, ville de ikke yde nogen hjælp til deres underhold. Men Anna Svärd fra Medstuby lo blot ad den trussel. Hvad hjælp trængte hun til? Børnene kunne selv arbejde for deres ophold. Det havde hun gjort hele

sit liv. Og før de børn, som hendes mand havde taget til sig, skulle sættes ud blandt fremmede, før skulle de slå hende ihjel.

Hendes mand kunne se hendes gebærder for sig, og det klingende dalarsprog lød for hans øre. Dér stod hans hustru som en heltinde og forsvarede den angstfulde børneflok. Hvor kunne han andet end være stolt af hende? Hun havde også vundet sejr. Børnene var blevet hos hende. Men naturligvis fulgte der mange og store bekymringer med. De velgørende damers trussel havde nok ikke været så alvorligt ment, men Anna Svärd ville ikke have, at børnene tog imod flere gaver. Hun satte en ære i, at de og hun skulle forsørge sig selv ved deres hænders gerning.

Å, han længtes sandelig efter at komme hjem og sige hende tak, efter at lade hende føle sin ømhed og sin omsorg og udslette erindringen om den foragt, han en gang i sit hovmod havde vist hende.

Den rejsende fo'r med et sæt op af sine betragtninger. Skydskarlen drejede pludselig helt ud til grøftekanten for at køre af vejen for en stor ekvipage med fire sorte heste for.

Karl-Artur kendte straks både vognen og dem, der sad i den. Det var underligt, at han skulle møde dem lige nu, da han kom til Korskyrka!

Charlotte sad på bukken og kørte hestene, stolt og strålende, mens kusken sad ved siden af med armene over kors. Inde i vognen sad Schagerström og provstinde Forsius.

Charlotte, der havde hele sin opmærksomhed henvendt på hestene, så ham ikke, men provstinden og Schagerström hilste. Han blev så overrasket, at han nær havde glemt at tage hatten af. Han forstod ikke sig selv. Synet af Charlotte forvirrede ham.

På én gang følte han sig så underlig glad. Men han havde jo for længe siden hørt op at elske Charlotte.

Når han tænkte på den sidste gang, de havde set hinanden, forstod han bedre sine følelser. Det var sin hustru, han elskede, men Charlotte var hans gode ven, hans skytsengel. Det var derfor, han blev så glad ved at se hende.

Han syntes, at dette møde på en eller anden måde bestyrkede ham i de lyse forhåbninger, han så fremtiden i møde med.

II

Man har aldrig hørt tale om, at Adam og Eva havde børn, mens de endnu var i paradiset. Der er ingen gamle sagn om, at de små menneskesønner løb og legede tagfat med løveunger eller red på ryggen af Leviatan og Behemot.

Men børnene må være kommet efter uddrivelsen, hvis det da ikke hang sådan sammen, at det snarere var dem end slangen og de dejlige æbler på Kundskabens Træ, der var skyld i, at deres forældre blev jaget ud af Edens have. Den slags ting ser man i alt fald den dag i dag.

Vi behøver ikke at gå længere end til Karl-Artur Ekenstedt, der kom hjem med de bedste forsætter og havde i sinde at skabe et nyt paradis i det lille bakkehus oven for doktorens have. Han var ganske sikker på, at opgaven skulle lykkes ham, men han havde ikke taget de ti børn i betragtning.

Det var for eksempel aldrig faldet ham ind, at de skulle være i hans hjem hele døgnet igennem. Han havde troet, at de i det mindste skulle sove om natten i deres eget hus, der jo lå ganske tæt ved. Men da han spurgte sin kone, om ikke børnene kunne ligge hjemme hos sig selv, så lo hun ham ud. "Du tror vist,

mand," sagde hun, "at vi har en guldgrube at ta af. Du kan da aldrig ville ha, at børnene ska sove i det kolde hus, og brænde koster penge."

Han måtte altså finde sig i, at hans køkken, som fru Sundler i sin tid havde indrettet så nydeligt, blev bepakket med en stor slagbænk og to sovesofaer. Den plads, som blev til overs, var optaget af en væv, tre spinderokke, to båndvæve, en kniplepude, en garnvinde, en haspe og et lille bord, hvor hans kone sad og forfærdigede hårarbejder. Der var kort sagt så fuldt af redskaber i stuen, at man knap kunne klemme sig frem imellem dem. Men der var brug for dem alle sammen, for hans kone og børnene skaffede sig opholdet ved at tage imod bestillinger fra folk i landsbyen på blonder og urkæder, på bånd og hjemmevævet tøj. Desuden skulle de jo væve og sy deres egne klæder.

Ved hvert slag i væven rystede hele det lille hus i sin grundvold, og når rokkene og haspene og alt det andet var i gang, nåede deres surren og snurren helt ind i Karl-Arturs værelse, så han kunne bilde sig ind, at han boede på en mølle. Når han kom ud i køkkenet for at spise, var maden stillet på en bordplade, der var lagt over slagbænken, som børnene havde sovet i, og hvis han lod falde et ord om, at man skulle lukke døren op og få lidt frisk luft, erklærede hans kone, at hun havde haft døren åben længe, mens hun fejede gulv om morgenen, og at de ikke havde råd til at få så megen kulde ind i stuen mere end én gang om dagen, for de havde jo ingen guldgrube at tage af.

Da alle de ti børn skulle bo hos ham, så måtte han også finde sig i, at deres søndagstøj, trøjer og kjoler, skørter og bukser

hang i mellemgangen til skue for alle dem, der havde ærinde til den lille præstegård. Men sligt var ikke skik og brug i Korskyrka, og han sagde til sin kone, at alt det tøj måtte bringes op på loftet. Men så lod hun ham vide, at på loftet var der både mus og møl. Dér ville alle klæderne blive ødelagt på et par måneder, og hun vidste virkelig ikke, hvordan hun skulle få det tab erstattet, for hun havde jo ingen guldgrube at tage af.

Hans kone var smukkere end nogensinde; hun elskede ham inderligt, og hun var stolt og glad ved at have ham hjemme. Og han elskede også hende. Der var ikke ringeste tvivl om, at havde børnene ikke været, så ville de være blevet lykkelige med hinanden.

Han måtte indrømme, at det var umuligt, noget menneske kunne have bedre greb på at omgås børn end hans kone. Han så hende aldrig kæle for dem, og slå dem gjorde hun heller ikke, men skænde, det kunne hun, så det forslog, og var der noget i vejen, kunne hun godt være rigtig gnaven imod dem. Men det havde ikke det mindste at sige, hvordan hun var eller ikke; de små var lige glade for hende. Det var ikke alene husmand Matthis' børn, der kunne lide hende. Havde der været plads i køkkenet, så ville alle landsbyens børn være kommet og have siddet der i timevis og fulgt hende med øjnene hvor hun gik og stod, og ventet på, at hun skulle sige et venligt ord til dem.

Var det ikke også et mirakel, som hun havde forvandlet de ti børn fra de værste dovenkroppe til de flittigste arbejdsmyrer? Og skønt de måtte slide i det fra morgen til aften, så havde de nu røde kinder og var ved godt huld. Det lod til, at den lykke at leve i nærheden af hende var nok til at få dem til at blomstre.

Straks da Karl-Artur kom hjem, var de alle ti parate til at tilbede ham, ligesom de tilbad hans kone. Især havde den mindste lille pige fattet en grænseløs kærlighed til ham. Hun krøb op på hans skød og klappede ham på kinden. At hun havde snavsede fingre og var våd om næsen, det havde hun jo ikke forstand på, og hun kunne ikke begribe, hvorfor hun blev sat ublidt ned på gulvet, men gav sig til at skråle.

Men da skulle man have set hans kone. Hun kom farende som et stormvejr, tog barnet på armen og trykkede det ind til sig, som for at beskytte det mod en fjende, og hun sendte sin mand et blik, der gjorde ham helt forskrækket.

I det hele taget – skønt hans kone var lige så smuk som før, så var hun alligevel lidt forandret. Siden hun havde fået så mange børn at regere over, var hun blevet myndig som en skolemester. Det bly og ungpigeagtige og skælmske var borte.

III

Ingen kunne sige Karl-Artur på, at han var forvænt. Han var lige glad med, hvad han fik at spise og drikke, han var vant til at arbejde hele dagen, og han beklagede sig aldrig over, at han måtte køre i skumplende skydskærrer eller prædike i iskolde kirker. Men hvad det faldt ham vanskeligt at undvære, det var en vis orden, en vis nethed, hygge og arbejdsro, og det var netop det, han ikke kunne få i sit hjem, så længe børnene var der.

En morgen, da han kom ud i køkkenet for at spise frokost, fandt han sognets skomager dér. Han havde stillet sit skomagerbord op ved det ene af vinduerne, netop dér, hvor Karl-Artur holdt mest af at sidde. Hele stuen lugtede af læder

og beg, og foruden alle de andre ting var der nu adskillige bundter birkebark, læster og krukker med skosmørelse.

På spisebordet, som var trukket midt ud på gulvet, havde hans kone stillet to tallerkener vælling og to store tinskåle, også fyldt med vælling. De to tallerkener var naturligvis til ham og mester. Konen og børnene skulle som sædvanlig skovle maden i sig fra tinfadene.

Det var nu en ting, han før havde søgt at få rettet. Ja, ikke selve maden, den var altid simpel og tarvelig; det kunne jo ikke være anderledes. Men han havde bedt sin kone, om børnene måtte få hver sin tallerken at spise af. Han havde forestillet hende, at de havde godt af at lære at sidde pænt til bords lige fra de var små.

Hun spurgte blot, om han var gal, at han kunne tro, hun havde tid til at stå og vaske ti tallerkener op tre gange om dagen. Men han skulle nok få en tallerken for sig selv, som han var vant til.

Han måtte for resten indrømme, at børnene opførte sig meget pænt ved bordet. De sagde deres bordbøn uden at nogen mindede dem om det, de spiste hvad der blev sat for dem, og kom ikke op at skændes, når de langede til grødfadet. Han havde ikke så meget imod at spise sammen med dem, men nu at sætte sig til bords med skomageren, det kunne han dårligt finde sig i. Bare han så de sorte, begede fingre, tabte han madlysten.

Inden han rigtig fik tænkt sig om, tog han sin tallerken, sin ske og et stykke brød og gik ind i sin stue med det alt sammen. Der havde han jo altid et sikkert tilflugtssted; der var tørret støv, der var frisk luft. Han var nok lidt skamfuld over sin flugt,

men han kunne alligevel ikke nægte, at det var længe siden, maden havde smagt ham så godt.

Da han lidt efter kom ud i køkkenet igen med sin tallerken, var der stille som i en grav. Mester sad og spiste med dybe rynker i panden, og Anna og børnene sad med nedslagne øjne, som om de skammede sig over ham.

Han kunne ikke rigtig falde til ro hjemme den dag, men tog sin hat og gik ud. På må og få gik han hen ad landevejen; han vidste ikke, hvor han ellers skulle ty hen. Han kunne ikke besøge fru Sundler, for organisten lå syg af reumatisme, og hans kone passede ham så usigelig ømt og veg hverken dag eller nat fra sygeværelset. Og han kunne heller ikke gå ned i provstegården og få sig en lille passiar med provstinden. Charlotte havde ikke kunnet finde sig i, at hendes gamle veninde skulle sidde der alene med sin sorg, og havde indbudt hende til at være på Store Sjötorp vinteren over.

Men da han nu kom forbi provstegården, blev han grebet af en underlig længsel efter det gamle, fine hjem. Han lukkede lågen op og gik over gårdspladsen ned i haven.

Og da han gik om derinde mellem de høje, klippede hække, kunne han ikke andet end tænke på den sidste gang, han havde gået her med Charlotte. Det var den dag, de var kommet op at skændes, og han havde erklæret, at han ikke ville gifte sig med nogen anden end den, Gud selv ville udse til hustru for ham.

Nu var han så gift med den kvinde, som Forsynet havde sendt ham i møde på landevejen, og han var sikker på, at hun var den rette, og at han og hun var i stand til at skabe et nyt paradis på Jorden. Skulle det hele nu mislykkes, blot fordi de havde fået den flok børn på halsen? Han kunne jo ikke nægte, at Charlotte

ville have ret til at le af ham, hvis han måtte opgive alle de store planer, bare fordi han ikke kunne klare sig med nogle børn.

Det var middagstid, da han kom hjem, men førend han var nået ind i køkkenet, kom hans kone ind til ham med hans mad pænt anrettet på en bakke. Hun var munter og venlig som altid.

"Du ka nok tænke, mand, at jeg troede, du ville spise med os andre. Ha'de du bare sagt til, så sku du lige fra begyndelsen af ha fået maden herind."

Han svarede straks, at han ikke havde noget imod at spise sammen med hende og børnene. Det var mesters begede næver, der havde gjort ham forskrækket. Og nu foreslog han, at hun også skulle spise inde hos ham. Ville det da ikke være hyggeligt, hvis de to en eneste gang kunne spise alene sammen?

Nej, det kunne ikke lade sig gøre. Hun var nødt til at sidde til bords med de små for at holde styr på dem. Men hun ville gerne blive hos ham, mens han spiste.

Hun satte sig i hans skrivebordsstol og snakkede med ham, og det varede ikke længe, før det slap ud af hende, at mester ikke ville blive der mere end den ene dag. Og senere var han bestilt bort til efter nytår. Så fik børnene ikke nye sko at gå til kirke med julemorgen, som hun havde lovet dem.

Karl-Artur forstod nok, at mester var blevet stødt, og at det var hans skyld, han ikke ville blive hos dem. Men hvad var derved at gøre?

I det samme så han Charlottes ansigt for sig; hun gjorde åbenbart nar af ham, som ikke kunne klare sådan en simpel ting.

Da hans kone var gået sin vej med bakken, blev han siddende at spekulere. Men det gik snart op for ham, hvad der var at

gøre. Han gik ud i køkkenet med et par sko, der trængte til at forsåles, og satte sig hen ved skomagerbordet. Han bad, om mester ville hjælpe ham lidt, så han selv kunne gøre de sko i stand. Og da mester var villig til det, så lånte Karl-Artur et stort forklæde af sin kone og sad lige til aften og tog undervisning i skomageri.

Men han kunne jo ikke blive udlært på en eftermiddag, så han aftalte med mester, at de skulle gå videre næste dag. Og den gamle, der var en rar og skikkelig mand og havde haft en fornøjelig eftermiddag, tænkte ikke et øjeblik på at sige Nej.

IV

Det var ikke nok med, at han for de børns skyld havde været nødt til at give sig i skomagerlære. Det var også dem, der nu tvang ham til at gå i simpelt, gråt vadmelstøj og se ud som en møller.

Han ville ikke sige andet, end at de havde haft en rigtig rar juleaften. Køkkengulvet var nyskuret, alle redskaber flyttet ud, gulvet strøet med gul, duftende halm, og et stort bord med hvid dug stod midt i stuen. Børnene havde badet og var rene, med nye sko og nye klæder, overgivne og henrykte over at det nu omsider var jul. Næsten fra hvert eneste hus i landsbyen var der kommet gaver til det lille hjem: pølse, brød, smør, ost og julelys, og da man ikke kunne sige nej til at tage imod noget nu ved juletid, så var spisekammeret fuldt, for ikke at tale om, at der på bordet lå tolv bunker med boller, kranse og æbler.

Karl-Artur havde holdt en lille juleandagt og sunget julesalmer med kone og børn. Bagefter, mens hans kone stod og

rørte i grødgryden, legede og tumlede han og børnene i julehalmen.

Længere hen på aftenen kom han frem med sine små julegaver. Børnene fik skøjter og kælke, som han havde bestilt til dem, hans kone en gammel brystnål, som han engang havde fået af sin moder. De var blevet glade for det alt sammen, og jublen var stor.

Han havde ikke ventet eller håbet, at han selv skulle få nogen julegave, men lige da de havde rejst sig fra bordet, kom de to ældste børn slæbende med en stor rulle tøj. Hans kone og de andre fulgte efter i procession, så nu var det klart, at det var hans tur.

"De har været så glade, alle børnene, over at de ha'de noget at gi dig," sagde hans kone. "Det har de haft travlt med hele efteråret."

Men det, de kom med, var ikke andet end et stykke gråt vadmel. Han bukkede sig rask ned og følte på tøjet. Nu ved jo Gud og hvermand, at sådan noget hjemmespundet og hjemmevævet vadmel er det blødeste, varmeste og stærkeste tøj der er til, men det er groft og tykt og gråt. Og Karl-Artur havde hele sit liv gået med klæder af fint, glat tøj, der passede til hans ydre. Det var aldrig faldet ham ind at gå med en vadmelsfrakke.

Den julegave gjorde ham ganske ulykkelig, og han tænkte ikke på andet, end hvordan han kunne blive fri for at lade tøjet sy og gå klædt som en bonde.

Hans kone og børnene stod rundt om ham og ventede på tak og ros. Da han ikke sagde noget, blev de både flove og skuffede.

Karl-Artur kunne jo nok forstå, hvor meget besvær de havde haft med at skaffe uld og med at karte og spinde og væve. Det

var klart, at de havde arbejdet på det hele efteråret. Og mens de havde kartet og spolet og vævet, havde de fornøjet sig med at tale om, hvor glad han ville blive, og hvor han ville rose vadmelen. Han ville blive ganske forbavset over, at de kunne give ham noget så kostbart, og han ville sige, at når han nu fik vadmelstøj, så kom han da aldrig mere til at fryse hverken ude eller inde. Det var det, de ventede.

Ja, hvad skulle han dog gøre? Hvis han ikke sagde et venligt ord, så de blev stillet tilfreds, ville hele juleglæden være ødelagt.

Han havde jo arvet noget af sin moders, oberstindens, evne til at klare sig i vanskelige situationer, og han var snart på det rene med, hvad der skulle siges, men at få det sagt kostede ikke så lidt overvindelse.

"Jeg gad nok vidst," sagde han, "om Anders Skrædder holder fri hele julen. Jeg tror, jeg vil gå hen og spørge ham om det. Måske han kunne sy tøjet til mig nu imellem jul og nytår, så jeg havde noget varmt at tage på, når kulden rigtig tager fat."

Så strålede alle elleve ansigter. De forstod nok, at det kun var af forbavselse over deres dygtighed, han straks havde set så underlig ud.

V

Lige siden den fastelavnssøndag, da Karl-Artur var gået i stå i sin prædiken om kærligheden, havde han ikke gjort noget forsøg på at tale frit. Han skrev alle sine prædikener, og han holdt strengt på, at der skulle være ro i huset, mens han arbejdede på dem.

En formiddag måtte hans kone og børnene altså love, at de hverken ville snakke eller synge, som de ellers plejede, for han

skulle skrive prædiken. De holdt også ord en god halv time, men så brød der en lattersalve løs, og en til og en til; det lød, som om de aldrig ville holde op.

Han ventede mindst to minutter, inden han lukkede døren til køkkenet op for at se, hvad der gik for sig.

"Ja, nu må du itte bli'e vred på os, mand," sagde hans kone og lo ligesom de andre, så tårerne løb hende ned ad kinderne. "Det var kattekillingen, der var så grinagtig, og vi prøvede på at bare os for at le, og derfor blev det vist meget værre end ellers."

Men der blev hurtigt ende på latteren, da han med streng stemme sagde, at de herude i køkkenet ødelagde alting for ham, og at han helst ville rejse sin vej og aldrig mere høre deres evindelige grinen og skrålen.

"Se nu til, I er stille. Ingen må forstyrre mig, før vi skal spise til middag," sagde han til sidst og smækkede døren hårdt i efter sig.

Og det var der heller ingen, der gjorde, så han arbejdede i fred og ro hele formiddagen. Men da han kom ind til middag, fortalte hans kone ham, at fru Romelius og fru Schagerström havde været der for lidt siden og bestilt urkæder og armbånd. Hun var meget glad over besøget. Hun havde fået en stor bestilling, og de to søstre havde været så rare og venlige.

Karl-Artur vidste, at fru Romelius nylig var kommet hjem, og det hed sig, at hun var helt rask. Der var jo slet ikke noget mærkeligt i, at Charlotte, der sagtens havde besøgt sin søster, havde fundet et påskud til at gå op og se, hvordan han havde det. Men alligevel virkede det ganske overvældende på ham; han blev stående og trak vejret dybt uden at kunne få et ord frem.

Charlotte havde været der! Hun havde stået der i hans hus, og han havde ikke vidst det!

Han spurgte med påtaget ligegyldighed, om de fremmede ikke ville have talt med ham.

Jo, de havde spurgt efter ham flere gange, men han havde jo givet så streng befaling til, at ingen måtte forstyrre ham.

Det var der jo ikke noget at sige til. Der var ingen at skænde på. Han kunne bare ikke forstå, at han ikke havde hørt dem og kendt deres stemmer. Han kneb læberne sammen og sagde ikke et ord.

Hans kone så prøvende på ham. "Du ka jo nok begribe, at jeg helst ville ha bedt de fine folk gå ind til dig," sagde hun. "Det var så flovt, at de måtte stå her i køkkenet i alt det spektakel, men jeg turde itte forstyrre dig."

Der var som sagt ikke andet at gøre end at tie, men skuffelsen lagde sig med blyvægt over ham. Havde der endda været en, han kunne have skudt skylden på! Maden smagte ham ikke. Han kunne næsten ikke få noget ned.

Da han havde spist, kastede han sig på sofaen i sit værelse, men han havde ingen ro på sig. Det gærede og bruste i ham. Han pintes af længsel og savn.

Han tog sit overtøj på for at gå ud, men han kunne mærke, at det ville være ham umuligt at gå stille og fredeligt hen ad vejen. Han trængte til at skrige, slås, slå ud med arme og ben.

Han gik ind i brændeskuret, tog øksen og stod lidt og legede med den. Og så gav han sig til at hugge løs på det brænde der lå. Det var såmænd ikke hans mening at gøre gavn, kun at finde afløb for alt det, der rasede og hamrede og sydede i ham.

Og det gjorde godt. Straks da han havde hugget lidt, mærkede han, at det lindrede. Han blev ved at hugge et par timer, men så var han også rolig; han havde fået bugt med smerten.

Han stod varm og sveddryppende og støttede sig til øksen, da et af børnene pludselig viste sig i døren. Hun skulle spørge fra mor, om hun ikke måtte give ham en kop kaffe nu i eftermiddag?

Han gik med ind i huset. Hans kone trakterede altså med kaffe til ære for, at han havde hugget brænde.

Det var en helt anden luft end ellers, der slog imod ham derindefra. Det var ikke alene, at der var luftet ud, at der var ryddet lidt op midt på gulvet, og at kaffekopperne var stillet på et rigtigt bord. Nej, ikke alene det, men kone og børn så ganske anderledes på ham, end de plejede. Han kunne altså hugge brænde, han kunne arbejde med ligesom de andre; han var en rigtig mand.

Lige med ét var han blevet husfaderen, hjemmets midtpunkt, som de alle så op til.

Syndefaldet

I

Karl-Artur, der nu var kommet i vane med at hugge brænde et par timer hver dag, så en morgen, da han lige havde begyndt sit arbejde i brændehuset, en skygge glide forbi. Han løftede hovedet og syntes, det måtte være Thea Sundler, som han knap havde set hele vinteren. Rask kastede han øksen fra sig og løb ud. Det var ganske rigtigt fru Sundler, men hun var allerede på den anden side markleddet og gik hurtigt ned ad bakken. Han kaldte på hende, men i stedet for at stå stille, gik hun blot raskere til. Han havde stået og arbejdet i skjorteærmer, men nu fik han hurtigt sin frakke på og løb efter hende. Her var noget, han måtte have klaret.

Organisten havde hele vinteren været så plaget af gigt, at han knap kunne røre sig. Men for at han kunne blive ved at passe sit embede, havde bælgetræderen og kirkebetjenten hver søndag med stort besvær hjulpet ham op ad den smalle trappe til orgelpulpituret. Thea var altid med og sad ved siden af ham under hele gudstjenesten. Hun kom hverken ned i kirken eller i sakristiet.

Karl-Artur havde fået en anelse om, at det ikke alene var mandens sygdom, der var skyld i, at de aldrig sås. Hun havde rimeligvis en anden grund til at holde sig borte, og han, der virkelig holdt af hende, ville gribe lejligheden til at få en forklaring.

Han nåede hende da omsider, inden hun var kommet ned ad bakken og drejet ind på landsbygaden. "Thea!" råbte han og

lagde sin hånd på hendes skulder. "Så stå dog stille! Hvad går der af dig? Er du bange for mig?"

Hun så ikke op, men søgte at skubbe hans hånd væk for at slippe løs. "Lad mig gå!" mumlede hun næsten uhørligt.

Det gjorde Karl-Artur ikke; han stillede sig lige i vejen for hende. Han så, at hendes øjne var rødkantede, og at hun var blevet mager. Det så ud, som om hun havde været alvorlig syg ligesom manden.

Han sagde, at hun kom ikke videre, før hun havde fortalt ham, hvorfor hans trofaste veninde og rådgiverske fra før i tiden ikke mere ville have noget med ham at bestille. Hvad havde han gjort? Hvad havde han fornærmet hende med?

"Du!" sagde hun, og der var en smertelig klang i hendes stemme, "du, skulle du have gjort mig noget?"

"Ja, netop jeg. Du undgår mig jo."

Hun så op på ham, og hendes ansigt udtrykte en grænseløs kval. Karl-Artur iagttog hende med forbavselse. Man havde aldrig kunnet kalde Thea smuk, men hendes åbenbare fortvivlelse gjorde de grimme træk udtryksfulde og rørende.

"Lad mig gå!" fremstammede hun. "Provstinde Forsius forlangte et løfte af mig. Jeg har svoret, at jeg aldrig ville se dig. Det var kun på den betingelse, du fik lov at komme tilbage til din kone og dit hjem."

Så skubbede hun ham til side og gik ned i landsbyen. Karl-Artur holdt hende ikke tilbage. Hendes ord havde givet ham så meget at tænke på, at han blev stående helt fortabt.

Næste dag traf Karl-Artur endnu engang fru Sundler. Et af børnene havde fået feber, og han var gået hen til doktor Romelius for at hente ham op til den lille. Men den dag var der

virkelig en patient inde hos doktoren, og Karl-Artur blev vist ind i venteværelset. Der sad i forvejen fru Sundler i ivrig samtale med en ældre bondekone.

Da Karl-Artur trådte ind i værelset, rejste hun sig, som om hun ville gå, men hun betænkte sig og blev siddende. Han bukkede tavs uden at gøre noget forsøg på at tale til hende, men det varede ikke længe, før fru Sundler tog ordet.

"Vi blev lidt flove, både Gunild Per Erssons og jeg, da du kom ind, for vi havde netop siddet og talt om dig. Men det var der da egentlig ingen grund til, for vi sagde ikke andet end hvad der var godt. Vel, Gunild Per Erssons?"

Den store, kraftige bondekone smilede fornøjet. "Næ, doktoren måtte såmænd gerne ha hørt hvert eneste ord," sagde hun.

"Ja," bekræftede fru Sundler, "det måtte du. Vi sagde ikke andet, end at vi ikke kunne begribe, du kan holde det ud. Dér sidder du med ti skrålende unger om dig fra morgen til aften og kan aldrig få ro. Vi sagde også, at du vel oprindelig var bestemt til noget andet end at være brændehugger og skoflikker for husmand Matthis' unger. Men så meget mærkeligere er det jo, at du ikke bliver træt af det."

"Men alt det slid lader da itte til at ta på doktoren," sagde bondekonen. "For De har da aldrig set så rask og kraftig ud."

"Vi sagde også, at det er så klogt af dig at gå med vadmelstøj," tog fru Sundler igen fat. "Så kan folk se, at du for alvor har brudt med fortiden. Du vil leve som fattigfolk, og du giver endogså afkald på at se ud som en fin herre."

"I førstningen," sagde bondekonen, "i førstningen troede vi allesammen, at det itte var andet end narrestreger med det lille

bondehus og med fattigdommen. Men nu har vi fået noget andet at se."

Karl-Artur blev rød af ærgrelse. Han fandt Thea taktløs og betydede hende ved at ryste på hovedet, at hun skulle vælge et andet emne.

"Hvad har det at sige, at du ikke prædiker så godt som før?" begyndte Thea igen. "Jeg sagde lige nu til Gunild Per Erssons, at hele dit liv er en prædiken."

"Ja, hans og hans kones liv er en præ'ken for os andre," stemte bondekonen straks i. "Når hun kommer gåendes til kirke om søndagen med alle børnene efter sig, velklædte og rødkindede og pæne i alle måder, så ka vi gamle bondekoner ikke la vær' at stå stille og se efter dem. Vi husker jo nok, dengang de børn løv om her på bakkerne pjaltede og forvildede. Det er en stor gerning, præsten og fruen har gjort."

"Ja, det er det," sagde Thea, "og ved I hvad, Gunild Per Erssons, om også der var nogen, som vidste en udvej til at gøre ende på alt det slid med børnene, så ved jeg knap, om det var rigtigt at komme frem med den. For det er synd at forstyrre noget, der er så smukt, og som vækker så almindelig beundring."

Karl-Artur havde siddet med hovedet bøjet; nu så han pludselig op. Der kom et udtryk af forventning og håb i hans ansigt.

"De mener da itte, fru Sundler, at der er andre, som ville tage sig af børnene?" sagde bondekonen. "Her i Korskyrka kender vi da itte noget til, at de har anden familie end som en farbror, og han var så fattig som en kirkerotte li'som deres fa'er."

"Men sæt nu, den farbroder havde giftet sig penge til og sad med sin egen gård og en god kone? Så var det jo ikke umuligt, han ville tage sig af børnene, hvis han vidste, at hans broder var død."

"Nej, hvis det hænger sådan sammen," sagde bondekonen.

Videre kom hun ikke. I det samme blev døren ind til doktorens værelse lukket op, en patient gik ud, og det var hendes tur at komme ind.

Da Karl-Artur og Thea var blevet alene, tav de begge lidt.

Så begyndte Thea i en helt anden tone end før. Hun skælvede af lidenskab.

"Jeg har siddet derhjemme og bedt til Gud, om han ville hjælpe dig," sagde hun. "Jeg vidste jo, at du ville leve tarveligt og fattigt, men jeg havde da aldrig tænkt mig, at du selv skulle pløkke sko og hugge brænde. Du går jo til grunde på den måde. Jeg synes, jeg har ansvar for dig. Jeg skulle våge over dig, og jeg tør ikke engang bede dig komme hjem til mig. Det er forfærdeligt, forfærdeligt."

Karl-Artur slog ud med hånden, som om han ville forhindre, at hun sagde mere, men i stedet gik hun tæt hen til ham og talte med et eftertryk, som om det var hendes mening, at ordene skulle trænge dybt ind i hans sjæl.

"Sundler har en broder," sagde hun, "som er organist oppe i Eksherred. Han er på besøg hos os i disse dage, og da vi i går sad og talte sammen, kom vi også til at tale om dig og de ti børn. Og så fortalte han, at der i Eksherred bor en mand, som rimeligvis er husmand Matthis' broder. Manden har i det mindste flere gange talt med min svoger om sin stakkels broder og hans mange børn, men han ved ikke, at broderen er død.

Min svoger rejser hjem i eftermiddag. Skal jeg bede ham fortælle børnenes farbroder, at du og din kone forsørger dem, eller skal jeg bede ham tie stille med det?"

Karl-Artur havde rejst sig. Han skød brystet frem og rettede sig. Han kom til at tænke på alt hvad han hele vinteren havde lidt og døjet for de børns skyld. At blive fri for dem på en god og skikkelig måde!

"Du har jo aldrig ro til at tænke," blev Thea ivrigt ved. "Dine prædikener er sådan, at en skoledreng ville skamme sig ved at skrive dem. Før talte du som en engel, der kendte alle Guds riges hemmeligheder. Nu ved du ingenting."

Karl-Artur sagde ikke et ord. I den sidste tid havde han vænnet sig til sin fattige tilværelse. Han og børnene var nu gode venner. Han fandt, det var lidt fejt at sende dem fra sig og ikke kæmpe kampen ud.

"Sig noget!" bad fru Sundler. "Jeg må have besked. Gunild Per Erssons kan komme, når det skal være. Giv mig bare et ganske lille tegn!"

Han lo. Som om der kunne være mere end ét svar! Mens Thea talte, havde han følt lænker briste, set ismasser smelte og hørt frihedssange tone.

Han gjorde hvad han aldrig før havde gjort. Han bøjede sig ned, slog armene om Thea, og i sit hjertes grænseløse glæde og taknemmelighed kyssede han det grimme lille menneske midt på munden.

II

Hvem var hun, at hun skulle gå i rette med sin egen mand, han der vidste så meget mere end hun, der kunne prædike Guds ord

og advare og formane alle stakkels syndere, som var kommet ind på de onde veje? Hun måtte jo da tro, at det også var rigtigt gjort af ham at lade børnene rejse.

Og når hun tænkte efter, så vidste hun egentlig heller ikke, hvad hendes mand ellers skulle have gjort, når børnenes egen farbroder kom for at tage dem med sig. Hvis farbroderen havde været en fattig Per Eriksen, så kunne der jo nok have været noget at indvende, men da han nu var en holden mand og havde sin egen gård og en rar kone, men ingen børn, hvor kunne Karl-Artur så have nægtet ham at tage broderens børn med hjem?

Lige straks kunne hun ikke tænke sig andet, end at manden var en bedrager, som kom for at lokke børnene fra hende. Men de to ældste af dem kunne huske, de havde set ham, og det var der også andre i landsbyen der kunne. Men ingen havde vidst noget om, at det var gået ham så godt. Da han forlod Korskyrka, var han lige så fattig som broderen.

Det sogn, hvor farbroderen boede, lå langt nordpå, så det var ikke så underligt, at han ikke havde hørt noget om, at husmand Matthis var død, og at fremmede folk havde taget børnene til sig. Men så snart han havde fået det at vide, rejste han ned til Korskyrka for at hente de ti børn.

Det var jo kønt gjort af ham. Der var da al mulig grund til at tro, at han var en god og skikkelig mand. Og hverken hun eller noget andet menneske kunne finde det underligt, at hendes mand havde ladet ham tage børnene med op til Eksherred.

Karl-Artur havde slet ikke været synderlig ivrig for det. Men han havde talt så bevægeligt om, at det ligefrem var en Guds styrelse, at den fremmede var kommet og havde lettet den tunge byrde, som hvilede på dem begge, og mest på hende

naturligvis. Han havde forestillet hende, at når hun nu hen på sommeren selv fik et lille barn, så ville hun ikke kunne blive ved at arbejde for de andre som før.

Og det syntes hun jo, han havde ret i, og hun blev tvivlrådig og vidste ikke rigtig, hvad hun ville. Al den tale om Gud forvirrede hende. Det var sådan nogle gode børn. Det var måske Guds vilje, at de skulle få det bedre, end de havde haft det hos hende.

Og det havde vist været svært for Karl-Artur, sværere end hun havde forstået. Men nu gik det op for hende, nu da hun hørte ham sige så mange pæne ord om, at de skulle lade børnene fare.

Det var forbavsende, så lidt kede børnene var over at rejse fra hende. De skulle ud og se noget nyt. Farbroderen havde heste og køer, grise og høns, som de skulle få lov at fodre og passe. Og han havde en hund, der kunne sige tak for mad og synge efter klokkeren, når han istemte salmen i kirken. Børnene havde vist aldrig drømt om, at der skulle times dem den lykke at høre en hund synge salmer.

Da børnene var kørt, satte hun sig på den rokkende sten uden for huset, og dér sad hun endnu. Hun var underlig mat og sløv. Sådan havde hun ikke siddet med hænderne i skødet i et par år undtagen om søndagen og knap nok det. Hun sagde til sig selv, at nu skulle hun være glad, at hun endelig kunne hvile sig lidt.

Hendes mand kom ud til hende. Han satte sig tæt op til hende, tog hendes hånd og gav sig til at tale om, hvor lykkelige de nu skulle blive. Han troede, børnene var sendt dem som en prøvelse, og når de nu var taget fra dem, så var det et tegn på, at Gud med velbehag havde set, hvad de havde gjort for disse små.

Hun vidste jo, at hun var ikke noget imod ham, at hun ikke forstod sig på Guds veje, og at hun ikke engang havde kunnet lære at læse, men alligevel blev hun vred på ham. Hun svarede ham, at de børn havde Gud i sin nåde sendt hende, og hun vidste ikke, hvad ondt hun havde gjort, at de skulle tages fra hende.

Da hendes mand fik det svar, rejste han sig og gik sin vej uden at sige et ord. Og hun kaldte ham ikke tilbage, og hun fortrød heller ikke, hvad hun havde sagt. Hun var som et kar fuldt af bitter galde. Man kunne ikke komme hende nær, uden at bitterheden strømmede over.

Hun vidste, at hun burde gå ind i huset og rydde op og stille til side efter børnene, men hun var bange for at gå derind. Hun var bange for den store tomhed, der ville møde hende.

Nu ville hun komme til at føle sig lige så ene og forladt som i den første tid, hun var gift, inden hun havde taget børnene til sig. Fra det øjeblik af havde hun været rolig og tryg. Hvor havde hun dog kunnet være så dum at lade nogen tage børnene fra hende!

Hun så endnu for sig den arbejdsvogn, der var kørt afsted med dem. Børnene havde fyldt den med deres tøjbylter og andre ting, som de havde lyst til at have med. Nogle af de mindste kom op at køre, men farbroderen og de andre skulle gå. Han lo og sagde, at det så ud, som om han kom kørende med en tatervogn, for taterne drager jo sådan om med børn og tøjbylter.

Det var gået nemt nok for børnene at sige farvel til hende. De havde ikke tænkt på andet end vognen og hesten og alle de ting, de ville have med, og de havde været allermest kede af, at

kattekillingen ikke ville følge dem. De havde så godt som ikke fældet en tåre. Hun havde heller ikke grædt. Men aldrig så snart var de borte, før hun blev bange. Hun tænkte på farbroderens ansigt. Det var nu slet ikke sikkert, at han var så rar og godmodig, som han lod i dag. Han var såmænd nok både falsk og ondskabsfuld og gerrig. Børnene ville få det ondt hos ham.

Det satte hun sig straks i hovedet; det var sikkert nok, det var der ingen tvivl om. Hun var lige ved at løbe efter børnene og hente dem hjem igen, men blev alligevel, hvor hun var. Hvorfor gjorde hun det ikke, mens tid var? Nu kunne hun ikke få ro for den tanke, at børnene ville komme til at fryse og sulte.

Det var ved at blive forår. Sneen var borte, og solen skinnede mildt og venligt på hende, som hun sad der. Børnene kunne snart have flyttet hjem i deres eget hus, og så havde det ikke været så slemt for Karl-Artur.

Hun prøvede på at opmuntre sig med at tænke på, at for fremtiden skulle hun ikke lave mad til flere end dem selv. Og hun skulle heller ikke sidde oppe den halve nat og stoppe strømper.

Vidste hun dog bare, at de fik deres strømper stoppet der, hvor de nu kom hen! Vidste hun dog bare, at de blev holdt til at bede deres aftenbøn hver aften! Den allermindste var så mørkeræd. Vidste hun dog bare, at de ville være gode imod hende, som ikke var mere end seks år og ikke kunne falde i søvn, hvis der ikke sad en hos hende og holdt hende i hånden!

Skabet

Anna fortrød så bitterligt, at hun havde ladet børnene rejse, og var så stundesløs og ulykkelig, at der gik et par dage, inden hun kunne overvinde sig til at gøre huset i orden efter dem. Hun var så dybt nedsunket i fortvivlelse, at hun følte sig ganske overbevist om, at børnene ville komme til at lide nød og blive hårdt behandlet hos deres familie, og at hun og hendes mand ville blive krævet til regnskab, fordi de havde ladet dem komme i huset hos sådan nogle dårlige mennesker.

Det kom over hende som en febersygdom, uden at hun kunne gøre ved det. Hun stred imod, men det hjalp ikke. Der var ikke den ringeste grund til at være så urolig, men hun kunne ikke ryste den tanke af sig, at farbroderen, der havde hentet børnene, så hård og upålidelig ud, og hun udmalede sig hans kone, som hun ikke vidste noget om, som den værste heks. Hun var også sikker på, at straffen først og fremmest ville komme til at gå ud over det barn, hun ventede. Det ville nok komme til verden som en vanskabning eller blindt eller døvstumt. Eller også døde hun, Anna, i barselsseng, så hendes barn kom til at vokse op uden moder.

Det kunne ikke hjælpe, hun talte med Karl-Artur om alt dette. Han ville hverken høre noget om, at børnene led nød, eller at de selv ville blive straffet. Han var jo meget venlig imod hende, men han gik slet ikke ind på de bekymringer, der pinte hende; dem måtte hun selv kæmpe med.

En morgen troede hun, at hun havde fundet på noget, der kunne hjælpe. Hun gav sig til at flytte væven, rokkene og alle de andre redskaber ud af køkkenet. Slagbænken og sovesofaen,

som tilhørte børnene selv, bragte hun hen i deres eget hus og lukkede godt af for dem. Så skurede hun gulvet, strøg væggene med ny limfarve, vaskede og tørrede alt husgeråd og sad snart i et køkken, der var lige så ordentligt og pænt og tomt som det var, da hun første gang trådte ind i det.

Da hun så havde ryddet alt det til side, der kunne minde hende om børneflokken, sagde hun til sig selv, at nu ville hun lade, som om alting var ganske som i den første tid, hun var gift. Børnene havde aldrig været der; det var bare en drøm, hun havde haft. Kunne hun blot glemme, at de virkelig havde boet her hos hende, ville alt blive godt. Man gik da ikke og sørgede og græmmede sig over en drøm.

"Du ved da nok, at unge, nygifte koner, de sidder bare og tænker på deres mænd," mumlede hun. "Tag du nu garn og pinde, og slå op til et par vanter til ham, så har du et fornøjeligt arbejde! Tænk itte på andet, end hvor mærkeligt det er, at du nu er præstekone og er kommet højere på strå end alle andre bissekræmmersker!"

Hun gav sig også i færd med vanterne, men aldrig så snart havde hun strikket et par omgange, før hun lagde mærke til, at der i det bord, hun sad ved, var ridset nogle figurer med en skarp kniv. Dér havde nok en af de små drenge været på spil. De knægte vidste jo godt, at de ikke måtte snitte i bordet, men det var umuligt at vænne dem af med at skære og ridse i alt, hvad der var af træ.

Hun løftede hovedet og skulle lige til at begynde på en straffetale. Men der var ingen lyshårede hoveder at lade vreden gå ud over. Der var ikke andet end de limfarvede vægge, som stirrede tomme og intetsigende på hende.

Pindene fik lov at passe sig selv en tid. Men pludselig rejste hun sig, hentede en kniv og skar med et rask tag en flis af bordet, der hvor figurerne var. Hun fortrak ansigtet, som om det var sit eget kød, hun skar i, men satte sig så straks til at strikke igen.

"Jeg er da også et fæ!" tænkte hun. "Det er da Karl-Artur og ingen andre, der har været nævenyttig. Han plejede jo at sidde og spise på denne side. Der har jo aldrig været børn her i køkkenet. Hvor sku fattige folk som vi ha mod til at ta andre folks børn til sig? Det er ganske umuligt. Vi må være glade, hvis vi kan skaffe føde og klæder til os selv og til den lille, vi venter."

Hun blev ved at strikke med fast sammenkneben mund og øjnene stift fæstede på arbejdet. Og hun tænkte sig om: var alt hvad der mindede om børnene nu skaffet af vejen, så hun kunne blive ved at bilde sig ind, at hun aldrig havde haft dem om sig?

Kort efter hørte hun først en svag støj og så et bump. Kattekillingen, som havde været de ti børns bedste legekammerat, var vågnet op af sin søde søvn ved ovnen og sprunget op på bordet for at lege med hendes garnnøgle.

Hun fik snart fat i kattekillingen. Den mindede mere end alt andet om de gamle legekammerater, og hun skulle lige til at kaste den ud af døren. Men da hun rørte ved dens bløde, varme krop, kunne hun ikke lade være at klappe den. Så trillede hendes uldgarnsnøgle på gulvet, og katten satte efter det med et par lange spring. Nøglet rullede videre. Katten ville holde fast på det, men det trillede fra den. Så prøvede Anna også på at få fat i nøglet, for at garnet ikke skulle blive ødelagt, og det blev en vild leg. Kattekillingen fo'r fra den ene ende af stuen til den

anden, og nøglet teede sig, som om det også var levende. Anna lo højt, mens hun forgæves søgte at standse det. "Nu morer børnene sig!" tænkte hun og blev ved at lege sådan lidt længere end nødvendigt, for at børnene skulle have den fornøjelse.

"Men, så kom dog og hjælp mig, børn!" råbte hun.

Aldrig så snart havde hun sagt det, før hun besindede sig. Nu tog hun et rask tag i katten, gav den et klaps på ryggen og satte den udenfor.

"Ka jeg da aldrig slå de børn af tankerne?" sagde hun højt. "Jeg går da itte hen og bli'er tosset!"

Så gik hun lidt op og ned og vred fortvivlet sine hænder, men snart satte hun sig igen til at strikke. Og hun var glad, hun havde gjort det, for det varede ikke to minutter, før døren gik op og gamle Karin fra Medstuby stod på dørtrinnet.

Karin havde været hos hende og bragt hilsener fra Medstuby både det år og det foregående. Men de andre gange havde køkkenet været fuldt af børn og redskaber, der snurrede og larmede. Hun gjorde store øjne, da hun så, hvor pænt og ordentligt der nu var.

"Men, hvad er dog det!" råbte hun og så sig om.

Så faldt der en regn af spørgsmål over hende. Karin måtte fortælle, hvordan Annas moder havde det og Erik i Jobsgården og lensmandens og provstens og Ingeborg i Risgården og klokker Medberg. Der var ikke det menneske i hele Medstuby, som hun ikke måtte fortælle noget om.

Da den første nysgerrighed var tilfredsstillet, fik Anna travlt med at lave kaffe. Hun gik ud i brændehuset efter brænde og til brønden efter vand. Hun pustede til ilden for at få den til at blusse op. Hun malede kaffe, hun skar et par skiver brød og

stillede kopper på bordet. Hun løb frem og tilbage og raslede stærkt med alt hvad hun rørte ved. Karin indså nok, at hun måtte vente med at spørge efter de ti børn, til Anna havde sat sig roligt ned ved kaffebordet.

Da de omsider sad med hver sit stykke sukker i munden og den skoldende varme kaffe hældt om i underkoppen for at svales, kom der en ny regn af spørgsmål. Nu gjaldt det de gamle kammerater. Hvordan gik det dem alle sammen, både mændene og kvindfolkene? Gik Storstue-Lisa endnu om med kramposen, så gammel som hun var, og var hun lige så gal efter at spille kort som i gamle dage?

Men Lisa var Karins gode veninde og konkurrent, og når Anna skulle høre om alle hendes gavtyvestreger og småkneb, havde de nok at tale om, både mens de drak den første og den anden kop kaffe. Karin syntes ikke, man skulle slippe et menneske som hende løs på landevejen og lade hende drive handel. Alle der var ærlige og redelige, måtte jo skamme sig over at have sådan én til kammerat.

Så var kaffen drukket, og det var på tiden, at den gamle dalkulla gik igen. Hun var ikke så dum, at hun jo nok forstod, at Anna ikke ville fortælle hende hvad der var blevet af børnene, men da hun vidste, at hun kunne få det at vide i den nærmeste gård, så plagede hun hende ikke med flere spørgsmål.

Men da Karin havde fået sin sæk hejset op på den gamle krogede ryg og havde sagt farvel og stod ved døren med hånden på låsen, så vendte hun sig om endnu engang. "Jeg må da ikke glemme det, jeg kom for," sagde hun og gav sig til at lede i sin kjolelomme efter pengepungen.

"Du spørger slet ikke, om jeg har tjent noget til dig," vedblev hun og rakte Anna en halvtredsdaler-seddel.

Sidste forår, da Karin var i Korskyrka, havde Anna givet hende en pakke bånd og nogle alen blonder med, som børnene havde lavet, og bedt hende sælge det. Anna havde ikke glemt det, men hun ville ikke bringe noget på tale, som vedrørte børnene.

Halvtreds daler var jo også alt for meget, og hun spurgte Karin, om hun ikke havde en mindre seddel. Hun havde ikke penge, så hun kunne give tilbage.

"Du ska itte gi tilbage," sagde Karin. "De er dine alle sammen. Ser du, først solgte jeg det, du ga mig med, og så købte og solgte jeg for pengene, så nu er det blevet til halvtreds. Og her har du dem. Du ka nok trænge til dem, du der har så mange at sørge for."

Karin var rask i vendingen, gammel som hun var. Hun skyndte sig at lukke døren efter sig og gik hurtigt ned ad bakken for at blive fri for tak. Og det varede et par minutter, men heller ikke mere, før Anna kom løbende efter hende. Da lignede hun mere sig selv end før, takkede Karin med mange ord og fulgte hende helt ned til doktorens hus, hvor Karin håbede at slå en god handel af, for nu fik doktorens kone vel så mange penge af sin rige søster, at hun ikke behøvede at vende skillingen så tit, som hun plejede.

Anna blev siddende længe i køkkenet med pengesedlen i hånden og så på den med et lykkeligt smil om munden. Hun var glad for penge, det havde hun altid været, men denne gang var det ikke den uventede fortjeneste, hun glædede sig over. Dette var meget mere; det var tegn og underlige gerninger. Hun

havde ventet at blive straffet, fordi hun havde givet slip på børnene, og nu fik hun i stedet denne store gave fra dem. Hun havde aldrig drømt om sådan en lykke. Al frygt og bekymring forsvandt fra hendes sind. Dette var jo ganske det modsatte af hvad hun havde gået og ængstet sig for.

Hun kunne ikke beholde sin glæde for sig selv, men gik ind til sin mand, der sad ved skrivebordet i sin fine stue, viste ham sedlen og bad ham gemme den. Hun havde jo ikke noget sikkert gemmested ude i køkkenet.

Karl-Artur så lidt adspredt op fra sit arbejde, da hun kom ind. Han havde ondt ved at følge med, da hun forklarede ham, at det var arbejdsløn for nogle småting, som børnene havde lavet, de og ingen andre, og at de sendte pengene som en tak for sidst og som et tegn på, at han og hun ikke ville blive straffet, fordi de havde ladet dem rejse.

Karl-Artur sagde hende ikke imod, skønt hendes tankegang var ham noget dunkel. Han så, at hans kone igen var rolig og i godt humør, og det var nok for ham. Han foreslog hende oven i købet, at hun for de penge, der var kommet så uventet, skulle skaffe sig noget, hun kunne være rigtig glad for.

Det syntes Anna var en god idé, og hun gik straks ud i køkkenet for at tænke over, hvad anvendelse hun helst skulle gøre af den rigdom, der var faldet ned fra Himlen. Det varede heller ikke længe, inden hun vidste, hvad hun ønskede sig. Lige fra den første gang hun trådte ind i køkkenet, havde hun savnet et stort vægskab med skuffer forneden og hylder og døre foroven. Et stort skab, der nåede fra gulv til loft, det var ikke alene noget, man havde nytte af. Det var også en pryd for den stue, hvor det stod.

Anna kunne ikke tænke sig noget, de trængte mere til, og da hendes mand havde sagt det, han havde, og pengene lå parat i hans skrivebordsskuffe, så vidste hun ikke, hvad der kunne være til hinder for, at hun gik ned til landsbysnedkeren, der var en dygtig håndværker, og bestilte skabet hos ham.

Snedkeren boede på selve landsbygaden et par huse på den anden side organistens, og da Anna kom gående, mødte hun fru Sundler, der åbenbart havde været ude at lede efter forårsblomster. Hun havde i alt fald et par små blå anemoner i hånden.

Fru Sundler havde ikke overtøj på, og Anna blev forbavset. Hun selv havde slet ikke lagt mærke til, at det var blevet helt varmt. Lige siden børnene rejste, havde hun ikke tænkt på andet end dem. Hun havde ikke haft øje for vejret eller noget som helst. Nu så hun da igen, at solen skinnede, og at himlen var høj og blå og fuld af små lammeskyer. Det passede så godt til den glæde, hun følte den dag, og da fru Sundler hilste på hende og rakte hende hånden, skyndte hun sig ikke videre, som hun sagtens havde gjort en anden dag, men blev stående. Hun sagde til sig selv, at det kunne jo aldrig gøre noget at tale et par ord med hende. Hun kunne da heller ikke i al evighed gå og være uvenner med et menneske, der boede i samme landsby.

Fru Sundler sagde, at hun følte sig som en fange, der var sluppet ud af fængslet, for nu var hendes mand så meget bedre, at han kunne gå ud alene. Hun selv havde været i skoven et par timer, og hun kunne ikke beskrive, hvor vidunderligt skønt der var. Hun var blevet helt optøet og havde fået nyt liv ligesom naturen.

For første gang, siden Anna kom til Korskyrka, havde hun en slags medfølelse med fru Sundler. Hun sagde nogle ord om, at hun nok havde haft en svær tid i vinter, og dermed ville hun gå videre.

Men fru Sundler holdt på hende. Når man havde været lukket inde en hel vinter, gjorde det godt at tale med en gammel ven, og anderledes kunne hun ikke se på den, der var gift med Karl-Artur. Ville fru Ekenstedt ikke gå med hende hjem, så de kunne få en lille passiar? De var jo kun et par skridt fra deres hus.

Anna ville ikke lade sig afholde fra at bestille skabet, så hun sagde rent ud Nej. Men hun følte sig altid lidt usikker sammen med fine folk. Måske fru Sundler nu blev stødt, fordi hun sagde Nej til at gå hjem med hende uden at give nogen grund. Og så fortalte hun, at hun ganske uventet havde fået nogle penge og skulle hen til snedkeren at bestille et skab. Fru Sundlers ansigt klarede op, da hun hørte det; hun sagde, det var intet under, hun gerne ville skynde sig, og gratulerede hende til, at hun kunne skaffe sig noget så hyggeligt og praktisk som et skab.

Så lod hun hende virkelig gå, og Anna stod snart efter i snedkerens værksted. Her havde hun ingen hast, men gav sig god tid. Det varede nok en time, inden hun og snedkeren havde fået aftalt det hele om form og højde, skuffer og beslag, farve og dekorationer. Det var heller ikke så let at bestemme prisen, men omsider blev de da enige om tingen.

Da Anna kom hjem med snedkerens løfte om, at hun skulle få skabet om en måneds tid, og at det ikke skulle komme til at koste mere end fyrre daler, var hun så sjæleglad, at hun ikke kunne lade være at gå ind til Karl-Artur og fortælle ham, hvad hun havde aftalt.

Men Karl-Artur så alt andet end fornøjet ud. "Det kunne da ikke falde mig ind, at du gik i lag med det lige straks," sagde han. "Jeg ville nok have været med og talt med snedkeren."

"Jeg troede virkelig itte, du ha'de tid til den slags ting."

"Nej, ellers ikke, men dette her – – –"

Han var begyndt ivrig, men tav og bed sig i læben.

Hans kone så forbavset på ham. Han rødmede og var forlegen som en ung pige. "Sig mig, hvad det er, du tænker på, mand!" sagde hun.

"Hvad jeg tænker på!" sagde Karl-Artur. "Jo, jeg skal sige dig, jeg synes, at når du mener, vi har fået disse penge på sådan en mærkelig måde, så skulle vi ikke bruge dem til os selv, men finde en rigtig smuk anvendelse for dem."

"Du har da vel aldrig gået hen og gi'et mine penge væk!" udbrød Anna, uden dog at tænke sig muligheden af, at det kunne være tilfældet.

Karl-Artur hostede og rømmede sig et par gange, og så slap det ud af ham, at organist Sundler havde været der. Han var så glad over, at han nu kunne gå ud; han havde jo ligget syg hele vinteren. Karl-Artur havde sagt, at nu til sommer måtte han gøre noget for sit helbred, så han ikke skulle blive lige så syg igen næste vinter, og organisten havde svaret, at der var ikke noget, han hellere ville end rejse til Loka Bad og bruge kur for sin gigt, men han havde ingen penge.

"Men du har da vel itte gi'et ham det, børnene har sendt os?" råbte Anna heftigt og bebrejdende.

"Min kære ven," sagde Karl-Artur og blev pludselig meget stiv og højtidelig, "kan du nævne mig en ædlere anvendelse af den

gave, Gud har forundt os, end at bruge den til en barmhjertighedsgerning?"

Anna gik tæt hen til ham. Hun var bleg, og hendes dybe øjne lignede skælvende gnister. Det så næsten ud, som om hun ville tage sine penge tilbage med magt.

"Men forstod du da itte, hva' jeg sa'e, at det var et tegn og en hilsen, som børnene ha'de sendt os? Husker du itte, hvordan den fyr var imod mig, da han var her sidst? "

"Det var måske netop det, jeg tænkte på," sagde Karl-Artur.

Anna gav sig til at le højt og voldsomt, men ingenlunde muntert. Karl-Artur sagde utålmodigt: "Finder du det så morsomt?"

"Å nej, itte netop det. Men jeg kom til at tænke på noget andet. Hvornår var organisten her?"

"Hvornår? Å, det er måske en halv times tid siden. Det undrer mig, du ikke mødte ham, da du gik hjem."

"Å, han var vist itte så opsat på at møde mig, det jeg tror."

Hun slog igen en skingrende og uhyggelig latter op. Karl-Artur rettede sig og så endnu mere højtidelig ud.

"Måske du vil være så god at sige mig, hvad du ler af?"

"Det er itte af dig, jeg ler, men bare af mig selv. At jeg ku være så dum at fortælle Thea om de halvtreds daler. Jeg ku da nok begribe, hun ville lokke dem fra dig."

Han blev lidt forskrækket. Hans kones øjne skinnede så skadefro, at han indså, der måtte ligge noget bag, som han ikke vidste besked med, men han slog i bordet for at sætte sig lidt i respekt.

"Nu er du så god at sige rent ud, hvad det er du ler af!"

Han fik så omsider at vide, hvordan det hele hang sammen, men han kunne aldeles ikke tænke sig, at fru Sundler havde sendt sin mand derop for at lokke de halvtreds daler fra ham. Det måtte være et rent tilfælde.

"Det er der ikke tale om," sagde han. "Det ville jo næsten være en skurkestreg at bære sig sådan ad. Mener du virkelig, at Thea skulle have skyndt sig at sende manden op til mig, fordi du fortalte hende, at vi havde fået de penge? Thea, der er så ædel, så højsindet, så samvittighedsfuld!"

"Ja, jeg kan jo itte sige, hvordan det hænger sammen, men det ser da underligt ud, at han sku komme for at låne penge netop i dag."

Skønt Karl-Artur forsvarede fru Sundler, så han så forfærdet ud, som om Babelstårnet var styrtet sammen lige for øjnene af ham. Anna tænkte på den søndag aften for tre år siden, da Thea og organisten var kommet for at kræve regnskab for søndagshatten. Det var måske halvtreds daler værd at se sin mands skuffelse nu.

Men hendes sejr blev ikke af lang varighed. Der lød trin i gangen, straks efter blev der banket svagt og beskedent på Karl-Arturs dør, og Thea trådte ind.

I samme øjeblik vendte Karl-Artur sig om mod skrivebordet og gav sig til at lede mellem sine papirer uden at ænse hende. Fru Sundler lod, som om hun ikke så ham, men henvendte sig alene til hans kone.

"Jeg er så ked af det, kære fru Ekenstedt," sagde hun. "Min mand fortalte mig, at Karl-Artur havde været så mageløs venlig at låne ham halvtreds daler. Jeg sagde straks til ham, at det var nok de penge, som fru Ekenstedt havde fortjent, og dem kunne

vi ikke tage imod. Dem skulle fru Ekenstedt have til et skab, og det var jo ganske nødvendigt, for det var så uhyggeligt for hende, at alt hendes husgeråd måtte stå på køkkenhylderne og samle støv. Og jeg bad Sundler give mig pengene, så jeg kunne gå herop og høre, hvordan det hang sammen. Jeg sagde til ham, at hvis sedlen tilhørte fru Ekenstedt, så kom han til at finde sig i at have gigt, for da måtte vi levere den tilbage. Men var det Karl-Arturs egne penge, så kunne han naturligvis tage imod dem. Ja, jeg forsikrer Dem, fru Ekenstedt, det gjorde mig bitterlig ondt for ham, så glad som han kom hjem: nu kunne han rejse til Loka og bruge bade for sin gigt. Men han indså jo straks, at jeg havde ret."

I samme øjeblik, hun endte sin lange tale, tog hun sedlen op af lommen og rakte Anna den, ganske ligesom Karin havde gjort for et par timer siden.

Men Anna lagde knap mærke til det. Hun så ikke til fru Sundler; hendes øjne veg ikke fra hendes mand. Han stod endnu ved skrivebordet og sagde ikke noget, men for hvert ord, Thea sagde, blev han rankere og højere og vendte sig mere og mere om imod hende. Da hun havde endt sin tale, var hans pande skyfri og hans øjne klare, og det lille menneske med fiskeøjnene fik et blik, som hans kone kunne have misundt hende. Så vendte han sig om til Anna, der netop havde rakt hånden ud for at tage sedlen, og da blev hans pande mørk; han slog øjnene ned og lagde armene over kors på brystet.

Der var ikke andet at gøre. Hun måtte ofre de halvtreds daler, hellere end at den anden skulle stå for ham som et vidunder af retfærdighed.

"Tag du bare sedlen igen!" sagde hun til fru Sundler. "Det er itte den, jeg fortalte dig om i formiddags; det er en anden. Denne her er Karl-Arturs."

"Er det sandt, er det virkelig sandt?" råbte Thea og blev helt ude af sig selv af glæde og taknemmelighed. Hun sagde alligevel ikke ret meget, men gik næsten straks, som om hun var bange for, at der kunne ske noget, så hun blev nødt til at give sedlen fra sig igen.

Anna undrede sig over, at Karl-Artur, der ellers holdt så strengt på, at man skulle tale sandhed, ikke sagde til Thea, at det var løgn, men for én gangs skyld lod han til at være ret godt fornøjet med hendes usandhed.

Han fulgte Thea ud i forstuen, og da han kom ind igen, gik han hen og ville omfavne Anna.

"Å, min ven," sagde han, "jeg synes aldrig, jeg har oplevet noget så vidunderligt. Både du og Thea! Jeg ved ikke, hvem af jer der er mest beundringsværdig!"

Men Anna stødte ham fra sig og stod med knyttede hænder og ansigtet fortrukket af vrede. "Jeg ku ha tilgivet dig alt undtagen det, at du lod hende ta den seddel fra mig," sagde hun og gik ud af stuen.

Kortspillet

I

Hun havde ikke skabt sig selv; det var ikke hendes skyld, at hun var, som hun var. Hun kunne ikke gøre for, at hun var af de mennesker, der ikke kan andet end gå og tie bomstille, når der er en, de er vrede på. De allerværste af den slags plejede endda at få mælet igen, når der var gået en dags tid eller to, men den uret, hun havde lidt, var så stor; hun måtte bide tænderne sammen og ikke sige et ord i en hel uge.

Og hun kunne heller ikke tage sig noget til. Hun sad og krøb sammen på ovnpladen så tæt op til ilden, som hun kunne komme, og rokkede frem og tilbage med hænderne for ansigtet. Det eneste, hun mægtede at foretage sig, var at drikke kaffe. Hun havde en lille trebenet kaffekedel, som havde ligget på bunden af kramsækken i hendes vandreår. Den stod nu evig og altid over ilden, og hun satte den ene kop efter den anden til livs.

Hun gjorde lidt rent i huset og lavede mad til sin mand, men det var også det hele. Hun kunne ikke finde sig i at sidde til bords med ham, men så snart hun havde sat maden på bordet, krøb hun igen op på skorstenspladen og sad dér og rokkede uden at se til den side, hvor han var.

Hendes mand, ja, hendes mand! Havde hun bare været gift med en dalkarl fra Medstuby, en, som kunne have forstået, hvor fortvivlet hun sad dér, og at hun trængte til, han skulle hjælpe hende. Han havde vel i alt fald smidt kaffekedlen ud på

gårdspladsen og tvunget hende til at tage fat på et eller andet håndarbejde, og det ville have gjort hende godt.

Men han her, han kom en gang imellem ind til hende, spurgte, hvordan hun havde det og bad hende pænt tale til ham. Når hun alligevel tav bomstille, klappede han hende på skulderen, udtalte det sikre håb, at det snart ville blive bedre med hende og gik igen.

Det var al den hjælp, hun fik af ham.

Hun vidste godt, hvad det var, han havde sat sig i hovedet. Han havde naturligvis hørt folk sige, at kvindfolk tit bliver underlige, når de går og venter et lille barn. Og nu bildte han sig ind, at det var noget af den slags, der var i vejen med hende.

Men det hang ikke sådan sammen, og det burde han forstå, han, der var en lærd mand. Hun var også fuldt og fast overbevist om, at han vidste, hvad der var i vejen med hende, men han ville ikke lade sig mærke med, at han forstod det. Han brød sig ikke noget om de ti børn. Han ville ikke have dem hjem igen. Så måtte hun hellere sidde dér og pines.

Nej, hun havde ikke skabt sig selv, og hun kunne ikke gøre for, at hun var, som hun var. Ængstelsen for børnene gnavede og gnavede og undte hende aldrig ro. Der oppe nordpå, hvor børnene nu var, dér gik mange taterkællinger om og tiggede. De havde altid en hel flok børn med, og havde de ikke børn nok selv, så lånte de nogle unger andre steder. Hun vidste nu ganske bestemt, at sådan en kælling havde lånt de seks mindste. Der var hængt nogle sække og pjalter på dem, for at de skulle se rigtig usle ud. De gik med bare fødder, skønt sneen knap var af jorden deroppe, de sultede og de fik prygl og blev i alle måder

dårligt behandlet. Tiggerunger måtte jo ikke se velnærede og fornøjede ud.

Lige så snart hun så børnene sunde og raske, ville hun blive sig selv igen. Men sige det til Karl-Artur! Det var hende ikke *tilladt*. Han skulle selv finde på det.

Der var ikke den mand hjemme i Medstuby, som ikke ville have forstået, at det var det, der var i vejen med hende, og han ville den dag i morgen have spændt for og kørt til Eksherred efter børnene. Og havde han ikke villet hjælpe hende på den måde, så havde han taget hende i håret og trukket hende ned fra ovnpladen og smidt hende om på gulvet; det havde været ren besked, og det havde også hjulpet. Men han her, han kom bare med et par venlige ord og et klap på skulderen, og så lod han det være godt.

Hun blev så led ved ham. Før havde hun ikke kunnet se sig mæt på ham, men nu kunne hun knap finde sig i, at han kom ud i køkkenet til hende.

En middag, da han kom derud for at spise, sad hun med en lille jernpibe i munden og blæste store røgskyer ud. Hun vidste, at det ikke passede sig for en præstekone, men hun var *nødt* til at gøre det. Det var befalet hende. Og nu var hun meget nysgerrig efter at se, hvordan han ville tage det, at hans kone sad og røg som en finnekælling.

Han så forskrækket ud, det gjorde han. Og han sagde straks, at han kunne ikke finde sig i at have en kone, der røg tobak.

Hun så ganske forventningsfuld på ham. "Nu går det måske endelig op for ham, at han må hjælpe mig," tænkte hun.

"Når du fylder køkkenet med tobaksrøg, så må du belave dig på, at jeg ikke kan spise herude," sagde manden. "Bliver du ved

med det, så må du bringe mig maden ind i min stue."

Han blev ikke engang vred. Han var tålmodig og venlig som altid. Hun begyndte at blive klar over, at af ham ville hun aldrig få den ringeste hjælp.

Fra den dag af spiste han inde i sin egen stue, men han glemte ikke at komme ud og se til hende. Som sædvanlig klappede han hende på skulderen og sagde nogle venlige ord. Og på den måde gik den ene dag efter den anden.

I al den tid hørte hun, at indgangsdøren gik mange gange om dagen, og der blev talt højt og ivrigt inde i hans stue. Da det var et stort sogn, kom der jo mange til ham i forretninger, men hun vidste, at det heller ikke var få, der søgte ham for at tale med ham om deres sjæl. Ja, han var den rette at henvende sig til! Hvad råd kunne han give? Han, som ikke engang kunne hjælpe sin stakkels kone!

På den måde var der gået en uge, da hun en dag lagde mærke til, at hun sad på skorstenen med en kniv gemt under forklædet. Det var *befalet* hende at gå hen og tage den kniv. Hun syntes ikke, det var så underligt, at hun havde gjort det, men hun kunne ikke forstå meningen med, at det ikke var andet end en bordkniv. Hun kunne ikke gøre hverken sig selv eller andre den ringeste skade med den.

Op ad formiddagen kom hendes mand og sagde, at han var kaldt ud at berette en syg. Det var i et hus i den fjerneste del af sognet; han havde i det mindste to mil at køre. Hun skulle ikke bryde sig om middagsmad til ham; men han ville være taknemmelig, hvis hun havde lidt mad parat, når han kom hjem hen ad eftermiddagen, ved sekstiden tænkte han.

Hun sagde ingenting som sædvanligt, men da han tilføjede, at han syntes, hun så lidt raskere ud end ellers, og nu blev hun nok snart sig selv igen, så trak hun forklædet lidt til side. Og da han rakte hånden ud for at klappe hende opmuntrende på skulderen, som han plejede, så trak hun det rask væk, og han så knivsbladet blinke.

Han fo'r tilbage, som om han havde set hende sidde med en hugorm i skødet. Længe kunne han ikke få et ord frem. Han stod ganske forvildet og rokkede med hovedet.

"Anna, Anna," sagde han til sidst, "du er vist meget syg. Vi kommer til at gøre noget ved det. Så snart jeg kommer hjem i aften, vil jeg bede doktoren se at finde ud af, hvad der fejler dig."

Dermed gik han. Men nu havde hun fået besked på det, hun ville vide. Nu vidste hun, at den mand aldrig ville kunne hjælpe hende af med hendes sorg.

II

Hvor er det dejligt at kunne rejse hjemmefra, selv om man må køre i en skumplende bondekærre, og derved at slippe bort fra de daglige bekymringer! Man ved jo, at det, der er i vejen, er noget forbigående, og at alt vil blive godt igen, så snart det lille menneskebarn, man venter, har set dagens lys, men éns tålmodighed har været sat stærkt på prøve i den sidste tid, og det gør ubeskrivelig godt at komme lidt bort og se, at livet har andet at byde end gnaveri og vrede.

Karl-Artur behøvede ikke at køre langt, kun lige forbi doktorens have og ud på landsbygaden, før han mødte glæde og munterhed. Røde, hvide og gule tørklæder flagrede i luften; på

begge sider af vejen var der rejst boder med alle slags varer, og på selve kørebanen var der sådan en trængsel, at hesten kun kunne komme frem skridt for skridt.

Der var kort sagt marked i Korskyrka, ganske vist ikke af den betydning som et efterårsmarked, da folk måtte købe forråd for hele vinteren, men alligevel kærkomment og godt besøgt. Der var vestgöterne med deres bomuldstøjer, som passede til den kommende smukke årstid; dalkarle solgte plovjern og leer til forårspløjningen og høsten, kurvemagerne trængte sig frem, helt behængt med kurve, som der var god brug for, når bærrene skulle plukkes; så var der ritbindere med store bundter af væverkamme på ryggen, og der var ingen, som havde bedre afsætning, for de lange, lyse forårsdage er netop den rette tid til at sætte væven i gang.

Det var alt sammen så smukt at se på, og det, der især tiltalte Karl-Artur, var, at alle mennesker så så fornøjede ud. Rige købmænd fra Kristinehamn, Karlstad og Örebro, som ikke holdt sig for gode til selv at rejse om med deres varer, stod i deres boder i smukke pelse og sælskindshuer og hilste på kunderne med venlige smil. Dalkullorne stod, broget klædt og muntre, bag de simple træborde, hvor de havde udbredt deres varer, mens egnens befolkning hilste på venner og bekendte, glade og fornøjede, som man er om foråret, når det er forbi med kulde, regn og stueliv. Brændevinen bidrog vel også sit til det gode humør, men så tidligt på dagen så man endnu ingen, der var beruset, i det højeste var folk lidt kåde og lattermilde.

Enkelte steder var trængslen så stor, at vognene ikke kunne komme frem, men måtte holde stille og vente. Karl-Artur tog sig det ikke nær, han fornøjede sig over de små muntre scener,

der gik for sig i markedstumlen. Uden for en bod, hvor der solgtes smukke, hjemmevævede tøjer fra Vestergötland, stod der en husmand, fattigt klædt og forslidt, med en køn, ung pige ved hånden. Den gamle havde sagtens fået sig en snaps eller to, forårssolen havde besørget resten; han var lyksalig og overmodig og råbte højt til købmanden: "Bonander, Bonander, hvad koster den røde hue? Hvad koster den røde hue, Bonander, Bonander?" Men den røde hue, som han ville købe til sin datter, var en fin stråhat med silkefoer og lange, lyserøde silkebånd. Købmanden havde hængt den uden for sin bod for at lokke de fineste fruer og frøkener til, og da nu husmanden ville have den, blev han flov og lod, som om han ikke hørte det. Men det gjorde kun, at hans kunne endnu mere højrøstet blev ved med sit: "Bonander, Bonander, hvad koster den røde hue?"

Folk lo af fuld hals, drengene gav sig til at gøre nar af den stakkels gamle mand, der mente, at den fineste hat på markedet rigtig passede for hans datter.

Aldrig så snart havde vognen sat sig i bevægelse, før der igen kom en standsning. Denne gang var det en bjergmand, en statelig, midaldrende mand, overmåde velklædt og med et både klogt og smukt ansigt, der havde samlet en hel flok mennesker om sig. Han stod midt i gruppen, meget alvorlig og værdig, men lige på én gang hoppede han højt i vejret og knipsede med fingrene.

"Nu er jeg godt fuld," sagde han. "Tænk, at det kan være så morsomt!"

Folk fandt det i høj grad komisk, men Karl-Artur, der afskyede al drukkenskab, syntes optrinnet var ubehageligt og så til den anden side, indtil hans kusk oplyste ham om, at det hele

kun var løjer. "Han er ikke mere fuld end som jeg," sagde kusken. "Sådan står han og skaber sig, hver gang han er til marked, bare for at få folk til at grine."

Det gjorde Karl-Artur ondt for Anna, der sad hjemme ved ovnen og ikke havde nogen anelse om det liv og den munterhed, der var lige i nærheden. "Det er rigtignok skade, hun ikke kommer herned!" tænkte han. "Så kunne hun måske have truffet nogle af sine gamle kammerater, som hun altid tænker så venligt på. Hun trænger til at blive revet ud af den tristhed, der hviler over hende."

Men hans tanker fik snart en anden retning. Som altid på markeder var der en hel del vagabonder, tatere og andre, hvis væsentligste erhverv var tuskhandel med heste og ure. En af disse fyre kom nu kørende ned ad gaden i fuld karriere, rimeligvis for at lade en eller anden liebhaver se, hvad hans hest duede til. Karl-Artur så ham allerede i lang afstand, en mørk, slank mand, der stod oprejst i kærren for bedre at kunne komme til at svinge pisken over en lille, gul krikke. Manden skrålede og bandede, hesten fo'r afsted, vild af angst, folk løb til side for ikke at blive kørt over. Karl-Arturs kusk søgte også at køre af vejen for ham, men kunne ikke komme nogen steder for trængslen, og et øjeblik så det ud, som om de to køretøjer skulle støde sammen.

I sidste nu råbte manden nogle beroligende ord til sin hest og strammede tøjlerne. Da han derpå i luntetrav kørte forbi den unge præst, lettede han høfligt på en hue, som den halve skygge var revet af.

"Ærbødigste tjener, fætter!" råbte han. "Du ser da pokkers mølædt ud! Kast du den sorte kjole, og kom med mig! Det er et

liv, som er værd at leve!" Han piskede på hesten, der satte afsted i trav, og Karl-Artur, hvem dette møde generede, bad karlen, der kørte for ham, om at gøre, hvad han kunne, for at slippe ud af markedsvrimlen.

Da han vel var kommet ud på hovedlandevejen, sad den unge præst og tænkte på sin fætter, Göran Lövenskjold fra Hedeby, der som ganske ung var løbet hjemmefra, holdt til med tatere og andre vagabonder og aldrig havde vist mindste tilbøjelighed til at vende tilbage til et regelmæssigt liv.

Hidtil havde Karl-Artur altid betragtet sin fætter som et dårligt subjekt, en skamplet på familien, men den dag var han mindre oplagt til at fælde den sædvanlige dom over ham. Sådan en landstrygers liv var måske ikke uden sin tiltrækning. Dér havde man frihed, dér oplevede man det uventede. Ved hver omdrejning af vejen kunne der møde én et eventyr. Sådan en mand kendte ikke noget til prædikener, der skulle være færdige til bestemt tid, eller til at føre kedsommelige kirkebøger eller til uendelige menighedsmøder. Måske hans fætter endda ikke havde valgt så forkert, da han ombyttede herregården med landevejen.

Karl-Artur kendte egentlig landevejen ganske godt. Mens han studerede og fire gange om året rejste frem og tilbage mellem Karlstad og Uppsala, havde han gjort nærmere bekendtskab med den. Dér havde han tilbragt mange sorgløse dage. Han mindedes med glæde de brogede blomster på grøftekanterne, de skønne udsigter oppe fra bakkerne, måltiderne med den medbragte mad på de hyggelige gæstgivergårde, samtaler med gemytlige skydsbønder, som huskede ham fra år til år og

forundret spurgte ham, om han da skulle blive i Uppsala, til han var blevet lige så vis som kong Salomon.

Han, der altid havde elsket livet ude i naturen, havde holdt af de lange køreture for deres egen skyld. Når andre klagede over dem, tænkte han ved sig selv: "Jeg kan ikke forstå, hvad de jamrer over. Landevejen har altid været min ven. Jeg holder af de stejle bakker; de giver afveksling. De store, dybe skove har en egen evne til at sætte fantasien i bevægelse. Jeg har heller slet ikke noget imod dårlige veje. En knækket hjulaksel har engang skaffet mig venner i en hel landsby. I en snestorm var jeg engang gæst på et greveslot."

Mens han sad fordybet i disse betragtninger, som mødet med hans fætter havde fremkaldt hos ham, skete der noget uventet. En ganske ny tanke slog ned i ham. Den kom som et lyn, lige ned fra himlen. Den overvældede ham i den grad, at han rejste sig op i vognen og udstødte et råb.

Kusken holdt hesten an og så på ham. "Doktoren har da ikke glemt at tage præstekjole med?"

Karl-Artur satte sig ned igen og beroligede manden. Nej, han havde såmænd ikke glemt noget, alt var i den bedste orden. Tværtimod, der var noget, han havde tabt, som han havde fundet igen.

Og på hele turen sad han med foldede hænder og med øjne, som strålede af genskinnet fra den nye tanke.

Som han sagde til kusken, var det ikke noget nyt, han havde udfundet. Hundrede, ja måske tusinde gange havde han i Matthæi evangelium læst de ord, som Jesus sagde, da han sendte sine apostle ud at forkynde, at Himmeriges rige var nær. Men han havde aldrig før fattet hele deres betydning. Nu først

faldt det ham ind, at Jesus virkelig havde befalet apostlene at gå ud som fattige vandringsmænd, uden taske og stav, og bringe det glade budskab til gårdene ved vejen, til hytten såvel som til slottet. De skulle samle folk om sig på markederne, de skulle tale til de rejsende, mens de bedede på gæstgivergårdene, de skulle give sig i samtale med andre vandringsmænd, og alle vegne skulle de fortælle om Himmeriges riges herlighed.

Hvor var det dog muligt, at han aldrig før havde tænkt på at efterkomme denne befaling, der var givet med så klare og tydelige ord? Ligesom alle andre præster havde han stået rolig på sin prædikestol og ventet på, at menneskene skulle komme til ham. Men det var ikke sådan, Jesus ville have det. Hans mening var, at apostlene selv skulle gå ud på veje og stier for at finde menneskene.

Han, Karl-Artur, havde haft sin plan, en selvlavet plan. Han ville have skabt et jordisk paradis, som skulle tjene menneskene til eksempel. Nu forstod han, hvorfor det var mislykkedes. Han forstod, hvorfor han havde mødt så megen modstand, hvorfor hans veltalenhed var taget fra ham, hvorfor han havde forvoldt så store ulykker. Gud ville vise ham, at han havde valgt forkert. Kristus ønskede ikke, at hans tjener skulle være en bosiddende mand og tilbringe livet inden fire vægge. Hans rette tjener skulle være som fuglen i luften, en fri vandringsmand, en fattig mand, der levede i naturens skød. Han skulle tage imod mad og drikke af Himlens nåde, sulte og fryse, som Gud fandt for godt. Når Gud tillod det, kunne han sove i en seng, og hvis man en morgen fandt ham død, frosset ihjel i en snedrive, så betød det ikke andet, end at Gud havde kaldt den trætte vandringsmand hjem til sin herlighed.

"Det er vejen til den fuldkomne frihed," tænkte han glad og begejstret. "Jeg takker dig, Gud, at du har ladet mig finde den, inden det endnu er for sent."

"Når jeg kommer hjem," mumlede han ved sig selv, "skriver jeg straks til biskoppen. Jeg søger om afsked fra mit embede i Korskyrka, og jeg træder ud af den svenske statskirke. Jeg vil naturligvis blive ved at være præst, og jeg vil ikke prædike nogen ny lære. Men jeg kan ikke længere være afhængig af kirkelovene, af biskop og konsistorium. Jeg vil forkynde Kristi lære på den måde, som han selv har befalet, jeg vil være en Herrens vandringsmand, en tiggerpræst, en Guds landstryger."

Ganske betaget fordybede han sig i disse fantasier. Han syntes, livet havde fået ny betydning. Det var igen blevet rigt og skønt.

"Anna kan jo blive boende derhjemme i huset," tænkte han. "Hun vil finde sig helt godt til rette, når hun bliver fri for at se mig. Hun henter nok de ti børn hjem igen. Hende behøver jeg ikke at være urolig for. Hun kan skaffe sig alt hvad hun trænger til ved sit eget arbejde."

Lige med et følte han sig fri for alle bekymringer. Hans hjerte slog roligt i en dansende rytme, der gjorde ham usigelig godt.

III

Karl-Artur kom ikke hjem til klokken seks; den var nærmere otte, da han stod af kærren uden for sit hus.

Da han et øjeblik efter lukkede døren op til køkkenet – ak, det var længe siden, han havde lukket den dør op så glad til mode – blev han stående på dørtrinnet, så forbavset var han over det syn, der mødte ham.

Hans kone sad ikke mere på ovnpladen. Hun havde umaget sig hen til bordet under vinduet, og dér sad hun og spillede kort med to fremmede mandfolk. Lige idet han trådte ind, kastede hun et kort på bordet og råbte højt og muntert: "Spader! Den kan I itte stikke!"

"Nå, så det bilder du dig ind, Anna! Men se her kommer min konge og tager stikket hjem," sagde den ene af hendes medspillende og kastede et kort.

I det samme holdt de op at spille. De havde fået øje på Karl-Artur, der endnu stod i den åbne dør og så forfærdet ud.

"Det er to kammerater af mig fra den tid af, da jeg gik med kramsækken, der er kommet på besøg," sagde Anna uden at rejse sig. "Vi morer os som i gamle dage, når vi sad sammen på gæstgivergården efter en markedsdag."

Nu gik Karl-Artur nærmere, og de to mænd rejste sig. Den ene var iført en sort plydses vest, knappet helt op i halsen, og oven på den en lang sort dyffels frakke. Han var rødmosset, skaldet, gemytlig og vel ved magt. Karl-Artur så, det var den købmand Bonander, der havde haft den fine, lyserøde hat hængende uden for sin bod. Den anden var en dalkarl i lang fåreskindspels, en køn mand med regelmæssige træk og håret kortklippet i panden, men temmelig langt ved siderne.

"Han dér er Agust Bonander fra Mark," sagde Anna. "Han er en rig knark, der har en lukket bod på markederne, og i mellemtiden kører han om med sine varer med hest og vogn. Man må undre sig over, at han vil ha noget at gøre med fattige folk fra Dalarne som Ravne-Lars her og mig, der altid har måttet løbe landet om med kramposen på vores egen ryg."

Manden fra Vestergötland gjorde en høflig bevægelse med hånden, ganske som om han afviste et alt for urimeligt forslag om at sælge en vare billigere. Han begyndte at sige noget om, at det altid havde været ham en ære at omgås sådan en perle blandt bissekræmmersker som Anna Svärd. Men Karl-Artur afbrød ham.

"Min hustrus kammerater er altid velkomne," sagde han, "jeg vil blot sige med det samme, at kortspil er forbudt i mit hus."

Han sagde det venligt, men med stor værdighed. De fremmede mænd blev lidt hede om ørene og så sig usikkert om. Men Anna havde straks sit svar på rede hånd.

"Å, sludder!" Udbrød hun. "Må vi nu være fri for, at du kommer og forstyrrer fornøjelsen for os. Gå du bare ind til dig selv. Jeg har stillet aftensmad til dig ind i din stue. Og la os være i fred!"

Karl-Artur, som aldrig før havde hørt sin kone tale til ham i den tone, blev ubeskrivelig pinligt berørt, men han beherskede sig og sagde lige så roligt og høfligt som før: "Er det da ikke også morsomt at sidde og passiare? Gamle venner må jo have mange erindringer at opfriske."

"Spil du ud, Agust!" Sagde Anna. "Det er din tur. Han der er af den slags, at han itte har ro i sin sjæl, før han har ta'et fra én alt hvad man bryder sig om."

"Anna!" råbte Karl-Artur med skarp stemme.

"Ja, tog du itte det tredagesbryllup fra mig, må jeg spørge? Tog du itte præstegården fra mig, den, jeg skulle ha haft? Tog du itte børnene og de halvtreds daler? Og nu vil du også ta den smule kort fra mig. Spil ud, Agust!"

Vestgöten fulgte ikke opfordringen. Både han og dalkarlen sad ganske stille og ventede på, at ægtefolkene skulle holde op at skændes. Ingen af dem var beruset, og det er ikke umuligt, at Karl-Artur med det gode kunne have fået dem til at lade være at spille kort, hvis han havde bevaret sin ro. Men han blev utålmodig over, at hans kone fordristede sig til at sige ham imod, og det oven i købet i fremmedes nærværelse. Han rakte hånden ud for at snappe hendes kort fra hende.

I det samme gjorde Ravne-Lars, han der plejede at gå om med en vældig sæk fuld af jernvarer på ryggen, en bevægelse med armen. Det var en lille, næppe synlig bevægelse, men Karl-Artur fløj hen ad gulvet som en flue, man jager væk, og ville være faldet, hvis der ikke havde stået en stol i vejen. Et øjeblik sad han og snappede efter vejret oven på det pludselige overfald, men han havde jo nu i adskillige uger hugget brænde et par timer hver dag, så der var heller ikke noget i vejen med hans kræfter. Han skulle lige til at fare løs på sin modstander, da to hænder med et fast tag trykkede hans arme ind til kroppen, og derpå blev han løftet op og båret ind i sin egen stue. Det hele foregik langsomt og forsigtigt; man kunne knap kalde det vold. Dørene fløj op for et spark, han blev varsomt lagt på sin seng og ladt alene dér uden et ord.

Dér lå han så og skar tænder af vrede og ydmygelse. Men han var straks klar over, at der ikke var noget at gøre. Den andens kræfter var fuldstændig overvældende. Hvis han ikke ville løbe efter lensmanden og hente folk til at jage de to fremmede ud af huset, så måtte han forholde sig rolig.

Han lå og ventede i flere timer. Latter og snak og trumfen i bordet, når der faldt et stort kort, lød ind til ham gennem de

tynde vægge. Han blev grebet af et vanvittigt had til sin kone og lagde vilde hævnplaner, der skulle udføres, når de to fremmede mænd var borte.

Omsider gik de da, og hans kone begav sig ind i sovekammeret. Alt blev stille.

Så stod han op, gik igennem gangen hen til sin kones dør, men nøglen var taget af.

Et par gange dundrede han voldsomt på døren; ingen svarede. Så vendte han tilbage til sin stue, hentede et lys og gik ud i køkkenet for at se at finde et eller andet stykke værktøj, han kunne brække Annas dør op med.

Det første, han så, da han kom ud i køkkenet, var kortene, som endnu lå midt på bordet. Han syntes, han måtte benytte lejligheden til at gøre det af med denne sin fjende.

"Anna er vel forvaret," tænkte han. "Hun skal ikke slippe fra mig."

I bordskuffen fandt han en saks og gav sig til at klippe kortene itu. Han klippede hvert enkelt kort i små trekantede stykker, klippede pænt og metodisk, men i en rasende fart. De to og halvtreds kort gav ham dog nok at bestille, og han var ikke færdig, før morgensolen kiggede ind ad vinduet.

Imens var den værste vrede gået af ham. Han følte sig forfrossen, utilpas og utrolig søvnig.

"Det må være til i morgen," tænkte han, "men en lille hilsen skal hun dog have fra mig."

Han tog alle kortstumperne, der lå på bordet, og mens han strøede dem ud over hele køkkengulvet, lo han højt. Han kastede dem i håndfuldevis, som en bonde sår sin sæd, og

passede nøje på, at de faldt alle vegne. Da han var færdig, så gulvet ud som jorden efter et let snefald.

Gulvet var gammelt og ujævnt med store sprækker mellem brædderne. Det ville blive et rart arbejde for hans kone at skaffe sig af med alle disse kantede papstykker, der satte sig fast i hver lille revne.

Mødet

I

Endelig oprandt den dag, da de traf hinanden og kom til at tale sammen, de to, som lige til for tre år siden havde gået og elsket hinanden i Korskyrka gamle provstegård: hun, der nu var en fin dame, en smuk og indtagende kvinde, og dog et praktisk menneske, som spredte glæde om sig hvor hun kom, og han, den stakkels præst, der altid famlede sig frem ad ubanede stier, og som skæbnen syntes at have bestemt til at bringe alle dem, der elskede ham, ulykke.

Og hvor skulle de mødes uden i denne samme provstegårdshave, som havde været vidne, ikke alene til deres kærlighed, men også til den sørgelige trætte, der skilte dem? Den stod ganske vist endnu ikke i sin sommerpragt, for den lå så stærkt i skygge, at foråret nåede derhen mindst en måned senere end andre steder. Hækkene var ikke grønne, efterårets visne blade var ikke fejet væk fra gangene, hist og her lå der endog en plet snavsetgrå sne som en antimakassar på græsbænkene. Men de følte sig dog begge to draget til dette sted af det, de havde oplevet her og aldrig glemt.

Charlotte var kommet til provstegården sammen med provstinde Forsius den dag der var forårsmarked i landsbyen og Karl-Artur var kørt ud at berette en syg. Hun ville gerne have haft, at hendes plejemoder skulle være blevet på Store Sjötorp sommeren over, men det var synd at formene den gamle arbejdstræl at komme hjem til provstegården nu, da den smukke årstid nærmede sig med forårsrengøring og al slags

travlhed. Provstinden sagde, at hun længtes efter igen at kunne gå ind i Forsius' stue, sætte sig i sofaen og se på de store karduspapirbunker, på skrivebordsstolen, pibebrættet, alt det, der kaldte billedet af den kære afdøde så stærkt frem. Men Charlotte lod sig ikke narre. Hun vidste, at det var ikke det eneste, som drog hende hjem. Da den nye præst ikke var udnævnt endnu, havde hun ansøgt om at måtte bo et år til i provstegården, og nu gjaldt det for den gamle kone at opretholde stedets ære, at sørge for, at blomsterbedene i plænen var lige så velholdte, vildvinen lige så pænt klippet, grusgangene lige så fint revet og græsplænerne lige så jævne og grønne som i mandens tid.

Charlotte, der havde i sinde at blive et par dage i provstegården, for at provstinden ikke straks skulle blive helt alene, nød at sove i sit gamle værelse. Det var næsten, som om hun følte trang til at råbe til de gamle vægge: "Se, her er jeg, det er mig, Charlotte. I kan naturligvis ikke kende mig. Se på min kjole, på min hat, på mine sko og da især på mit ansigt! Sådan ser et lykkeligt menneske ud."

Hun gik hen til et spejl, som også havde hængt der, da hun var ung pige, og betragtede sit eget billede nøje.

"Alle mennesker siger, at jeg er i det mindste tre gange så køn som før, og jeg tror, alle mennesker har ret."

Pludselig så hun bag sit eget strålende billede en ung piges blege ansigt med to mørkt brændende øjne. Hun blev helt alvorlig. "Ja," sagde hun, "jeg tænkte nok, vi skulle ses igen her. Stakkels barn, hvor du var ulykkelig dengang! Ja, den kærlighed, den kærlighed!"

Hun gik bort fra spejlet. Hun var såvist ikke kommet hertil for at fordybe sig i erindringen om den forfærdelige tid, da hendes forlovelse med Karl-Artur blev hævet.

Man kan for resten ingenlunde være sikker på, at hun betragtede det, der var overgået hende den sommer, ene og alene som en ulykke. Den rige fru Charlotte Schagerström vidste overmåde godt, at det, der var hendes væsentligste tiltrækning, dette træk af utilfredsstillet længsel, som om livets bedste gaver var gået hende forbi, denne poetiske vemod, som fik enhver mand til at spørge sig selv, om ikke han skulle være kaldet til at skænke hende den lykke, hun aldrig havde nået, det havde hun arvet efter den fattige, forsmåede Charlotte Lövenskjold.

Men denne længsel, dette udtryk af vemod, som hendes ansigt fik, så snart det var i ro, havde det noget at betyde? Var denne strålende Charlotte Schagerström, som altid var munter, altid tapper, altid oplagt til at more sig, var hun ikke lykkelig? Gik hun endnu og bar på kærligheden til sin ungdoms elskede? Ak, sandt at sige, hun ville ikke engang selv kunne besvare disse spørgsmål. Hun var lykkelig med sin mand, men hun måtte efter disse tre års ægteskab tilstå for sig selv, at hun aldrig for ham havde følt den stærke, overvældende lidenskab, som havde bragt hendes hjerte til at gløde for Karl-Artur Ekenstedt.

Efter at hun havde set sig mere om i verden, mærkede hun ofte, at hun stillede større fordringer både til mennesker og til meget andet. Hun beundrede ikke længere hverken den røde provstegård eller provstindens stive dagligstue. Måske ville hun heller ikke mere synes om den fattige landsbypræst, der havde

giftet sig med en bissekræmmerske og boede i et hus med kun to værelser.

Hun havde heller ikke gjort mere end ét forsøg på at se ham igen, efter at han var vendt tilbage til Korskyrka, og hun var snarest tilfreds med, at det var mislykkedes. Hun ville nødig, at mødet skulle have været en skuffelse, og var det ikke blevet en skuffelse, syntes hun, det var endnu værre.

Men skønt hun ikke ønskede at træffe Karl-Artur, så kunne hun ikke lade være at våge over ham med en slags moderlig omhu. Fra provstinden vidste hun besked med de ydre begivenheder i hans liv, vidste, at han havde giftet sig og sat bo, havde hørt om Theas dårlige indflydelse og om hans hustrus dygtighed. Ingen havde glædet sig så meget som hun over, at han åbenbart denne vinter havde genvundet menighedens agtelse og hengivenhed, så at mange endog ønskede, at han havde været gammel og anset nok til at blive den højtagtede provst Forsius' efterfølger som præst i Korskyrka.

Charlotte, som efter sit giftermål havde fået den uvane at stå sent op, viste sig næste dag først ved frokostbordet. Provstinden havde da allerede været på benene et par timer. Hun havde været rundt alle vegne på gården, stået ved leddet og set på den kære udsigt over søen og ned til kirken, og hun havde også fået sig en passiar med de forbigående og spurgt nyt.

"Vil du tænke dig, Charlotte!" sagde hun. "Ja, den Karl-Artur! Jeg kan jo ikke lade være at holde af ham, men han ligner da sig selv endnu!"

Og så fortalte hun, at Karl-Artur havde begået den horrible dumhed at skille sig af med de ti børn.

Charlotte sad ganske fortabt. Hun følte, som så ofte tidligere, at det ikke kunne nytte at gøre noget for Karl-Artur. Der var en magt, som uundgåeligt førte ham undergangen i møde.

"Ja, er det ikke forfærdeligt?" Vedblev provstinden. "Se, jeg har jo hverken taget doktorgraden eller så meget som en simpel præsteeksamen, men dét ved jeg da, at jeg hellere havde ladet mig sætte i fængsel end fundet mig i, at nogen tog de børn fra mig."

"Han kunne vel ikke holde det ud!" sagde Charlotte, der i det samme huskede sit besøg i Karl-Arturs køkken, den tunge luft, larmen, støvet, de mange redskaber, senge og mennesker.

"Holde det ud!" sagde provstinden og smilede foragteligt. "Som om man ikke kunne vænne sig til det, der var værre! Han havde jo båret sig så forrykt ad, som han bare kunne, men alligevel så det nu ud til, at Vorherre havde i sinde at hjælpe ham. Tro du mig, havde han beholdt de unger, så kunne han have endt sine dage som præst i Korskyrka."

"Men hans kone?" spurgte Charlotte ivrigt. "Var hun enig med ham i, at de skulle sende børnene væk?"

"Nej, langtfra," sagde provstinden. "Hun forlangte ikke bedre end at få lov at beholde dem. Jeg traf Gunild Per Erssons nede ved leddet. Hun er ganske sikker på, det er Theas værk."

"Thea! Men du havde jo forbudt – – –"

"Ak, hvad hjælper det – – – Ja, de har måske ikke set hinanden hverken hjemme hos ham eller hos hende, men i sådan et lille hul kan de jo næppe undgå at træffes. Gunild Per Erssons sad en dag tillige med Thea i doktorens venteværelse, og det varede ikke fem minutter, før Karl-Artur kom. Og hun

gav sig straks til at tale med ham om, at han skulle sende børnene væk."

De to damer så på hinanden, urolige og rådvilde. Det var en vel gennemtænkt plan, der var ved at gå i stykker.

Netop samme formiddag skulle nemlig nogle af de mest indflydelsesrige mænd i sognet have et møde på gæstgivergården. Vigtige forslag skulle til forhandling. Man var begyndt at tale om at oprette en folkeskole i Korskyrka, hvor man altid var ivrig efter at følge med tiden. Og ikke nok med det. Sognet var vokset så stærkt, at én præst umuligt kunne overkomme arbejdet. Man tænkte på at ansætte en residerende kapellan og give ham både bolig og løn. For at det ikke skulle blive for stor en bekostning for menigheden, havde man tænkt sig, at den fast ansatte kapellan også kunne overtage skolelærerembedet. Og den person, man havde udset hertil, var ingen anden end Karl-Artur.

Disse sager skulle naturligvis afgøres på menighedsmødet, men da de ville kræve store udgifter, havde man sammenkaldt et forberedende møde for at søge oplyst, om de, der havde noget at sige, ville støtte sagen.

Der var sikkert ingen, som anede, at det var Charlottes lyse hoved, der havde udklækket denne plan.

Hun havde meget klogt benyttet sig af menigmands store kærlighed til Karl-Artur og havde sat sagen i gang i al stilhed. Alle kunne jo indse, at han ikke i den alder kunne blive sognepræst i det store sogn, og man fandt, at oprettelsen af disse to nye embeder var en godt udtænkt plan, hvorved man kunne beholde ham.

Er det at undre sig over, at Charlotte blev helt ude af sig selv ved det, provstinden fortalte? Nu var det lige ved at lykkes hende at skaffe Karl-Artur en fast stilling med ordentlige indtægter, og så skulle Thea komme i vejen. Hun der elskede ham, måtte da forstå, at det var først og fremmest det mirakel, at en fattig præst tog en hel flok børn til sig, der havde skaffet ham hele hans nuværende stilling.

Hun så på det store Mora-ur i spisestuen og sukkede. "Den mangler ti minutter i ti," sagde hun, "mødet begynder straks."

Ingen uden hun selv vidste, hvor store anstrengelser og hvor megen diplomatisk kunst det havde kostet hende at bringe dette møde i stand. Det havde ikke været det mindst vanskelige at få Schagerström til at love at komme til stede og støtte de store planer.

"Ja, mødet!" sagde provstinden. "Det ville ikke undre mig, om det hele gik i stykker. Folk, der har været hos Karl-Artur, siger, at konen sidder hele dagen ved skorstenen og ikke siger et ord. Hun er skinsyg på Thea, kan du nok begribe. Og den slags mennesker kan jo aldrig beherske sig. For resten lader det til, de holder stævnemøder her i min have, men det skal jeg nok få sat en pind for."

"Den Gunild Per Erssons har da aldrig været andet end en sladderhank," sagde Charlotte ærgerlig.

Men samtidig kunne hun ikke lade være at undre sig over, at gamle følelser vendte tilbage. Hendes hjerte var lige så fuldt af had imod Thea som den dag, da hun klippede hendes dejlige krøller af hende.

Mens de talte om alt dette, var de blevet færdige med at spise frokost, og Charlotte, der var nedslået og ude af ligevægt,

kastede et sjal om skuldrene og gik over i haven.

Hun gik og så ned, som om hun ledte efter sporene af de to, som holdt deres stævnemøder her. Stedet var virkelig heldigt valgt. Karl-Artur vidste fra gamle dage, hvad for nogle udmærkede skjulesteder der var mellem hække og buskadser.

"Dengang elskede han hende ikke," tænkte hun, "men sådan måtte det naturligvis gå. Den stakkels dalkulla har kedet ham næsten ihjel. Han har søgt trøst hos Thea, og da organisten også er skinsyg, har de kun kunnet mødes i det fri."

Skønt hun fandt det hele ganske naturligt, følte hun det dog som en bitter krænkelse, at de to elskende havde valgt netop dette sted til at mødes ubemærket.

"Men at de tør!" tænkte hun. "Hækkene er jo ikke sprunget ud endnu. Enhver der går forbi ude på vejen, kan se dem."

Hun stod lidt stille og tænkte over det. Gennem hækkenes brune grene så hun omridsene af et lille lysthus.

"Dér er det, de har gemt sig, ja, naturligvis er det dér," tænkte hun og gik hurtigt hen til den lille simple, forfaldne pavillon, som om hun ventede at træffe de to forbrydere dér.

Lysthuset var lukket, men det faldt ikke Charlotte svært at rykke den rustne lås op. Derinde slog al den uhygge hende i møde, som ved forårstid hersker den slags steder: luften var muggen og indelukket, ruderne itu og tapeterne i laser. Fra en bunke visne blade, som en efterårsstorm havde blæst derind, blinkede noget skinnende og sortegråt frem. Det var havens skytsånd, en vældig snog, der sov sin vintersøvn dér.

"Nej, her har de i alt fald ikke været," tænkte Charlotte. "Vor gamle snog ville have bragt Thea til at dåne."

Selv ænsede hun ikke det sovende dyr. Hun gik hen og lukkede et af de ituslåede vinduer op og satte sig i vindueskarmen.

Derfra kunne hun se ud over alle de mange hække, der havde et blødt farveskær over sig, nu da alle grene var fulde af saft. Græsset under dem var grønt allerede, og små klynger af kodriver, gåseurter og påskeliljer tittede frem.

Charlotte som altid havde holdt af dette sted, mumlede ved sig selv: "Det er sandelig ikke første gang, jeg sidder her og venter på en, der aldrig kommer."

Aldrig så snart havde hun sagt det, før hun fik øje på en mand, der kom gående mellem hækkene. Han kom hen imod lysthuset og var snart så nær, at hun kunne se, hvem det var. Det var Karl-Artur.

Charlotte rørte sig ikke. "Han er naturligvis ikke alene," tænkte hun. "Thea kommer vel straks."

I det samme blev Karl-Artur stående. Han havde opdaget Charlotte og strøg sig uvilkårligt med hånden over øjnene, som man gør, når man tror, ens syn bedrager en.

Charlotte, som kun var et par skridt borte, så ham stå dér, meget bleg, men med samme drengeagtigt fine lød som før. Han så vel nok lidt ældre ud, hans træk var blevet skarpere, men det præg af forfinelse, der altid havde præget oberstinde Ekenstedts søn, var ikke forsvundet. Som han stod der i sit grå vadmelstøj, syntes Charlotte, at han lignede en moderne Per Svinedreng, en forklædt prins.

Det varede kun et øjeblik, så gik det op for Karl-Artur, at det virkelig var Charlotte, som sad der ved vinduet. Med udbredte arme løb han op ad den lille høj til lysthuset.

"Charlotte," råbte han jublende, "Charlotte, Charlotte!"

Han greb hendes hænder og kyssede dem, mens tårerne strømmede ham ned ad kinderne.

Det var klart, at han blev ude af sig selv ved det uventede møde; om det var af glæde eller af sorg, kunne hun ikke afgøre. Han blev ved at græde så heftigt, som om mange års opsamlede tårekilder havde brudt deres dæmning.

Men da han hele tiden holdt hendes hænder, kyssede og klappede dem, indså hun jo, at al den snak om hans kærlighedsforhold til Thea ikke var andet end løgn. Det var ikke hende, der ejede hans hjerte, det var en anden.

Men hvem var denne anden? Det kunne ikke være andre end hende selv, den så foragteligt forsmåede, som han nu igen elskede. Ingen kærlighedserklæring kunne tale et tydeligere sprog end denne lidenskabelige gråd.

Da dette gik op for Charlotte, følte hun det, som om lange tiders sult var stillet, eller som om en uafladelig gnavende smerte i hjerteregionen var faldet til ro, eller som om hun var blevet af med en tung byrde, hun længe havde båret på. Hun lukkede øjnene med en svimlende lyksalig fornemmelse.

Men det varede kun et øjeblik. Så var hun igen rolig og fornuftig.

"Hvad skal det blive til?" tænkte hun. "Han er jo gift, og det er jeg med, og han er oven i købet præst, jeg må se at få ham rolig igen. Det er det vigtigste."

"Hør nu, Karl-Artur, du må virkelig ikke græde sådan," sagde hun. "Det er jo bare mig, Charlotte. Provstinden ville endelig være her i sommer, og nu bliver jeg hos hende et par dage for at hjælpe hende lidt til rette herhjemme."

Hun talte i den mest dagligdags tone for at få ham til at holde op at græde, men Karl-Artur hulkede værre end nogensinde.

"Stakkels dreng!" tænkte Charlotte. "Jeg kan nok tænke, det. Er ikke bare mig, du græder over? Nej, du græder naturligvis af længsel efter alt hvad der er kønt og civiliseret, efter at have nogen at tale med, efter hygge, efter din moder og dit hjem. Men nu vil vi ikke tænke på alt det, der aldrig kan blive anderledes; nu må vi være fornuftige."

Hun så ud over haven og vedblev så:

"Du kan tro, jeg synes, det er rart igen at være i den kære gamle provstegård. Nu i morges kom jeg til at tænke på, hvor yndigt her kan være ude mellem hækkene, inden de høje lindetræer er sprunget ud og forhindrer solskinnet i at nå helt ned til jorden. Det er ligefrem en nydelse at se, hvor begærligt græs og planter suger lyset i sig."

Karl-Artur rakte hånden i vejret, ligesom afværgende, men da han stadig hulkede, besluttede Charlotte, at hun ville blive ved at tale om alt dette, som hun tænkte kunne øve en beroligende indflydelse på ham.

"Der er noget eget ved solskinnet," sagde hun, "når det sådan må bane sig vej gennem en masse grene for at nå jorden. Det er så stilfærdigt og mildt. Og de blomster, som det kalder frem, har aldrig strålende farver. De er alle sammen hvide eller lysegule eller lyseblå. Hvis de ikke kom så tidligt og var så mange, ville ingen lægge mærke til dem."

Karl-Artur løftede sit forgrædte ansigt. Det lykkedes ham med den største anstrengelse at sige nogle ord.

"Jeg har længtes – – – længtes – – – hele vinteren."

I den oprørte sindsstemning, han var, kunne han åbenbart ikke lide, at hun talte så roligt om blomster og solskin. Han ville have, hun skulle forstå, hvad for en storm der rasede i ham.

Men Charlotte, som vidste, at der er mange ord, som helst må lades usagt, begyndte forfra, som en tålmodig barnepige, der vil dysse et uroligt barn i søvn.

"Forårssolen må virkelig have en underlig magt. Se, hvor den så sender sit lys hen, vækker den nyt liv. Det er som trolddom. Hvor blide dens stråler er, så har de på en måde mere magt end sommerens, der er alt for brændende, og efterårets, der kun bringer visnen og død. Har du aldrig tænkt på, at dette blege forårssolskin virker omtrent som den første kærlighed?"

Da hun sagde det, var det, som om Karl-Artur hørte mere opmærksomt efter. Hun blev hurtigt ved.

"Du husker naturligvis ikke sådan en ubetydelighed, men jeg tænker ofte på en forårsaften her i Korskyrka, kort efter at du var kommet her første gang. Du og jeg havde været henne at besøge en fattig familie, der boede i et hus langt ude i skoven. Vi var blevet lidt for længe hos dem. Inden vi nåede hjem, gik solen ned, og i dalene var der tåge."

Karl-Artur løftede hovedet. Nu lod det virkelig til, han var holdt op at græde. Han kyssede ikke længere hendes hænder, men lyttede ivrigt til hvert ord, som udgik fra de skønne læber.

"Husker du virkelig den hjemtur? Vejen gik bakke op og bakke ned. Så snart vi kom til vejrs, skinnede solen på os, men nede i dalen var vi indhyllet i tåge. Hele verden om os forsvandt."

Hvor ville hun hen? Den mand, der elskede hende, gjorde ikke længere modstand. Uden indsigelse lod han sig drage med

på denne vandring mellem de solbelyste bakker.

"Å, hvor det var vidunderligt!" vedblev Charlotte. "Den blide, blegrøde sol og den bløde, skinnende tåge forvandlede alt omkring os. Jeg så til min forbavselse, at de nærmeste skove blev ganske lyseblå, mens de fjernere var klart purpurrøde. Det var en overjordisk egn, vi færdedes i. Vi turde knap sige et ord om, hvor smukt det var for ikke at vækkes af vor fortryllelse."

Charlotte tav. Hun ventede på, at Karl-Artur skulle sige noget, men han ville åbenbart ikke afbryde hende.

"Oppe på bakkerne gik vi ganske stille og pænt. Men når vi kom ned i tågen, gav vi os til at danse. Ja, du måske ikke, men jeg. Jeg dansede hen ad vejen, aldeles henrykt over den dejlige aften. Jeg troede i alt fald, at det var derfor, jeg ikke kunne gå stille."

I dette øjeblik gled der et smil over Karl-Arturs ansigt. Charlotte smilede også til ham. Hun så, at paroksysmen var forbi. Han var igen herre over sine følelser.

"Der var en bakke til, vi skulle over," vedblev Charlotte. "Du havde i lang tid ikke sagt et ord. Jeg gik og tænkte på, om det havde stødt hr. pastoren, at jeg dansede på landevejen, og jeg turde knap gå ved siden af dig. Men da vi kom ned af bakken og var midt i tågen – – – jeg turde ikke mere danse, men så – – –"

"Men så," afbrød Karl-Artur hende, "så kyssede jeg dig."

Lige da Karl-Artur sagde de ord, så' han en mand stå ved vinduet midt for. Han kunne ikke se, hvem det var. Skikkelsen forsvandt i samme øjeblik som han fik øje på den. Han vidste knap, om han virkelig havde set nogen.

I alt fald kunne han ikke nænne at forstyrre Charlotte med det. De havde jo bare stået ved vinduet og talt sammen. Hvad

så, om nogen af forpagterens folk eller en af havearbejderne havde set dem? Det havde ikke noget at betyde. Hvorfor forstyrre dette lykkelige øjeblik?

"Ja," sagde Charlotte, "du kyssede mig og lige med ét forstod jeg, hvorfor skoven var blevet blå, og hvorfor jeg måtte danse inde i tågen. Å, Karl-Artur, i det øjeblik blev hele mit liv forvandlet. Jeg havde sådan en mærkelig fornemmelse. Jeg syntes, jeg kunne se ned i min egen sjæl, og på de store enge dér kom blomsterne op. Alle vegne, alle vegne. Hvide, lyseblå og lysegule forårsblomster. Der var i tusindvis af dem, de myldrede op af jorden. Jeg ved ikke, om jeg nogensinde har set noget smukkere."

Hun var blevet ganske bevæget ved sine egne ord. Nu glimtede en tåre i hendes øje, og hendes stemme skælvede lidt, men hun blev straks rolig igen.

"Kan du nu forstå, min ven," sagde hun, "hvorfor disse forårsblomster minder mig om den første kærlighed?"

Han greb fast om hendes hånd. "Å, Charlotte!" begyndte han.

Men da rejste hun sig.

"Se, derfor kan vi kvinder aldrig helt glemme den, som først bragte kærlighedens sol til at lyse over os. Nej, glemme ham kan vi aldrig. Men på den anden side er det sagtens også kun få, ja, meget få af os, der bliver i forårsblomsternes land. Vi bliver ført bort til noget større og mægtigere."

Hun nikkede til ham, på én gang skælmsk og vemodigt, gjorde tegn til, at han ikke skulle følge hende, og forsvandt.

II

Denne samme morgen var Karl-Artur vågnet ved, at solen skinnede lige ind ad vinduet, hvad der viste ham, at han havde sovet langt op ad formiddagen. Han stod straks op. Han var knap rigtig vågen og kunne ikke begribe, hvorfor han havde sovet så længe, men så kom han i tanker om, at han havde siddet oppe til den lyse morgen for at klippe et spil kort itu.

Og så stod alle de andre begivenheder fra den foregående aften klart for ham, og han følte den største rædsel og afsky, ikke alene for sin kone, men måske endnu mere for sig selv. Hvem var han da, når han kunne blive så vred over en fornærmelse, at han havde tænkt på at berøve sin kone livet? Var det ham, ham selv, der havde fået den ondskabsfulde idé at klippe kortene i stykker og strø stumperne ud over hele gulvet? Hvad var det for onde magter der boede i ham? Var han da et uhyre?

Da han ingenting havde spist aftenen i forvejen, stod den aftensmad, som hans kone havde sat ind til ham, endnu urørt. Han skyndte sig at stille sin sult på den kolde grød og mælk og tog sin hat for at gå sig en lang tur. Han var glad over, at han derved kunne udsætte den nødvendige forklaring med Anna endnu et par timer.

Han gik ad landevejen ned til provstegården, og da han var kommet så langt, lukkede han lågen op og gik ind i den gammeldags have, hvor han i vinterens løb mange gange havde søgt tilflugt, når der blev ham for trangt og støjende i det overfyldte hus derhjemme.

Og dér mødte han Charlotte, skønnere og mere fortryllende end nogensinde. Er det til at undres over, at hans følelser

overvældede ham? I første øjeblik havde han ikke anden tanke end at råbe til hende, at han igen elskede hende som før og trykke hende til sit bryst.

Men gråden gjorde ham stum, og Charlotte, det gode og kloge menneske, havde fået tid til at bringe ham til fornuft. Han forstod godt, hvad hun havde ment med at drage disse billeder frem fra deres kærligheds første tid. Hun ville give ham at forstå, at hun altid ville elske erindringen om disse dage, men at hendes hjerte nu tilhørte en anden.

Da Charlotte var gået, blev der underlig mørkt og tomt i hans sind. Men han følte dog ikke den forsmåedes afmægtige had. Han vidste kun alt for godt, at når han havde mistet hende, var det hans egen skyld.

Og i det store mørke fik han snart øje på et lille lysglimt. Tankerne fra gårdsdagen, de lyse fremtidssyner, der var blevet forjaget af ufreden i hans hjem, dukkede igen op, friske og uimodståelige. Skønnere end al jordisk kærlighed var den opgave endelig engang at tjene sin frelser på den eneste rette måde, hele sit liv drage om som en landevejens apostel, som en fri fugl, der bringer livsens ord til de vansmægtende, som en Guds tigger, der i sin armod uddeler skatte, som hverken møl eller rust kan fortære.

Langsomt og tankefuld gik han tilbage til landsbyen. Allerførst ville han slutte fred med sin kone. Hvad der skulle ske, vidste han ikke rigtigt, men han var underlig rolig i sit sind. Gud havde taget ham i sin varetægt. Han selv behøvede ikke at træffe nogen bestemmelse.

Da han nåede det første lille hus i landsbyen, det samme lille hus med en stump have foran, som Anna Svärd var kommet ud

fra, da han så hende første gang, gik døren op, og konen i huset kom ud til ham. Hun var fra Dalarne, og mens Anna Svärd endnu gik om med kramsækken, plejede hun at bo hos hende, når hun var i Korskyrka.

"Nu må du ikke bli'e vred på mig, præst, fordi jeg kommer med dårligt nyt til dig," sagde hun. "Men Anna var hos mig i morges og ba mig si'e dig, at hun ha'de i sinde at gå sin vej."

Karl-Artur stirrede på kvinden uden at forstå hvad hun sagde.

"Ja," vedblev hun, "hun er gået hjem til Medstuby. Jeg sa'e til hende, at hun skulle da itte gå nu. Der er måske kun et par uger til du ska ligge i barselsseng, sa'e jeg til hende. Men hun svarede, at hun ville gå alligevel. Og hun blev ved at be mig om at fortælle dig, hvor hun gik hen. 'Han må itte tro, jeg vil ta mig selv af dage,' sa'e hun. 'Jeg går bare hjem.'"

Karl-Artur greb fat i stakittet. Selv om han ikke længere elskede sin kone, så havde de så længe delt godt og ondt med hinanden, at det var, som om noget blev revet i stykker inden i ham. Og desuden følte han det som en stor skam. Nu ville alle mennesker få at vide, at hans kone havde været så ulykkelig, at hun selv valgte at forlade ham.

Men midt i denne nye elendighed følte han trøst ved tanken om den store dragende frihed. Hustru, hjem, menneskers agtelse, det betød alt sammen ikke noget på den vej, han nu ville vandre. Hans hjerte slog ganske roligt til trods for alt det, der var hændt. Gud havde friet ham for almindelige menneskers sorger og tryk.

Da han lidt efter trådte ind i sin stue, blev han overrasket ved at finde den i orden. Sengen var redt og bakken med mad bragt

ud. Ganske forbavset gik han over i køkkenet, og dér var også alt i bedste orden. På gulvet lå en kvinde og samlede de små papstumper sammen, som kosten ikke kunne tage, men som sad fast i de flossede gulvbrædder. Hun sang og lod til at være i udmærket humør. Da han kom ind, løftede hun hovedet, og han så, det var Thea.

"Nå, der er du, Karl-Artur," sagde hun. "Jeg løb herop, lige så snart jeg hørte, at din kone havde forladt dig. Jeg tænkte, du trængte til hjælp. Jeg håber ikke, du har noget imod det."

"Bevares vel, Thea! Det var da så pænt af dig. Men gør dig ingen ulejlighed med de elendige kort. Lad dem bare ligge."

Thea lod sig ikke forstyrre. Hun blev ved at nynne og samle kortstumperne op.

"Jeg vil gemme dem til erindring," sagde hun. "For lidt siden, da jeg kom, så jeg, at hun – du ved hvem jeg mener – havde prøvet at feje dem sammen. Men da hun så, hvor de satte sig fast, må hun have smidt kosten. Hun opgav det hele og gik sin vej."

Hun lo højt og sang. Karl-Artur følte næsten uvilje imod hende.

Thea rakte ham en skål, hvor hun havde samlet en hel masse små ituklippede papstykker.

"Hun er borte, og det er disse hersens, der har jaget hende bort," sagde hun. "Skulle jeg da ikke samle dem op og gemme dem?"

"Men er du da helt tosset, Thea!"

Hans stemme lød foragtelig, næsten hadefuld. Thea løftede hovedet og så ham stå dér mørk og vred, men hun lo blot.

"Ja," sagde hun, "det går med de andre, men ikke med mig. Slå mig kun, spark mig! Jeg kommer alligevel igen. Mig bliver du aldrig af med. Det, som forskrækker de andre, det holder mig fast."

Hun gav sig igen til at tralle, sangen blev højere og højere. Den lød som en sejrsmarch.

Karl-Artur, der blev helt forfærdet over dette hysteriske udbrud, gik ind til sig selv. Så snart han blev alene, vendte glæden, frihedsfølelsen tilbage. Han gav sig straks i færd med det brev til biskoppen, hvori han søgte afsked fra sit embede.

En ulykkelig hændelse

I

Schagerström var taget hjemmefra om morgenen i god tid for at være til stede ved det vigtige møde på gæstgivergården. Det var ganske rigtigt begyndt klokken ti, men da det varede usædvanlig kort, kunne han allerede ved ellevetiden køre hen i provstegården for at gøre provstinden og Charlotte et lille besøg. Han længtes efter sin kone, skønt han ikke havde været adskilt fra hende mere end en eneste dag, og han spekulerede så småt på, om han ikke skulle kunne overtale hende til at følge med ham hjem.

"Egentlig burde jeg køre hjem nu med det samme for at se til mit savværk, der er i ulave," tænkte han. "Men det er måske lovlig forhastet. Skulle jeg give mig tid og blive til i eftermiddag? Sådan klokken fem, seks kunne Charlotte vel nok følge med uden samvittighedsskrupler."

I provstegården tog provstinden imod ham og gav sig straks til at spørge ham ud om mødet. Hun var jo forberedt på, at det ikke var gået, som det skulle. Hun havde hørt, at Karl-Artur havde ladet de ti børn rejse, og det var jo en så forfærdelig dumhed.

Schagerström forsikrede hende straks, at det ikke havde spillet nogen rolle. Nej, man var i god gang med at bevillige både folkeskole og kapellanbolig, da bjergmand Aron Månsson rejste sig og spurgte, om der egentlig var nogen grund til, at sognet skulle pådrage sig så store udgifter for at beholde en

præst, hvis vandel var sådan, at hans kone havde måttet forlade ham.

"Hvad er det, du siger!" udbrød provstinden. "Hans kone! Er hun gået sin vej! Hvem skal så holde styr på ham?"

Og det lod i virkeligheden til, at alle, der var til stede ved mødet, havde gjort sig selv samme spørgsmål. Konen havde alle haft tillid til. Det kunne næsten se ud, som om det var hende og ikke manden, der skulle være kapellan og skolelærer, for så snart man havde fået at vide, at hun var ude af spillet, blev hele forslaget henlagt på ubestemt tid.

Provstinden, som blev både vred og bedrøvet over udfaldet, lod nu et par uforsigtige ord falde. "Ja, er det ikke det, jeg altid har sagt til Charlotte: det kan ikke nytte at prøve på at hjælpe Karl-Artur."

Schagerström kunne aldrig lide at høre, at Charlotte interesserede sig for sin tidligere kæreste, og der gled straks en mørk skygge over hans ansigt, men provstinden, der mærkede, at hun havde været uforsigtig, prøvede at få ham på andre tanker ved at fortælle, at Charlotte var gået ud i haven.

Det lod han sig heller ikke sige to gange. Han gik straks ned mellem hækkene for at se at finde Charlotte, og da han syntes, han kunne høre hendes stemme henne fra det gamle lysthus, så han ind ad et af vinduerne. Han så også ganske rigtigt Charlotte sidde i vinduet lige for og tale med Karl-Artur, og uden at blive stående så længe, at han kunne høre et ord, gik han igen.

Han blev ikke engang i haven, men stillede sig i provstegårdens bislag for at vente på sin kone. Hvad han havde set, havde hensat ham i den underlige, halvt bedøvede tilstand,

hvor det ligesom ikke er én selv, der tænker, men tankerne kommer til én udefra. Der var nogen, han vidste ikke hvem, som mindede ham om en samtale, han engang havde hørt. Der havde været tale om fru Romelius, og man havde undret sig over, at hun kunne blive ved at elske sin mand, skønt han var så fordrukken. "Å, det skal I ikke undre jer over!" lød svaret. "Hun er jo en Lövenskjold, og Lövenskjolderne svigter aldrig deres første kærlighed."

Han vidste ikke, hvor eller hvornår han havde hørt det. Han troede ikke engang, han kendte Charlotte på den tid, men nu steg den ytring igen op fra dybet af hans bevidsthed og skræmte ham næsten fra sans og samling.

Lidt efter opdagede han, at han stod og holdt på sit hoved med begge hænder, som om han ville hindre besindelse og forstand fra at tage flugten. Straks lod han hænderne synke og rettede sig. "Jeg må være rolig," tænkte han. "Charlotte kan jo komme, når det skal være."

Et øjeblik efter så han hende komme. Hun gik langsomt, ligesom nølende, og hendes bryn var rynkede, som om hun spekulerede på noget svært og indviklet. Men så snart hun så sin mand, klarede hendes ansigt op, og hun skyndte sig hen til ham.

"Tænk, er du kommet allerede!" råbte hun strålende, tog ham om halsen og kyssede ham. Han kunne ikke ønske sig en varmere modtagelse.

"Hvor hun gør det godt!" tænkte han. "Det er slet ikke underligt, at jeg har ladet mig narre til at tro, hun virkelig holdt af mig."

Han ventede, at Charlotte med sin sædvanlige åbenhed skulle fortælle, at hun havde truffet den unge Ekenstedt, men det blev der ikke noget af. Og hun spurgte heller ikke om, hvordan det var gået ved mødet. Man skulle tro, hun rent havde glemt det hele.

Schagerström tænkte naturligvis sit ved denne tavshed. Hans følelse af at være sveget og forrådt blev stærkere og stærkere.

Han tænkte ikke på andet, end hvordan han skulle komme derfra så snart som muligt for i ro at overveje, hvad hans opdagelse betød. Han havde naturligvis helt slået af hovedet at få Charlotte lokket med hjem.

Hvad der hjalp ham til at slippe bort fra provstegården uden at røbe sin misstemning, var det gamle savværk på Store Sjötorp. Han skyndte sig at fortælle Charlotte, at det var gået i stå den foregående eftermiddag, straks efter at hun og provstinden var kørt, og at både formanden, inspektøren og forvalteren forgæves havde brudt deres hoveder for at finde grunden. De havde måttet tilkalde ham, Schagerström, men han havde heller ikke kunnet klare det.

Charlotte, der vidste, at hendes mand gerne ville regnes for en stor mekaniker, og at ingenting morede ham mere end at vise, hvor dygtig han var på det område, tog sagen med ro. "Ja, jeg kender nok de gamle savværker," sagde hun. "Sommetider synes de, at de trænger til at hvile sig et par dage, men lige med ét sætter de sig i gang igen ganske af sig selv."

Mens de talte om dette, kom provstinden ud til dem, gjorde sin store kompliment og spurgte, om hun havde den fornøjelse at se jernværksejer Schagerström til middag. Men Schagerström undskyldte sig med savværket. Han forklarede

provstinden, at det var ikke noget almindeligt savværk. Det havde et højst aparte og meget indviklet maskineri. Gamle arbejdere på Store Sjötorp påstod, at det var bygget for hundrede år siden af selve den store opfinder, Polhem. Og det troede han såmænd gerne, for man måtte sikkert være et mekanisk geni for at lave noget så indviklet. I går havde han virkelig tvivlet om, at han kunne få det bragt i orden, men nu på vejen havde han fået en idé. Han troede, han vidste, hvad der var i vejen. Og han måtte naturligvis straks hjem.

Både hans kone og provstinden fandt også, at da han åbenbart ikke havde tanke for andet end det gamle savværks hemmelighedsfulde maskineri, så var det bedst at lade ham tage afsted.

Aldrig så snart sad han i vognen, før hans tanker gav sig i lag med det svære og håbløse arbejde om muligt at bortforklare, eller endnu hellere jage bort fra erindringen, det, han mente at have set gennem lysthusvinduet. Men desværre har vore øjne en kedelig evne til at optage visse synsbilleder med ubønhørlig skarphed og lade dem træde frem igen og igen.

Han måtte indrømme, at Charlotte og Karl-Artur ikke havde kysset hinanden, ja, ikke engang havde vekslet et kærtegn. Han kunne godt have tænkt sig, at de havde ført en ganske almindelig samtale, hvis han ikke havde set den unge præsts forgrædte ansigt og det sværmerisk beundrende blik, han så op på Charlotte med, for ikke at tale om det ømme medlidende udtryk, hun så ned på ham med.

Dertil kom så provstindens udtalelse, hvoraf han havde forstået, at Charlotte stadig søgte at hjælpe Karl-Artur, og hendes egen forbeholdenhed. Var det ikke beviser nok?

Han prøvede ganske vist at sige til sig selv, at han og Charlotte havde været overordentlig lykkelige, at hun aldrig med en mine havde forrådt, at hun gik og længtes efter en anden, men alt dette måtte vige pladsen for erindringen om mødet mellem hende og Karl-Artur denne samme formiddag.

"Hun har måske bildt sig ind, at den gamle kærlighed var død," mumlede han, "men så snart hun så ham igen, blussede den op på ny."

Lidt efter lidt lykkedes det ham at overbevise sig selv så fuldstændig om, at Charlottes hjerte tilhørte Karl-Artur, at han begyndte at overveje, hvilke forholdsregler han nu måtte tage.

Charlotte kunne aldrig fristes til at være ham utro, det var sikkert. Men var det nok? Kan en virkelig mand finde sig i, at hans kone går og sukker for en anden? Nej, tusind gange hellere skilsmisse.

Men ved denne tanke blev hele hans verden mørk og trist. At leve borte fra Charlotte? Ikke mere høre hendes latter, hendes indfald, ikke mere se hendes yndige ansigt? En kuldegysning rystede hele hans legeme. Det var, som om han vadede i iskoldt vand.

Da han kom hjem, lod han straks sige, at han ingen middagsmad ønskede. Men han sendte bud efter forvalteren for sammen med ham at gå ned til savværket.

"Jeg skal sige Dem," sagde han, "jeg fik en idé på vejen. Jeg tror virkelig, jeg har fundet ud, hvor fejlen ligger."

De gik ind i det store maskinrum, hvor den geniale bygmester – man kunne næsten fristes til at sige lidt drilagtigt – havde anbragt et ubeskriveligt virvar af hjul,

forbindelsesstænger og vægtstænger. Schagerström tog et kraftigt tag i en spilbom og trak til.

Men han havde sagtens ikke ventet, at det skulle have nogen øjeblikkelig virkning, eller også var hans tanker andre steder. Da det store maskineri nu pludselig satte sig i gang, kom han ikke rask nok af vejen, men blev revet med af hjulet.

II

Schagerström vågnede ved, at han blev rystet op og ned, og det var ganske uudholdeligt. Han lå på en båre. Bærerne gik langsomt og forsigtigt, men for hvert skridt voldte rystelsen ham en sådan pine, at han lå og jamrede sig.

En af bærerne så, at han var kommet til sig selv, og gjorde tegn til de andre, at de skulle stå stille.

"Gør det så ondt, herre?" sagde han og talte til ham som til et lille barn.

"Nu er vi der snart," sagde en af de andre overtalende. "Det bliver nok bedre, når først jernværksejeren kommer til ro i sin egen seng."

Så satte de sig i gang igen, og de forfærdelige smerter begyndte på ny.

"Han slap dog heldigt fra det," sagde en af mændene. "Jeg troede, han var blevet skåret midt over som en bjælke."

"Ja, der kunne let være sket en stor ulykke," sagde en anden. "Men jernværksejeren har da endnu både arme og ben."

"Det kan nok være, at der er brækket nogle ribben," mente en tredje, "men det er da ikke at undre sig over."

Schagerström forstod nok, at de jævne mænd ville trøste ham, og han var ubeskrivelig rørt og taknemmelig over deres

venlighed. Han gjorde også, hvad han kunne, for at være tapper og ikke klage sig. Men samtidig var han noget skuffet over, at ingen sagde et ord om det mærkelige, at det var lykkedes ham at få saven i gang. Det trængte han til ros for.

Da mændene havde båret ham nogle skridt endnu, følte han sig uendelig mat. Det var ikke til at holde ud. Blev de ved at ryste ham sådan, så døde han.

Havde han haft kræfter til det, ville han have befalet dem at standse, men det havde han ikke, og så mærkede han, at det ene lem efter det andet blev følelsesløst og ligesom døde. Det gik i en uhyre fart, fra fødderne op til hovedet – – –

Næste gang han vågnede, mærkede han en svag lugt af tørrede rosenblade og sluttede deraf, at han lå i gæstekammeret på Store Sjötorp. Ja, de havde naturligvis bragt ham derind for at undgå trapperne. Hans eget sovekammer var ovenpå.

Der var én i færd med at trække hans sko af, men det kunne han ikke tåle. Han jamrede sig sådan, at de var nødt til at opgive det.

"Vi må vente med det, til doktoren kommer," sagde forvalterens stemme.

"Ja," sagde en anden stemme, som vel nok var tjeneren Johanssons, men den var halvkvalt af gråd, så han var ikke helt sikker på det. "Ja, det kan jo gerne være, at fodleddet er brækket."

Schagerström slog øjnene op for at vise dem, at han var ved sin bevidsthed. Han lå på den brede gæstekammersofa, og han så, at husholdersken og to af pigerne var ved at rede sengen, mens forvalteren og tjeneren søgte at få tøjet af ham.

Han sagde et par ord for at bede dem lade ham i fred. Den lyd, han pressede frem af sin strube, lignede ikke en menneskelig stemme. Han syntes selv, den lød som et anskudt dyrs hvæsen, men de forstod ham heldigvis. De lod ham blive liggende med klæderne på og holdt op at rede sengen. Husholdersken kom med et tæppe, som hun ville brede over ham. Han kunne ikke tåle at noget tungt rørte ved ham, hvæsede noget til hende, og hun lod det være. Så ville hun skubbe en pude ind under hans hoved. Nej, heller ikke.

Han lå hele tiden og ærgrede sig over, at forvalteren, som jo godt vidste, hvor indviklet Polhems gamle maskineri i virkeligheden var, ikke sagde et beundrende ord. Havde han ikke fået den idé, kunne savværket jo være kommet til at stå stille så længe det skulle være.

Han blinkede nogle gange til forvalteren, og han kom hen for at høre, hvad Schagerström ønskede. Men heller ikke da sagde han noget. Schagerström hviskede til ham, at han skulle give de flinke mænd, der havde båret ham hjem, noget klækkeligt for deres ulejlighed, og forvalteren nikkede, som om han forstod det. Han spurgte, om der ikke var andet, jernværksejeren ønskede.

Schagerström ville rigtignok gerne været fri for at sige det selv. Han kunne også nok begribe, at den anden måtte finde ham meget barnagtig, men ordene brændte ham på tungen og måtte frem.

"Jeg fik da i alt fald savværket i gang."

"Å, herregud," sagde forvalteren. "Ja, det fik jernværksejeren da."

Det var også ærgerligt, fandt Schagerström, at manden netop i det øjeblik blev rørt og gav sig til at græde. Han havde ventet nogle flere anerkendende ord.

Det var ham ingenlunde behageligt at høre gråd og jammer rundt om sig, og han hvæsede nu noget om, at han ville være alene, hvorefter både husholdersken, forvalteren og pigerne forsvandt fra værelset. Kun Johansson blev siddende som sygevogter.

Stilheden gjorde Schagerström godt. Han blev roligere, mindre irritabel og kort for hovedet. "Jeg er jo ikke et hjælpeløst barn," tænkte han. "Folkene lystrer mig da. Når jeg blot kan få lov at ligge stille, ganske stille, så har jeg ingen smerter. Og så megen magt har jeg da endnu, at jeg kan skaffe mig ro."

Det stod klart for ham, at han var ved at dø, og det var han slet ikke ked af. Han ønskede kun, at døden ville komme listende ganske umærkeligt, og at han kunne få lov at tage imod den i al stilhed, uden at der blev gjort noget væsen af dens komme.

Han blinkede hurtigt hen til Johansson. Han var kommet til at tænke på, hvad det var for en lykke, at Charlotte ikke var hjemme. Hun ville på ingen måde have ladet ham dø sådan, liggende på en sofa med alle klæderne på. Han hviskede til Johansson, at de måtte ikke sende bud efter fruen. Der var ingen grund til at forskrække hende. De skulle sende bud efter doktoren og herredsfogeden, men de måtte ikke lade fruen det vide.

Johansson så bedrøvet ud, men Schagerström var velfornøjet. Man kunne vist ikke se det på ham, men han smilede indvendig. Lød det ikke pænt måske, at de ikke måtte

forskrække fruen? Han var stolt af, at han havde fundet på det. Tænk, om det virkelig skulle lykkes ham at narre Charlotte! Tænk, om han kunne nå at dø, inden hun fik noget at vide!

Han hørte rumlen af vognene, der kørte af sted for at hente doktoren og herredsfogeden, og han så på væguret, der hang lige for ham. Den var halvfire, og der var gudskelov hele tre mil til landsbyen. Lundman ville naturligvis køre som en rasende, men det ville da i alt fald vare fire timer, inden doktoren kunne komme. Stilhed, uafbrudt stilhed til halv otte!

Han syntes selv, der var kommet noget drengeagtigt over ham. Det var, som om han havde en eller anden gal streg for. Det var ligesom ikke rigtigt af ham at liste sig til at dø, uden at nogen tog sig af ham. Men det blæste han et stykke. Ja, det gjorde han. Nu var det snart forbi med den rige Schagerström. Nu måtte han have lov at gøre hvad han ville.

Charlotte ville naturligvis blive vred og bedrøvet, men det blæste han også et stykke. Og så fik han for resten en god idé. Han ville give hende alt, hvad han ejede. Det skulle hun have til erstatning for, at hun ikke fik lov at pleje og passe ham og regere med ham nu, da han lå på sit yderste.

Han syntes selv, det var underligt, at han slet ikke tænkte på store og højtidelige ting, nu da han kun havde et par timer tilbage at leve i. Men det gjorde han ikke. Han ville bare være fri for smerter og spørgsmål og beklagelser og alt hvad der var besværligt. Han ville bare have ro. Han var som en dreng, der vidste, at der vankede prygl i skolen, og ønskede, han kunne liste ind i en stor, mørk skov og gemme sig.

Han kom til at tænke på det, der var sket om formiddagen, men det bekymrede ham ikke længere. Den slags sjælekvaler

forekom ham så inderligt ligegyldige. Det var slet ikke, fordi hun havde siddet og set ømt på Karl-Artur, at han ikke ville se Charlotte. Nej, det var, fordi hun var den eneste, som det ikke ville falde ind at lystre ham. Han kunne magte forvalteren og husholdersken og Johansson, men ikke Charlotte. Doktoren troede han også nok, han kunne tale til fornuft. Men Charlotte – aldrig! Hun ville ikke have medlidenhed og heller ikke respekt.

Det var vist fejt at være så bange for smerter. Men når han nu alligevel skulle dø, så gad han nok vidst, hvad nytte det var at tumle med ham.

Lidt før halv otte hørte han vognrummel. Han syntes såvist ikke, tiden var gået langsomt, men sukkede over, at doktoren allerede var der. Han havde ligget og håbet, at han kunne være optaget, så det måske ville trække ud til hen ad ni, inden han kom. Men Lundman havde naturligvis kørt ganske hensynsløst for at skaffe ham hjælp. Det var jo umuligt at gøre nogen begribeligt, at han helst ville være fri.

Johansson gik stille ud af stuen for at tage imod doktoren. Å, sikken et mas der nu ville blive! Doktoren ville føle og klemme og trække lemmerne i led. Han kunne selv se, at den ene fod var forvredet: tåspidserne vendte ned mod sofaen og hælen i vejret. Men det var jo lige meget for den, der skulle dø, når bare doktoren ikke ville føle sig forpligtet til at bringe det i lave, mens han endnu levede.

Romelius kom ind i stuen, rank og med sikre skridt. Schagerström, der havde tænkt sig, at han nok var fuld som sædvanlig, blev lidt skuffet.

"Å ja, å ja! Er han ædru, så mener han måske, det er hans pligt at gøre noget ved mig," tænkte han.

Han gjorde dog et forsøg på at overtale lægen til at lade ham være i fred. "De ser nok, svoger, at her er ikke noget at gøre. Det er alligevel forbi om et par timer."

Doktoren bøjede sig over ham. Schagerström så de blodsprængte øjne med det udtryksløse blik og mærkede en stærk lugt af spiritus. "Han er nok lige så fuld, som han plejer," tænkte han, "men han finder vel, den højtidelige anledning kræver, at han strammer sig op. Ham kan jeg nok tumle."

"Ja, kære svoger," sagde doktoren nu. "Det ser jo rigtignok ud, som om De har ret. Her er ikke stort for mig at gøre."

Romelius, der dog ikke var helt sløvet, søgte altid at holde på sin værdighed og give det udseende af, at han udrettede noget. Han følte pulsen, sendte tjeneren ud efter isvand og bind for at lægge et koldt omslag på panden, lod sin hånd glide meget forsigtigt ned ad det forvredne ben og trak på skuldrene.

"Nå, så De vil have ro, kære svoger," sagde han. " Ja, det er vist også det bedste. Men vil svoger ikke se at komme i seng? Nå, ikke? Ja, det har jo ikke noget at sige!"

Han sank ned i en stol og blev siddende lidt i dybe tanker. Men så gik han hen til Schagerström og gjorde ham en højtidelig meddelelse.

"Jeg bliver her i nat," sagde han, "så jeg kan være ved hånden, hvis svoger skulle komme på andre tanker."

Han satte sig ned igen og søgte åbenbart at klare sig, om der var mere, man kunne forlange af ham.

Det varede heller ikke længe, før han igen stod henne hos den syge.

"Jeg har altid gjort mig det til regel, svoger, og det har jeg stået mig ved, at når der kan være tale om amputationer, så foretager jeg dem ikke, uden at patienten har givet sit samtykke. Er svoger sikker på, at De ikke vil under behandling?"

"Ja, ja, ja, De kan være ganske rolig," sagde Schagerström.

Den stakkels doktor gik stiv og værdig som før hen til lænestolen og sank igen ned i den.

Schagerström blinkede til Johansson, og han forstod som sædvanlig sin herre. Et øjeblik efter blev doktoren blidt, men bestemt ført ud af stuen. Da tjeneren kom tilbage, sagde han, at han havde ladet ham gå ind i Schagerströms kontor, og dér sad han nu og sov i et sofahjørne.

Johansson så mere forknyt ud end nogensinde. Han havde sikkert ventet, at doktor Romelius skulle gøre mirakler. Schagerström, som det var en lise, at der igen herskede tavshed og ro i sygeværelset, følte næsten medlidenhed med hans skuffelse.

"Hvor det rare menneske ville blive glad, hvis jeg lod den fyldebøtte operere mig!" tænkte han.

Lidt efter kom jomfru Sällberg, husholdersken, listende ind. Hun hviskede noget til Johansson, og han gik hen til sin herre.

"Jomfru Sällberg spørger, hvad hun skal sige til folkene. De har stået og ventet herude hele eftermiddagen. De vil ikke gå, før de har hørt, hvad doktoren mener."

Schagerström forstod nok, at alle disse mennesker, der var i hans brød og afhængige af ham, var meget ængstelige for, at han skulle gå bort. *De* forlangte heller ikke bedre, end at han skulle lægge sig på pinebænken.

"Sig til jomfru Sällberg, at det må hun spørge doktoren selv om."

Men alle disse forstyrrelser virkede højst uheldigt på hans stakkels mishandlede legeme. Smerterne kom igen. Blodet pressede på og bankede, snart det ene, snart det andet sted. Det gjorde ondt, når han trak vejret, og han var forfærdelig hed i hovedet.

"Nu er det snart forbi," tænkte han.

Så hørte han igen vognrummel, og han vidste jo, det var herredsfogeden, der kom tillige med sin skriver.

Straks efter kom tjeneren ind med de to herrer. Der blev lagt papir og penne på et bord, og Schagerström begyndte at diktere sit testamente.

Herredsfogden stod bøjet over ham for at opfange de langsomt og sagte hviskede ord og gentog dem for sin sekretær. Hans kone skulle være hovedarving, der var ikke tale om andet. Men der var en mængde folk på de mange gårde, utallige fattige, enker og faderløse, som skulle betænkes.

Det var forfærdelig anstrengende. Sveden haglede ham ned ad kinderne. Han bed tænderne sammen for ikke at give efter for smerterne og matheden.

"Kan vi ikke overlade det til fru Schagerström at disponere på passende måde i alle disse tilfælde?" spurgte juristen, der så, hvor han led.

Jo, det kunne man naturligvis, men der var også noget andet. Hans forældre og søskende. De skulle vel også have et tegn på, at han havde tænkt på dem i sin sidste stund.

Han anstrengte sig forgæves for at gøre sig forståelig, men måtte holde op for ikke på ny at tabe bevidstheden.

De to jurister begyndte at formulere og nedskrive de trufne bestemmelser. Så skulle testamentet læses op for et par tilkaldte vidner, og han skulle erklære, at dette var hans sidste vilje og testamente. Hvor skulle han holde alt det ud?

Det var nu så sent, at det var blevet mørkt, og der var bragt lys ind. Men for ham var stuen lige dunkel. Han syntes ikke, lysene gjorde nogen forandring. Han lå i dødens skygge.

Nå, nu skulle der i alt fald kun en sidste anstrengelse til; så var alle pligter opfyldt, og han kunne få lov at dø i fred og ro. Det værste var jo ikke hændt. Charlotte var ikke kommet.

Men var det ikke vognrumlen, han hørte nu igen? Holdt der ikke en vogn ved trappen? Blev hoveddøren ikke slået op med en fart, som kun ét menneske tillod sig? Gik der ikke som et pust af liv, af håb gennem hele huset? Hørte han ikke den klare, myndige stemme spørge tjenestefolkene nede i forhallen, hvordan han havde det?

Johansson løftede hovedet; det lyste op i hans øjne, han løb hen til døren. Husholdersken havde allerede kigget ind for at melde, hvad hele huset allerede vidste. "Fruen!" hviskede hun, "fruen er her!"

Hun selv, ja, nu måtte han ikke give tabt. Den værste strid var tilbage.

Da Charlotte trådte ind i stuen, burde det jo have været hendes første tanke at gå hen til ham, Schagerström, og spørge, hvordan han havde det. Men der skete ikke noget i den retning. Hun gik derimod hen til herredsfogeden og bad ham høfligt, men bestemt, forlade værelset tillige med sin skriver.

"Min mand har ligget i mange timer, uden at der er gjort det ringeste ved ham," sagde Charlotte. "Han må så snart som

muligt af klæderne. Herredsfogden indser nok, at det er det vigtigste i øjeblikket."

Juristen sagde noget med dæmpet stemme. Han meddelte Charlotte, at doktor Romelius havde sagt, der var ikke noget at gøre.

Charlotte bevarede sin ro. Men Schagerström var vis på, at hun var rasende, og han håbede, herredsfogeden ville tage sig i agt.

"Er det nødvendigt at gentage min anmodning om, at herredsfogeden vil tillade mig at tage mig af min mand?"

"Men, fru Schagerström, det er jernværksejeren selv, der har bedt mig bringe det i orden." Derpå tilføjede han næsten hviskende: "De vil ikke tabe noget, fru Schagerström, ved at dette testamente bliver gjort færdigt."

Straks efter hørtes en lyd: Ritsch, ratsch! Nå, nu rev Charlotte testamentet itu! Ja, nu var hun godt i gang.

"Men, fru Schagerström, dette er da mildest talt – – –"

"Hvis testamentet var til fordel for mig, var det unødvendigt at skrive det. Jeg ville ikke have taget imod en skilling."

"Ja, stiller sagen sig sådan – – –"

Schagerström forstod på det hele, at herredsfogeden var så krænket, at han undte Charlotte at gå glip af al rigdommen. Han overlod hende til hendes skæbne og forlod værelset.

Men heller ikke nu kom Charlotte hen til Schagerström. I stedet for gav hun endnu en striks ordre.

"Hent straks doktoren, Johansson!"

Tjeneren gik, og mens han var borte, talte Charlotte sagte med jomfru Sällberg, der fortalte, hvor fortvivlet hun og alle de

andre havde været over, at de ikke måtte sende bud efter den nådige frue.

"Ja, det var min søster, Marie-Louise, der kom løbende over i provstegården," sagde Charlotte. "Jeg kørte hjem i provstens gamle karriol med en af hans nordbagger for."

Schagerström lå stille og ubevægelig. Han ville naturligvis ikke tilstå for sig selv, at smerterne var taget noget af, efter at Charlotte var kommet, nej, de huserede lige så ubarmhjertigt som før, men han mærkede dem ikke så meget. Sådan var det jo altid med Charlotte: når hun var i stuen, kunne han ikke tænke på andet, end hvad hun foretog sig.

Nu kom doktoren, og i samme øjeblik, han viste sig i døren, råbte Charlotte til ham:

"Nå, så du understår dig at sætte dig til at sove, når min mand er ved at dø?"

"Understår!" Schagerström kunne gerne have let højt. Det ord brugte hun over for ham, da han friede til hende første gang. Han kunne ikke se hende fra sin sofa, men han kunne godt forestille sig, hvordan hun så ud.

Doktoren svarede med samme værdighed, som han hele tiden havde udvist: "Jeg forsikrer dig, min ærede svigerinde, at det er imod mine principper at foretage operationer, måske oven i købet amputationer, på patienterne imod deres vilje."

"Vil du allerførst hjælpe os at få ham af klæderne?"

Men det ville Romelius aldeles ikke. "Schagerström og jeg har allerede talt om den ting. Han vil ikke flyttes. Og jeg finder, han har ret. Efter mine principper, min ærede svigerinde – – –"

Schagerström ventede i den største spænding. Hvad ville Charlotte nu finde på? Ville hun give sin svoger én på øret, eller

ville hun kaste ham i et kar med koldt vand?

"Johansson!" kommanderede Charlotte. "Bring en flaske champagne og to glas!"

Mens tjeneren var borte for at udføre dette ærinde, sagde Charlotte ikke mere til svogeren, men Schagerström hørte hende tale sagte med jomfru Sällberg.

Nu kom Johansson tilbage. En champagneprop smældede, og drikken blev skummende skænket i glassene.

"Vil De tage Johansson med Dem, jomfru Sällberg, og ordne alt sådan, som vi aftalte," sagde Charlotte.

"Nå, svoger doktor," sagde Charlotte, da de to var gået, "nu foreslår jeg, at vi drikker en skål for jernværksejer Gustaf Henrik Schagerström. Jeg forsikrer dig, svoger, han er en hel Polhem. Han har ikke alene sat det gamle savværk her på Store Sjötorp i gang, men han har lavet det sådan, at han selv kom med ind i det. Og ingen tror, det var andet end et ulykkestilfælde. Gustaf Henriks skål, svoger!"

Schagerström lod hende tale uden at give mindste livstegn fra sig. "Det tror hun ikke selv; hun vil bare forskrække det fæ af en doktor," tænkte han.

Han hørte doktoren drikke, så det klukkede, og sætte glasset fra sig. Så rømmede han sig og sagde med et mæle, som hverken var stammende eller udtryksløst:

"Men hvad er det, min ærede svigerinde siger? Hvorfor i alverden ...?"

Schagerström hørte igen den lette brusen af champagnen; Charlotte skænkede altså endnu et glas til sin gæst.

"Og med din tilladelse, svoger, så drikker vi nu et glas for mig. I morges traf jeg min forhenværende kæreste i

provstegårdshaven, og han fortalte mig, at han nu elskede mig lige så højt, som jeg engang elskede ham. Og det kunne jeg godt lide at høre. Det var måske ikke rigtigt af mig, som nu lever lykkeligt med en anden mand, men hvad mener du, svoger? Var det i grunden ikke ganske menneskeligt og naturligt af én, der var blevet forsmået og forskudt? Og tænker vi os så, svoger, at Henrik kom gående gennem haven og så mig og Karl-Artur, synes du da ikke, han skulle have søgt at få at vide, hvad jeg svarede min ungdoms elskede, inden han kørte hjem og kastede sig ind i savværket?"

"Jo, min sæl synes jeg så," sagde doktoren. "Han skal få med mig at bestille, den skarnsknægt! Og han som troede, han skulle undgå min kniv! Charlottes skål!"

Doktoren havde fået en anden stemme, talte i en anden tone. Schagerström lå og snappede efter vejret af spænding. Ville Charlotte vinde sejr?

Hun fyldte igen doktorens glas og holdt en lille tale.

"Nu skal vi drikke doktor Richard Romelius' skål. For halvtredje år siden var hans hustru døden nær, hans hjem forarmet, og hans børn løb om som vilde føl. Nu er alt det blevet anderledes, men i dag nægter – – –"

Schagerström hørte, at et glas blev sat hårdt ned på bordet. "I dag," sagde doktorens stemme, "i dag skal Richard Romelius redde den mands liv, som har givet ham hans hustru og hjem tilbage og hjælper hans børn. Jeg trænger ikke til mere champagne, svigerinde. Jeg skal Fanden gale mig redde det mandfolk med eller mod hans vilje."

Han rejste sig og forlod stuen. Han gik sagtens ud for at hente sin forbindtaske. Schagerström var klar over, at Charlotte

og champagnen havde sejret. Han ville blive opereret, hvor meget han så strittede imod.

I dette øjeblik kom Charlotte hen til ham. Hun stod ved sofaarmen og bøjede sig over ham. Han lukkede øjnene.

"Henrik," sagde hun, "du forstår jo, hvad jeg siger?"

En ganske lille bevægelse af øjenlågene var alt det svar hun fik.

"Jeg må blot fortælle dig, at i eftermiddags kom organist Sundler ned i provstegården for at beklage sig. Hans kone ville forlade ham. Karl-Artur har fået en ny idé, må du vide. Han vil ikke længere være en almindelig præst i statskirken, han vil ikke tale i en kirke. Han vil følge Jesu bud og gå ud som en af hans apostle uden taske og stav. Han vil tale på landeveje og markeder, på gæstgivergårde og skydsskifter. Og Thea vil forlade sin mand og følge ham. Forstår du nu, min stakkels ven – for at det skulle komme så vidt med Karl-Artur, må han i morges have fået et svar af én, han elsker, som har bragt ham til fortvivlelse?"

Schagerström rørte sig ikke. Det var stadig ikke de rette ord.

Charlotte sukkede lidt utålmodigt.

"Vil du da altid blive ved at være sådan et fæ!" sagde hun. "Skal jeg virkelig være nødt til at sige dig, at det er dig, jeg elsker, dig, dig og ingen anden?"

Schagerström slog øjnene op. Han så ind i Charlottes øjne, bedende, ømme, dunkle af tårer. Da skete der noget vidunderligt inden i ham. Det pirrelige, det feje, det barnagtige, som havde været over ham siden ulykkestilfældet, forsvandt. Viljen til livet vendte tilbage. Han var ikke mere bange for

smerte. Han ville ikke dø. Han forlangte ikke bedre, end at blive taget under behandling, at blive reddet.

Frøken Jaquette

Frøken Jaquette Ekenstedt sad en formiddag som sædvanlig ved hjørnevinduet i kabinettet og læste højt for sin moder i broderens studenterbreve.

Hun læste meget tydeligt og omhyggeligt og lagde stærkt eftertryk på ord som "min tilbedte moder", "mine gode forældre" og "min sønlige ærbødighed og taknemmelighed", men mest fremhævede hun de steder, der handlede om Karl-Arturs beundring for oberstindens talenter og især for hendes skriven vers. De sætninger læste hun både én og to gange, for oberstinden blev så nydelig rød i kinderne, når hun hørte de stærke udtryk for sin søns beundring.

Man kunne ikke spore den mindste uopmærksomhed eller træthed hos frøken Jaquette. Men undertiden så hun i vejret og læste et stort stykke videre uden at se på det skrevne, ganske som om hun kunne det hele udenad.

Hun så ned på Klarelven, der kom glidende, bred og vældig, uden for kabinetsvinduet, og fulgte med øjnene den stadige strøm af mennesker, som gik over Vesterbro; torvebønder fra Grava og Store Kil kørte hjem efter vel tilendebragt handel. Skoledrenge styrtede i formiddagens mellemtimer hjem med bøgerne dinglende i en rem over skulderen, og nu og da kom en herregårdsvogn med raske heste og strunk kusk kørende ind til stiftets hovedstad.

Frøken Jaquette var lidt nedtrykt den dag. Hun tænkte på, at hele hendes liv gik hen uden afveksling, uden at hun lærte virkelig levende menneskers glæder og sorger at kende. Det var ingenlunde hver dag, hun gjorde sig den slags bekymringer,

men en gang imellem kunne hun ikke gøre for, at hun blev overvældet af bedrøvelse over livets tamhed og tomhed.

Oberstinden sad og så ned på sit strikketøj og lagde slet ikke mærke til, at hendes datters blik var rettet mod menneskestrømmen, der gik over broen; alt gik på bedste måde, så længe frøken Jaquette ikke tabte tråden. Men lige med ét gled hun over i et andet brev end det, hun var midt i. Hun sprang pludselig fra efterårssemester over til forårssemester, og da brevene lignede hinanden meget, læste hun videre med samme udtryk og samme udholdenhed, lige til oberstinden gav sig til at græde og sagde, at hun ville læse selv. Nu havde Jaquette jo igen sprunget syv-otte breve over. Hun undte ikke sin moder at høre dem. Hun ville skulke sig fra dem. Og det var jo heller ikke så underligt, for hun havde aldrig holdt noget videre af sin broder; det havde for resten Eva heller ikke eller svogeren, Arcker, ja, ikke engang hans egen fader.

Oberstinden sukkede og græd bitterligt over familiens ukærlighed, men Jaquette gjorde sig ikke den ulejlighed at forsvare hverken sig selv eller de andre. Hun ringede på stuepigen og bad hende bringe lidt kager og syltetøj, og det blev oberstinden så glad for, at hun glemte sin sorg. Aldrig så snart havde hun lagt skeen fra sig, før hun spurgte, om Jaquette ikke ville gøre hende den glæde at læse lidt for hende i Karl-Arturs breve. De var så kønne, og nu var det så længe siden, hun havde hørt nogle af dem.

Da tog frøken Jaquette igen fat på brevpakken, og igen læste hun meget tydeligt og udtryksfuldt. Oberstinden sad fin og fornem og hørte efter, som hun nu havde hørt de samme breve læse op i næsten tre år.

Hun var nydeligt klædt, hendes hår sad smukt, og på fødderne havde hun små brokades-sko som sædvanlig. Men nu var hun en gulbleg, lille gammel kone, sammensunken og kraftesløs. Det var akkurat, man kunne ane, hvor yndigt dette ansigt engang havde været, og hvor de søde øjne havde strålet. Oberstinden var som en vissen rose. Den havde endnu sine sidste blade, men der skulle kun et vindpust til, så ville de falde.

Men den formiddag var frøken Jaquette en meget utilfredsstillende lektrice. Oberstinden var netop nu til stede ved en forelæsning af Atterbom og søgte at klare sig romantikkens filosofi, da hun mærkede, at Jaquette begyndte at stamme og hakke i det og læse ganske åndsfraværende. Oberstinden blev igen meget ked af det og sagde, at så ville hun hellere læse selv, når Jaquette ikke havde nogen interesse for at følge sin broder på hans universitetsbane, men brød sig mere om at sidde og se på de unge herrer, som gik og drev på Vesterbro.

Jaquette havde virkelig siddet og set ud på Vesterbro, men hun havde ikke spejdet efter unge herrer. Det der lagde beslag på hendes opmærksomhed, var en dalkulla, en stor, rank kvinde med en sort lædersæk på ryggen; hun havde allerede længe stået bøjet over broens rækværk og stirret ned i vandet.

"Det kan jo ikke være muligt," tænkte frøken Jaquette. "Men det er da samme dragt? Gid dog mennesket ville holde op at stå dér og hænge ud over elven!"

Til trods for moderens klage over den dårlige læsning kunne hun ikke lade være den ene gang efter den anden at se ud på kvinden, som stod dér og så ned i Klarelven. Den store flod, som nu efter tøbruddet havde sin bedste tid, var pragtfuld at se

på, som den kom strømmende ind under brobuerne. Men hvem havde nogensinde set, at en fattig bissekræmmerske gav sig tid til at stå i timevis og glæde sig over bølgernes muntre leg?

"Jeg kan ikke lide det," tænkte frøken Jaquette. "Nogen skulle tale til hende og få at vide, hvorfor hun står dér."

Hun spekulerede allerede på, at hun ville bede sin moder om lov til at holde op at læse for at gå en tur i det dejlige forårsvejr, men da hun så op næste gang, var kvinden borte.

Næsten imod hendes vilje drog elvens overflade hendes blik til sig, og hun spejdede efter, om noget grønt og rødt skulle hvirvle om mellem det hvide skum. Heldigvis var der ikke noget sådant at se, og til oberstindens store glæde var læsningen i nogle minutter fuldkommen upåklagelig.

Men desværre! Den underlige hakken og stammen kom næsten straks igen. Jaquette var ganske utålelig den formiddag.

Frøken Jaquette var virkelig igen blevet adspredt. Hun sad nu og lyttede efter stemmer, som nåede op til hende fra oberstens kontor, der lå i stueetagen lige under oberstindens kabinet.

Hun hørte ganske tydeligt sin faders brummende bas. Og den brummede ganske sikkert endnu dybere end sædvanligt; om det var af overraskelse eller vrede, kunne hun jo ikke vide. Hun syntes også, hun kunne skelne en kvindestemme, der steg og sank med en ejendommelig klang.

Til oberstindens usigelige forbavselse afbrød Jaquette uden undskyldning eller forklaring læsningen af sin broders sjældent velskrevne og indholdsrige udviklinger. Hun ringede ganske simpelt på stuepigen, bad hende være lidt hos moderen og gik ud af stuen.

Et øjeblik efter trådte Jaquette ind i oberstens kontor og fandt ham i samtale med hans svigerdatter, den forhenværende bissekræmmerske, Anna Svärd, en person, hvis navn man ikke havde turdet nævne i det Ekenstedtske hus siden den ulykkelige dag, da salig domprovstinde Sjöborg blev begravet. Obersten sad ved sit skrivebord og vendte ryggen halvt til sin svigerdatter. Man kunne tydeligt se på hans holdning, at besøget ikke var særlig velkomment. Anna Svärd stod bag ved ham. Hun havde taget kramsækken af ryggen og var i færd med at løse knuder og spænder op for at åbne den. Ingen af dem lod sig forstyrre af Jaquettes komme, men fortsatte samtalen.

"Først ha'de jeg i sinde at gå li'e hjem til Medstuby," sagde Anna Svärd, "men du ka jo nok begribe, det var kedsomt at komme tilbage til min mor uden en skilling i lommen, så jeg gik herom ad Karlstad og ba købmand Hoving gi mig varer på kredit, bare så mange, som jeg kunne ha her i sækken. Jeg synes gerne, han ku gjort det for gammelt venskabs skyld, men han ville itte."

Frøken Jaquette, der havde hovedet fuldt både af det, hun havde set fra kabinetsvinduet, og af et brev, hun samme formiddag havde fået fra gamle provstinde Forsius i Korskyrka, betragtede med største nysgerrighed sin svigerinde. Man kunne jo straks se, at hun var højt frugtsommelig, men stor og statelig som hun var, misklædte det hende ikke synderligt. Ansigtet var lige så smukt som før, men hun rynkede panden, så øjenbrynene dannede en ubrudt sort linje. Under den skinnede de dybe, blå øjne trodsigt, ja næsten ondt.

Obersten svarede ikke sin svigerdatter direkte, men henvendte sig til Jaquette.

"Din svigerinde," oplyste han tørt, "er kommet for at fortælle, at hun er blevet træt af samlivet med din broder, og vil vende tilbage til sin gamle bestilling."

Anna Svärd var nu blevet færdig med at løse sine knuder op. Hun løftede sækken, som ikke var fyldt med andet end hø og halm, og stak den hen under næsen på obersten. "Ka du nu se, at jeg itte har noget i'en," sagde hun. "Jeg syntes, det var flovt at gå om med en tom sæk, så stoppede jeg et halmneg i'en."

Obersten trak sit hoved til sig og skubbede sækken til side med alle tegn på stærk uvilje. Bissekræmmersken henvendte sig til Jaquette.

"Du var rar imod mig i gamle dage, Jaquette. Læg et godt ord ind for mig hos din fa'er, så han låner mig to hundrede daler! Han ska få dem tilbage til Mikkelsdag næste år."

Frøken Jaquette, der for lidt siden havde siddet og sukket over livets tomhed og tamhed, så helt forlegen ud, da hun nu blev opfordret til at gribe ind til fordel for svigerinden. Hun vidste ikke, hvad hun skulle sige, så det blev obersten, der tog ordet.

"Det vil jeg råde hende til at tage sig i agt for," brølede han. "Vi forstår nok, hvem det er, der har sendt jer herhen. Han tør ikke komme selv, derfor har vi den fornøjelse at se jer."

"Men kære fader – – –"

Anna Svärd tog sig ikke anklagen synderlig nær. "Sludder og vrøvl!" sagde hun. "Du ku jo heller itte holde ud at ha ham til søn, så du må da forstå, at en anden én ka bli'e led og ked af at ha ham til mand."

"Kære fader, jeg har i dag fået brev fra provstinde Forsius i Korskyrka. Det er rigtigt nok, at Anna og Karl-Artur er skiltes

som uvenner."

"Ja, ja, lad så være," sagde obersten. "Det gør det for den sags skyld ikke behageligere for mig at have en svigerdatter, der går om med kramposen."

"Ja, jeg ka nok forstå, du synes, det er fælt," sagde Anna Svärd. "Men hvis du itte vil række mig en hjælpende hånd på den måde, så find på noget bedre! Hvis du sku komme i tanker om at gi mig tre tusind daler, så jeg ku købe mig en lille gård og ha hest og ko og ku bli'e hjemme hos mit barn og være fri for at løbe om på landevejen, så ha'de jeg jo itte noget imod den ting. Det ka du være vis på!"

Hun stod ganske stille et øjeblik, efter at hun havde gjort obersten dette forslag. Hun ventede åbenbart på svar, men der kom intet.

"Ka du itte tænke dig noget af den slags?" sagde hun.

"Nej," sagde obersten, "det kan jeg ikke."

"Ja ja, da," sagde hans svigerdatter, "når du itte vil, så er der vel nok andre, der vil låne mig penge, så jeg ka komme i gang med at handle. Jeg ved, at Agust Bonander er i byen. Jeg har aldrig før villet gøre forretninger med ham, for han er en filur, men nu vil jeg gå til ham."

Det så igen ud, som om hun ventede på svar, men da der ikke kom noget, bøjede hun sig ned over sækken og gav sig til at snøre den sammen. Hendes fingre gik fortvivlet rask, men der var mange spænder, og frøken Jaquette kunne se, at hvis hun ville sige eller gøre noget for at overtale sin fader, så var der endnu lidt tid.

Og frøken Jaquette ville nok, men hun vidste slet ikke, hvordan hun skulle komme afsted med det. Der var for meget,

som holdt hende tilbage.

Obersten var endnu en kraftig og statelig mand. Han var ikke bøjet eller ældet som oberstinden. Men han havde fået mange dybe rynker i panden, og i hans øjne var der en brændende og stikkende ild, der så ud til at komme fra en indre brand, som aldrig ville slukkes. Frøken Jaquette havde tit mere medlidenhed med sin fader end med sin moder. Hukommelse er en kostelig gave, men måske er det bedre at miste den, end at lade den nære et had, som aldrig kan formildes eller dø.

Der var kun én nøgle, som kunne lukke op for oberstens barmhjertighed, og frøken Jaquette vidste godt, hvad den nøgle hed, men hun kunne ikke tænke sig, hvor hun kunne gøre brug af den her.

Det lod til, at frøken Jaquette pludselig blev træt af det hele. Hun overlod de to stridende til deres skæbne og gik sin vej.

Hun blev dog ikke længe borte. I samme øjeblik som hendes svigerinde stod med sækken på ryggen, parat til at gå, kom frøken Jaquette tilbage, nu med hat og kåbe på. Hun gik lige hen til sin fader og rakte ham hånden.

"Ja, farvel så længe, kære fader!"

"Er du helt tosset?"

"Nej, slet ikke, fader. Men da jeg i forrige måned blev tredive år, da var fader så god at forære mig sin kønne lille gård her uden for byen. Jeg forstår godt, det er faders ønske, at jeg skal bo derude, når fader og moder er borte, og der er jo så hyggeligt og lunt og godt og også nogle husdyr og en have at passe, så ingen kunne ønske sig et bedre hjem. Men jeg klarer mig vel nok endda, og med faders tilladelse er det min mening at forære min svigerinde gården. Jeg agter at følge hende derud

nu med det samme og blive hos hende i den første tid, i alt fald så længe, til det lille barn er født."

Obersten var sprunget op. Han så ikke synderlig blid ud.

"Nej, så min sæl – – –"

Men obersten og hans døtre havde altid været meget fortrolige venner, og frøken Jaquette var ikke en smule bange for ham. Hun var bare slet ikke vant til at beslutte og ordne og handle. Hun havde aldrig i hele sit liv behøvet at gøre noget af den slags.

"Fader har jo givet mig ejendommen og ladet gavebrevet tinglæse," sagde hun, "så fader kan ikke tage den fra mig igen. Og Anna forstår sig meget bedre på at drive den end jeg. Fader har jo aldrig tilladt os at tale om Karl-Artur; derfor ved fader ikke, hvad det er for en dygtig kone, han har. Eva og jeg har så tit ønsket, at vi kunne vise hende en venlighed, men vi har ikke turdet for fader."

Dér stod frøken Jaquette, smukt rød i de allerede lidt falmede kinder, og udviklede med sand begejstring sin plan.

"Til sommer er jeg vis på, at både fader og moder vil ro ned til Älvsnäs for at se barnebarnet. Hvor det bliver morsomt at tage imod jer. Moder vil leve op igen."

Oberstens ansigt fortrak sig lidt. Han havde aldrig før tænkt på, hvad han skulle gøre ved oberstinden, hvis Jaquette forlod dem.

"Bliver du så længe borte?" sagde han. "Hvem skal så læse højt for moder?"

"Fader bliver nødt til at bede Eva komme herhen og læse et par timer hver formiddag og eftermiddag. Eller tror fader måske, det vil være bedre at engagere en ny plejerske?"

Obersten stak hænderne i vestelommerne og fløjtede. Han tænkte på, hvad for en elendighed det var, når Eva en gang imellem skulle læse for moderen. Han vidste også, at der ikke var den plejerske i verden, som ville kunne holde ud at læse Karl-Arturs studenterbreve dag ud og dag ind. Jaquette var den eneste, som ikke tabte tålmodigheden.

"Hør nu, Jaquette," sagde obersten. "Hvad vil du have for at lade den galskab fare?"

"Tre tusinde rigsdaler, kære fader."

Obersten trak en af skrivebordsskufferne ud. Han tog tre tykke bundter sedler og gav Jaquette dem. Og hun puttede dem i lommen på sin svigerinde og kyssede hende.

"Kære Anna," sagde hun. "Man har handlet ilde med dig, det kan jeg se. Men når du kommer hjem og sidder roligt i din landsby, så tænk på, at du dog har fået lov at prøve, hvordan livet giver og tager!"

Så fulgte hun sin svigerinde til havelågen. Og frøken Jaquette syntes, hun kunne se, at hendes øjne skinnede lidt mindre hårde og onde, da de sagde farvel til hinanden.

Så tog frøken Jaquette hat og kåbe af og gik op ad trappen og satte sig ved kabinetsvinduet lige over for sin moder. Hun lagde brevpakken i sit skød og begyndte igen at læse kønt og udtryksfuldt. En gang imellem indtraf det sædvanlige uheld, at hun sprang fra et brev over i et andet. Men i dag var det ikke menneskestrømmen på Vesterbro, der adspredte frøken Jaquette. Hun sad i stedet for og drømte om, at hun og svigerinden var flyttet ud til landgården, at broderens lille barn var kommet til verden, at hun selv levede et liv i arbejde for noget ungt og ikke alene for det gamle og henvisnende.

Det så virkelig ud til, at frøken Jaquettes godhed havde gjort indtryk på hendes stakkels svigerinde.

"Kan du nu se, Anna," sagde hun nok til sig selv, "der er endnu redelighed og retfærdighed til i verden. Du behøver itte at løbe så langt som til Medstuby for at træffe go'e mennesker."

Sandt at sige syntes hun vel ikke, det var synderlig indbydende at komme tilbage til hjemmet og finde sig i al den hån og spot, som ville møde hende. "Var det itte nok det, jeg sa'e: hun duede itte til præstekone," ville det hedde alle vegne lige fra lensmandens kone til de små drenge, som sad og lærte at læse ved det store bord i klokker Medbergs skolestue.

Desuden havde hun altid været glad for penge, og det kunne nok gøre hendes fjed lettere, at hun havde tre tusinde daler i sin lomme. Og hun havde fået noget at spekulere på, mens hun vandrede hen ad vejen.

Egentlig havde hun altid godt kunnet lide at bo i det lille hus oven for doktorens have, og det faldt hende ind, om det ikke var dumt at tage derfra. Mon det ikke var klogere at købe nogle tønder land, bygge en kostald, skaffe sig køer. Hvis Gud gav sin velsignelse til, kunne hun om nogle år sidde med en god gård.

Så hun gik alligevel ikke nordpå op gennem Klarelvsdalen, hvad der ville være den nærmeste vej til hendes hjem, men hun fulgte landevejen østpå langs med Vänern, hvad der åbenbart var den rigtige vej for den, der agtede sig til Korskyrka.

Hvad hendes mand angik, så kunne hun jo ikke tænke sig andet, end at hun ville finde ham ved skrivebordet i hans fine

stue ganske som sædvanlig. Og hun troede heller ikke, der var noget i vejen for, at han ville optage samlivet igen.

"Han ska jo alligevel ha en til at gøre rent for sig og lave sin mad," tænkte hun. "Vi må håbe, han vil ta til takke med mig li'e så godt som med en anden."

Som man ser, havde hun haft godt af at være i bevægelse i den friske forårsluft og især da af frøken Jaquettes godhed. Hendes ophidsede sind var faldet til ro. Hun kunne se tingene, som de var, uden at gøre et sandskorn til et bjerg.

Så vandrede hun den ene mil efter den anden gennem den dejlige, frugtbare egn øst for Karlstad. Hun så herregårde og landsbyer strøet ud over sletten. Her kunne markerne brede sig uden bestandig at afbrydes af bjergåse. Skovene havde måttet trække sig helt ud til synsranden. Med sine tre tusinde daler i lommen så hun på alting med en helt ny interesse. "Måske gjorde man bedst i at blive her," tænkte hun. "Bedre agerland har jeg da aldrig set."

Man kan stole på, at hun nøje iagttog hver gård, hun kom forbi. Alle vegne var der noget at lære og spekulere over. Hun havde igen fået øjnene op for den ydre verden. Hendes tanker bevægede sig ikke mere i en snæver kreds om de ti børn, Thea, Karl-Artur og hendes frygt for straf.

Da hun var nået forbi en af egnens små, hvide kirker, kom hun midt ind i et lille forårsmarked. Der var omtrent de samme handlende og de samme varer, de samme boder og blafrende skilte som på markedet i Korskyrka for en uges tid siden. Men da det var hen ad aften, havde de mennesker, der gik om mellem boderne, allerede fået rigeligt med brændevin. Munterheden var vildere og mere rå. Fra alle kanter hørtes

skænderi og spektakel. Især var hesteprangere og tatere i krigshumør. Man måtte være forberedt på, at det hele når som helst kunne gå over til et stort slagsmål. Anna Svärd, der var godt kendt med den slags ting, gik rask til for at slippe ud af vrimlen, inden striden brød løs.

Men pludselig hørte hun noget, der fik hende til at stå stille og lytte. Midt under folks snakken, lirekassernes falske toner, køernes brølen, vognenes rumlen, midt i al den larmende markedstummel opløftede en kvinde sin stemme og sang en salme. Stemmen steg i vejret, høj, vidunderlig klar, frisk og klangfuld. Alle der hørte den, måtte spørge sig selv, om det ikke var ved et Himlens under, at denne sang hævede sig midt i det rå, hylende spektakel.

Markedsgæsterne blev også grebet af forbavselse. Folk hørte op at handle og købslå, de holdt inde midt i en samtale, de blev stående med brændevinsflasken i hånden uden at sætte den for munden.

Den syngende havde stillet sig op på en såkaldt tatervogn, et simpelt køretøj uden sæde eller kaleche, for at komme op over mængdens hoveder. Hun var lille og tyk, iført en simpel, sort kåbe, hendes ansigt var grimt, øjnene udstående og rindende.

Hun havde allerede samlet en hel kreds af tilhørere om sig. De var åbenbart lidt skuffede over, at den der kunne synge så dejligt, ikke også var smuk, men sangen var så skøn, at de tålmodigt blev stående og lyttede.

"Hvis det itte var en umulighed ..." tænkte Anna Svärd. "Men jeg må jo ta fejl."

Hun ville ikke tro sine egne øjne. Hun sagde til sig selv, at mens denne kvinde sang, fik hun noget smukt, noget rent og

helligt over sig. Hun havde aldrig opdaget noget sådant hos det menneske, som den syngende lignede.

Salmen var til ende. Kvinden steg ned fra vognen, og en mand, som før havde stået blandt tilhørerne, indtog hendes plads.

Han var i gråt vadmelstøj og havde en bredskygget hat på hovedet. Den tog han straks af, kastede den ned på bunden af vognen og stod så et øjeblik med foldede hænder og nedslagne øjne, hensunken i bøn. Vinden legede med hans hår og blæste det ned over panden, hvorved ansigtets bleghed blev endnu mere iøjnefaldende. Og i det samme gød en solstråle sit skær over ham, gjorde det fine ansigt næsten gennemsigtigt og indrammede det et øjeblik i en glorie. Det var, som om solskinnet ville gøre sit til at drage folks blikke til ham.

Anna Svärd, der naturligvis straks kendte sin mand, syntes aldrig, hun havde set ham så smuk. Og hele den flok mennesker, der havde haft i sinde at vende tilbage til deres handel og deres drik, så snart sangen var forbi, blev stående ganske stille og ventede på, hvad den mand kunne have at sige dem.

Det varede heller ikke længe, før Karl-Artur begyndte at tale. Han så i vejret, lod blikket fra de mørke øjne glide hen over forsamlingen, men stod ellers ganske ubevægelig. I den store, andægtige stilhed, der havde udbredt sig over markedspladsen, kunne hans stemme høres vidt omkring.

Det var ikke underligt, at blodet steg hans kone til hovedet. Hun stod blot og spurgte sig selv, hvad alt det skulle betyde. Hvad havde Thea og Karl-Artur her på markedet at bestille?

Lidt efter lidt kunne hun få fat på en og anden sætning. Hun hørte Karl-Artur fortælle sine tilhørere, at han agtede at følge Jesu bud og gå ud på veje og stier for at prædike Guds riges evangelium. Han ville ikke længere tale fra en prædikestol. Han havde søgt afsked fra sit præsteembede.

Folkehoben, som fandt alt det både smukt og mærkeligt, hørte næsten åndeløst efter. Nu og da blev stilheden afbrudt af en halvfuld slagsbroder, der råbte, at nu var han ked af at høre på den snakkesalige fyr dér på tatervognen. Det var jo et marked, hvor man skulle more sig og ikke plages med prædikener. Men spektakelmageren blev snart bragt til tavshed.

De der ville lytte til den nye forkyndelse, var i flertal.

Det kunne næsten se ud, som om der ikke var andre end Anna Svärd, der følte vrede og uvilje. Men hun var også vred til gavns. Var hendes mand altså ikke mere præst? Skulle han og Thea drage landet rundt som andre tatere? Hun, hans kone, måtte vel også have et ord med at sige. Hun kunne knap beherske sig længere. Hun ville trænge sig frem gennem mængden, så hun kom helt foran, for at gøre ende på den smukke tale. Hun ville lade dem vide, hvad Thea og Karl-Artur var for nogle. Begge to gift, hver med sin, horkarl og horkvinde. Og sådan nogle ville spille hellige og prædike Guds ord!

Netop som hun ville til at puffe sig frem, var der én, som lagde en hånd på hendes skulder. Hun vendte sig om og så da, at ved siden af hende stod gamle Storstue-Lisa, den ældste og mest kendte af alle bissekræmmersker, stor, knoklet, brun og barket i ansigtet af vejr og vind, med dunkle, uudgrundelige øjne, hele personen tung og urokkelig som en kampestensblok.

Bekendt som hun var for sin snuhed og for sin umættelige trang til tobak, kaffe og kortspil, havde den gamle også andre gaver, som man ikke så gerne nævnte. Men Anna havde nok hørt folk hviske om, at hun var både synsk og fremsynet, og at hun på en eller anden måde kunne lave det sådan, at hun fik folk til at købe ved hendes bod og betale, hvad hun forlangte. Og da Anna nu følte hendes hånd på sin skulder, var hun vis på, at den gamle ikke havde lagt den dér, uden at hun mente noget med det.

Lisa sagde ikke et ord, og Anna Svärd kunne have rystet hånden af sig med et ryk, men det underlige var, at hun ikke gjorde det. Hun stod ganske stille og lyttede til taleren som alle de andre.

Sådan som Karl-Artur talte den aften, havde hun kun hørt ham tale én gang før, og det var den søndag i Korskyrka, da han havde prædiket over de vidunderlige ord om kærligheden.

Hun huskede så godt, hvordan det alt sammen var dengang, hvordan hun havde siddet og håbet på, at Thea ikke skulle komme og forskrække ham med sine kunster, og hvor ulykkelig hun blev, da hun alligevel til sidst kom og han tabte tråden i sin prædiken.

Nu kunne hun nok forstå, hvor glad han måtte være over, at han havde fået de store talegaver tilbage. Hvis nu hun, hans kone, trådte frem, så ville han ganske sikkert gå fra det ligesom forrige gang, og større sorg kunne hun ikke volde ham.

Men allerbedst som hun stod og spekulerede på, hvordan hun skulle komme til at gøre ham mest fortræd, forekom det hende, at det ikke var Storstue-Lisa, hun havde ved siden af sig, men det var provstinde Forsius, som stod ubevægelig og

andægtig og viste hende, hvordan en præstekone i Korskyrka skulle opføre sig, når hendes mand stod på prædikestolen.

Lige med ét ville Anna til at gå, men nu var det ikke for at trænge sig frem til Karl-Artur. Hun søgte i stedet at slippe igennem folkehoben til den anden side for at komme bort fra markedet, og det gik let nok, takket være Storstue-Lisa, der gik i forvejen og banede vej.

Aldrig så snart var de ude på landevejen, før Anna mærkede, at vreden blussede op igen, og uden i mindste måde at skjule, hvor opbragt hun var, sagde hun til den gamle:

"Hva' sku du blande dig i det for? Hvorfor måtte jeg itte sige dem, hvad de var for none?"

"Jeg så, du var ved at bringe dig selv i ulykke," sagde den gamle med sin tørre, stærke stemme, "og jeg ville hjælpe dig, fordi du i efteråret for tre år siden gik din vej fra efterårsmarkederne for itte at ta pladsen op for mig og Karin fra Risgården og andre stakler. Folk er jo fulde og gale nu i aften, man ved itte, hvad der ku være sket."

Anna Svärd så forbavset på den gamle. Det, at hun var gået sin vej fra efterårsmarkederne for sine kammeraters skyld, havde hun ikke nævnt til noget menneske.

"Du er da itte klogere end som et nyfødt barn," vedblev den gamle. "Nu har du væ't gift med den mand i snart tre år, og så ka du alligevel itte se, at dine og hanses veje går hver til sin side, og at hanses og hinners løber til samme kant. Du må itte tro, du ka undgå det, som er dig beskikket."

Da den gamle sagde det, vågnede der noget gammelt, næsten glemt hos Anna Svärd. Hun kom i tanker om, at et eller andet sted hos Gud i Himlen var alt det optegnet, som hun skulle gå

igennem, og at hvad dér stod skrevet, det stod skrevet. Ingen magt i verden kunne forandre det, ja, ikke engang Vorherre selv. Det troede hendes moder og Erik i Jobsgården, det troede alle mennesker i Medstuby, og i den tro levede de og døde, frejdige og glade.

Lidt efter sagde hun til den gamle, som endnu gik ved siden af hende, stille og tålmodig:

"Ja, nu ska du så ha tak, Lisa. Jeg er jo itte så dum, at jeg vil sætte mig imod det, som er mig beskikket."

Storstue-Lisa blev straks stående og rakte hende en hånd, der var forfærdelig stor, men aldrig gav andet end et svagt tryk.

"Ja, jeg må nok tilbages til mit," sagde hun.

Men inden de skiltes, gjorde Anna Svärd hende et spørgsmål. "Når du ved så meget om mig, Lisa, ka du så itte sige mig, hvor jeg nu ska vende mine skridt hen?"

Svaret kom uden mindste betænkning. "Du ska bare gå li'e frem ad vejen, for det, der er beskikket dig, det møder du i aften."

Så gik Storstue-Lisa rask tilbage til markedet, men Anna Svärd blev længe stående og så efter hende. Hun havde været til stor hjælp for hende ligesom frøken Jaquette.

Snart gik hun videre i den smukke forårsaften og følte sig nu ganske sikker på, at det, der skulle møde hende, det måtte være noget venligt og godt.

Men hun kom til at gå længe, inden der hændte noget. Til sidst blev hun både træt og sulten og satte sig på en grøftekant for at tage sin madpose frem.

Og nu traf det sig hverken værre eller bedre, end at netop som hun førte et stykke smørrebrød til munden, kom to

tiggerkællinger hen ad vejen, grå og snavsede og med en urimelig lang række grå og snavsede unger efter sig.

"De dér kommer nok til at tage maden ud af munden på dig," tænkte hun og flyttede sig lidt til side om bag ved en sten, så at tiggerskaren måske kunne gå forbi uden at se hende.

Hvad kællingerne og børnene havde på, det var ikke til at beskrive. De havde karklude på hovedet og sække, der havde siddet på fugleskræmsler en hel sommer, til kjoler og trøjer, og sko, der var lappet sammen af gamle birkebarks-æsker.

Men de to tiggerkællinger lod sig ikke forknytte hverken af snavset eller af laserne. De lo og snakkede, så man kunne høre dem langt bort.

"Jeg ha'de da aldrig troet, det kunne være sådan plasér at gå om og tigge, " sagde den ene af dem.

"Man har da heller aldrig hørt mage til det svineheld, du har ha't," sagde den anden. "Sådan at få ti unger til giendes."

Anna Svärd begyndte at få en anelse om, at dette ikke hang rigtigt sammen. Hun havde hørt, det kunne ske, at velhavende bønderkoner fra de nordlige sogne i Värmland gik ud at tigge hen ad foråret, når der var tomt i "madboden", for at få korn til brød og udsæd. Og de to havde ikke gået tiggergang forgæves. Både kvinderne og børnene kom slæbende med fulde poser.

"Ha'de vi bare itte så langt hjem," sagde nu den første tiggerkælling og lo. "Man ku ha nødig at ta gæstgiverskyds tilbage til Eksherred."

Aldrig så snart havde hun sagt de ord, før Anna Svärd sprang op på vejen og tog tiggerkællingerne skarpt i øjesyn. Hun kunne kende deres ansigter bag snavset og hårtjavserne, der hang dem ned i øjnene. Den ene boede i et lille hus oppe i skoven – hun

var vel nok så fattig, at hun trængte til at tigge – men den anden var en rig enke, da Anna så hende sidst. Da havde hun trakteret med kaffe, lavet på rigtige bønner, og havde købt både nakkekam og silketørklæde.

Så snart kvinderne så Anna Svärd, gav de sig til at kræve ind.

"I har nok noget gammelt tøj i sækken, som I kan gi' os til ungerne."

"Men er du itte konen fra Norrviken?" sagde Anna halvt spottende. "Hvor ka det være ble'et så fattigt for dig, at du må gå om med tiggerposen?"

"Min gård er brændt," sagde kvinden, "og køerne er døde, og kornet er frosset – – –"

Mere fik hun ikke sagt, for der lød et højt, skingrende råb fra børneflokken. Ti tiggerunger kom styrtende hen til Anna Svärd; de omfavnede hende, de var ved at rive hende omkuld.

Straks lod Anna Svärd, som om hun ikke lagde mærke til dem. Hun lagde sin hånd tungt på kvindens skulder. "Nå, så det er dig, der er gift med de børns farbror," sagde hun. "Nu kommer du til at følge med til lensmanden. Og du ska få lov at køre hjem i fangekærren, både du og ungerne."

Da tiggerkællingen hørte det, udstødte hun et skrig. Hun kastede posen og løb sin vej, så rask hun kunne, og det samme gjorde den anden tiggerkælling og alle de drenge og piger, der hørte hende til.

Men Anna Svärd stod midt på landevejen med de ti børn omkring sig og glæde og fred i sit hjerte.

Og inden hun sagde noget til dem og spurgte dem ud om, hvordan de havde haft det hos farbroderens, syntes hun, at de og hun måtte takke Gud for, at de igen var kommet sammen.

Og hun istemte en aftensalme, den første, hun havde lært dem at synge:

Den lyse dag forgangen er,
og natten nu fremskrider.
O, gode Gud, vor herre kær,
bliv hos os alle tider.

Tredje del

Landstrygerbaronen

Hvor de dog må have græmmet sig, de mænd, der havde arvet de gamle gårde langs bredderne af den lange Lövensö, alle de mænd, der endnu kunne fortælle om stolte kavalerbedrifter, der sad på deres gårde som selvherskere, der havde den afgørende stemme i sognerådet og på deres fødselsdage blev fejret som små konger – hvor de dog må have græmmet sig, da tilfældet ville, at ægteskaberne på den ene herregård efter den anden ikke blev velsignet med sønner, da deres hustruer, som ellers var dem lydige og underdanige i alle ting, lod til at have sammensvoret sig om ikke at bringe andet end døtre til verden.

I de år, da de mange døtre blev født, spekulerede disse mænd sikkert tit og mange gange over Forsynets veje og tilværelsens gåder. De spurgte sig selv, om de evige magter på denne nye måde ville tilkendegive deres mishag med menneskene, om det måske var deres mening at sende en syndflod af kvinder ud over Jorden, en oversvømmelse, der ganske sikkert ville gøre det af med den syndige menneskehed på en virksommere måde end i Noahs dage.

Og de havde også god grund til at være bekymrede. For selv om der endnu ingenlunde var tale om tilintetgørelse og undergang af hele menneskeslægten, så kunne det dog dreje sig om flere gamle slægters bestående. Det kunne betyde, at Sinclaire-slægtens stormægtige jernværksejere uddøde, eller at Hedenfelternes stolte rækkefølge af majorer og oberster blev brudt. Det kunne betyde undergang for den ædle, ærværdige provsteslægt, der havde haft til huse i Bro provstegård i over hundrede år, og det kunne forhindre, at nogen af den gamle

tyske organist Fabers efterkommere med smidige fingre kom til at traktere de brølende og drønende orgler i de gamle värmlandske kirker.

Skønt der altså var grund nok til bekymring, gik den dog næppe så dybt, at den forhindrede det store flertal af herremændene i Bro sogn i at nyde livet på bedste måde. Kun en eneste af dem var sådan beskaffen, at han hverken dag eller nat kunne glemme sin længsel efter sønner; hellere ville han have været den ringeste daglejer end en baron Lövenskjold af det reneste blod, når han skulle leve med den bevidsthed, at hans slægt ikke ville blive fortsat.

Adrian Lövenskjold, denne statelige herre til Hedeby, denne dygtige mand, der stadig forbedrede og forskønnede sin gård og sin ejendom, denne retsindige husbonde, der ville alle sine undergivne vel – han kunne aldrig frigøre sig for en følelse af, at han havde svigtet sin pligt mod sit land, mod sine forfædre, mod hele menneskeheden, fordi han kun havde sat fem døtre i verden, men ikke nogen søn, ikke nogen af disse pligttro, arbejdsomme mænd, som i fordums tid havde skabt Sveriges storhed og magt. Han gjorde sig ganske vist umage for at være retfærdig og ikke skyde skylden på de uskyldige, men han kunne ikke gøre for, at han blev led ved livet, når han skulle tilbringe det sammen med lutter fruentimmer. Han vidste jo, at hverken hans hustru eller hans gamle faster eller de fem døtre eller deres lærerinde var skyld i hans ulykke. Men han færdedes dog hver eneste dag iblandt dem som en glædesforstyrrer, fordi han ikke kunne tilgive dem, at han ikke i stedet for disse stilfærdige, satte fruentimmer havde en flok vilde, uregerlige, grovædende drenge at tumle med.

Denne bestandige utilfredshed gjorde ham gammel før tiden. Der var sandelig ikke meget tilbage hos ham af den unge, muntre ridder Solskin, som i sin tid blev gift med den viden om kendte skønhed Marianne Sinclaire. Han mistede vel nok en del af sine unge dages strålende humør, da Marianne døde efter kun et års ægteskab. Hans andet giftermål med den rige frøken Wachthausen fra Kymmelsta var et fornuftparti, og den hustru kunne ikke holde hans fortærende længsel nede. Men den gamle, stærke livsglæde ville nok være vendt tilbage, hvis han bare havde haft en søn. Med ham ville han være gået på jagt eller have gjort lange fisketure. Ligesom i de muntre ungdomsdage ville han endnu engang have kørt en hel lang dag for at danse en nat. Nu gik han derimod om derhjemme, led og ked af alt dette sarte, smålige, fruentimmeragtige, som han altid var omgivet af.

Netop på den tid, da baron Adrians hjerte for alvor var ved at forhærdes, skete det imidlertid, at hans broder Göran, den usle, foragtede landstryger, der havde lagt sig ud med hele sin familie, kom kørende op for hovedindgangen på Hedeby.

Det var noget ganske utroligt. Dette sære, forvildede menneske, der levede mellem tatere og hesteprangere og var gift med en tatertøs, kom jævnligt kørende til de andre herregårde på egnen i sin snavsede vogn, der var fuld af pjalter, børn og alle slags ildelugtende bylter, for at bytte heste eller købe al slags ragelse. Men det var aldrig før sket, at han havde vovet sig op til broderens dør.

Det er ikke godt at vide, i hvor høj grad det liv, han havde ført, havde udvisket erindringen om fortiden af hans sind.

Der havde i flere dage raset en forfærdelig snestorm, og mens den lille, gule krikke langsomt banede sig vej gennem snedriverne i alléen, som førte op til Hedeby, sad måske den stakkels landstrygerbaron og drømte sig tilbage til sin barndom. Måske bildte han sig ind, at han igen var en dreng på vej hjem fra skolen i Karlstad, og måske ventede han, at hans smukke og statelige forældre skulle stå i døren og tage imod ham. Han tænkte sig, at tjenestefolkene skulle komme løbende og hjælpe ham af med fodposen og skindtæppet. Ivrige hænder ville skille ham af med pelsen, tage den lodne hue af hovedet på ham og knappe pelsstøvlerne op. Hans moder kunne ikke hurtigt nok få overtøjet af ham, så hun kunne omfavne ham, få ham hen til den blussende kakkelovn, hælde skoldende hed kaffe i ham og til sidst sidde ganske stille og bare sluge ham med øjnene.

Om vinteren, når det sner og fyger mange dage i træk, når alle veje er tilføgede, og ingen rejsende vover sig ud, da sidder der jo altid ved vinduerne i de ensomt liggende gårde på landet nysgerrige udkigsmænd, der stadig stirrer ned ad alléen og venter på noget nyt, noget umuligt, på man ved ikke hvad.

På sådanne dage er selv det, at der kommer en taterslæde, en stor begivenhed, som meldes fra stue til stue, og allerede inden det lille, gule øg havde stridt sig op ad alléen, havde baron Adrian fået besked om, hvad det var for en gæst der kom.

Men da han stod i døren med sin mest afvisende mine og beredte sig på at give sin broder sådan en modtagelse, at han ikke skulle driste sig hverken til spøg eller grove svar, så han, at Göran, denne foragtede dagdriver, denne forlorne søn, der hele sit liv igennem kun havde voldt ham skam og skade, ikke denne

gang kom kørende med sortøjede taterunger eller hæslige tiggerkællinger, men netop med det, som han ønskede mere end alt andet, og som var nægtet ham, den tro og retskafne mand.

Og det var ikke et understukket barn, som den pjaltede landstryger med det forsvirede galgenfjæs nu hentede frem fra bylterne i taterslæden; dertil lignede det alt for meget det portræt af hans fader, der indtog hædersplads en over sofaen i dagligstuen på Hedeby. Han genkendte dette milde, fine ansigt med de store, drømmende øjne, som han så ofte havde beundret. Ikke nok med, at broderen havde en søn, men tiggerbarnet kunne også rose sig af den skønhed, der var arvet fra en af hans stammødre, og som ingen af hans døtre havde fået.

Men i dette øjeblik var det ikke stort bevendt med den sidste Lövenskjold. Da hans fader løftede ham ud af slæden, hang han næsten bevidstløs i hans arme, øjnene var lukkede, både kinder og hænder var blå af kulde.

Det blev altså ikke til noget med, at baron Adrian med kraftige ord viste sin broder bort fra gården; da Göran kom med barnet på armen og baron Adrian så et tvivlrådigt, spørgende blik i hans øjne, da glemte han alt hvad han selv havde lidt for denne broders skyld, han glemte også alle de bekymringer, han havde voldt deres forældre, og slog døren op på vid gab.

Men Göran Lövenskjold gik ikke længere end ind i forstuen. Da broderen også lukkede døren til spisestuen op og han så et blussende brændebål og møbler og tapeter, som han kunne huske fra sin barndom, blev han stående og rystede på hovedet.

"Nej," sagde han. "Det er ikke noget for mig. Jeg bliver herude. Men måske du vil tage dig af barnet?"

Baron Adrian tog imod barnet som den kosteligste skat og gav sig straks til at stryge og gnide det lille legeme for at varme det. Han kaldte ikke på nogen af sine fruentimmer. Han vidste jo, han ville blive nødt til det senere, men i disse første øjeblikke ville han have barnet for sig selv. Og pludselig trykkede han sin skæggede kind mod det lille tiggerbarns våde og snavsede.

"Han ligner fader så meget," sagde han med lidt usikker stemme. "Du er lykkelig, at du har en søn, Göran."

Da baron Göran så, hvordan hans broder trykkede barnet ind til sig, da fik han vel nok en anelse om, at ejeren af Hedeby var rede til at give ham føde og husly til hans dages ende, blot fordi han var så lykkelig at have en søn. Han anede, at for fremtiden ville hans broder finde sig i hans drillerier, hans dovenskab, hans kortspil, hans drikkeri, uden nogensinde mere at sige ham et bebrejdende ord.

Alligevel lod han ikke til at have lyst til at blive, men gik hen imod døren.

"Du kan nok forstå, at jeg ikke var kommet herop, hvis jeg ikke havde været nødt til det," sagde han. "Vi har kørt rundt i snestormen så længe, at han var ved at fryse ihjel for mig. Jeg måtte ty herned med ham, ellers havde han været færdig. Jeg har noget arbejde i provstegården; de venter mig dér, så nu kører jeg derhen. Så snart vejret bedager sig, kommer jeg og henter ham."

Da han sagde det, stod han med hånden på dørgrebet. Baron Adrian svarede ikke. Måske han ikke engang hørte, hvad broderen sagde. Han var helt og holdent optaget af barnet.

"Hør, Göran, hans hænder er helt stive af kulde. Vi kommer til at gnide ham med sne. Vil du ikke hente noget?"

Goran Lövenskjold mumlede nogle utydelige ord, der lød som tak og farvel, og lukkede døren op. Baron Adrian troede, han gik ud for at hente sne, som han havde bedt ham om. Men lidt efter hørte han bjældeklang, og da han så ud, opdagede han, at hans broder kørte sin vej. Han piskede på det usle øg, så det satte af sted i fuldt firspring, og den tynde frostsne stod om dem som en støvsky.

Baron Adrian kunne nok begribe, at der var meget i hjemmet, som det var pinefuldt for broderen at gense, og undrede sig ikke over hans flugt. Desuden lagde barnet beslag på alle hans tanker. Han hentede selv sne for at gnide liv i det iskolde lille ansigt og i hænderne, og allerede mens han var i færd med det, begyndte han at lægge planer for fremtiden. Aldrig ville han give sit minde til, at den sidste Lövenskjold kom tilbage til broderen og voksede op blandt hans vilde kammerater.

Det er ikke let at sige, hvad Göran Lövenskjold havde i sinde, da han kørte fra Hedeby. Det er muligt, at han agtede at vende tilbage om et par timer for at hente barnet og samtidig få lejlighed til at more sig ved broderens raseri over, at han endnu engang havde ladet sig narre og bedrage. Da han kørte ud af gården, lo han højt ved at tænke på, hvordan broderen havde trykket sin kind ind mod tiggerbarnets, og hvor stolt han havde taget det barn i sine arme, der skulle opretholde navnet og slægten.

Men hvordan det nu var, så holdt han snart op at le. Han sad med den afgnavede pelshue langt ned i panden og kørte hen ad

vejen uden at tænke på, hvor det bar hen. Dybe og underlige tanker rørte sig i ham, tanker, som krævede straks at blive til handling.

Han kørte ikke til Bro præstegård, som han havde sagt, og da et bud fra Hedeby næste morgen kom derhen for at spørge efter ham, var der ingen, der kunne give nogen besked. Men længere op ad formiddagen kom to bønder til Hedeby; de havde været ude med sneploven på de tilføgede veje og meldte baronen, at de havde fundet hans broder, landstrygeren, død i en snedrive. I mørket måtte han være kørt i en grøft, og taterslæden var væltet. Han havde sagtens ikke haft kræfter til at få den rejst, men var blevet liggende på bunden af grøften og frosset ihjel.

Der er ikke noget sted, hvor man i mørke og snefog lettere kunne tage fejl af vejen end på den store, åbne strækning ved Bro kirke. Det lød slet ikke umuligt, at Göran Lövenskjold, landstrygerbaronen, kunne være omkommet ved et ulykkestilfælde.

Man behøvede ingenlunde at tro, at han frivilligt havde søgt døden, for at hans barn kunne få lov at blive i det gode hjem, som han havde skaffet det ved sin ondskabsfulde streg.

Han var jo næsten et forrykt menneske, samme Göran Lövenskjold, og det er sandelig ikke let at forklare hans handlemåde rigtigt. Men man vidste jo, at han havde elsket dette sit yngste barn med en helt rørende kærlighed. I dets ansigt havde han fundet de Lövenskjoldske familietræk, og han syntes vel, det hørte ham til på en ganske anden måde end de sortøjede taterbørn, der ellers voksede op omkring ham. Det var ikke helt umuligt, at han havde givet sit liv for at frelse dette barn fra fattigdom og elendighed.

Da han kom kørende til Hedeby, havde han sagtens ikke tænkt på andet end at have sin fortræffelige broder til bedste, han, der gik og længtes efter sønner. Men da han igen stod i sit gamle hjem, da han følte, hvordan hæderlighed, tryghed og velvilje ligesom lå i luften, da havde han sagt til sig selv, at han ville ønske, hans yngste barn, det eneste, som rigtig var hans eget, kunne blive her, og at han måtte indrette sin rejse sådan, at han aldrig behøvede at komme tilbage og hente det.

Men der er ingen som ved, hvordan det virkelig hang sammen. Livet var ham sagtens ikke så dyrebart, at han ville betænke sig på at kaste det fra sig. Han var måske glad ved at have fundet en gyldig grund til en handling, som han hidtil havde opsat af ligegyldighed eller sløvhed.

Og hvem ved? Måske det selv i dødsøjeblikket glædede ham at kunne spille sin eneste broder, der altid havde forstået at holde sig på den sikre side i livet, endnu et puds. Måske fornøjede det ham at narre baron Adrian denne sidste gang. Fortrak hans læber sig måske til et sidste spotsk smil ved tanken om, at det barn, han havde lagt i sin broders arme, ikke var andet end en pige, at det kun var en forklædning, der havde åbnet fædrehjemmets døre for den usle taterunge?

Baronessen

Den dag, landstrygerbaronen havde bragt sit barn til Hedeby, kom baron Adrian Lövenskjold ind til middagsbordet i glimrende humør.

I dag skulle han ikke sidde til bords med fruentimmer alene. I dag var der en dreng med ved bordet. Han syntes, der var en anden luft i stuen. Han følte sig ung, munter, livsglad. Ja, han agtede endog at foreslå sin kone, at de skulle have vin og drikke et glas for den nyankomne.

Han gik lige hen til sin plads ved det runde spisebord, foldede hænderne og hørte med bøjet hoved på bordbønnen, som den yngste af de små døtre bad.

Da det var besørget, så han sig om med et strålende blik for at finde sin brodersøn. Men hvor meget han end anstrengte sig, fik han ikke øje på noget barn i trøje og bukser. Der var ikke andet end skørter og snævre kjoleliv ved bordet nu som ellers.

Han rynkede de svære bryn og fnøs. Han havde jo været nødt til at udlevere brodersønnen til barnekammeret, så han kunne blive vasket og klædt om, men var hans kone virkelig så dum, at hun ikke lod barnet sidde med til bords? Ganske vist var han en taterunge med tatermanerer, men alle hans fem velopdragne døtre var ikke så meget værd som det barns lille finger.

Inden han endnu fik sagt noget om sin skuffelse, gjorde baronessen en bevægelse med hånden og pegede på en lille velklædt og velfriseret pige, der sad ved siden af ham.

Han talte hurtigt efter og fandt, at der den dag sad seks små piger ved bordet. Han tænkte sig, at de havde givet drengen pigeklæder på. Det var jo ganske naturligt. De pjalter, han

havde på, da han kom, kunne han ikke sidde til bords med, og på Hedeby havde de ikke andet end pigeklæder. Men de havde da ikke behøvet at flette håret, det krusede, gyldne hår, i to kringler, der hang og dinglede ved ørene ganske som på hans egne døtre.

"Kunne I ikke have fået et par bukser at låne hos forvalterens?" spurgte baronen, "så drengen ikke behøvede at se ud som et fugleskræmsel?"

"Jo," svarede baronessen, og svaret kom lige så behersket som sædvanlig, uden ringeste spot eller skadefryd, "jo, det tænker jeg nok, vi kunne. Men nu er hun klædt på, som det passer sig for hende."

Baron Adrian så på sin kone og på barnet og til sidst endnu engang på sin kone.

"Jeg er bange for, at Göran igen har spillet dig et puds," sagde baronessen.

Og der var ikke en tone i stemmen, ikke et glimt i øjnene, der røbede, at hun her var af en anden mening end sin mand.

Det var hun jo heller ikke. Hun syntes afgjort, at Göran havde båret sig skammeligt ad og givet et nyt bevis på sin sædvanlige ondskabsfuldhed. Hvis der rørte sig noget andet i sjælens dyb, så var det ganske imod hendes vilje.

Men når nu et menneske er skabt til dørmåtte og bliver trådt på hver eneste dag, så kan det vel ikke være andet, end at samme måtte føler en vis tilfredsstillelse, hvis han, der træder hårdest og har de skarpeste jernsøm i sine støvlehæle, skulle komme til at slå en lille uskadelig kolbøtte.

Og da baronessen så, at hendes mand rynkede panden og lod stegefadet, som stuepigen bød om, gå sig forbi, ganske som om

den malør havde taget hans appetit, så gik der ligesom nogle trækninger igennem hende, skønt hendes ansigt stadig var ubevægeligt.

Bagefter tænkte hun tit på, hvordan det skulle være gået hende selv og den gamle faster og guvernanten og de fem døtre, hvis ikke hendes mand havde rejst sig fra bordet med en styg ed og hurtigt var gået ud af stuen. Hun selv kunne ikke have holdt sig alvorlig et øjeblik til. Hun måtte le, og ligedan var det med de andre. De kunne ikke andet end kaste sig bagover i stolene og le af fuld hals. De lo højt og jublende, den ene højere end den anden, men de sad og skammede sig hele tiden. Det kunne aldrig være rigtigt at le af, at han, der var fader og mand og husbonde, var blevet narret. De var pæne og velopdragne, og de var i højeste grad misfornøjede med sig selv. Men den latter kom fra selve naturgrunden, og de kunne ikke holde den tilbage, hvis de ikke ville kvæles.

Det var bevægede øjeblikke. I et nu kastede de alt det af sig, der tyngede og trykkede og følte sig fri og overlegne. De troede aldrig mere, de ville komme til at føle sig så kuede og forskræmte som før, nu da de havde kunnet le af undertrykkeren. Mens de lo af ham, mistede han sin frygtindgydende storhed og blev et almindeligt lille menneske ligesom de selv.

Og baronessen, der altid talte om baron Adrian som den bedste af alle ægtemænd og om sig selv som den lykkeligste af alle hustruer, baronessen, der aldrig tillod en fremmed, ja ikke engang fasteren eller guvernanten, at gøre den mindste bemærkning om mandens opførsel, baronessen lovede sig selv, at traf hun nogensinde igen Göran Lövenskjold, så ville hun se,

om hun kunne gøre noget for ham til tak for disse muntre øjeblikke.

Men næste dag, da landstrygerbaronen blev fundet ihjelfrossen i en grøft i provstegårdsengene og blev kørt hjem til Hedeby, da rørte hun alligevel ikke en finger for at vise ham den sympati, som hun havde følt for ham i et par flygtige minutter. Hendes mand fik lov at ordne ligfærd og begravelse ganske efter sit eget hoved, uden ringeste indvending fra hendes side.

Baron Adrian skaffede ligdragt og bestilte kiste og lod familiegraven åbne. Han aftalte begravelsesdagen med præsten i Bro og kørte selv med nogle af sine folk til kirkegården og overværede begravelsen.

Men mere gjorde han heller ikke.

Han tillod ikke, at der blev hængt hvide lagener for vinduerne på Hedeby, eller at man strøede gran på vejen og heller ikke, at baronessen og hendes døtre gik i sorg. Han indbød ikke nogen af sognets herremænd til at gå med i ligfølget; han bestilte ikke begravelseskonfekt og holdt intet begravelsesgilde på gården.

Der var ikke et menneske i hele Bro sogn, som var andet end glad over, at Göran Lövenskjold var død. For fremtiden skulle han aldrig mere antaste herremændene på Broby marked, klappe dem på skulderen og tiltale dem med Du og fornavn, fordi de i gamle dage havde været skolekammerater i Karlstad. Og mange var glade ved at vide, at det aldrig mere ville falde ham ind at tilbytte sig et fint og godt guldur for en bulet sølv-"tvebak" eller en prægtig fire års hoppe for en gammel skindmær. Vist var det rart, at han var borte. Så længe han levede, var man aldrig sikker for, hvad han kunne finde på at

forlange, eller for den hævn, han kunne tage, hvis man sagde Nej til ham.

Men alligevel syntes nu hele Bro sogn, at baron Adrians optræden vidnede om alt for stor hævnlyst. Folk sagde, at nu da baron Göran var død, skulle broderen have glemt det gamle nag og givet ham en smuk og standsmæssig begravelse.

I virkeligheden havde man næsten mere at udsætte på baronessen end på hendes mand, for man havde ventet mere barmhjertighed af et fruentimmer. At tænke sig, at hun ikke så meget som lagde en blomst på kisten! Og den vældige kalla, der stod i spisestuen på Hedeby, blomstrede jo netop nu, og ingenting passer da så godt til at give en død med på den sidste rejse som en kalla, men det var ikke sket. Hvad skulle man sige til sådan noget? Var det ikke næsten umenneskeligt ikke at ville spendere så meget som en kalla på sin svoger?

Så var der nok også mange, som fandt, at der burde være sendt baron Görans kone meddelelse om hendes mands død, og man undrede sig over, at baronessen ikke havde tænkt på det. Og hun skulle dog i alt fald have ladet sy en sørgekjole til den lille pige, Göran Lövenskjolds kæreste barn. Hun kunne da ikke være sin mand så underdanig og så bange for ham, at hun ikke turde sende bud efter en syerske og skaffe det faderløse barn passende klæder.

Baronessen på Hedeby var, som alle vidste, en klog dame, som havde god rede på, hvad der passede sig. Og det havde jo været hendes pligt at tale manden til rette, når han gjorde noget forkert. Men det mærkede man ikke det mindste til ved denne lejlighed.

Den snavsede taterslæde med pjalter og bylter, med kedelflikkerværktøj, brændevinsbimpel og fedtede kort, og den lille gule hest, der var blevet stående ved sin herres lig, indtil der kom folk og gravede den døde ud af snedriverne, var naturligvis også bragt til Hedeby. Slæden var stillet ind i et udhus og hesten i stalden, og med undtagelse af, at hesten havde fået foder og vand, havde ingen bekymret sig om denne del af landstrygerbaronens efterladenskaber. Men dagen efter begravelsen befalede baronen, at hesten skulle skoes om og have et ekstra foder, så man kunne nok forstå, at han agtede at sende den ud på en lang tur.

På den tid var der en forvalter på Hedeby, som hørte hjemme i et af de nordlige sogne i Värmland, hvor det omvandrende taterfolk havde sit vinterkvarter. Han kendte den taterfamilie, som baron Göran havde giftet sig ind i, og vidste, hvor den holdt til. Ham gav nu baron Adrian ordre til at bringe det gule øg tilbage til familien tillige med slæden og alt hvad der var i den og give baron Görans hustru meddelelse om, at hendes mand var død.

Men det var baronens mening, at han ikke alene skulle bringe slæden hjem og kedelflikkerværktøjet og kortene og alt det andet ragelse. Han skulle også have broderdatteren med. Hun havde ingen ret til at blive på Hedeby. Hun skulle sendes tilbage til den slægt, hun var rundet af.

Dagen efter begravelsen meddelte baron Adrian altså sin kone, at den lille pige skulle bringes hjem næste morgen. Og han sagde tillige strengt, at hun skulle have de samme pjalter på, som hun havde haft, da hun kom. Han tilføjede også nogle

ord om, at han antog, hun, baronessen, var glad over at blive fri for at have den taterunge i huset.

Baronessen svarede ikke et ord. Hun gjorde ingen indvendinger imod, at barnet skulle sendes væk fra Hedeby. Hun rejste sig blot for at gå ind i barnekammeret og give barnepigen besked.

Hele den dag mærkede man en underlig uro hos baronessen; hun kunne ikke sidde stille. Snart tog hun fat på ét arbejde, snart på et andet, og hele tiden bevægede hun læberne, skønt der ikke kom en lyd frem.

Den dag kom hun tiere end hun plejede ind i barnekammeret; hun sad ganske stille og så på det fremmede barn. Den lille pige stod, så længe det endnu var den mindste smule lyst, henne ved vinduet og så ned ad alléen. Sådan havde hun stået hver dag, lige siden hun kom til Hedeby. Dér stod hun og ventede på, at hendes fader skulle komme og hente hende. Hun var sky og fremmed og brød sig ikke stort om at lege med de andre børn. Hun ville sikkert ikke være ked af at blive sendt hjem.

Da det blev nat og baronessen lå i dobbeltsengen ved sin mands side, var hun stadig lige urolig og kunne ikke sove. Hun sagde til sig selv, at nu havde hun nået grænsen, nu var det øjeblik kommet, da hun måtte sætte sig op imod sin mand. Det, han nu havde i sinde at gøre, det måtte ikke ske.

Baronessen følte sig sikker på, at baron Göran var gået i døden med vilje, for at hans datter kunne blive på Hedeby. Han havde elsket hende og var blevet grebet af ønsket om, at hun kunne komme til at vokse op i et godt hjem og blive et rigtigt menneske. Han havde tænkt sig, at hun ville blive opdraget

efter sin stand og gift med en dannet mand. Hun skulle ikke blive en taterkælling og køre om på taterlæsset, bandende og skrålende, omgivet af bandende og skrålende taterunger.

For at opnå alt det havde han givet sit liv. Han havde indset, at så meget skulle der til, men han havde ikke ladet sig skræmme af prisen; han havde betalt den.

Mon hendes mand forstod, hvad hans broder havde ment? Det er ikke umuligt, at han forstod det, men det var ham nu en tilfredsstillelse at forholde ham det, som han ville købe med sit liv. Og det måtte hun, hans hustru, forbyde ham.

Hun måtte sige ham det sådan, at han adlød hende. Hun måtte tale med myndighed og kraft. Han måtte ikke sende broderdatteren bort. Det var urigtigt. Hun var sikker på, det var en handling, som ville få sin straf. Hidtil havde hun tiet. Hun havde ladet ham ordne begravelsen, som han ville. Hun havde sparet sine kræfter. Alt det andet havde jo i grunden ikke noget at betyde.

Hun lå og tænkte på sin svoger, som hun havde set ham sidde på hug i slæden, da han kørte ud af gården. Hun søgte at forestille sig hans dødstunge tanker, mens han kørte om i snefoget. Kunne man tænke sig, at den mand kunne finde ro i sin grav, når han ikke fik det, som han havde villet opnå ved sit offer? Her på Hedeby vidste man jo nok, at en død havde magt til at hævne sig.

Hun måtte tale. Det kunne ikke gå an, at man nægtede at adlyde en død. Hvordan han end havde været, mens han levede, så havde han nu skaffet sig ret til at blive adlydt.

Hun knyttede sine hænder, og hun slog sit eget legeme og revsede sig for sin fejhed. Hvorfor vækkede hun ikke sin mand?

Hvorfor talte hun ikke med ham?

Hun havde anet, hvad manden havde i sinde, og hun havde truffet en lille modforanstaltning. Allerede samme dag som de havde fundet baron Göran, tog hun hans datter med og gik på besøg til en fattig hytte, hvor tre børn lå med mæslinger. Hendes egne døtre havde haft sygdommen; hun vidste jo ikke, om det fremmede barn havde haft den, men hun håbede, at det ikke var tilfældet. Hver dag havde hun set nøje på den lille pige og spejdet efter sygdomstegn. Men endnu havde de ikke vist sig. For resten vidste hun fra gamle dage, at sygdommen ikke brød ud før det ellevte døgn, og nu var det ikke mere end det ottende.

Hun opsatte at foretage noget fra minut til minut, fra time til time. Hun begyndte at blive bange for, at hun slet ikke skulle få mod til at tale.

Hvem var hun da? Hvorfor var hun så jammerlig fej? Hendes mand ville ikke slå hende. Det kunne der aldeles ikke være tale om.

Men han havde den vane at lade, som om hun var luft, ikke bryde sig det ringeste om, hvad hun sagde. At tale til ham, det var for hende som at stille sig op og prædike for en isblok.

Baronessen havde én bekymring til, som voldte hende den største uro. Hendes mand havde nemlig sidste år ved et selskab i Karlstad truffet en fjern slægtning af sig, Charlotte Lövenskjold, der var gift med etatsråd Schagerström. Charlotte og baron Adrian var gamle bekendte fra den tid, da hun var forlovet med hans fætter, Karl-Artur Ekenstedt, ja, hun havde endog engang været i besøg på Hedeby sammen med sin kæreste. Nu var hun og baronen kommet til at tale fortroligt

sammen, baronen havde talt om sin sorg over, at han ikke havde en søn, kun en hel mængde døtre, og Charlotte havde spurgt, om han da ikke ville overlade hende en af døtrene, for i hendes hjem var der slet ingen børn. Hun havde haft en eneste datter, men hun var død.

Det var jo rimeligt, at baronen havde erklæret sig mere end villig, og Charlotte havde sagt, at hun ville tale med sin mand og høre, hvordan han stillede sig til forslaget. Kort efter kom der en skriftlig forespørgsel, om baronens på Hedeby virkelig ville være villige til at afstå en af deres døtre til Schagerströms, for at hun kunne blive opdraget som deres eget barn. Baronen svarede øjeblikkelig Ja. Han gjorde sig ikke engang den ulejlighed at spørge, om hans kone måske ikke var af samme mening. Det var jo indlysende, at et sådant tilbud fra den rigeste familie i hele Värmland var ikke til at afslå. Barnet ville få det som en prinsesse, og det kunne medføre uhyre fordele at træde i så nær forbindelse med en mægtig mand.

Baronessen havde heller ikke ligefrem gjort indvendinger, men hun havde søgt at trække tiden ud. Charlotte ville selv komme til Hedeby for at vælge den af de små piger, hun syntes bedst om, men besøget var nu blevet opsat i godt og vel et halvt år. Og det var vist nok især baronessen, der var skyld i opsættelsen. Først skrev hun, at hun havde en kjoletøjsvæv i gang, og hun ville gerne have tøjet taget af væven og kjolerne syet, så døtrene kunne være rigtig pæne, når Charlotte kom og tog dem i øjesyn. Senere hen, da Charlotte ville være kommet, havde børnene mæslinger, så besøget måtte opsættes. Nu havde baronessen i lang tid ikke hørt fra Charlotte, og hun havde

håbet i sit stille sind, at den rige dame, der havde så meget at tage vare på i sit store hus, havde glemt det hele.

Men da alt det kom på med baron Göran, skrev baronessen til Charlotte og bad hende komme. Nu ville hun altså afstå en af sine døtre til hende. Det var et offer, hun bragte sin mands vilje. Hun tænkte, at hvis hun føjede ham i det, så kunne hun forlange, at hun fik lov til at beholde det fremmede barn i sit hus.

Og nu havde det alt sammen ikke været til nogen nytte! Hendes mand havde været hende for hurtig. Mæslingerne var ikke brudt ud. Charlotte var ikke kommet. Om et par timer skulle den lille pige sendes væk.

Hun lå og regnede ud, hvor langt der mon var fra Hedeby til Store Sjötorp. Hendes brev kunne ikke mere end akkurat være nået dertil. Og nu var det blevet så forfærdelig koldt, efter at snestormen var hørt op! Det var ikke rimeligt, at Charlotte ville begive sig ud i sådan et vejr. Hele natten kunne hun høre det smælde i træværket, som om én stod og dunkede på væggen med en tung kølle.

Hun kunne høre, at de begyndte at røre sig ude i køkkenet. Kokkepigen gjorde ild på og skramlede med gryderne. Og der hørtes også svage lyde fra barnekammeret. Det var barnepigen, der stod op for at give taterbarnet hendes gamle pjalter på.

Baronessen kaldte et par gange på sin mand, ikke helt højt, men dog så han måtte høre det. Han rørte sig lidt, men sov videre. Var han vågnet, så havde hun måske talt, men at gøre endnu et forsøg på at vække ham, det oversteg hendes kræfter.

Nu gik det med køkkendøren. Der måtte være forfærdelig koldt udenfor. Man kunne høre over hele huset, hvordan døren

peb, da den drejede sig på sine hængsler. Det var nok forvalteren, som skulle køre barnet hjem, der kom for at hente det.

Straks efter lukkede stuepigen sovekammerdøren op på klem og spurgte, om baronen eller baronessen var vågen.

Baron Adrian satte sig straks op i sengen og spurgte, hvad hun ville.

"Det er forvalteren," sagde pigen. "Han bad mig gå op og sige til baronen, at det er så koldt i dag, at han ikke tør tage afsted. Han siger, at da han drejede nøglen om i stalddøren, gik huden af hans hånd. Hjemme hos ham er både brødet og smørret frosset i nat, og isen på vandkarret var så tyk, at han måtte hugge den itu med en økse. Og han siger, at når det er så koldt her, så er det sagtens endnu værre der nordpå, hvor han skal hen."

"Kom med din voksstabel," sagde baron Adrian til stuepigen, "så jeg kan få lyset tændt!"

Pigen gik ind i stuen og tændte tællelyset på natbordet. Baronen stod op, slog slåbrokken om sig og gik hen til vinduet for at se på termometret. Hele vinduet var dækket af tyk is, så tæt som en pels, men lige ud for termometret var der endnu en lille smule klart glas. Baronen så efter kviksølvsøjlen i termometret, men den var forsvundet, krøbet helt ned i kuglen.

Han førte lyset op og ned foran termometret. "Det må være over fyrre graders kulde," mumlede han.

"Forvalteren siger, at han kunne jo nok selv klare sig, hvis baronen nødvendigvis skal have læsset afsted i dag," sagde stuepigen, "men han vil ikke have et barn med i slæden i den kulde."

"Du kan bede ham gå ad Helvede til!" brølede baronen og trak tæppet op over ørene.

Pigen blev stående og vidste ikke rigtig, hvad dette svar betød, men baronessen forklarede sagen.

"Baronen mener, du skal sige til forvalteren, at han ikke skal tage afsted, før kulden har sat sig lidt. Og gå med det samme op i barnekammeret og sig til Marta, at den lille ikke skal hjem i dag."

Baronessens stemme var lige så behersket, som den plejede at være. Der var ikke det ringeste som røbede, hvad for en uendelig lettelse hun følte.

Kulden varede ved. Hverken den dag eller den næste kunne barnet komme afsted. Men hen imod aften den anden dag kom der omslag i vejret. Og baronen gav straks ordre til, at pigebarnet nu skulle ud af huset næste morgen.

Baronessen sagde ham ikke ligefrem imod, men hun lod falde et par ord om, at den lille havde set så underlig ud både den dag og den foregående. Hun var bange for, at barnet ikke var rigtig rask.

Baron Adrian så koldt på sin kone. "Det kan ikke hjælpe noget," sagde han. "Jeg vil ikke have det barn i mit hus. Tror du, jeg er så forgabet i tøsebørn, at jeg vil have en til at forsørge?"

Men da baronessen efter aftensbordet gik ind i barnekammeret for at se, hvordan de små havde det, så lå den fremmede lille pige rød og feberhed og hostede i ét væk. "Ved baronessen hvad?" sagde barnepigen. "Jeg tror, hun får mæslinger." Og baronessen kunne jo ikke nægte, at det var begyndt omtrent på samme måde, da hendes døtre fik dem sidste efterår.

"Det var da slemt," sagde baronessen. "Baronen har netop givet besked om, at hun skal sendes hjem i morgen tidlig."

Hun betænkte sig lidt, så lod hun barnepigen gå ind til sin mand for at bede ham komme et øjeblik over i barnekammeret og se, hvad der mon var i vejen med det fremmede barn.

Baronen kom, og det var ikke, fordi han forstod sig synderlig på sygdom, men han måtte jo indrømme, at broderdatteren ikke så ud, som om hun var rask. Han tvivlede såmænd ikke om, at hun fik mæslinger, for det lod jo til at være umuligt at blive af med den taterunge.

Og mæslinger fik hun, og enten nu baronen anede eller ej, at baronessen havde haft en finger med i spillet for at skaffe barnet en ufarlig sygdom på halsen, så var han nødt til at beholde den lille i sit hus en uges tid endnu og var i et frygteligt humør. Til alt held for husfreden på Hedeby kom der dog snart et brev, som jog hans misstemning på flugt. Det var fra Charlotte Schagerström, der skrev, at hvis det gode føre holdt sig, ville hun tiltræde sin rejse til Hedeby medio marts og tænkte, hun kunne være der den sekstende eller syttende.

Baronen gik hver dag ind i barnekammeret for at se, om det fremmede barn endnu lå til sengs, for det var det, han dømte efter. Og baronessen, der så, at sygdommen var meget mild, og at barnet allerede var færdigt med at skalle, havde de megen besvær med at holde den lille i sengen. Barnepigen var begyndt at tale om, at nu kunne hun såmænd godt blive klædt på og være oppe. Det holdt hårdt for baronessen at overbevise hende om, at barnet havde godt af at ligge i sengen endnu et par dage.

Det var med ubeskrivelig lettelse, hun om eftermiddagen den sekstende marts så Charlottes slæde køre ind på gården. Den

nyankomne blev så godt modtaget, blev sådan kysset og klappet af sin værtinde, at hun blev helt forbavset. Hun var måske blevet lidt mistænksom på grund af de idelige opsættelser og havde troet, at baronessen betragtede hende som en tyv, der kom for at tilegne sig det kosteligste, huset ejede.

De fem små frøkner Lövenskjold blev vaskede, så de runde, rødmossede ansigter skinnede af sæbe, og redt, så hvert hår lå glat ind til hovedet og de små hårde fletninger stod som runde kranse ved ørene. De fik deres hjemmevævede og hjemmesyede uldne kjoler på og de solide hjemmegjorte sko. Baronessen så på dem med ægte moderstolthed, da hun gik ind i dagligstuen med dem. Hun syntes, de var de sødeste småpiger, man kunne se for sine øjne på denne side af jordkloden.

Hun vidste med sig selv, at de var sunde og velskabte og velopdragne, og det var med glad forventning, hun trådte ind i dagligstuen til Charlotte med hele den lange række efter sig.

Charlotte så rask fra den ene til den anden, og hun beherskede sig fuldkommen. Hun var lutter venlighed og solskin, da hun rakte dem alle hånden og spurgte dem, hvad de hed og hvor gamle de var.

Men hun lagde vist knap så stor begejstring for dagen, som baronessen havde ventet.

Måske kom hun til at tænke på oberstinde Ekenstedts fine, åndige skønhed eller på sin søster Marie-Louise eller på sit eget lille barn og havde derfor lidt ondt ved at forstå, at disse småpiger bar navnet Lövenskjold.

Hun kunne straks se, at de var sunde og artige og muntre, og at de ville blive udmærkede mennesker og husmødre ligesom deres moder, for hende lignede de i et og alt. De var rødhårede

og små af vækst ligesom hun og temmelig tykke, med korte buttede hænder. De var alle fem støbt i samme form, med runde kinder og stumpnæser og blå, lyse øjne, og når de blev voksne og måske ikke som nu var af forskellig højde, ville man ikke kunne kende den ene fra den anden.

Charlotte, som på den tid var tredive år gammel, havde endnu al sin skønhed i behold. Baronessen fandt, hun var endnu smukkere, end da hun som nyforlovet havde besøgt Hedeby. Nu var hun også elegant og verdensvant, og baronessen havde måske en lille fornemmelse af, at hendes døtre ikke ville passe rigtig ind i Charlottes nuværende omgivelser. Men den tanke viste hun fra sig. Hun vidste, at hvad plads i livet hendes døtre end blev sat på, så ville de formå at fylde den på en naturlig og god måde.

Og Charlotte tænkte omtrent det samme. Hun sad og spekulerede på, hvordan hun skulle vænne sig til at have en bondepige, en lille grim og klodset bondepige, om sig derhjemme, selv om barnet var et dydsmønster.

Hun var ikke den mindste smule vigtig eller opblæst. Det kunne virkelig ingen sige hende på. Og hun forstod også at sætte pris på gode mennesker. Hun sagde til sig selv, at hvis hun tog en af disse små artige og rødhårede piger til sig og lærte hende at holde af sig, så ville hun få en ven, som aldrig ville svigte hende. Aldrig ville hun tænke på sig selv, og hun ville blive hos hende, til hun var gammel og grå, for gift blev hun naturligvis ikke, så grim som hun var.

I en fart tog hun sin fornuft fangen og ønskede sig til lykke med at få en lille grimrian til plejedatter. Det var en sand Himlens nåde. Havde hun selv måttet råde, så havde hun

sikkert valgt en lille skønhed, der var blevet forkælet og lunefuld og ikke havde tænkt på andet end sig selv.

Hun var ikke af dem, der havde svært ved at blive gode venner hverken med store eller små, og på et øjeblik vandt hun alle de fem småpigers hjerte. Alle de ti lyseblå øjne hang ved hendes læber, alle de små hænder listede sig ind i hendes, så snart de kunne komme til. Hun var sikker på, at den af dem, hun behagede at vælge til plejebarn, ville følge med hende uden knurren eller betænkning.

Hun kunne godt lide den troskyldige måde, de svarede på, når man spurgte dem om noget, ja hun havde det allerbedste indtryk af dem. De var virkelig rigtig søde og morsomme.

Alt gik akkurat, som det skulle. Baron Adrian blev siddende i dagligstuen hele aftenen og gjorde sig behagelig for gæsten, og baronessen prøvede også på at være fornøjet, for nu så det jo ud, som om hendes offer ville blive modtaget.

De fem småpiger var ingenlunde påtrængende, men de holdt sig hele tiden i nærheden af Charlotte, slugte hende med øjnene og ventede tålmodigt på, at hun skulle sende dem et nik eller et smil.

Hun var glad over, at de beundrede hende, men hun fandt det mærkeligt, at hun slet ikke kunne føle, hun var i familie med dem.

Mens de sad ved aftensbordet og hun hele tiden havde de fem røde hårtoppe lige over for sig og de fem par lyseblå øjne stirrende på sig, blev hun grebet af en hemmelig angst. Sæt, hun påtog sig noget, der var alt for svært, sæt, hun ikke kunne holde det ud! Sæt, hun blev nødt til at sende barnet tilbage til forældrene, fordi det var alt for grimt! Hun fandt denne

bekymring meget overdreven, men hun besluttede alligevel at være lidt forsigtig. Hun ville ikke træffe sit valg allerede den første dag. Hun ville vente til den næste.

De var omtrent færdige med måltidet, da de hørte stærke latterudbrud et sted i nærheden. Charlotte så lidt forbavset ud, og baronessen forklarede straks, at hendes mand havde ladet køkkenet flytte fra sidebygningen, hvor det var ved Charlottes sidste besøg, her over til hovedbygningen, hvad der jo var en stor fordel, skønt det ikke kunne undgås, at man nu og da kunne høre lidt larm derudefra helt ind i spisestuen.

Det talte de nu en del om, og da måltidet var forbi, bød baron Adrian Charlotte armen for at vise hende, hvordan han havde ordnet og indrettet det.

Først gik de ind i værelset ved siden af spisestuen, og dér forklarede baron Adrian, hvordan han havde brudt en væg ned her og rejst en mur dér, og Charlotte hørte på det med stor interesse, for det var noget, hun forstod sig på.

Men mens de stod og snakkede om det, lød latteren fra køkkenet stadig stærkere, og det kunne ikke være andet, end at de alle sammen blev nysgerrige. Småpigerne løb oven i købet hen og lukkede køkkendøren op på vid gab, uden at nogen forhindrede det.

Højt oppe på det store køkkenbord stod en lille fireårs pige, i særk og livstykke, men uden skørter eller strømper. Hun havde en pisk i hånden; den var lavet af en grødslev og en tyk ende garn fra rokken, og på gulvet foran sig havde hun to spinderokke, som hun smækkede med tungen ad og svingede pisken over, så det var åbenbart, at de skulle forestille et par heste.

Det var også klart, at det, der foregik, var en kapkørsel gennem folkevrimlen på et marked. Hestene fo'r afsted i rasende fart, hidsede af tilråb og piskeslag, og de omstående måtte hurtigt fare til side.

"Tan du se til, du flytter dig, Per Olsen! Væt med dig, din bondelømmel! Nu tommer den, som itte er bange for lensmand eller pol'ti! Nu tommer landst'y'baron! Hej, hej, hej, nu tører vi maj i by! Hej, hej, hej, nu er det lysteligt at leve!"

Hele køkkenet genlød af den muntreste latter. Alles øjne fulgte barnet, som stod med strålende øjne og blussende kinder.

Det gik sådan op i sin leg, at man næsten syntes, man kunne se det krusede gyldne hår flyve for vinden. Det var, som om hele køkkenbordet fo'r gennem markedsvrimlen som en skrumlende og hældende tatervogn.

Hun stod dér så spændstig og vild; hun var fuld af skælmeri og lystighed. Alle i køkkenet, fra husholdersken til stalddrengen var ganske tummelumske. De havde alle sammen ladet deres arbejde ligge for at følge barnet på dets vilde fart.

Ligedan gik det dem, der stod i døren. De var som lamslåede. De kunne også tydeligt se, at barnet slet ikke stod på et bord, men på en høj vogn; de så også folkemængden, der fo'r til side, og hestene, som med bølgende manker styrtede afsted i firspring mellem markedsboder og køretøjer.

Den der først kom til besindelse, var baron Adrian. Han havde aftalt med sin kone, at de ikke ville nævne noget til Charlotte om den historie med broderen, og at hun ikke skulle se taterungen. Og baronessen havde som sædvanlig sagt Ja og tilføjet, at da den lille endnu ikke var kommet sig helt efter

mæslingerne, skulle hun naturligvis blive i barnekammeret. Nu gik baronen resolut hen og lukkede døren til køkkenet. Så bød han Charlotte armen for at vende tilbage til de andre stuer.

Men Charlotte blev stående, som om hun aldeles ikke havde lagt mærke til den fremrakte arm.

"Hvad er det for et barn?" spurgte hun. "Og hvad er det for et ansigt? Hun må jo være i familie med os."

Hun tog baronen fast om armen, og det lød næsten, som om der var tårer i hendes stemme, da hun vedblev:

"De må sige mig, fætter, om hun er af vor familie! Jeg føler, at jeg er i familie med hende."

Baron Adrian vendte sig bort uden at svare. Det blev hans kone, som måtte give Charlotte besked.

"Det er en datter af Göran Lövenskjold. Hun har haft mæslinger. Barnepigen havde slet ikke lov til at tage hende med ud i køkkenet."

"De har vel hørt tale om min broder, landstrygerbaronen?" sagde baron Adrian i en hård tone. "Pigebarnets moder er en tatertøs."

Men Charlotte gik hen til køkkendøren, som om hun gik i søvne, lukkede den op og nærmede sig bordet med udbredte arme.

Taterbarnet, som stod deroppe og legede hestepranger, kastede et blik på hende, og den lille vildkat må have set noget hos Charlotte, som hun kunne lide. Hun smed pisken, og med et dristigt spring kastede hun sig i Charlottes arme.

Charlotte trykkede hende ind til sig og kyssede hende.

"Dig er det, jeg vil have," sagde hun, "dig, dig, dig."

Det var en redning. Hun trak igen vejret frit.

Grimheden, den forfærdelige grimhed, som hun havde stridt med hele aftenen, grimheden, som hun havde prøvet at finde god og gavnlig, den lod hun nu stå ved sit værd. Hun vidste ikke, hvad baronen ville sige og hvad baronessen ville sige, men det var det barn, hun var rejst ud for at finde.

Pludselig veg hun to skridt tilbage. Baron Adrian stod lige ved siden af hende med blodsprængte øjne og knyttede hænder. "Han ser ud som en tyr, der vil til at stange mig," tænkte hun.

I det samme gled baronessen ind mellem hende og baronen, og hendes stemme var rolig og behersket som sædvanlig, men meget bestemt.

"Hvis du tager det barn til dig, Charlotte, vil vi være dig usigelig taknemmelige, både jeg og min mand."

"Jeg?" udbrød baronen hånligt.

Baronessen vedblev, og der var en varm klang i hendes stemme:

"Jeg vil være dig taknemmelig, fordi jeg ikke kommer til at give slip på nogen af mine elskede små døtre, men Adrian skylder dig endnu mere tak, fordi du hindrer ham i at begå en handling, som han ville have fortrudt hele sit liv."

Måske det var den sandhed, der lå i hans kones ord, eller måske det ligefrem var forbavselse over, at hun vovede at sætte sig op imod ham, der slog baron Adrian med stumhed. Nok er det, han vendte sig om og gik tavs ud af stuen.

Markedspræsten

Kan man tænke sig noget yndigere end at vågne ved at høre et par små barnefødder komme trippende efter pigen, som om morgenen kommer ind for at tænde op i kakkelovnen? Eller noget fornøjeligere end at ligge så stille som en mus og mærke, at et lille væsen, uden at bryde sig om de dæmpede formaninger om ikke at forstyrre den sovende, bliver ved at trække i tæppet for at kravle op i sengen? Og så det muntre jubelråb, da man strækker armene ud og hjælper den lille vildkat op, og hun falder tværs over én, klasker én om kinderne med hænder, som endnu er kolde efter morgenvasken, kniber og sparker og kysser! Man kan ikke lade være at le med, juble med, man giver sig til at tale et slags barnesprog, man kommer hurtigt i tanker om en masse tåbelige kælenavne. Pigen behøver såmænd ikke at bede om undskyldning, fordi hun har taget barnet med. Den lille havde ikke bestilt andet hele morgenstunden end tigge og bede om at komme ind til den smukke dame, som hun havde set om aftenen, og hun havde lovet at være rolig og stille og ikke forstyrre.

Pigen vil tage barnet med sig ud, da hun forlader gæstekammeret, men det kan der jo slet ikke være tale om. Den lille, der måske har været bange for, at sådan noget kunne ske, er krøbet ned under tæppet og lader, som hun sover. Så snart døren er lukket, er hun vågen og giver sig til at småsnakke. Hun fortæller noget om sin fader, men hun taler hurtigt og utydeligt, og Charlotte kan ikke følge med. Men det gør ikke noget; hun lytter henrykt til den søde, muntre barnestemme.

Da der blusser et godt bål i kakkelovnen, går døren op, og pigen kommer ind med kaffebakken. Og lige bagefter følger husets frue, den lille, runde baronesse, som vil høre, hvordan hendes gæst har sovet. Hun skænker kaffen, drikker selv lidt med, sætter sig så ved kakkelovnen for at få en lille passiar.

Barnet er ganske stille, men det holder krampagtigt fast på sin sengekammerats hånd, for at det ikke skal blive sendt ud. Charlotte ligger helt betaget og ser på det lille fine ansigt. Hun ler ad sig selv. Hun har helt tabt sit hjerte til det taterbarn, der har kastet sin kærlighed på hende.

Hvad baronessen har at sige, er, at Charlotte ikke må tænke på at rejse hjem de første dage. Dels ønsker baronessen og alle i huset så inderligt, at hun vil blive og opmuntre dem lidt i deres ensomhed, dels må hun tillade hende, baronessen, at sørge for, at barnet får passende klæder, inden det rejser. Hun er jo trods alt en lille frøken Lövenskjold; hun må have et par sørgekjoler og nogle sæt undertøj, så hun ikke er alt for tarveligt udstyret, når hun gør sin indtrædelse på Store Sjötorp.

Og er det da ikke både nyt og fornøjeligt den ene gang efter den anden i dagens løb at blive kaldt ud i barnekammeret af en despotisk lille tyran, som længes efter én? Børn må have en vidunderlig gætteevne. Det lille pigebarn har straks mærket, at man elsker heste ligesom hun selv. Hun har opdaget, at ingen af de andre traver så godt for den væltede bænk i barnekammeret, ingen bærer tømmerne sådan rigtig som en hest, ingen lystrer så godt, når hun smækker med tungen eller siger Pruh. Og er det ikke tragikomisk at blive indviet i taterlivets mysterier af det lille barn, lege, at den ene stol hedder Ekeby, den anden Bjørne, at køre hen til de stole og

spørge om arbejde, at få korte og afvisende svar, at tale med den største erfaring om, hvad der er at vente det ene eller det andet sted?

Men mest rørende er det alligevel at se, hvordan den lille lige med ét kaster tømmerne og holder op at lege for at stille sig hen ved vinduet og vente på ham, som er rejst fra sit barn for bestandig. Hun står der i timevis, ligegyldig for alle lokkemidler og overtalelser, helt optaget af sin længsel. Man kan næsten få tårer i øjnene ved at se hende stå med det lille ansigt trykket tæt op imod ruden og hovedet støttet i hænderne for at lukke alt andet ude. Man tænker ved sig selv, at hvilke fejl barnet så end kan have, elske, det forstår hun. Og hvad er vigtigere at vide end det?

Men at dømme efter alle de mange lege og påfund, så må barnet også være rigt begavet fra hovedets side. Det er virkelig dets fortjeneste, at dagene på Hedeby ikke bliver alt for lange og ensformige, for der hviler unægtelig en vis mørk stemning over den gamle gård.

Skylden er helt og holdent baron Adrians. Han er tvær og sur og virker trykkende på hele familien, som ellers ikke ville være så ueffen.

Dagen efter at Charlotte er kommet til Hedeby, lader baronen sin forvalter, ham, der var så kendt med taterlandsbyerne i det nordlige Värmland, køre hjem med Göran Lövenskjolds lille gule øg for den snavsede taterslæde med alt hvad der var i den. For det første skulle han bringe broderens enke dette usle arvegods, dernæst skulle han lade hende vide, at hendes mand, landstrygerbaronen, var frosset

ihjel i en grøft, og endelig skulle han underrette hende om, at familien havde taget deres lille datter til sig.

Da forvalteren et par dage efter kommer igen, meddeler baron Adrian Charlotte, at så vidt hans bud havde forstået, var den lille piges moder vel tilfreds med at blive af med tøsen, så han mente, Charlotte kunne betragte hende som sin ejendom. Men han advarer hende imod straks at træffe foranstaltninger til at sikre sig lovlig ret over barnet. Det er jo dog et tiggerbarn, som ikke har noget godt at slægte på, og det var ikke umuligt, at Charlotte, når der var gået en måneds tid, kunne se sig nødt til at sende det tilbage til dets moder.

I dette tilfælde opfører baronen sig altså fuldkommen korrekt, men for resten gør han sig ikke synderlig umage for at lægge bånd på sit dårlige humør. Heldigvis ser man ham knap uden ved måltiderne. Men da er det heller ikke let at finde et samtaleemne, som han ikke afbryder med en hånlig latter eller en bidende bemærkning.

Den der selv er usigelig, fuldkommen lykkelig i sit ægteskab, og som desuden har en naturlig tilbøjelighed til at hjælpe og bringe i lave, har svært ved at se roligt på dette uden at forsøge at gøre noget ved det. Men det overstiger ens evne. Det puds, Göran Lövenskjold havde spillet sin broder ved deres sidste møde, var alt for ubarmhjertigt. Baron Adrian kan ikke tilgive, at man har taget den hævn, han krævede, ud af hænderne på ham.

Men føler Charlotte sig magtesløs overfor baron Adrian, så gør hun sig desto mere umage for at lette det tryk, der hviler over hans kone og hans små døtre. Den stakkels baronesse bliver ligefrem rolig og tapper blot ved at vide, hun er i huset.

Og lidt efter lidt opnår Charlotte, at der lyder spøg og latter ved måltiderne og fortælles eventyr og historier ved kakkelovnsilden i skumringen. Hun sætter kælkning i gang, hun indbyder damerne på Hedeby til lange slædeture med sine heste, der står og hviler i stalden. Hun lokker baronessen til at spille små, kønne stykker af Händel og Bach på det lille klaver, og da hun tilfældigvis opdager, at de fem rødhårede synger rigtig pænt, sætter hun så meget mod i dem, at de stiller sig op ved klaveret og til moderens akkompagnement synger: "Kom, maj, du søde, milde, se venligt til os ned!"

Omsider lader baronessen imidlertid til at mene, at den lille taterpige har fået kjoler, linned og skørter nok, og hun gør ingen indsigelser imod, at Charlotte vil rejse. Det er også nødvendigt af en anden grund. Hver eneste dag, siden Charlotte kom til Hedeby, har det været det dejligste solskin. De vældige snemasser er sunket sammen, og der er allerede hist og her en bar plet på vejen op til Bro kirke. Nede på Lövensøen ligger isen tyk og fast, men på overfladen er der vandpytter, og de lange rækker vogne, som hidtil har kørt over den på kryds og tværs, ser man ikke mere til. Charlotte kan ikke vente længere. Hun må tage afsted, mens føret endnu er godt.

Dagen før Charlotte skal rejse, foreslår baronessen hende, at de skal spadsere en tur og gå op til Bro kirkegård for at se det meget omtalte familiegravsted. Charlotte siger straks Ja, og så snart de har spist til middag, hvad der på Hedeby foregår klokken halv et, begiver de sig på vej. De har ikke langt at gå, men vejen er glat og trættende på grund af tøbruddet. Det besvær opvejes dog rigeligt ved den fornøjelse det er at være ude i det dejlige solskin, føle den milde, varme luft vifte sig om

kinderne og høre den første lærke slå sine triller over de endnu tildels snedækte marker.

På vejen prøver baronessen forsigtigt at røre ved et vanskeligt emne. Hun giver sig til at tale om Karl-Artur Ekenstedt, og skønt hun mærker, at Charlotte ligesom farer sammen ved navnet, bliver hun trøstigt ved. Hun prøver at vække Charlottes medlidenhed. Hun der er så rig, der har en mand, som vil give hende alt hvad hun beder om!

Charlotte trækker lidt på skuldrene. Det er sikkert nok, at ingen kan have en bedre mand end hun, men netop derfor … Polhems gamle savværk står endnu på Store Sjötorp. Hun vil ikke risikere noget. I hele fire år har hun ikke tilladt sig selv at skænke Karl-Artur en tanke, endsige da at prøve på at hjælpe ham. Hun søger at bringe samtalen ind på andre emner.

Og baronessen bøjer af, som hun altid gør, men da de er nået hen til gravhøjen med den store stenkiste, glemmer hun ikke at vise Charlotte det sted, hvor Malvina Spaak i sin tid fik sænket den frygtelige ring ned i graven, og siger i den sammenhæng:

"Den kvinde, som nu rejser om med Karl-Artur, skal jo være en datter af Malvina Spaak?"

"Ja, det er hun," svarer Charlotte. "Det var netop derfor, Karl-Artur fik den ubegrænsede tillid til hende. Men lad os endelig ikke tale mere om de mennesker. De har voldt mig sorg nok!"

Den lille baronesse gør, som hun ønsker, men nu bliver Charlotte pludselig rørt. "Ja, se nu bare," tænker hun. "Nu bærer jeg mig ad akkurat som hendes mand og giver hende ikke lov at komme frem med, hvad hun har at sige."

"Jeg kan mærke, du har noget på hjerte, som du synes, jeg bør vide," siger hun højt.

Så fortæller baronessen, at hun sidste efterår havde været på det store Broby marked, som varer over en uge, og hvor flere tusind mennesker samles. Allerbedst som hun gik om imellem boderne og gjorde sine indkøb, hørte hun en kvinderøst istemme en salme. Det tog sig mærkeligt ud midt i al markedslarmen, og hun blev stående for at høre på det. Stemmen var ikke smuk, men sangen blev slynget ud med sådan en kraft, at det rungede for ørene. Baronessen, der jo aldeles ikke vidste, hvem det var der sang, fik snart nok af det spektakel og ville gå sin vej, men det var lettere sagt end gjort.

Ved lyden af den forfærdelige stemme kom folk styrtende fra alle sider. De kom fornøjede og leende; de troede måske, det var indledningen til nogle særlig muntre markedsløjer. Baronessen, der var midt i trængslen, kunne ikke slippe ud, men blev tværtimod skubbet frem, så hun kom helt hen til den syngende, der stod på en simpel tatervogn, fuld af grå bylter. Kvinden selv var tyk og grim. Det var ikke til at sige, om hun var ung eller gammel. Hun var iført en lang, vatteret kåbe; den var lappet flere steder, men så for resten ud til at være ret varm. På hovedet havde hun et stort, tykt sjal, som var bundet overkors på brystet og knyttet på ryggen. Hun så ud som en sælgekone, der handlede med grøntsager. Det menneske følte åbenbart ikke ringeste trang til at se net eller tiltrækkende ud.

Hun fik ikke lov at synge sin salme til ende. Tilhørerne råbte til hende, at hun skulle holde op med den skrålen, og da hun ikke gjorde det lige straks, gav nogle kåde drenge sig til at efterabe hendes sang. Så holdt hun øjeblikkelig op, satte sig i bunden af vognen mellem alle bylterne, sad og krøb helt sammen med ryggen til mængden. Dér blev hun siddende og

rokkede frem og tilbage; engang imellem lød det, som om hendes tænder klaprede, som om hun rystede af kulde eller angst.

Med da kvinden tav, sprang en mand op på vognen og gav sig til at tale, og fra det øjeblik glemte baronessen at tænke på den kvinde, der sang. Han havde et stort, gråsprængt skæg, og da han tog den sorte, bredskyggede hat af, lagde baronessen mærke til, at han var ganske skaldet. Men alligevel så hun straks, at manden var Karl-Artur Ekenstedt. Det kunne ikke være andre. Han var forfærdelig mager og indfalden; der var ikke spor tilbage af den fordums skønhed, men baronessen kunne straks kende ham på stemmen og på den måde, hvorpå han løftede de tunge øjenlåg. Desuden vidste hun jo, at han kørte sådan om og prædikede på markeder og alle andre steder, hvor folk kom sammen.

Men Charlotte måtte ikke tro, at Karl-Artur holdt en opbyggelig eller alvorlig tale. Han begyndte med at læse et stykke op af Biblen, men derefter gjorde han ikke andet end skælde ud. Han var åbenbart ophidset lige fra begyndelsen. Han råbte og kom med beskyldninger. Han var rasende, fordi folk havde samlet sig om ham bare for at le. Han henvendte sig til en bondekone og skammede hende ud, fordi hun var for fint klædt; han gjorde nar ad en dreng, fordi han var tyk og rødmosset. Der var ingen rimelig grund til, at han anfaldt hverken den ene eller den anden; det var blot, som om der brændte en uslukkelig vrede i ham mod alt og alle.

Han stod hele tiden med knyttede hænder, og han slyngede ordene ud med sådan en kraft, at de slog imod en som en haglbyge. En mængde mennesker samlede sig om ham og lo ad

alt hvad han sagde. Ingen anede åbenbart, at han kunne have anden hensigt med sin tale end at vække morskab.

Men det, der mest forundrede baronessen, som jo kendte ham fra gamle dage, var, at hans forbitrelse nærmest var rettet imod fattigdommen, som han før i tiden ikke noksom kunne prise. Men hun så, at han viste de omstående, hvor lappede hans klæder var, og han forbandede dem, der var skyld i hans fattigdom. Først og fremmest beklagede han sig over sin fader og sine søstre. Hans moder var død, og han skulle have arvet hende og været en rig mand nu, men hans fader og hans hykleriske, pengebegærlige, tyvagtige søstre havde forholdt ham hans arv.

Da baronessen fortalte det, kom Charlotte med en indvending. "Det er umuligt! Det kan ikke have været Karl-Artur."

"Jamen, Charlotte, han nævnte dem ved navn. Der var ingen tvivl om, at det var ham."

"Er han da fra forstanden?"

"Nej, fra forstanden er han ikke. Der var en vis sammenhæng i hvad han sagde; jeg mener snarere, han må være blevet et andet menneske. Der var ikke noget tilbage af den gamle Karl-Artur. Hvad mener du for eksempel om, at han pralede af, at han kunne være blevet biskop, hvis han havde villet? Der var ingen her i landet, der kunne prædike som han. Han kunne være blevet ærkebiskop, hvis ikke onde mennesker havde bragt ham i ulykke. Du kan nok tænke dig, hvor folk morede sig, da den usle, skindmagre, lasede vagabond stod dér og fortalte dem, at han kunne være blevet biskop. Folk var nær ved at le sig

ihjel. Jeg kunne jo ikke le. Jeg ønskede bare, jeg kunne slippe væk."

Baronessen gør et lille ophold for at se hen på Charlotte. Hun står halvt bortvendt med rynkede bryn, som om hun var nødt til at høre på en historie, der egentlig kedede hende.

"Der er ikke stort mere at fortælle," vedblev baronessen med et suk. "Jeg må blot tilføje, at da Karl-Artur sagde, han kunne være blevet biskop over hele Sverige, lo kvinden, der sad i bunden af vognen, lidt hånligt. Og det hørte han, og fra det øjeblik af, må du vide, vendte hans vrede sig imod hende. Han stampede i vognen og spurgte, hvor hun turde vove at le, hun, som var skyld i al hans ulykke, som havde skilt ham fra hans kæreste, fra hans moder, fra hans kone, hun, som var skyld i, at han ikke længere var præst og kunne prædike i kirkerne, hun, som var en møllesten om hans hals, som var den hugorm, der hver dag dryppede edder i hans sår, hun, som ikke ville holde op at pine ham, før han havde stukket en kniv i hende."

Baronessen gør igen et ophold som for at se, om dette heller ikke gør noget indtryk. Charlotte har vendt sig helt bort. Hverken ved ord eller bevægelser viser hun den ringeste interesse for fortællingen.

"Da han begyndte at komme med beskyldninger mod kvinden," siger baronessen, som i fortvivlelse over denne ligegyldighed giver sig til at tale rasende hurtigt, "brugte han de sædvanlige højtidelige vendinger. Det rørte hende nok ikke, for hun blev længe siddende uden at sige et ord. Men til sidst må han have sagt noget, der ramte, og så svarede hun ham. Og nu gav de to sig til at skændes. Nej, jeg kan ikke gentage, hvad de sagde til hinanden. Det var forfærdeligt. De indlod sig på de

mest intime ting. De så ud, som om de ville fare i hårene på hinanden. Jeg blev ligefrem bange for, at jeg skulle blive nødt til at se på det. Jeg ved ikke, hvordan jeg bar mig ad; jeg skubbede lidt til folk – de tænkte jo ikke på andet end at le – og slap ud. Men jeg har ikke kunnet glemme de ulykkelige stakler, Charlotte. De drager sagtens endnu om som sædvanlig. Og hans fader og hans søstre lever, og du, Charlotte …"

"Jeg forstår ikke noget af det hele," afbryder Charlotte hende utålmodigt, som om hun ville sige, at hun syntes, hele denne historie måtte være en overdrivelse, ja, næsten opspind. "Jeg så Karl-Artur for fire år siden. Han gik med vadmels klæder, men han så ud som en forklædt prins. Og så skulle han i løbet af fire år synke så dybt, blive et helt andet menneske!"

"Men hvad har han ikke lidt, kære Charlotte. Tænk på, hvad han har lidt! Tænk på, hvad han har gået igennem! Tænk på nederlagene, skuffelserne, ydmygelserne! Tænk på, hvad det vil sige at leve sammen med den kvinde! Tænk på håbløsheden, på selvbebrejdelserne! Tænk på, at han må have ført omtrent samme slags liv som min svoger, landstrygerbaronen! Sæt, han endte som morder! Om du nogensinde har elsket ham …"

"Om," siger Charlotte sagte, "om jeg har …"

Hun giver sig i det samme til at gå. Uden at vende sig om går hun ud af kirkegården ned på vejen til Hedeby. Hun bider læberne sammen for ikke at skrige. Hun troede, hun var færdig med den mand for bestandig, og nu kommer han igen, ulykkelig, fortabt, og påtvinger sig hende ved sin fornedrelse, ved sin forfærdelige ulykke.

De to damer bliver ved at gå hver for sig næsten hele vejen tilbage til Hedeby: Charlotte lidt foran, hendes værtinde et par

skridt bagefter. Ingen af dem siger noget.

Men da de har nået alléen, bliver Charlotte stående og venter på baronessen. Hun smiler lidt vemodigt og ryster på hovedet, men berører ikke det, de lige har talt om.

"Ved du hvad," siger hun og gør sig umage for at tale muntert, "jeg tror ikke engang jeg har været borte en time, og alligevel er jeg så glad ved at være her igen. Er det til at forstå, den magt, det tiggerbarn har fået over mig? Jeg længes ligefrem efter min lille pige."

Og mens de går hen ad alléen, kaster hun et blik op til barnekammervinduet for at se, om hun ikke kan få øje på et lille ansigt, trykket op imod ruden. Da hun kommer ind på gårdspladsen, venter hun, at indgangsdøren skal blive revet op og barnet komme styrtende ud og løbe gennem vandpytter og snesjap for at nå hen til hende.

Der sker ikke noget af den slags. Men hvem der hurtigt kommer dem i møde, er ingen ringere end baron Adrian.

Baronen er iført ulveskindspels med et langt broget rejseskærf viklet flere gange om livet. På fødderne har han et par rejsestøvler, så høje og vide, at man skulle tro, de var syet efter de karolinske rytterstøvler på hans stamfaders portræt. Det er åbenbart, at han agter sig ud på en rejse og går dem i møde for at fortælle grunden.

Baronessen tænker sig straks, at der er sket en ulykke, mens de har været borte, og Charlotte hører hende sukke:

"Å, herregud, hvad er der nu på færde?"

Det lader dog ikke til at være noget meget slemt; man skulle snarere tro det modsatte, for baron Adrian er lige med ét blevet af med sin gnavenhed og er livlig og venlig. "Ja, nu skal I høre

nyt," siger han. "Det var vist ikke mere end en halv times tid efter at I var gået, – så kørte en taterslæde op for døren, fuld af de sædvanlige bylter og med en mand og en kvinde af den sædvanlige slags siddende imellem dem. Kvinden blev i slæden, men manden stod ud og kom ind til mig i mit værelse. Og hvad ærinde tror I, han havde? Å, ikke andet end at kræve erstatning på min ærede svigerindes vegne, fordi hun tillader os at sørge for hendes barn."

"Ja, ja," siger Charlotte, "det var vel ikke mere, end man kunne vente."

"Nej, naturligvis," indrømmer baron Adrian, "og det var heller ikke det, som var det mærkelige. Manden, der kom ind for at tale med mig, var dårligt klædt og så ud, som sådan noget pak gør, og jeg holdt ham i begyndelsen for en almindelig landstryger. Men der var noget i hans stemme, som forekom mig bekendt, og i al den tid han talte med mig, stod jeg og spekulerede på, hvor jeg kunne have set ham før. Han bar sig heller ikke rigtig sådan ad, som den slags folk ellers plejer."

"Å, Gud!"

"Jeg ser, at kusine Charlotte allerede har gættet, hvem det var. Men jeg havde ikke så meget omløb i hovedet. Jeg ledte blot i min hukommelse efter alle de galgenfjæs, man kan møde på Broby marked. Imidlertid skældte jeg ham ud, fordi han ville komme med så skamløst et forlangende. Jeg sparede hverken på eder eller ukvemsord, for det er jo det eneste, som bider på den slags mennesker. Havde det nu været en almindelig landstryger, så ville han have holdt sin mund og taget imod skældsordene, for de plejer jo at have lidt respekt for os herremænd, men denne her gav svar på tiltale og lod mig vide, hvad han mente

om mig. Jeg fik at høre, at jeg havde båret mig lumpent ad imod min broder, at jeg skulle have indbudt min svigerinde til begravelsen og en hel mængde til af samme slags. Jeg slog i bordet og bad ham skrubbe af, men det hjalp ikke."

"Fortalte fætter ham ..."

"De mener, kusine Charlotte, om jeg lod ham vide, at det var den rige fru Schagerström, som agtede at tage barnet til sig? Nej, kusine, det tog jeg mig vel i agt for. Så ville han jo blot have forlangt mange gange så meget. Men manden blev ved at skælde mig ud; det lod til at være ham en speciel fornøjelse. Han gik jo da omsider, da han havde gjort mig så gal i hovedet, at jeg var ved at smide ham på døren, men han var ikke bange af sig. Og til sidst erklærede han, at hvis jeg ikke ville betale noget for tøsen, så fik jeg ikke lov at beholde hende."

Charlotte hører på det med stor bekymring. På vejen hjem fra kirkegården er hun kommet til det resultat, at hun ikke kunne eller turde gøre noget for Karl-Artur. Skulle kampen nu begynde forfra?

"Men lige da han smækkede døren i efter sig," vedblev baronen, "gik der et lys op for mig. Det var fætter Karl-Artur Ekenstedt, jeg havde den ære at tale med. Han har nok været meget sammen med min broder; han kørte om på en tatervogn ganske som han, og om vinteren skal han have boet deroppe nordpå, hvor alle de løse eksistenser holder til. Det er jo ganske naturligt, at den taterkælling, som min broder var gift med, har fået ham til at gøre et forsøg på pengeafpresning."

"Nå, men da fætter blev klar over, hvem han var, lod De ham så køre sin vej?"

"Nej, da det gik op for mig, ville jeg naturligvis have tale lidt mere med ham. Jeg løb ud på trappen, men da sad han allerede i slæden og kørte ud af gården. Jeg råbte "Karl-Artur" efter ham alt hvad jeg kunne, men det hjalp ikke noget."

"Og nu har fætter i sinde at følge bagefter?"

"Ja, det har jeg sandelig. For ved De hvad der skete? Da Karl-Artur var kommet et stykke ned ad alléen, holdt han pludselig stille. Vor barnepige var netop gået ud med alle børnene, rimeligvis for at gå jer to i møde. Kvinden, der sad i slæden, kunne kende min broderdatter; jeg hørte, hun kaldte på hende. Men da barnet løb hen til hende, bøjede hun sig ned, slog armene om hende og løftede hende op i slæden. Karl-Artur knaldede med pisken, hesten satte afsted. Og sådan bortførte de barnet lige for øjnene af mig, kan jeg sige."

"Er min lille pige borte?"

"Og dér stod jeg hjælpeløs. Jeg kunne ikke få fat på dem. Alle gårdens heste er langt ude i skoven efter brænde."

"Men mine heste?"

"Ja vel, kusine. Jeg kom i tanker om, at de stod i stalden, og da det lige så godt var kusine Charlottes sag som min, så tillod jeg mig at give Deres kusk ordre til at spænde for. Jeg stod og ventede på, at han skulle køre op for døren, da jeg så Dem og Amalie komme gående. De skal ikke være urolig. Vi skal snart have barnet her igen. Nå, dér er slæden!"

Han vil skynde sig hen til køretøjet, da Charlotte tager ham fast om armen.

"Vent et øjeblik. Lad mig følge med!"

Baron Adrian bliver blussende rød. Men med den frimodige åbenhjertighed, som udmærkede ham i hans unge dage, siger

han til Charlotte:

"De skal ikke være bange, kusine Charlotte. Jeg skal bringe barnet tilbage, om det så skal koste mit eget liv. Fy for pokker, her har jeg gået og skammet mig så småt hele ugen. Jeg vil gerne vise Dem, hvor taknemmelig jeg er, fordi jeg ikke kom til at sende det stakkels barn væk."

"Å, fætter Adrian," siger Charlotte, "det er ikke derfor, jeg vil med. Men jeg har det sådan, at jeg aldrig tror det værste. Først nu, da Karl-Artur har stjålet min lille pige, forstår jeg rigtig, hvor dybt han er sunket. Lad mig følge med, så jeg kan få talt med ham!"

Udturen

Det gik nu ikke så let at nå flygtningene, som baron Adrian havde troet. Dels havde de fået et temmelig langt forspring, og dels viste det sig, at føret ikke var så godt, som man havde tænkt sig. Hvor meget Charlottes kraftige heste end anstrengte sig, så var det umuligt for dem at trække den tunge slæde afsted i andet end skridtgang på de steder, hvor der ingen sne var. Charlotte følte sig, som om hun var lænket, og stirrede mismodigt på sporene af den smalle taterslæde, der kunne køre på en ganske lille snekant på vejen og undertiden havde skudt genvej over snedækkede marker.

Men da føret blev bedre, jo længere de kom på den anden side af den store slette ved Bro kirke, opgav hun ikke håbet om snart at få sin lille pige tilbage. Det bidrog også til at styrke hendes mod, at baron Adrian og hun lige med ét var blevet de bedste venner af verden. Hun vidste ikke rigtig, hvordan det var gået til, men de havde sagtens hver for sig opdaget, at de var ærlige og oprigtige mennesker begge to, måske lidt urimelige, men alligevel netop den slags mennesker, som det er en fornøjelse at omgås. Baronen erklærede rent ud, at han var glad, Charlotte ikke var rejst hjem, inden han havde "opdaget" hende.

Charlotte afgav ikke nogen åbenhjertig erklæring af den art, men da hun tvivlede om, at hun kunne overtale sin mand til at hjælpe Karl-Artur, faldt det hende ind, at hun ville bede baron Adrian tage sig af ham. Han var jo Karl-Arturs fætter, og det kunne ikke være behageligt for ham, at en så nær slægtning af ham levede som en vagabond på landevejen.

Men hun havde ikke sagt mange ord om den ting, før baronen afbrød hende. "Nej, kusine Charlotte," sagde han leende, "den går ikke. Jeg vil ikke have noget at bestille med de mennesker, og det var såvist det klogeste, at De fulgte mit eksempel."

Charlotte blev lidt forbavset over det afvisende svar, men hun mente, hun kunne forstå grunden.

"De finder det vel oprørende, at Karl-Artur, som selv er gift, rejser om med en anden mands kone?"

"Ha ha! Nå, så De tror, jeg er sådan et dydsmønster! Nej, det var ikke det, jeg tænkte på, skønt det er jo galt nok. Hvad pokker går der af fætter Karl-Artur, at han ikke kan begribe, at det følgeskab må gøre al hans prædiken til en vederstyggelighed?"

"Ja, det er også min mening, at det allerførste der må gøres er at skille dem ad."

"Dem!" Baron Adrian vendte sig om til Charlotte og lagde sin hånd med den store lodne ulveskindshandske på hendes skulder. "Dem får De ikke skilt fra hinanden, kusine Charlotte, før ved retterstedet eller på galgebakken."

Charlotte, der sad indpakket i et stort skindtæppe, gjorde et mislykket forsøg på at få sin rejsefælles ansigt at se. "Det er vel Deres spøg, fætter?" sagde hun.

Baron Adrian svarede hende ikke direkte. Han tog sin hånd til sig, satte sig til rette i slæden og sagde i samme lette, halvt raillerende tone, som han før havde talt i:

"Må jeg spørge, om kusine Charlotte har hørt, at der hviler en forbandelse over Lövenskjolderne?"

"Ja, fætter Adrian, det har jeg dog. Men jeg må tilstå, at jeg ikke kan huske, hvad den går ud på."

"Kusine Charlotte, der lever i den store verden, betragter naturligvis alt sådan noget som rå overtro."

"Værre endnu, fætter Adrian. Jeg har ikke spor af interesse for det overnaturlige. Jeg mangler den sans. Men min søster, Marie-Louise …"

Baron Adrian gav sig til at le. "Så meget des bedre, hvis ikke kusine Charlotte tror på den slags ting. Jeg ville gerne fortælle Dem om den forbandelse, men jeg var bange for at forskrække Dem."

"De kan være ganske rolig!"

"Ja, ser De, kusine," begyndte baron Adrian, men tav straks igen og pegede på kusken, der sad lige foran dem og måtte kunne høre hvert ord. "Det er måske bedre at opsætte det til en anden gang."

Charlotte prøvede igen at komme til at se baronens ansigt. Der var hele tiden noget raillerende i hans tone, som om han gjorde sig lystig over det gamle familiesagn, men alligevel ville han ikke have, at kusken måtte høre ham. Hun skyndte sig imidlertid at berolige hans ængstelse.

"De kender ikke min mand, fætter, når De kan tro, han antager en kusk uden at sikre sig, at hans hørelse er sådan, at de kørende kan tillade sig at føre en ugenert samtale."

"Brillant, kusine! Det skal jeg minsandten skrive mig bag øret! Hvad jeg ville sige, var altså, at vi Lövenskjolder engang har haft en fjende, en vis Marit Eriksdatter, en bondepige, hvis fader, farbroder og kæreste var uskyldigt mistænkt for at have stjålet vor stamfaders ring og endte deres liv i galgen. Som

rimeligt var, søgte den stakkels kvinde at hævne sig, og det netop ved hjælp af ringen. Min egen fader var nær blevet det første offer, men han blev lykkeligvis reddet af Malvina Spaak, der havde vundet Marit Eriksdatters hengivenhed, og som med hendes bistand fik den ulyksalige ring ned i familiegraven igen."

Charlotte afbrød den talende med en livlig bevægelse. "Jamen, fætter Adrian, De må endelig ikke tro, jeg er sådan en hedning. Historien om general Lövenskjolds ring tror jeg da nok, jeg kender ud og ind."

"Men hvad De sikkert ikke har hørt, er, at så snart min fader var kommet lidt til kræfter efter det alvorlige chok, kom Marit Eriksdatter op til min farmor, baronesse Augusta Lövenskjold, og forlangte, at hun skulle lade sin søn, min fader altså, gifte sig med jomfru Spaak. Hun påstod, at min farmor havde lovet hende det aftenen i forvejen, og at det ene og alene var for det løftes skyld, hun havde givet afkald på sin hævn. Min farmor svarede, at hun umuligt kunne have givet et sådant løfte, da hun vidste, at hendes søn allerede var forlovet med en anden. Hun ville give Malvina Spaak hvad det skulle være. Men det, Marit forlangte, var umuligt."

"Nu, da fætter siger det," sagde Charlotte, "synes jeg også, jeg har hørt noget i den retning. Og det var da for resten ganske naturligt, at Marit ikke uden videre slog sig til ro med det, der var sket."

"Det gjorde hun heller ikke, kusine. Da hun blev ved sit, lod min farmor jomfru Spaak kalde ind, for at hun skulle bekræfte, at hun ikke havde fået noget løfte om at blive gift med hendes søn. Jomfru Spaak måtte i ét og alt bekræfte sin frues ord, men

Marit Eriksdatter, der sagtens syntes, at hun til ingen nytte havde givet afkald på at hævne den store uret, hendes nærmeste havde lidt, blev grebet af en forfærdelig vrede. Hun lod min farmor vide, at hævnen skulle komme over dem på ny. 'Tre af mine måtte lide en voldsom død,' råbte hun. 'Tre af dine skal også få en uhyggelig, brat død, fordi du ikke holder hvad du har lovet.'"

"Nej, hør nu, fætter Adrian – – –"

"Jeg kan nok tænke mig, hvad De vil indvende, kusine Charlotte. Min farmor var akkurat af samme mening som De, at den stakkels kvinde kunne da ikke gøre dem fortræd. Hun blev ikke det mindste bange og svarede ganske roligt, at Marit var alt for gammel til at skaffe tre baroner Lövenskjold af med livet.

Men da skal Marit have svaret: 'Ja, jeg er gammel, og min tid er snart omme. Men hvad enten jeg er under eller over jorden, så skal jeg nok have magt til at sende en hævner.'"

Nu tog Charlotte virkelig så kraftigt et tag i skindtæppet, at hun kunne komme til at se baronen ind i ansigtet.

"De kan da umuligt tro, fætter, at sådan et ord af en stakkels, uvidende bondepige kan have noget at betyde?" sagde hun med den største ro af verden. "Nu husker jeg for resten godt hele historien. Min kære veninde, oberstinde Ekenstedt, plejede at fortælle den netop som eksempel på, hvor lidt man behøver at bryde sig om den slags spådomme. Hun mente, den var uden al betydning."

"Det er ikke sikkert, at min faster havde ret i det," sagde baron Adrian og rejste sig i det samme op i slæden for at kaste et blik hen ad vejen. "Det lader ikke til, vi når det ømme par for

det første," sagde han. "Med Deres tilladelse vil jeg gerne fortælle en ejendommelig lille begivenhed, der hændte på Hedeby i mine forældres tid."

"Ja, lad mig endelig høre, fætter Adrian! Så går tiden raskere."

"Det må have været i sommeren 1816," begyndte baronen, "og vi skulle have stort selskab på Hedeby for at fejre min moders fødselsdag. Som sædvanlig ved sådanne lejligheder var der sendt bud efter Malvina Spaak et par dage før festen, for at hun skulle hjælpe til med forberedelserne. Dengang var hun gift og hed egentlig Malvina Thorbergsson, men hjemme på Hedeby kunne de ikke vænne sig til at kalde hende med andet navn end det, hun havde haft i de femten år, hun tjente der som husholderske, og det tror jeg også, hun selv bedst kunne lide. Jeg tror egentlig, det var Malvinas største glæde at komme til Hedeby og hjælpe til ved selskaber eller andre store begivenheder. Hun var gift med en fattig forpagter. I sit eget hjem havde hun ingen anvendelse for sin store dygtighed i den finere madlavning. Det var kun på Hedeby, hun kunne glimre med sine talenter."

"Var der ikke også andet, der trak?" spurgte Charlotte, der kom i tanker om et og andet fra den gamle familiehistorie.

"Ganske rigtigt, kusine Charlotte. Det skulle jeg lige til at tale om. Malvinas gamle herskab, min farfar, Bengt Göran, og min farmor, baronesse Augusta, som jeg talte om før, var begge to salig hensovet, men min fader, som nu var ejer af Hedeby, havde, som vi alle vidste, været Malvinas ungdomskærlighed, og skønt den første hede var kølnet, havde hun stadig en lille svaghed for ham. Vi børn havde det indtryk, at min fader og moder virkelig nærede venskab for Malvina Spaak. De var altid

glade ved at se hende, lod hende spise med ved bordet og talte fortroligt med hende om alle deres glæder og sorger. Det faldt os aldrig ind, at der lå samvittighedsnag bag ved al denne venlighed."

"Oberstinde Ekenstedt talte tit om Malvina Spaaks oprigtige venskab for familien," bemærkede Charlotte.

"Hun var os altid en fuldtro ven; der er ikke den ringeste grund til at tro andet. Og hun overførte også den hengivenhed, hun følte for vore forældre, på os drenge, Göran og mig. Hun lavede altid vore livretter; vi kom aldrig ud i køkkenet til hende, uden at hun havde noget godt at stikke til os, og hun blev ikke træt af at fortælle de mest hårrejsende spøgelseshistorier. Men jeg må dog sige, at det var åbenbart Göran, som var hendes yndling, og det kunne han takke sit ydre for. Jeg, der havde røde kinder og lyst hår og så ud som en ganske almindelig bondedreng, kunne jo ikke vække ømme følelser hos hende. Men med ham var det noget helt andet. Han var smuk, med store, mørke øjne, og de sagde, han lignede fader. Det kan godt være, at Malvina, når hun så i vejret fra dejtrug og stegegryde, mange gange bildte sig ind, at tiden havde stået stille, og at hendes ungdoms elskede igen var kommet for at spørge hende til råds om, hvordan man skulle få en død til at blive liggende rolig i sin grav."

Charlotte var kommet til at se lidt vemodig ud. "Ja, jeg kender de øjne," sagde hun ligesom for sig selv.

"Det gode forhold mellem Malvina og os drenge varede lige til 1816," begyndte baronen igen, "men da begik Malvina den uforsigtighed at tage sin lille datter Thea med til Hedeby. Pigebarnet var tretten år, og vi, der var atten og seksten, syntes,

vi var alt for store til at lege med hende. Hun måtte have været ganske anderledes indtagende for at få os til at glemme aldersforskellen, men den stakkels Thea var lille og tyk, havde udstående øjne og læspede. Vi fandt hende afskyelig og undgik hende, og Malvina, der anså lille Thea for et usædvanlig begavet barn, var lidt krænket på hendes vegne."

"Å," læspede Charlotte, "når jeg tænker på, at jeg sidder her i slæden ved siden af en baron Lövenskjold, en søn af den baron Adrian Lövenskjold, som min moder elskede, og som har sørget for min opdragelse!"

Hun holdt straks inde. "Å, undskyld, fætter! Jeg tænkte ikke på, hvordan hun nu har det. Det er en skam af mig at gøre nar ad en ulykkelig."

Baronen lo. "Det var skade, De fik skrupler, kusine," sagde han. "De må have et stort talent. Jeg syntes lille Thea sad her ved siden af mig i slæden. Men inden jeg går videre, vil jeg da spørge, om De ikke er led og ked af at høre på mig. Det er ikke hver dag, jeg træffer nogen af min familie. Jeg bliver ligefrem ung igen. Alt det gamle kommer op."

Charlotte, som virkelig havde hørt på hans fortælling med den største interesse, skyndte sig at berolige ham, og baron Adrian vedblev:

"De ville sikkert have båret mere over med vor uvenlighed mod lille Thea, end vore egne forældre," sagde baron Adrian. "Men min moder, der kunne mærke, at Malvina ikke var i sit sædvanlige gode humør, gættede grunden og formanede os på det strengeste til at være venlige imod lille Thea, og min fader gav også et ord med i laget. Vi var vant til at lystre, og vi tog pigebarnet med ud på nogle roture og rystede sommeræbler

ned til hende fra de vældig høje æbletræer. Malvina, den gode sjæl, blev straks i godt humør igen, og alt gik på bedste måde lige til fødselsdagen."

"At De ikke druknede hende!" sagde Charlotte.

"Ja, De kan nok sætte Dem ind i vore følelser, kusine," sagde baronen. "Alle familier fra egnen kom, alle de unge piger og unge mennesker, som vi kendte og var venner med, og det faldt os ikke ind, at vi på sådan en dag skulle være kavalerer for lille Thea. Min moder havde sagt, at hun skulle med til festen, og jeg husker ikke andet, end at hun var net og passende klædt; men da ingen kendte hende og hun var modbydelig at se på, blev hun naturligvis overladt til sig selv. Hun var ikke med at lege i det fri, og da vi senere på aftenen dansede inde i den store dagligstue, var der ingen, der engagerede hende. Uheldigvis var min moder så optaget af at underholde de fremmede damer og herrer, at hun glemte at lægge mærke til, hvordan lille Thea havde det. Først ved aftensbordet kom hun i tanker om hendes tilværelse, og da var ulykken allerede sket. Hun spurgte stuepigen, hvor den lille pige var henne, og fik at vide, at hun sad ude i køkkenet hos sin moder og græd. Der var ingen, som havde talt med hende. Hun havde hverken været med at lege eller danse. Nå, moder blev jo lidt ked af det, men hun kunne da ikke forlade sine gæster for at trøste et forkælet barn. Jeg er for resten ganske sikker på, at hun fandt lille Thea lige så afskyelig, som vi drenge gjorde."

"Thea har altid haft en forbavsende evne til at volde folk ubehageligheder," bemærkede Charlotte.

"Ja, ikke sandt? Malvina Spaak var naturligvis blevet fornærmet på datterens vegne, og min moder havde knap slået

sine øjne op næste morgen, før stuepigen kom ind og meldte, at Malvina gerne ville hjem straks, om de kunne køre hende. Min moder blev meget forbavset. Det var aftalen, at Malvina skulle blive på Hedeby et par dage for at hvile ud efter sit arbejde med selskabet. Min moder skyndte sig ud til hende, men fandt hende urokkelig, indtil det faldt hende ind at kalde sin mand til. Min fader sagde et par ord om, at han havde siddet og set på lille Thea og syntes, hun opførte sig så pænt og net, og så var Malvina forsonet. Hjemrejsen blev opsat, ja, de blev enige om, at Malvina skulle blive en hel uge på Hedeby, for at vi børn kunne lære hinanden nærmere at kende og blive gode venner."

"Det var næsten barbarisk, fætter!"

"Da det var i orden, kaldte min fader os drenge ind i sin stue. Han spurgte, hvor vi turde understå os at være ulydige imod hans befalinger, og gav os hver en ørefigen. Min fader var ellers en meget blid og sagtmodig mand. Han plejede aldrig at tildele korporlige revselser, så De kan tænke Dem vor forbavselse. Vi kunne jo umuligt vide, at fader var bange for lille Thea. Men nu sagde han til os, at der var ingen i verden, vi skulle behandle så hensynsfuldt som hende, og meddelte os, at hun blev otte dage til, så vi kunne nå at blive gode venner."

"Og det var naturligvis mere, end De kunne bære?"

"Jeg sagde ikke noget, men Göran, som havde et heftigere sind, og som var rasende over ørefigenen, råbte ude af sig selv: 'Fordi fader har været forelsket i Malvina Spaak, behøver vi vel ikke at blive indtaget i lille Thea.' Jeg kunne ikke tænke mig andet, end at fader ville sætte ham på døren, men nej. Fader lagde bånd på sin vrede. Han satte sig i sin store stol og bad os komme nærmere. Vi måtte stille os hver på sin side af ham. Han

tog vore hænder og sagde, det var på tiden, vi fik at vide, at han var bange for, der var sket Malvina Spaak en stor uret. Ved en bestemt lejlighed – han var vis på, vi forstod, hvad han sigtede til – havde hans liv været i fare, og han havde en anelse om, at hans moder, baronesse Augusta, om ikke med rene ord, så dog på en eller anden måde, havde bragt Malvina Spaak til at tro, at hun skulle blive hendes svigerdatter, hvis det lykkedes at redde ham. Hun havde jo ikke kunnet holde det løfte, og jomfru Malvina optrådte med den største takt, men min fader følte, at han stod i en gæld til hende, som han aldrig kunne betale, og han ville nu alvorligt lægge os på hjerte altid at behandle Malvina og hendes datter så hensynsfuldt som muligt."

"Det var smukt af Deres fader at sige det, fætter."

"Ja, men vi drenge fandt det alt sammen mere komisk end rørende, desværre."

I det øjeblik vendte kusken sig om og meldte, at han syntes, han så en slæde oppe på en af de nærmeste bakker.

Baronen rejste sig op. Han kunne også se køretøjet, men erklærede, at den bakke var over to kilometer borte. Det var ikke til at sige, om det var den rigtige slæde. Han bad imidlertid Lundman køre så rask han kunne, og han lagde i største hast en angrebsplan. "Når vi kommer på siden af slæden dér, så tager De tømmerne, kusine Charlotte," sagde han. "Lundman springer af og holder taterhesten, mens jeg går hen til slæden og får fat i barnet."

"Vi overfalder dem som rigtige stratenrøvere."

"Det er godt nok til dem, de rævepelse."

Baron Adrian lænede sig ud af slæden for at kunne se forbi hestene hen ad vejen. Han var kommet i jagthumør og tænkte

ikke mere på den gamle historie, som han lige havde været så opsat på at fortælle.

"Vi har såmænd nok en halv time endnu, inden vi når dem, fætter Adrian. Kan jeg ikke få enden på historien?"

"Hellere end gerne, kusine. Enden blev, at min broder Göran, som ikke kunne udholde at være sammen med lille Thea en uge til, fandt på at lave en stor signetring af voks, guldpapir og en lille smule rødt lak. Den viste han pigebarnet og bildte hende ind, at det var general Lövenskjolds egen berømte ring, som han havde fundet på kirkegården. Nu måtte man altså være forberedt på, at den døde general når som helst kunne give sig til at gå igen på Hedeby for at kræve sit klenodie tilbage. Lille Thea blev forskrækket, Malvina ville igen af sted, og sagen blev undersøgt. Göran måtte frem med voksringen og hele historien, og så gav fader ham en dragt prygl. Men efter den omgang løb Göran til skovs og kom aldrig mere tilbage. Han har ikke sat sine ben på Hedeby i hele seksogtyve år før nu i vinter, men har levet som en vagabond på landevejen til stor sorg for mine forældre og til skam og skændsel for hele hans familie."

"Å, fætter Adrian, jeg vidste ikke, at det begyndte sådan med ham."

"Jo, kusine, sådan gik det til, og tænker man rigtigt efter, kan man jo sige, at det var lille Thea, der voldte hans død i snedriven. Hun har altså fået en af os af vejen. Men se, der har vi dem igen!"

Baronen lænede sig på ny ud, men da de straks tabte den fremmede slæde af syne, sagde han:

"Men hvad synes De, kusine? Jeg er nær ved at glemme, hvorfor jeg har tvunget Dem til at høre på alt dette her. Jeg ville

advare Dem imod at prøve på at skille Karl-Artur og Thea ad. Jeg skal sige Dem, jeg tror, at Malvinas datter har en gerning at udføre, som hun selv ikke ved noget om. De husker nok, kusine, at Marit Eriksdatter talte om, at hun skulle sende en hævner?"

I det samme vendte baron Adrian sig om til Charlotte og så hende ind i øjnene med et udtryk af angst og spænding.

Og Charlotte forstod straks instinktivt, at denne tungsindige drømmer, som ikke blandt sine egne havde nogen, han kunne betro sig til, i triste, ensomme timer grublede over den gamle forbandelse, og at det lidt efter lidt var gået så vidt, at han bildte sig ind, at Thea Sundler var kaldet til at udføre den.

Men skønt hun ikke kunne lade være at tænke på, at hun selv i den ulyksalige tid, da hendes forlovelse med Karl-Artur gik over styr, havde haft en følelse af, at Thea på sin side havde noget truende og uovervindeligt, der hindrede alle hendes egne bestræbelser for at redde den elskede, så ville hun på ingen måde give ham medhold i hans formodning. Hun mødte i stedet hans spørgende blik med vel forstilt forbavselse.

"Jeg forstår ikke," sagde hun, "hvorfor De taler om Karl-Artur i denne sammenhæng, fætter. Han er jo ingen Lövenskjold."

"Spådommen siger ikke noget om, at alle tre ofre skal hedde Lövenskjold, men kun, at de skal være efterkommere af min farmor."

"Og nu mener De, fætter, at jeg for det usle, elendige gamle sagns skyld ikke må prøve at tale med Karl-Artur, hvis jeg træffer ham i aften? Jeg må ikke have lov at skille ham fra Thea, jeg må ikke gøre det ringeste for at få ham til at vende tilbage til et værdigere levned?"

Baron Adrian så stadig ængsteligt spørgende på Charlotte, og nu røbede også hans stemme den dybeste fortvivlelse.

"Jeg vil ikke forbyde Dem at prøve, kusine Charlotte. Jeg siger bare, det er ingen nytte til. Jeg så jo Karl-Artur for et par timer siden, og jeg kan forsikre Dem, kusine, han er snart moden til døden i landevejsgrøften – ligesom min broder. En uhyggelig, brat død i hans bedste år."

"Jeg forstår blot ikke, hvor De kan bilde Dem noget så absurd ind, fætter."

Baron Adrian så med mørke blikke ud over landskabet.

"Hvad forstår vi, kusine Charlotte, af det, der sker rundt om os? Hvorfor går det den ene dårligt og den anden godt? Hvor megen usonet synd har vi ikke at bøde for?"

Trods den medlidenhed, Charlotte følte, var hun dog ved at tabe tålmodigheden.

"Og når Thea så har gjort det af med Karl-Artur, kommer vel turen til fætter selv?"

"Ja, så kommer turen til mig, men det har ikke noget at betyde. Jeg forsikrer Dem, kusine, at havde jeg haft en søn, så ville jeg gerne selv have taget mit liv, for at den synd, der tynger Lövenskjolderne, kunne blive sonet. For ser De, kusine, min søn, han skulle haft et lykkeligt liv, han skulle have bragt hæder over vort navn. Der var ikke noget, som skulle have hindret ham i at blive en dygtig og anset mand. Vi tre, min broder, Karl-Artur og jeg selv, vi har ingenting formået, fordi den forbandelse hvilede over os, men han, kusine, han, min søn, skulle ikke have været tynget af den."

Lundman vendte sig igen om, hilste med pisken og pegede hen ad vejen.

Baron Adrian rørte sig ikke. Han var rykket så langt bort fra Charlotte, som han kunne komme, og sad ganske stille uden at vise mindste interesse for forfølgelsen. Charlotte kunne ikke se andet end hans profil, men hun syntes, han så ud, som han havde gjort hele ugen, tvær og sur og streng.

"Hvad skal jeg gøre?" tænkte hun. "Han er igen blevet helt umulig. Han vil såmænd ikke hjælpe mig."

Sådan kørte de en tid. Vejen var på det sted usædvanlig bakket og drejede hvert øjeblik. Snart gik den helt nede ved Lövensøens bred, snart førte den gennem en skov, snart løb den mellem en landsbys tætte husrækker. Ingen steder kunne man se langt frem for sig. Nu og da så de et glimt af den slæde, de forfulgte, og straks forsvandt den igen.

Hvor lidt Charlotte end kunne tro på baron Adrians hjernespind, fik hun dog mere og mere medlidenhed med ham, og hun besluttede straks at ty til det eneste, som hun kunne tænke sig ville trøste ham. Egentlig ikke i håb om, at det skulle lykkes, men fordi hun følte uimodståelig trang til at foretage noget.

"Fætter Adrian!"

"Hvad ønsker De, kusine Charlotte?"

"Der er noget, jeg må sige Dem."

"Jeg står til Deres tjeneste, kusine. De har vist en utrolig tålmodighed ved at høre på min dumme historie."

Hans tone var ubehagelig og sarkastisk, men Charlotte var dog taknemmelig, fordi han svarede.

"Gud tilgive mig, hvis jeg nu gør noget forkert, men jeg synes, jeg må fortælle Dem, fætter, at da den mand, De havde sendt nordpå til taterlandsbyerne, kom tilbage til Hedeby, bad han,

om han måtte tale alene med baronessen. Han ville meddele hende, at Göran Lövenskjold, Deres broder, havde efterladt sig en søn."

Baron Adrians hånd med den store ulveskindshandske lagde sig endnu en gang tungt på Charlottes skulder. "Er det noget, De sidder og finder på?"

"Jeg ville da være et umenneske, hvis jeg kunne lyve om den ting. Nej, fætter Adrian, der er en dreng deroppe. Han er seks år gammel, stor og velvoksen. Ikke så smuk som søsteren; han ligner snarere gamle Bengt på portrættet. Men forvalteren kom for at spørge baronessen, om han skulle sige noget til baronen om, at der var en dreng, for der er noget i vejen med ham."

"Er han idiot?"

"Nej, fætter, han er lige så klog som alle andre, han er en god og munter dreng, men han er – – –"

Stemmen svigtede hende i den stærke spænding. Hun kunne ikke få ordet frem.

"Han er blind, fætter," hviskede hun.

"Jeg hørte ikke rigtigt."

"Han er blind," gentog Charlotte, og nu råbte hun næsten. "Det var derfor, manden ikke turde tale om det til fætter, og Amalie bad ham tie. Hun var bange, det kun ville blive til sorg."

"Amalie er et fæ og bliver aldrig andet."

"Han har været blind lige fra fødslen. Det er ikke noget, der kan helbredes."

Baron Adrian gav sig ligefrem til at ruske i Charlotte, som om han ville ryste sandheden ud af hende.

"Er det virkelig sandt? Tør De sværge på, at der er en dreng deroppe?"

"Ja, vist er der. Han hedder Bengt Adrian. Den lille pige taler tit om en broder, som hun kalder for Benta. Det er naturligvis ham. Men hvad er der, fætter?"

Baron Adrian havde i sin overstrømmende henrykkelse slået armene om hende og kysset hende både på kind og mund. Nu slap han hende og lo.

"Ja, undskyld, kusine, men De er en perle. De er ikke nogen pjanke. De har mod og mands hjerte. Vi to er i slægt. Og nu skal De bare se. Når De igen kommer til Hedeby, er det et helt andet hus."

"Jeg er så glad, så usigelig glad, fætter, men glem ikke, at han er blind."

"Blind! Jeg har jo fem døtre, som ikke har andet at bestille end at lede ham og made ham, om det er nødvendigt. Jeg rejser videre nordpå straks i aften. Nu skal vi bare først have fat i pigebarnet. Hej da, Lundman, ser De nogen?"

"De er ikke langt borte, hr. baron."

"Kør så til, Lundman! Nu vil vi have fat i dem. Å, herregud! Hvad var det, han hed?"

"Bengt Adrian."

"Så Göran havde alligevel noget til overs for det gamle. Hvad var det, De ville have mig til at gøre for Karl-Artur, kusine?"

"Men han er jo bestemt til at gå til grunde."

"Pokker heller! De sidder da ikke og spekulerer på det vrøvl, som en melankolsk baron prøver at bilde Dem ind? Vi blæser ad den forbandelse med tugt at melde. Jeg skal altså nok tage mig af Karl-Artur. Men hvor skal vi gøre af Thea?"

"Hun har en mand, som længes efter hende."

"Han skal få hende tilbage, kusine. Og Karl-Artur kan komme til Hedeby nu med det samme og spise sig mæt. Amalie vil nok tage sig af ham; den slags ting ligger for hende. Men der har vi dem! Vi når dem på den bakke dér."

De lænede sig begge ud af slæden for at se bedre. De var ved at køre ned ad en stejl bakke, ned imod søen. Så kom der et lille stykke jævn vej og derpå en høj bakke. Dér var det, baronen mente, de kunne indhente flygtningene.

Karl-Artur havde endnu noget forspring. Han var på den jævne vej langs søen, mens de to andre kom kørende rask ned ad bakken.

Men det lod til, at flygtningene var på det rene med, at de ville blive indhentet på den stejle bakke lige for. Karl-Artur vendte hesten, drejede af fra vejen og kørte ud på søen.

"Nå," sagde baron Adrian helt fornøjet, "dér kan vi bare så meget lettere få fat på dem."

Lundman, der allerede var nået ned ad bakken, svingede også uden betænkning ud på isen, der var dækket med en blanding af is og sne, men sikker nok.

De var ikke kommet mange favne ud, før baronen råbte: "Holdt, Lundman! Hold igen på hestene! Hvad tænker dog de mennesker på! Køre ud på isen lige her! Dér har vi jo elven henne."

Fra Charlottes slæde, der var temmelig høj, kunne man se, at et stykke foran dem var isen ganske mørk, hvad der tydede på, at en lille brusende elv, der kom inde fra skovene, havde gjort den tynd.

De holdt stille. Baronen stod ud af slæden, satte hænderne for munden som en råber og brølede et rungende "Pas på!"

Charlotte rev og sled i remmene på skindtæppet, så hun omsider kunne røre sig.

Nogle sekunder – så var det sket. Man hørte et brag i isen. Hesten forsvandt i dybet, og slæden fulgte efter.

Men i samme øjeblik isen brast sprang Karl-Artur ud af slæden, og kvinden, som sad ved siden af ham, fulgte hans eksempel. Fra Charlottes slæde kunne man se dem stå på isen i god behold.

Men så gav baron Adrian, stor og tung som han var i sin vide pels og vældige rejsestøvler, sig til at løbe hen imod den åbne våge. "Barnet!" råbte han, "barnet! Barnet!"

Charlotte fulgte efter, og Lundman kastede også tømmerne og løb med. Baronen var et stykke foran dem. Han var næsten helt henne ved vågen, og Charlotte syntes, han råbte noget om, at han kunne se pigebarnet. I samme øjeblik brast isen under ham.

Charlotte var så nær, at revnerne i den bristende is nåede helt hen til hendes fødder. Hun tænkte dog ikke på andet end at komme videre for at hjælpe, og Lundman greb fat i hende bagfra.

"Løb ikke, frue! Kryb, for Guds skyld, kryb!"

De lagde sig begge to ned på isen og krøb hen til vågen. Men der var ikke noget at se.

"Strømmen er stærk her," sagde Lundman. "De er allerede inde under isen."

Hjemturen

Charlotte kører hen ad vejen i det dybeste mørke. Hun sidder hele tiden og græder og hulker stille. Lommetørklædet, som hun tørrer øjnene med, er efterhånden blevet vådt, og da det er koldt nu ved nattetid, bliver det stift af kulde. Hun putter det hurtigt ind under pelsen for at tø det.

Men hvad hun så gør, om hun græder, om hun tørrer sine tårer, om hun gemmer lommetørklædet, så sker det ganske mekanisk og ubevidst. Hun gør ikke andet end lytte efter svar på en bøn, som hun gentager gang på gang.

Hun har ikke baron Adrian ved siden af sig i slæden nu, som da hun kørte ud. Der er ingen i nærheden, som kan være hende til trøst og hjælp undtagen kusken. Og Lundman og hun er gode venner; han holder det også for sin pligt nu og da at vende sig om på bukken og sige et medfølende ord.

"Ja, ved fruen hvad, jeg tror nok, det er det værste, jeg har været med til."

Det er meget rimeligt, at det er tilfældet, men Charlotte giver sig ikke tid til at svare ham. Hun bliver ved at bede den samme bøn og lytte efter svar.

Slæden glider stille afsted. Lundman har taget bjælderne af hestene og lagt dem ned i rummet under kuskesædet. Når vejen er lidt ujævn, klingrer de lidt, men det lyder dumpt og uhyggeligt og passer til hele færden. De spiller ikke de muntre melodier, som da de hang frit om hestenes hals.

Hestene mærker jo, at de er på hjemvejen og vil sætte farten op; det finder Lundman dog ikke passende, men holder igen på

dem. Skønt ingen ser dem, kører han hen ad vejen næsten i samme takt som et ligtog.

"Det var en udmærket mand, den baron Adrian," siger Lundman, "og en smuk død fik han."

Heller ikke det finder genklang hos Charlotte. Hun tænker på noget helt andet, beder, beder ustandseligt og lytter efter svar.

Lundman og Charlotte er ikke alene i slæden. Når Charlotte drejer hovedet, kan hun på sædet ved siden af sig skimte en stor bylt, som der synes at være et menneske inden i. Men det er ingen af de druknede, hverken baron Adrian eller barnet, slet ikke nogen, der er død. Der høres ikke et ord fra den kant, spores heller ikke en bevægelse, men slæden glider så lydløst hen ad vejen, og alt om dem er så stille, at Charlotte kan høre et svagt, rallende åndedræt.

Hun prøver at tænke på baron Adrian og det lille barn. Det ville være en lettelse. De er døde og borte, men tanken om dem vækker ikke rædsel, kun sorg. Men hun må blive ved med sine bønner. Hun må se at nå helt frem til Guds trone. Hun må bede om, at der dog må komme nogen velsignelse ud af alt det forfærdelige, der er sket denne aften.

Da hun og Lundman nåede kanten af vågen og forgæves spejdede efter det mindste spor af de druknede, råbte Karl-Artur til dem, at han ville løbe i land og hente hjælp. Det gjorde han, og Thea fulgte med. I nærheden lå et lille jernværk, som blev drevet af den samme elv, der havde voldt ulykken, og folk derfra kom styrtende ud på isen. De havde stænger med og stak dem langt ind under isdækket, men det så lige fra først af håbløst ud. Den stærke strøm havde ført de druknede med sig. Man måtte have brudt hele søen op for at finde dem.

Charlotte så ikke mere til Thea Sundler, men Karl-Artur kom tilbage og var en af de ivrigste til at hjælpe, ja, udsatte sig flere gange ligefrem for livsfare. Han undgik hele tiden at komme i nærheden af hende. Først da alt var forbi og de mange flinke hjælpere nedslåede og modløse gik ind imod land, nærmede han sig hende.

Han kom gående langsomt og tøvende med nedslagne øjne, som han plejede. Da han kom helt hen til hende, løftede han hovedet lidt, så han kunne se hendes kjole og pels, men ikke hendes ansigt. I den stilling sagde han nogle ord, der måske skulle være en trøst eller en undskyldning.

"Ja, Göran ville have sit barn tilbage. Og så ville han måske sige sin rige broder tak for den smukke begravelse."

"Karl-Artur!"

Han så i vejret, og hans ansigt udtrykte den største forbavselse. Han havde åbenbart ikke ventet at se Charlotte, men troet, at den dame, der ledsagede baron Adrian, var hans kone.

Han sagde ikke et ord, men stod blot og så Charlotte ind i øjnene, som hun ham. Al den smerte og rædsel, hun følte over hans nedværdigelse og råhed, stod at læse i hendes ansigt, og han kunne ikke undgå at tyde den skrift.

Men så foregik der en forandring med ham, som Charlotte kendte fra gamle dage, når han fik sine hjerteanfald. Øjnene blev vilde og stirrende, han udstødte et skrig og trykkede begge hænder fast ind imod brystet. Sådan stod han et øjeblik, så vaklede han og ville være faldet, hvis Charlotte ikke havde slået armene om ham.

Han svinglede frem og tilbage, men Charlotte fik hurtigt kaldt hjælp til, og et par mænd kom løbende og bar ham hen til hendes slæde. Da de lagde ham dér, var han bevidstløs.

Så kørte Charlotte hen til det lille jernværk, og dér blev hun adskillige timer. De måtte tage sig af Karl-Artur. Lundman og hun var blevet våde ved at krybe om i snesjappet på isen og var nødt til at få deres klæder tørret. Hestene skulle hvile og have foder. Men Charlotte kunne ikke huske noget af hvad der var foregået i de timer. Hun havde blot hele tiden bedt og bedt til Gud, at det måtte lykkes hende at skille ham fra det menneske, der ødelagde ham.

De kunne ikke bringe ham til bevidsthed igen, inden de skulle køre, men da man tydeligt kunne se, at han endnu var i live, viklede Charlotte ham ind i sine skindtæpper og tog ham med i slæden.

Det er en skyet, men stille nat; der er ikke en stjerne at se. Charlotte sukker over den store tavshed, som den Almægtige hyller sig i. Aldrig i sit liv har hun længtes som nu efter svar på en bøn.

På én gang mærker hun, at hendes stille rejsefælle rører sig. "Karl-Artur," hvisker hun, "hvordan har du det?"

Hun får ikke straks svar, men nu da hun mærker, at han er ved at komme sig, griber en ny bekymring hende. Hvordan vil han være? Vil han tale ondt og råt som ude på isen? Hun må jo ikke glemme, at han er et andet menneske.

Snart hører hun, at han med en meget svag stemme stiller et spørgsmål. "Hvem er det, som sidder ved siden af mig i slæden? Er det Charlotte?"

"Ja," siger hun. "Ja, Karl-Artur, det er mig, det er Charlotte."

Hun kan høre, at hans stemme er som i gamle dage. Den er meget svag, men ikke rå. Den er lige så smuk som før, og underligt nok lyder den affektert og indsmigrende, ja næsten lidt pjattet.

"Jeg tænkte nok, det var dig, Charlotte," siger han. "Der er altid noget frisk og levende over dig. Jeg er kommet mig, bare fordi jeg sidder ved siden af dig."

"Har du det bedre?"

"Jeg er helt rask, Charlotte. Der er ikke noget i vejen med mit hjerte nu. Jeg har ingen smerter; jeg har ikke i mange år følt mig så rask."

"Du har nok været meget syg, Karl-Artur."

"Ja, meget syg, Charlotte."

Så varer det lidt, inden han siger noget, og Charlotte sidder stille og venter.

"Nu skal jeg fortælle dig noget, Charlotte," begynder han, stadig med samme blide, pjattede stemme, "jeg sidder og morer mig med at holde ligtale over mig selv."

"Hvad er det, du siger? Ligtale?"

"Ja, netop, Charlotte. Har du aldrig tænkt på, hvad præsten vil sige ved din kiste, når du er død?"

"Nej, aldrig, Karl-Artur. Jeg tænker ikke på, at jeg skal dø."

"Vil du ikke bede den præst, der skal tale over mig, om han vil sige til sine tilhørere, at her hviler den rige yngling, som fulgte Jesu bud og gik hen og solgte alt sit gods og blev en fattig mand?"

"Javel, Karl-Artur, men du er jo ikke ved at dø nu."

"Nej, måske ikke lige nu. Jeg har sjældent følt mig så rask. Men husk det, Charlotte. Jeg vil også gerne have, at præsten skal

minde om, at jeg var den apostel, der gik ud på veje og stier for at bringe mennesker budskabet om Himmeriges rige midt i deres daglige gerning, i deres leg og deres arbejde."

Charlotte svarer ikke. Mon Karl-Artur gør nar ad hende?

Han taler videre med samme affekterte stemme. "Jeg synes også, det ville lyde pænt, om præsten sagde noget om, at jeg ligesom den herre Kristus selv lagde min ydmyghed for dagen ved at spise og drikke med toldere og syndere."

"Men så ti dog stille, Karl-Artur! Du og Kristus! Det er jo gudsbespottelse!"

Det varer lidt, inden Karl-Artur svarer. "Jeg synes ikke rigtig om det, du dér sagde," siger han. "Men så behøver præsten jo ikke at sige noget om tolderne. Det kunne misforstås. Det øvrige må være nok til at forklare, hvorfor jeg har henlagt min virksomhed til landevejen og levet mellem landstrygere. Jeg har sandelig ikke manglet lejlighed til at udstrække den til andre områder."

Charlotte sidder og er nær ved at skrige højt af forfærdelse. Er det hans alvor? Eller taler han bare sådan for at imponere hende? Hvor har han gjort af sin sunde fornuft?

"Du husker måske, at jeg havde en ven, der blev missionær?"

"Pontus Friman?"

"Ja, ganske rigtigt. Han skriver til mig den ene gang efter den anden for at overtale mig til at rejse ud til hedningelandene og hjælpe ham. Det har tit fristet mig. Jeg holder jo meget af at rejse. Sprogstudier interesserer mig også. Jeg har altid haft let ved at lære noget nyt. Ja, hvad mener du, Charlotte?"

"Jeg sidder og ved ikke rigtigt, om du gør nar ad mig. Ellers synes jeg, det var en udmærket idé."

"Gøre nar? Jeg? Når jeg siger noget, er det altid mit alvor, det skulle du da vide fra gamle dage. Men du er virkelig lidt uforstående. Det havde jeg ikke ventet mig efter den lange adskillelse. Jeg er bange for, dette møde bliver en skuffelse."

"Det ville være meget sørgeligt, Karl-Artur," siger Charlotte, der er fuldstændig forvirret, bragt helt ud af fatning ved dette elendige menneskes ubeskrivelige hovmod og forfængelighed.

"Jeg ved, at du er meget rig, Charlotte, og rige folk bliver let overfladiske og dømmer efter skinnet. Du forstår vist ikke, at min fattigdom er ganske frivillig. Jeg har jo en kone – – –"

Da han nævner sin kone, gør Charlotte et forsøg på at afbryde ham ved at fortælle ham noget, der måske kunne vække hans interesse.

"Hør nu efter et øjeblik, Karl-Artur! Har du hørt, at din moder i sine sidste år ikke brød sig om anden læsning end dine studenterbreve? Jaquette læste højt i dem for hende dag ud og dag ind. Men en skønne dag må hun vel være blevet træt, og ved du, hvad hun så gjorde? Hun kørte til Korskyrka, og så til Anna Svärd og din lille søn. Og hun tog dem med til Karlstad, for at oberstinden kunne få barnet at se."

"Uhyre smukt og rørende, Charlotte!"

"Fra den tid af behøvede Jaquette ikke mere at læse dine breve. Oberstinden ville altid have barnet om sig. Hun legede med det, hun tilbad det, tænkte ikke på andet. Man kunne ikke skille hende fra drengen, og din kone måtte flytte ind til Karlstad. De kom alle sammen til at holde meget af hende, især din fader. Nu, efter din moders død, er din kone taget tilbage til Korskyrka. Hun og hendes mange plejebørn er ved at forvandle dit lille hus til en rigtig bondegård. Men din egen søn er nok

mest hos Jaquette, som nu bor på Älvsnäs. Han skal være et dejligt barn. Har du ikke lyst til at se din søn, Karl-Artur?"

"Jeg ved godt, Charlotte, at min kone er nær ved at forgå af længsel efter mig, og de andre også. Men det kan ikke nytte noget, at du prøver at tale deres sag. Jeg sætter pris på min frihed. Jeg holder af livet på landevejen. Jeg holder af de små eventyr."

"Han har ikke mere nogen følelse for hvad der er godt," tænkte Charlotte. "Han glider bestandig fra mig. Jeg kan ikke få tag i ham." Men hun prøvede alligevel igen på en anden måde.

"A propos eventyr," siger hun og anslår pludselig en forstående og fortrolig tone, "så er der noget, jeg gerne vil spørge dig om. Da du kørte ud på isen i eftermiddag, vidste du naturligvis, at det var et farligt sted lige dér ved elvens munding. Den slags ting ved jo alle vejfarende besked med. Du håbede vel sagtens, at din slæde skulle slippe heldigt over det tynde sted, men os, der kom bagefter, ville det rimeligvis gå galt. Det er vel en ærlig sag for én, der hører til blandt vagabonderne, at skaffe sig af med en forfølger?"

Karl-Artur lo lidt. "Jeg forsikrer dig, at hvis jeg havde vidst, du var med i slæden, Charlotte – – –"

"Det forholder sig altså, som jeg tænkte. Og du tror, Karl-Artur, at din kone sidder og længes efter at få en mand tilbage, der med koldt blod har voldt to menneskers død?"

"To mennesker!" siger Karl-Artur, "to mennesker! Du siger sådan nogle underlige ting. Hvad bryder jeg mig om, at to mennesker dør? Jeg hader alle mennesker. Min største fornøjelse er at samle dem om mig for at skælde dem ud, for at sige dem, hvad de er for nogle usle svin."

"Ti stille, Karl-Artur! Du er forfærdelig!"

"Jeg? Forfærdelig? Men det er kun naturligt, at du siger det, Charlotte. Det er den forsmåedes hævn. Det er de sure rønnebær. Du må da i alt fald indrømme, at den der har været i stand til at vække en sådan kærlighed som jeg – – – men tænk, jeg kan ikke forstå, at hun slår sig til tåls. Jeg sidder og venter på, at hun skal komme og rive mig ud af Charlottes arme."

"Men så ti dog stille, Karl-Artur!"

"Hvorfor det? Det er mig en glæde at tale med dig."

"Du forstyrrer mig. Jeg sidder og beder til Gud. Jeg har bedt til ham, lige siden jeg traf dig i eftermiddag."

"En højst rosværdig beskæftigelse. Men hvad beder du da om?"

"At jeg må kunne frelse dig fra den kvinde."

"Fra hende! Det er håbløst, Charlotte. Ingen ting i verden kan gøre det af med hendes kærlighed."

I det samme bøjede han sig ned mod Charlotte og hviskede hende i øret: "Jeg har selv forsøgt alt muligt. Men der er ingen hjælp. Ingen undtagen døden. *Nemo nisi mors*."

"Da beder jeg om døden for dig."

"Du har altid været så ubehageligt oprigtig, Charlotte. Det er ikke opmuntrende at vide, at du sidder og beder Gud, om jeg må dø, men jeg vil naturligvis ikke forstyrre dig."

Så kører de længe lige så tavse, som inden Karl-Artur vågnede til bevidsthed. Charlotte søger at ordne sine tanker, overveje, hvad hun skal gøre ved en mand, der er sunket så dybt.

Da vender Lundman sig endnu engang om på bukken. "Kan fruen høre, at der er nogen efter os? De kører så rask, de kan, de

pisker på hestene, og de råber til hinanden, at nu har vi dem? Vil fruen have, vi skal køre fra dem?"

"Nej, på ingen måde, Lundman. Vi skal tværtimod holde stille. De er velkomne."

Et øjeblik efter har forfølgerne nået dem. I nattens mørke ser Charlotte utydeligt to små taterslæder, som kører hen på siden af hendes slæde. Mørke skikkelser springer af. To løber hen og tager fat i bidslet på hendes heste. To andre, en mand og en kvinde, kommer hen til hende.

"Er det Charlotte? Jeg mener: er det etatsrådinde Schagerström?" siger en læspende stemme. "Jeg ville gerne vide, om etatsrådinden kan give mig nogen oplysning om Karl-Artur. Da han løb ned på isen, aftalte vi, at vi skulle træffes igen hos en af smedene, og dér sad jeg og ventede i et par timer. Til sidst spurgte jeg mig for på jernværkets kontor og hørte da, at han var blevet syg, og at etatsrådinden havde taget ham med i sin slæde. Det er da så kønt og venligt. Hvordan er det, det hedder? 'Gammel kærlighed ruster ikke.'"

"Du kommer mandstærk, Thea," bemærker Charlotte ganske roligt.

"Det traf sig så heldigt, at to af vore bedste venner netop kom kørende hen ad vejen nu i aften. De lovede straks at hjælpe mig at få fat i Karl-Artur. Å, etatsrådinden kan ikke tænke sig, hvor meget godt Karl-Artur har udrettet blandt landevejens folk, og hvor de holder af ham. De vil have ham tilbage for enhver pris."

"Jeg kan tænke, at du agter at tage ham med magt, hvis jeg nægter at udlevere ham."

"Ikke med magt, etatsrådinde, det er på ingen måde meningen. Men vi vil være sikre på, at Karl-Artur har sin frie

vilje og kan vende tilbage til os, hvis han ønsker det."

"Der er slet ingen tvivl om, hvad han ønsker, Thea. Han har i den sidste times tid holdt en høflig konversation i gang med mig, men han keder sig gudsjammerligt og er forfærdelig glad over, at du er kommet. Jeg skal såmænd ikke holde på ham. Sig du til dine venner, at de dragne knive, der blinker rundt om os, er ganske overflødige. Værs'god! Tag ham kun!"

Thea Sundler, der rimeligvis havde ventet stærk modstand, bliver så forbavset, at hun ikke svarer et ord.

"Tag ham, du!" gentager Charlotte med hævet stemme. "Tag ham, og gør det af med ham! Jeg havde troet, jeg kunne hjælpe ham, men jeg kan ikke. Han er helt fra sans og samling. Her sidder han og har to menneskers liv på sin samvittighed, og så ved han det knap. Væk med ham! Til løgn og forbrydelse og elendighed! Ned i dyndet med ham! Han glæder sig over det, han har gjort i aften! Det forfærder ham ikke. Han vil ikke forandre sit liv. Han vil blive ved som før. Væk med ham!"

Hun læner sig over til den anden side af slæden, river fodposen op og kaster tæpperne til side, så Karl-Artur kan komme ud.

"Væk med dig! Vend tilbage til hende, som har gjort dig til det, du nu er! Jeg er færdig med dig!"

Thea Sundler går uden et ord over til den side af slæden, hvor Karl-Artur sidder, og han rejser sig. Men da hun rækker ham hånden for at hjælpe ham ud af slæden, slår han den til side.

"Hjælp mig, red mig!" råber han med en stemme, der nu pludselig lyder oprigtig og sand.

"Nu er det for sent, Karl-Artur."

Han omfavner Charlottes knæ og klamrer sig til hende. "Frels mig fra hende, Charlotte! Du er den eneste, der kan hjælpe mig."

Charlotte bøjer sig over ham og prøver at se ham ind i øjnene.

"Du ved, hvad det vil koste dig," siger hun sagte, men meget alvorligt.

"Ja, det ved jeg," svarer han lige så alvorligt og ser fast på hende.

"Lundman!" råber Charlotte, og hendes stemme lyder pludselig glad. "Brug pisken, og kør til!"

Kusken Lundman rejser sig på bukken, skægget og mægtig som en herregårdskusk skal være, og svinger sin lange pisk frem, tilbage og til siderne. De mørke skikkelser springer bandende til side. Hestene stejler og sætter af sted i firspring. Mændene, der stod og holdt dem, bliver slæbt med et stykke, men piskeslag på piskeslag rammer dem, og de slipper deres tag. I vild karriere kører Charlotte og hendes rejsefælle tilbage til Hedeby.

Vielsesringen

Hvem var hun, at hun ikke kunne andet end huske alt det, som alle andre havde glemt? Hvorfor måtte hun sidde og tænke på den tid, da han rejste om til markeder som en anden landstryger? Hvorfor så hun hvert øjeblik hende for sig, som han den gang var sammen med?

Hun var ganske sikker på, at det var i 1842, han drog ud som missionær, og nu skrev de først 1850. Han havde ikke været borte mere end otte år. Og så mente alle mennesker alligevel, at alt skulle være glemt og tilgivet. Men hun, der havde været gift med ham, måtte vel nok have sin egen mening om den ting.

At tænke sig, at nu, da han var kommet tilbage til Korskyrka for en tid og boede og holdt til på Store Sjötorp, nu kom naboerne fra landsbyen og spurgte hende, om hun agtede at følge med ham ud til Afrika! Men sådan var folk her sydpå i landet: de var lette og flygtige, de fo'r frem og tilbage som vandet i et trug. Skulle hun følge med ham, hun der sad som en agtet og velhavende kone på sin egen gård! Skulle hun rejse hjemmefra nu, da hendes plejebørn var voksne og kunne forsørge sig selv, og hun kunne have det godt og hyggeligt og tage sin moder i huset og skaffe hende en blid alderdom!

Hun havde ikke talt med ham, skønt det var et par dage siden han var kommet til Korskyrka. Så meget forstand havde han da haft, at det ikke var faldet ham ind at besøge hende. Og hun ville ønske, at hun ikke nu for et par timer siden var gået i kirke og havde hørt ham. Det kunne udlægges, som om hun gerne ville se ham igen. Men hun var heller ikke gået godvilligt: det

var fru Schagerström, der kom og tog hende med. Og hende var det jo ikke nemt at sige nej til.

Hvem var hun, at hun ikke kunne lade være med at tænke på alt hvad der havde været? Fru Schagerström havde fortalt hende, at han allerede havde gjort en stor gerning ude blandt hedningene. Nu var han kommet på sin rette plads i livet, sagde hun. Gud havde drevet og jaget ham som et dyr i en fælde; alle veje havde været spærret for ham uden denne ene, og det havde vist sig, at det var den rette, den, han burde have valgt fra først af.

Fru Schagerström havde ikke sagt rent ud, at hun burde forlade alt sit og følge ham. Hun havde blot ladet falde nogle ord om, at han måtte døje meget ondt derude blandt de sorte, og at det ville være en stor ting, hvis han havde en med, der kunne lave ordentlig mad til ham. Og Schagerström, der hidtil havde støttet ham med penge til hans ophold derude, ville ikke betænke sig på at betale en hjælper, hvis de bare kunne finde en.

Og så sagde hun én ting til, og det var, at nu havde han lært at elske menneskene. Det var så vigtigt, for det var det, han havde manglet. Han havde elsket Kristus og havde vist, at han kunne ofre alt i verden for at følge ham. Men han havde aldrig haft den rette menneskekærlighed. Og den der vil være en Kristi efterfølger uden at elske menneskene, han måtte nødvendigvis bringe både sig selv og andre i ulykke.

Og hvis hun nu ville følge med i kirke og høre ham, sagde fru Schagerström, så ville hun snart mærke den store forandring. Hun ville få at høre, at han elskede de vilde mennesker, som han søgte at gøre til kristne. Og den kærlighed var det, som havde gjort ham til et andet menneske.

Ja, så gik det da sådan, at hun blev lokket med i kirke.

Da han stod dér på prædikestolen, kendte hun ham ikke straks. Han var skaldet, og hans ansigt var furet af megen lidelse. Han var ikke smuk længere, og han kom så stille og ydmygt. Hun fik sådan en underlig lyst til at græde, da hun så ham. Og han så dog slet ikke bedrøvet ud, men der lå et blidt smil over hans ansigt, et smil, der lyste op i hele kirken.

Hun kunne ikke sige, det var nogen udmærket prædiken. Der var for lidt af Guds ord efter hendes mening. Han talte blot om, hvordan mennesker havde det derude i hedningelandene; men de kaldte det jo heller ikke andet end et missionsforedrag. Og det var klart nok, at han elskede dem derude, siden han kunne holde ud at være der og ville tilbage til dem. For hjemme i Medstuby havde de jo nok haft det fattigt og trangt, men det var da for ingenting at regne. De derude, de havde hverken gulv eller vinduer i deres huse.

Og allerbedst som hun sad og så på det milde smil og kunne høre, at der lå godhed og mildhed i hvert ord, han sagde, så var hun kommet til at tænke på, at det var ham, der havde skældt folk ud på markeder og selv var blevet udlet. For sådan var hun nu. Hun var ikke fra Korskyrka, men hun var fra Medstuby og var Jobs Eriks broderdatter. Hun var stivsindet og mistroisk ligesom han.

Da hun kom ud af kirken, så hun, at der var stillet et bord uden for kirkedøren, og der stod et messingfad, hvor folk kunne lægge det, de ville give til hedningenes omvendelse.

To herrer fra landsbyen stod og tog imod hvad der blev givet, og hun syntes, de så så underligt på hende, da hun gik forbi. Hun havde ingen penge hos sig, for det var ikke faldet hende

ind, at den prædikant kunne lokke hende til at give noget. Og i mangel af andet strøg hun i en fart sin vielsesring af fingeren og kastede den ned i skålen. Den havde han givet hende, og den kunne han gerne få igen.

Og nu sad hun alene hjemme i sit køkken og tænkte på, om det kunne have nogen følger.

Han kunne jo tage det, som om hun mente, at deres ægteskab var opløst, og at hun ikke mere ville vide noget af ham at sige.

Og tog han det sådan, da kom han ikke, det vidste hun. Da ville han rejse sin vej igen uden videre.

Men han kunne jo også tage det, som om hun ville minde ham om, at her i Korskyrka havde han en hustru, der sad og ventede på ham.

Ja, nu ville hun få at se, hvordan han tog det. Det kom an på hans eget sindelag, om han tog det på den ene eller den anden måde.

Men tog han det nu på den anden måde og kom til hende, hvad skulle hun så svare?

Ja, hvem var hun, hvad ville hun? Vidste hun, hvad hun ville?

Hun havde jo lidt hjertebanken. Hun var så underlig. Hun kunne ikke glemme, at det var den mand, hun engang havde sendt hilsener til med trækfuglene.

Nu gik der én forbi vinduet. Var det ham? Ja, det var.

Og nu kom han ind i forstuen. Nu tog han i døren.

Hvad skulle hun svare ham?

Om "Anna Svärd"

Forfatter: Selma Lagerlöf (1858-1940).
Org.udgave: *Anna Svärd*. Albert Bonniers Förlag, Stockholm 1928.
Denne udgave baseret på: Selma Lagerlöf: *Anna Svärd*. Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag. København 1928.
Oversætter: Elisabeth Grundtvig (1856-1945).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter "Papercuts" by PeHaa.

ISBN 978-87-7628-234-9
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-466-5 (Ølstykke 2016).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk